

G. B. Shaw

Cashel Byron mestersége

FORDÍTOTTA BENEDEK MARCELL

ELŐJÁTÉK

I.

Moncrief-Ház, Panley-rét. Tanintézet úricsaládok fiai számára stb.

A Panley-rét, Moncrief-Ház hátsó ablakaiból nézve, fűvel, rekettyével, kákával benőtt terület, amely a nyugati látóhatár felé nyúlik el.

Egy nedves tavaszi délutánon az ég tele volt szakadozott felhőkkel; a réten végigsöpört az árnyékuk, de közbe-közbe egy-egy zöld folt vagy sárga tövises-rekettye felragyogott a nap-sütésben. Az északi dombokat sűrű zápor homályosította el, amelynek nyomai csak most száradtak le az intézet palatetejéről; négyszögletes, fehér épület volt, valamikor nemesi udvarház. Előtte jókarban tartott gyeper, néhány szál nyírott fagyalfával; mögötte negyedholdnyi bekerített föld a fiúk számára. A réten kószálók bizonyos órákban pokoli zajt és száguldó lépéseket hallhattak a kerítés fala mögül. Némelykor, ha a kószálók maguk is fiúk voltak, fölmásztak a fal tetejére, s a másik oldalon egy darab kopaszra és barnára taposott rétet láttak, néhány négyszögletes méternyi betonnal, amely olyan hepe-hupásra kopott, hogy eredeti tekepálya-hivatásának már nem felelhetett meg. Azonfelül egy hosszú fészert, egy szivattyús kutat, egy ajtót, amelyet megszámlálhatatlan beléfaragott fölirat éktelenített el; a ház hátsó oldalát, amely sokkal rosszabb állapotban volt, mint a homlokzata, s körülbelül ötven fiút, kurta kabátban és széles, lehajtott gallérral. Valahányszor az ötven fiú idegen gyereket pillantott meg a falon, vad ordítózással rohant oda; sértésekkel és kihívásokkal halmozta el s elkergette rögök, kövek, kenyérdarabok és egyéb kézügyébe eső lövedékek sortüzével.

Ezen az esős tavaszi délutánon egy kétüléses kocsis állt a Moncrief-Ház kapuja előtt. A fehér esőköpenyes kocsis megrázta magát kissé az imént elszenvedett zápor után. Odabent a szalonban, dr. Moncrief beszélgetett egy körülbelül harmincöt esztendő, tekintélyes külsejű, elegánsan öltözött, vonzó modorú hölgygel, aki minden tekintetben szép is volt, csak arcszínéből hiányzott a frissesség.

- Sajnálattal kell kijelentenem: semmiféle haladást nem tapasztalok - jegyezte meg éppen a doktor.

- Ez nagy csalódás nekem - mondta szemöldökét összerántva a hölgy.

- Természetes, hogy ön csalódást érez - felelte a doktor. - Magam is komolyan tanácsolnám önnek, hogy próbálja meg máshova... - A doktor elhallgatott. A hölgy arcán csodálatos mosoly ragyogott fel, s kezét megbabonázó, tiltakozó mozdulattal emelte magasra.

- Ó, dehogy is, dr. Moncrief - mondta -, én nem *önben* csalódtam; de annál jobban haragszom Cashelre, mert tudom, hogy ha itt sem halad, az okvetlenül az ő hibája. Hogy elvigyem innét, arról szó sincs. Pillanatra se lenne nyugtom, ha az ön kezéből kikerülne. Még mielőtt ma elmegyek, komolyan beszélek vele a viselkedéséről. Ugye, tesz vele még egy próbát?

- Okvetlenül. A legnagyobb örömmel - mondta a doktor, belezavarodva az ügyetlenül megkísérelt udvariaskodásba. - Maradjon itt, amíg önnek tetszik. De - és itt újra elkomolyodott a doktor - nem figyelmeztetheti elég szigorúan, mennyire fontos, hogy most keményen dolgozzék, hiszen tanuló-pályájának úgyszólván fordulópontján áll. Idestova tizenhét esztendő lesz, s oly kevés hajlama van a tanulásra, hogy kétlem, le tudja-e tenni az egyetem látogatására

jogosító vizsgát. Ön bizonyára azt szeretné, ha egyetemet végezne, mielőtt valami hivatást vállal.

- Igen, természetesen - mondta határozatlanul a hölgy, nyilván inkább a doktor véleményéhez csatlakozva, mint saját meggyőződését fejezve ki. - Milyen foglalkozást tanácsolna neki? Ön annyival jobban ért ehhez, mint én!

- Hm - mondta tűnődve dr. Moncrief. - Az bizonyos fokig kétségtelenül az ő hajlamaitól függ...

- Egyáltalán nem - szakította félbe élénken a hölgy. - Mit tud az a szegény gyerek a világról? Neki bizonyosan valami nevetséges dologra lesz hajlama. Valószínűleg színpadra akar majd lépni, mint én.

- Ó! Hát semmi ilyesmire nem bátorítaná?

- De nem ám! Remélem, nem gondol erre?

- Tudtommal nem. Annyira nem iparkodik kitűnni a tudomány egyik ágában sem, hogy azt mondhatnám, pályaválasztását a szülei dönthetnék el. Természetesen nem tudom, van-e a rokonainak olyan befolyása, aminek hasznát vehetné. Gyakran ez a legfontosabb szempont, különösen olyan esetekben, mint az ön fiáé, ahol semmiféle különös képesség nem nyilatkozik meg.

- Szegénykének én vagyok az egyetlen rokona - mondta elmélázó mosollyal a hölgy. Aztán, látva a doktor elképedését, sietve hozzátette: - Mindenkije meghalt.

- Uram Isten!

- De azért - folytatta - mindenesetre sok embert tudok megmozgatni az érdekében. Csakhogy azt hiszem, versenyvizsgák nélkül nehéz ma valamihez hozzájutni. Igazán dolgoznia kell. Meg kell büntetni, ha lusta.

A doktor zavarban volt.

- A dolog úgy áll - mondta -, hogy a fiával nem igen lehet már úgy bánni, mint valami gyerekkel. Szokásaiban, gondolkozásában gyerek még, de testileg szédületes gyorsasággal fejlődik fiatalemberré. Ez eszembe juttat még valamit, amire nézve meg kell kérnem, hogy komolyan beszéljen vele. El kell mondanom, hogy némileg kiemelkedik iskolatársai közül, mint atléta. Kellő határok közt nem vagyok ellensége a testgyakorlásnak: ez is hozzátartozik nevelési rendszerünkhöz. De sajnálattal kell kijelentennem, hogy Cashelből nem hiányzik az az erőszakos hajlam, ami némelykor következménye a szokatlan erőnek és ügyességnek. Néhány hónappal ezelőtt megverekedett egy falusi legénnyel Panley főutcáján - így hallottam, bár közvetlenül nem jutott fülemhez a dolog. Kevéssel utóbb sokkal komolyabb hibát követett el. Egy társával együtt engedélyt kapott tőlem, hogy elmenjenek együtt a Panley-apátságához; de később megtudtam, mi volt igazi céljuk: egy ökölvívó mérkőzést akartak megnézni, amely - persze engedély nélkül - a réten folyt le. Nem beszélve arról, hogy engem félrevezettek, azt hiszem, veszélyes hajlamot is árultak el; kötelességemnek tartottam, hogy szigorú büntetés-feladatot rójak ki rájuk és hat hétig ne engedjem ki őket az intézet területéről. Nem hiszem azonban, hogy ilyen esetekben eleget tettünk a kötelességünknek, ha a fiút megbüntettük. Igen nagyra becsülöm az anya hatását, aki megszelídítheti fiának természetes durvaságát.

- Azt hiszem, füttyül arra, amit én mondok - jegyezte meg a hölgy olyan sajnálkozó arccal, mintha elsősorban a doktor ügyéről lenne szó. - Mindenesetre beszéllek vele. A verekedés túrhetetlen szokás. Az apja rokonai mindig verekedtek; nem is vitték soha semmire.

- Legyen olyan jó. Három fontos dolog van: sokkal, de sokkal szorgalmasabban kell tanulnia; szólni kell egy szót durva szokásairól; és ki kell tapogatni a pályaválasztás kérdésében. Igaza van, ha egyelőre nem tulajdonít nagy fontosságot annak, amit ő gondol erről. De még a gyerekes képzelődés is hasznossá válhatik, ha fölébreszti a fiú energiáit.

- Úgy van - mondta a hölgy. - Majd tartok neki egy erkölcsi prédikációt.

A doktor bizalmatlanul nézett rá s talán azt gondolta magában, hogy a hölgyre is ráférne egy prédikáció az anyai kötelességekről. De ezt nem merete megmondani neki; vagyis inkább, tele lévén azzal az előítélettel, hogy színésznőkben nincs természetes érzés, nem hitte, hogy értelme lenne ennek a merészségnek. Félt attól is, hogy a fia ügye untatni kezdi a hölgyet; s bár a teológia doktora volt, éppoly kevéssé szeretett ügyetlennek mutatkozni egy szép asszony szemében, mint akármilyen más férfi. Így hát megrántotta a csengőt és szólt a szolgának, hogy küldje be Cashel Byron tanulót. Hamarosan ajtónyílás hallatszott odalentről s távoli hangok zümmögése. A doktor nyugtalanul próbált kieszelni valamit, amit mondhatna, de leleménye cserbenhagyta; csendesen ült, amíg a tagolatlan zúgás kiáltozássá nem nőtt: - By-ron! Cash! - Végül egy fülsértő „ma-maa!” kiáltás hangzott el, nyilván annak magyarázatául, hogy Byront a szalonba citálták. A doktor elpirult. Mrs. Byron mosolygott. Aztán odalent becsukódott az ajtó és kizárta a zajt, s a lépcsőn lépések hallatszottak.

- Szabad! - kiáltotta bátorító hangon a doktor.

Cashel Byron tanuló pirulva lépett be; félénken közeledett az anyjához s lecsókolta fölfelé fordított arcáról azt a kritikus kifejezést, amellyel megjelenését vizsgálta. Csak tizenhét esztendő volt még és nem jött rá a csók ízére. Ügyetlenségében majd halálra ijesztette anyját, úgy összekocant a foguk. A balsiker tudatában kiegyenesedett s megpróbálta végtelenül piszkos kezét kabátjának keskeny ráncai közé rejteni. Jönövésű fiú volt, nyaka, válla erős, s kurta szöghaja apró gyűrűkbe göndörödve simult fejbőréhez. Kék szeme volt s gyerekesen vidám arckifejezése, de ez nem nyugtatta meg az embert természete szelídségéről.

- Hogy vagy, Cashel? - szólalt meg Mrs. Byron királynői pártfogó hangon, minekutána hosszan elnézte a fiát.

- Köszönöm, nagyon jól - mondta vigyorogva és tekintetét elkerülve a fiú.

- Üljön le, Byron - mondta a doktor. Byron egyszerre elfelejtette, hogyan kell leülni, s határozatlanul nézegetett egyik székről a másikra. A doktor kurta bocsánatkéréssel kiment a szobából, növendékének nagy megkönnyebbülésére.

- Nagyot nőttél, Byron. És attól tartok, nagyon ügyetlen vagy. - Byron elpirult és komornak látszott.

- Nem tudom, mitévő legyek veled - folytatta Mrs. Byron. - Dr. Moncrief azt mondja, hogy nagyon lusta és durva vagy.

- Nem vagyok az - mondta dacosan Cashel. - Csak azért...

- Fölösleges így vitatkozni velem - szakította félbe az anyja. - Bizonyos vagyok a felől, hogy amit dr. Moncrief mond, az tökéletesen igaz.

- Mindig így beszél - mondta panaszos hangon Cashel. - Én nem tudok latint és görögöt tanulni; nem is értem, mire való az. Éppen úgy dolgozom, mint a többiek... kivéve talán a strébereket. Ami a durvaságomat illeti, azt csak azért mondja, mert egyszer kint jártam Gully Molesworth-szel; csődületet láttunk a réten; odamentünk megnézni, hogy mi az, hát két ember verekedett. Nem tehattünk róla, hogy odamentek verekedni.

- Igen, elhiszem, hogy van száz mentséged is, Cashel. De én nem tűnök semmiféle verekedést és igazán muszáj, hogy komolyabban tanulj. Nem gondolsz arra, mennyit kell *nekem* dolgoznom, hogy évenként százhusz fontot fizessenek érted dr. Moncriefnek?

- Dolgozom én, ahogy tőlem telik. Az öreg Moncrief azt hiszi, egyéb dolga sincs az embernek reggeltől estig, mint latin verseket írni. Tatham, akit a doktor olyan lángésznek tart, minden dolgozatát puskából írja. Ha puskám lenne, én is éppen olyan jó dolgozatokat írnék, bizonyosan még jobbakat is.

- Nagyon lusta vagy, Cashel, arról meg vagyok győződve. Dühítő dolog évenként ennyi pénzt kidobni semmiért. Amellett hamarosan pályaválasztásra is kell gondolnod.

- Katonának megyek - mondta Cashel. - Az az egyetlen úriembernek való pálya.

Mrs. Byron egy pillanatig úgy nézett rá, mintha elszörnyedne a nagyozolásán. De türtőztette magát s csak azt mondta:

- Félek, hogy valami kevésbé költséges foglalkozást kell választanod. Mellesleg, vizsgát kellene tenned, hogy a hadseregbe fölvegyenek; hogy tudod azt letenni tanulás nélkül?

- Ó, lerakom én azt, ha itt lesz az ideje.

- Istenem, Istenem! Olyan nyersen kezdesz beszélni, Cashel. Mikor én annyit kínlódtam veled odahaza!

- Úgy beszélek, mint mindenki más - felelte dacosan a fiú. - Nem értem, miért kell úgy kényeskedni minden szó miatt. Rengeteget gyötörnek a beszédem miatt. Ezek persze mindent tudnak itt rólad.

- Mindent? Rólam? - ismételte Mrs. Byron és kíváncsian nézett rá.

- Úgy értem: arról, hogy színész nő vagy - mondta Cashel. - Panaszkodol a durvaságom miatt; de csúf életem lett volna itt, ha egyik-másik társamat fültövön nem vágom a locsogásáért.

Mrs. Byron kétkedően mosolygott magában s elgondolkozva hallgatott egy pillanatig. Aztán felállt s az időjárást vizsgálgatva így szólt:

- Most mennem kell, Cashel, mielőtt újra megered a zápor. És kérlek, próbálj tanulni egy kicsit és csiszold valamennyire a modorodat. Tudod, hogy nemsokára Cambridge-be kell menned.

- Cambridge-be! - kiáltott fel izgatottan Cashel. - Mikor, mama? Mikor?

- Ó, azt nem tudom. Most még nem. Mihelyt dr. Moncrief alkalmasnak talál, hogy odamenj.

- Az sokára lesz - mondta Cashel, erősen elszontyolodva ezen a válaszon. - Nem fog sietni, hogy évi százhusz fontot csak úgy kidobjon az ablakán. A kövér Inglis húszéves koráig itt tartotta. Nézd, mama: nem mehetnék ennek a félévnek a végén? Érzem, hogy jobban tudnék dolgozni Cambridge-ben, mint itt.

- Ostobaság - mondta határozott hangon Mrs. Byron. - Nem is remélem, hogy másfél évnél hamarabb elhozhatlak dr. Moncrieftől, de még akkor is csak úgy, ha tisztességesen tanulsz. No, ne morogj, Cashel, az nagyon fáj nekem. Sajnálom, hogy meg is említettem előtted Cambridge-t.

- Hát akkor inkább mennék valami más iskolába - mondta szomorúan Cashel. - Az öreg Moncrief pikkel rám.

- Csak azért akarsz elmenni, mert itt elvárják tőled, hogy dolgozzál; én pedig éppen azért akarom, hogy itt maradj.

Cashel nem válaszolt, de baljóslatúan elsötétült az arca.

- Van még egy kis beszélőnivalóm a doktorral, mielőtt elmegyek - szólt az anyja és visszaült a helyére. - Te mehetsz játszani. Isten veled, Cashel. - S arcát ismét csókra nyújtotta.

- Isten veled - mondta Cashel s az ajtó felé fordult, mintha nem vette volna észre anyja mozdulatát.

- Cashel! - kiáltott fel az asszony nyomatékosan hangsúlyozva meglepetését. - Haragszol rám?

- Nem - vetette oda bosszúsan a fiú. - Nem szóltam egy szót se. Azt hiszem, nem elég finom a modorom. Sajnálom, de ezen nem segíthetek.

- Jól van - mondta szilárd hangon Mrs. Byron. - Elmehetsz. Nem nagy örömöm telik benned.

Cashel kiment a szobából és bevágta maga után az ajtót. A lépcső alján megállította egy nála esztendővel fiatalabb fiú, aki mohó kíváncsisággal csatlakozott hozzá.

- Mennyit adott? - kérdezte suttogva.

- Egy vasat se - felelte fogát csikorgatva Cashel.

- Igazán? - kiáltott fel mélységes csalódással a másik. - Az komizság.

- Nagyon komisz - mondta Cashel. - De ez mind a vén Majom hibája. Telehazudta rólam a fejét. De ő se különb az öregnél. Mondhatom neked, Gully, gyűlölöm az anyámat.

- Ugyan, ugyan - mondta megbotránkozva Gully. - Ez egy kicsit sok, öregem. De az bizonyos, hogy kiguberálhatott volna valamit.

- Nem tudom, neked mi a szándékom, Gully, de én megszököm innét. Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy itt maradok még két esztendeig.

- Remek hecc lesz megszökni - mondta felkaccantva Gully. - Hanem - tette hozzá komolyan -, ha komolyan gondolod, bizony Isten, veled tartok én is! Wilson éppen most adott föl nekem ezer sort; akasszanak fel, ha megcsinálom!

- Gully - mondta Cashel, fenyegetően összeráncolva homlokát - szeretném, ha egyik legény azok közül, akiket a réten láttunk, belebokszolna a doktorba... tudod, úgy istenigazában a kötélhez szorítaná.

Gully szájából kicsordult a nyál.

- Az ám - mondta lihegve -, legjobb lenne az, akit Fibber néven emlegettek. Egy forduló elég lenne a vén totyakosnak. De most gyerünk ki a játszótérre: szorulok, ha itt találunk.

II.

Aznap éjjel éppen csak annyi világosság tudta keresztülverekedni magát a felhőkön, hogy a Panley-rét láthatóvá vált, mint fekete térség, amelynek legvilágosabb árnyalatához képest is halványnak tetszett volna az ébenfa. Egy árva lélek sem mozdult Moncrief-Háztól egy mérföldnyi körzetben; kéményeinek a hold felé néző oldala kísértetiesen fehér volt s hosszú árnyékot vetettek az ezüstszürke palatetőre. Egy távoli templom órája éppen akkor törte meg a csendet, negyedegyet ütve, amikor az egyik kémény sötét árnyékából előbukkant egy fej. A fej

egy fiúé volt, akinek teste nemsokára kibújt valahogy egy padlásablakból. Amikor vállát keresztülerőszakolta, arccal fölfelé fordult; megragadta a miniatúr oromzatot, amely az ablakot keretbe foglalta; egészen kihúzta a testét és óvatosan megindult a mellvéd felé. Egy másik fiú nyomon követte.

A Moncrief-Ház kapuja a homlokzat balsarkában volt; a kapuzat teteje erkélyül szolgálhatott. A kapuzattal egyenlő magasságú fal kötötte össze a ház homlokzatát a kerítés falával, s ez része volt egy gyümölcsöskert kerítésének, amely a ház mellett, a gyeperés és a játszótér között terült el. Amikor a két fiú a mellvéd mentén egyenesen a kapuzat fölé ért, megálltak s halászózsineg segítségével mindkettő leeresztett az erkélyre egy pár cipőt. Amikor a cipők szerencsésen leértek, gazdáik utánuk ejtették a zsinegeket s egy másik padlásablakon visszabújtak a házba. Eltelt egy perc. Aztán újra előbukkantak, most már a kapuzat tetején; azon az ablakon másztak ki, amelyiknek erkélyül szolgált. Itt felhúzták cipőjüket s elindultak a gyümölcsöskert fala felé. Amikor annak tetején kúsztak előre, a hátsó fiú suttogva megszólalt:

- Te, Cashy!

- Fogd be a szád - felelt hangtalanul a másik. - Mi baj?

- Csak az, hogy szeretném még egyszer meglátogatni a jó öreg Moncrief anyó körtefáját.

- Ilyenkor nincs rajta körte, te hülye.

- Tudom. Most utoljára járunk ezen az úton, Cashy. Nagy hecc, mi?

- Ha nem fogod be a szádat, nem utoljára jársz itt, mert elcsípnek. Most pedig rajta!

Cashel közben elérte a külső falat s mondatát azzal fejezte be, hogy a fal tetejéről leugrott a rétre. Gully, amikor a huppanásból megértette, hogy társa leért a földre, néhány pillanatra visszafojtotta a lélegzetét. Aztán suttogva kérdezte, hogy nincs-e semmi baj.

- Nincs - felelte türelmetlenül Cashel. - Pottyanj olyan csöndesen, ahogy csak tudsz.

Gully engedelmeskedett s annyira vigyázott, nehogy ugrása nagy zajjal járjon és fölébressze a doktort, hogy fölrántotta a lábát. Ülőhelyzetben ért a földre s ott is maradt, kábult arckifejezéssel tekintve föl Cashelre.

- A kutyafáját! - kiáltott föl hirtelen. - Ez volt azután puffanás!

- Kelj föl, ha mondom - szólt rá Cashel. - Életemben nem láttam ilyen szamarat. Talpra, no! Visszajött már a szuflád?

- Meghiszem azt! Fogadok, hogy elsőnek érek a keresztúthoz. Te, amondó vagyok: rántsuk meg a csengőt az elülső kapunál és ordítsunk egy nagyot indulás előtt. Úgyse fognak el soha.

- Az ám - mondta gúnyosan Cashel. - Elképzelem, ahogy ezt megcsináljuk, akár én, akár te. No, egy, kettő, három, indulás!

Egyszerre iramodtak neki, s körülbelül nyolc perc múlva a keresztúthoz értek: Gully tökéletesen kifulladásra s Cashel sem sokkal különb állapotban. Itt tervük szerint Gullynak észak felé kellett fordulni és Skóciába szaladni, ahol nagybátyjának vadőre bizonyosan rejtekhelyet ad neki. Cashel tengerre akart szállni, hogy ha minden más reménye cserbenhagyja, legalább kalóz lehessen s hírnévre tegyen szert ebben a mesterségben, lovagias emberiséggel tetézve meg azokat az erényeket, amelyek a kalózokat eddig is híressé tették.

Cashel várt, amíg Gully magához nem tért a rohanás után. Aztán így szólt:

- No, öreg cimbora, most válunk kell.

Gullynak, amikor szemtől szembe került tervének magányos valóságával, kezdett nem tetszeni a dolog. Pillanatnyi tűnődés után felkiáltott:

- A fenébe is, öregem, veled megyek. Vigye el az ördög Skóciát.

Ámde Cashel, az erősebbik lévén kettejük között, épp oly hevesen igyekezett megszabadulni Gullytól, mint ahogy az ragaszkodott hozzá.

- Nem - mondta. - Én a dolog nehezének vágok neki, s azt te nem bírod el. Nem vagy elég erős a tengerész-életre. A matróz olyan kemény, mint a vas, de még az is alig bírja.

- Jó, hát akkor gyere te velem - erősködött Gully. - A nagybátyám vadőre nem bánja. Nagyon jó pofa; rengeteget fogunk lövöldözni.

- Ez mind nagyon jó neked, Gully, de én nem ismerem a nagybátyádat s eszem ágában sincs, hogy a vadőre nyakába varrjam magamat. Mellesleg nagyon könnyen el is csíphetnének, ha együtt kóborolnánk az országban. Persze, igen örülnék, ha együtt maradhatnánk, de nem lenne helyes: bizonyos, hogy nyakoncsípnének. Isten áldjon!

- Várj még egy percig - könyörgött Gully. - Föltéve, hogy megpróbálnak elcsípni bennünket: több eshetőségünk van velük szemben, ha ketten vagyunk.

- Fenét! - mondta Cashel. - Gyerekes ostobaság. Legalább hat rendőrt küldenek utánunk; akárhogy igyekezzem is, kettőt is alig páholhatok el, ha egyszerre jönnek nekünk. Te pedig egyel is bajosan bánysz el. Csak mozogj fürgén, ne menj vasúti állomások közelébe s akkor elég biztonságosan eljutsz Skóciába. Nézd, máris elvesztegettünk öt percet. Én kifogtam a kedvező szelet, indulnom kell. Isten áldjon!

Gully röstellte tovább tukmálni Cashelre a társaságát.

- Isten áldjon! - mondta és szomorúan megrázta a kezét. - Jó szerencsét, öregem!

- Jó szerencsét! - visszhangozta Cashel és némi lelki-furdalással ragadta meg a cserbenhagyott Gully kezét. - Írok, mihelyt lesz valami közölnivalóm. De tudod, néhány hónap is beletelhetik, amíg rendesen elhelyezkedem.

Még egyszer megrázta Gully kezét, aztán elengedte s nekiiramodott a Panley faluja felé vezető útnak. Gully egy pillanatig utánanézett, aztán futni kezdett Skócia felé.

Panley faluja semmi egyéb, mint egy főutca - egyik végén ódivatú vendégfogadó, másikon modern vasúti állomás és híd, s a kettő közt egy szivattyús kút, meg egy medence. Cashel egy darabig elálldogált a híd árnyékában s csak aztán merészkedett ki a széles, holdsütötte útra. Hogy nem látott senkit, gyors léptekkel indult el; közben meggondolta, hogy nem futhat egyfolytában a Karibi-tengerig. Mindamellet más is mozgolódott a faluban Cashelen kívül. Mr. Wilson volt az, dr. Moncrief matematika-tanára, aki színházból tért vissza. Mr. Wilson azt hitte, hogy a színház erkölcsstelen hely s tisztességes ember csak ritkán és lopva látogathatja. Csak Shakespeare darabjait nézte meg nyíltan; kedvence volt az *Ahogy tetszik*: Rozalinda trikója úgy elbűvölte, ahogy Lady Macbeth alsószoknyája soha. Rozalindát aznap este egy híres színésznőtől látta, aki művészi körútján eljutott a szomszéd városba. Előadás után visszament Panleybe s ott vacsorázott egy barátjával, s most hazaigyekezett a Moncrief-Házba. Éppen arra való kedvében volt, hogy elfogjon egy szökevény diákot. Azt a megszokott élvezetét, hogy túlságosan is okos a tanítványaihoz képest - amit az a tény segített elő, hogy gyakran túljárt az eszükön a matematikában -, most fokozta a bőséges vacsora és az a büntüdat, hogy színházban járt. Látta és fölismerte Cashelt, amikor a falu vízmedencéjéhez közeledett. Pillanat alatt fölfogta a helyzetet és elrejtőzött a szivattyús kút mögé; várt, amíg a mit sem sejtő gonosztevő kartávolságnyira nem került hozzá, akkor előugrott és galléron ragadta.

- No, nagyságos úr - szólalt meg. - Hol jár itt ilyenkor, mi?

Cashel ijedten, elfehéredve nézett rá s egy szót sem tudott válaszolni.

- Jöjjön velem! - mondta szigorúan Wilson.

Cashel túrte, hogy vagy húsz lépésnyire elvezesse. Akkor megállt és könnyekben tört ki.

- Hiába mennék vissza - mondotta. - Nem csináltam én ott soha semmi jót. Nem mehetek vissza.

- Valóban - mondta fölényes gúnnyal Wilson. - Majd rajta leszünk, hogy ezentúl jobban dolgozzék. - És kényszerítette a szökevényt, hogy tovább menjen.

Cashel, akit keservesen megaláztak könnyei s feldühített az a hűvös diadalmaskodás, amit Wilson árult el láttukra, néhány lépés után tiltakozni kezdett.

- Fölösleges, hogy fogjon - mondta haragosan - tudok menni úgy is, ha nem fognak. - A tanár még erősebben megragadta és előre taszigálta foglyát. - Nem szököm meg, tanár úr - mondta Cashel alázatosabban, ismét könnyeket ontva. - Kérem, engedjen el - tette hozzá fojtott hangon s megpróbálta arcát rabtartója felé fordítani. De Wilson ismét visszafordította s előre ösztökélte. Cashel szenvedélyesen felkiáltott: - Engedjen el! - és küszködni kezdett, hogy kiszabadítsa magát.

- Ugyan, ugyan, Byron - mondta a tanár s fékentartotta széles, erős kezével -, ne bolondozzon, kérem!

Cashel ekkor hirtelen kicsúszott a kabátjából, Wilson felé fordult és vadul lesújtott rá jobb öklével. Az ütés éppen álla hegye mellett érte a tanárt; Cashel úgy látta, mintha szeme felfordulna és visszaesnék a fejébe a megrázkódtatástól. Egy pillanatra előregörnyedt, aztán arccal a földre bukott. Cashel hátrált s kezét tördelte, hogy ujjperecei zsibbadásán erőt vegyen - no meg rémületében, mert hátha gyilkosságot követett el. De Wilson egyszerre csak megmozdult és elszlatta ezt az aggodalmát. Cashelben kezdett újraébredni a düh, amikor öklét rázta a földresújtott ellenfél felé. Felkiáltott:

- No, *maga* nem igen fog hencegni azzal, hogy engem sírni látott! - aztán fölösleges heves-séggel ragadta ki kezéből a kabátját és futott, ahogy a lába bírta.

Mr. Wilson, ámbár hamarosan visszanyerte öntudatát és mozogni is tudott, eleinte nem érzett hajlandóságot a megmozdulásra. Nyögni kezdett, abban a kábult hiedelemben, hogy végre majd csak jön valaki, aki részvétet érez iránta és segítségére lesz. De az idő telt s csak a hideg és a fájdalom növekedett. Eszébe jutott, hogy ha a rendőrség itt találja, részegnek gondolhatja; meg aztán kötelessége is, hogy megkeresse és felriassza a rendőrséget. Felállt, küszködött szédülésével és émelygésével, s végül is úgy döntött, hogy első kötelessége ágyba feküdni és dr. Moncriefre bízni, fogja el verekedő növendékét úgy, ahogy tudja.

Félkettőkor a doktor arra ébredt, hogy kopogtatnak a szobája ajtaján; matematika-tanára állt odakünn, zúzottan, sárosan és látszólag részegen. Beletelt néhány perc, amíg Wilson helyes nyomra tudta terelni főnökét. Ekkor felköltötték a fiúkat és névsort olvastak. Byron és Molesworth hiányzott. Senki sem látta távozásukat; senki sem sejtette, hogyan kerülhettek ki a házból. Egy kisfiú emlegette a padlásablakot; de észrevette a fenyegető kifejezést néhány nagyobb fiú arcán, akik szerették a gyümölcsöt; nem erősködött a gondolata mellett s túrte, hogy a doktor lehordja érte. Majdnem három óra volt már, mire a riadó elért a faluba, ahol a hatóságok hallgatólagosan megtagadták azt, hogy reggelig törődjenek a dologgal. A doktor, abban a meggyőződésben, hogy a fiú az anyjához ment, fölöslegesnek vélt minden kutatást s beérte azzal, hogy levelet írt Mrs. Byronnak, előadta benne a Mr. Wilson ellen intézett támadást és sajnálkozását fejezte ki, hogy Byron tanuló visszavételére vonatkozóan semmiféle ajánlatot nem tart tárgyalhatónak.

Most már egyedül Molesworth-ot üldözték, s Mr. Wilson elbeszéléséből nyilvánvalónak látszott, hogy a két fiú a faluból kiérve elvált egymástól. Hamarosan jöttek is az értesülések. A parasztok mindenütt a környéken láttak - amint mondták - „egy fiút, aki ő lehetett”. A kutatás délután öt óráig tartott, s végét az vetette, hogy megjelent Gully tulajdon személyében, fájós lábbal és bűnbánóan. Amikor Casheltől elvált és két mérföldet gyalogolt, elvesztette bátorságát és visszafordult. Félúton járt a keresztút irányában, ekkor elszégyellte magát gyávasága miatt és tovább futott. Ez alkalommal nyolc mérföldnyire távolodott el a Moncrief-Háztól. Aztán letért az útról, hogy átvágjon egy ültetvényen, s eltévedt. Elszontyolodva kóborolt reggelig; ekkor meglátott egy földjén dolgozó asszonyt s megkérdezte tőle, merre van a legrövidebb út Skócia felé. Az asszony sohasem hallott Skóciáról, s amikor a fiú Panley irányát kérdezte tőle, gyanakodni kezdett s megfenyegette, hogy ráuszítja a kutyáját. Ez úgy elvette Gully bátorságát, hogy most már nem merte megszólítani az idegeneket, akikkel összetalálkozott. A nap segítségével tájékozódott, s ingadozott Skócia és Panley közt aszerint, hogy pillanatnyilag hogy állt a bátorsága. Végül is legyőzte az éhség, fáradtság és elhagyatottság; megmaradt erejét arra áldozta, hogy visszajusson az iskolába; elért a rétre és sietett megadni magát a doktornak, aki azonnali kicsapatással fenyegette meg. Gullyt nagyon megdöbbentette az a lehetőség, hogy kénytelen lesz elhagyni azt a helyet, ahonnan éppen most szökött meg; komolyan könyörgött a doktornak, hogy tegyen még egy próbát vele. Kérése meghallgattatott. Hosszú prédikáció után a doktor, tekintettel arra, hogy Gully, bár mindenre kész társának példája megrontotta, önkéntes visszatéréssel bebizonyította őszinte megbánását; azonfelül nem volt részes annak az agyrázkódásnak előidézésében, amiben Mr. Wilson - állítása szerint - szenvedett: elfogadta abbéli ígéretét, hogy megjavul és teljes bocsánatban részesítette. Gully ezekután életében először próbálta a szorgalmas és értelmes fiú szerepét játszani; s annyira meglepte az a biztonság, bizalom és önmagával való elégedettség, ami ezzel együtt járt, hogy iskolai élete végéig ragaszkodott hozzá. De azért iskolatársai becsülését sem vesztette el; mert magánbeszélgetéseinek szabadszájúságával sikerült meggyőznie őket, hogy megváltozása csak tökéletesített család, amelynek szánalmat nem érdemlő áldozata közös ellenségük, az igazgató.

Közben Mrs. Byron, nem sejtve a doktor levelének fontosságát s mert annak érkezésekor éppen sietős dolga volt, nem bontotta fel; az volt a szándéka, hogy majd elolvassa, ha ráérő ideje lesz. Teljesen meg is feledkezett volna róla, ha két nap múlva nem érkezik egy második levél, amely a múltkori közlés tudomásulvételét kérte. Amikor az igazságot megtudta, tüstént kihajtatott a Moncrief-Házba, s úgy leszidta a doktort, ahogy soha életében le nem szidták; aztán bocsánatot kért tőle és könyörgött neki, hogy legyen segítségére drága fiának felkutatásában. Amikor a doktor azt a tanácsot adta, hogy tűzzön ki jutalmat annak, aki a fiúról hírt ad, vagy elfogja, méltatlankodva jelentette ki, hogy egy fityinget sem költ arra a kis hálátlanra; sírt és vádolta magát, amiért ridegségével elüldözte; végül azt mondta: rászán száz fontot arra, hogy visszakapja, de soha többé nem akar szóba állni vele. A doktor megígérte, hogy vállalkozik a kutatásra, s megígért volna akármit, csak megszabaduljon a látogatójától. Ötven font jutalmat tűztek ki. De akár az a félelem ösztönözte Cashelt rendkívüli óvatosságra, hogy gyilkosság kísérlete miatt a törvény keze közé kerül, akár sikerült elhagynia az országot ama négy nap alatt, amely szökése és a jutalomkitűzés hatása közt eltelt: a doktor erőfeszítései eredménytelenek maradtak s ezt kénytelen volt meg is vallani Mrs. Byronnak. Az asszony kellemesen lepte meg egy kedves levéllel, amelyben annyi volt, hogy a dolog nagyon izgató s ő sohasem köszönheti meg eléggé a fáradozásait. Többet aztán senki sem törődött ezzel az ügyel.

III.

Volt ezidőtájt Melbourne városában, Ausztráliában egy faépület, s annak kapuja fölött egy tábla, ezzel a felírással: *Torna- és vívóiskola*. Hosszú, keskeny kapualjában bekeretezett kézírás lógott, amely szerint odabent Ned Skene, Anglia és a Gyarmatok volt bajnoka, rendelkezésére áll olyan uraknak, akik az önvédelem művészetét óhajtják elsajátítani. Ott közlik a feltételeket is, amelyek mellett Mrs. Skene, szakértő tanárok támogatásával tánc-, illem- és mozgásművészeti órákat ad.

Egyik este egy férfi ült közönséges konyhaszéken pipázgatva, ennek az intézetnek a küszöbén. Mellette kis ónszögek meg egy kalapács. Éppen most szögezett fel a kapufélfára egy cédulát, amelyen női kézírással ez volt olvasható: „*Felvétetik férfialkalmazott, aki könyvvezetéshez is ért. Bővebbet bent.*” A pipázó férfinak hatalmas termete volt; vastag nyaka kiduzzadt széles, lapos füle alatt. Kicsi szeme volt és nagy fogai, ajka kissé szétnyílt, kedélyes, de tetszelgően ravasz mosolygásra. Haja fekete, kurtára nyírott, bőre keményre cserzett, s orra nyerge úgy összezúzva, hogy ki sem emelkedett az arcából. Hegye azonban sértetlen maradt. Vaskos volt és sima, s azzal, hogy az egész arcnak olyan jelleget adott, mintha éppen most akarna eredeti alakjára kiterjeszkedni, valami megszégyenült kifejezést idézett elő, amely enyhített az embernek egyébként félelmetes külsején s jóindulatába ajánlotta a szemlélőnek, mint olyan fickót, aki valószínűleg szerény és szeretetreméltó, ha józan és ha nem ingerlik. Körülbelül ötvenévesnek látszott; szalmakalapot és fehér vászonruhát viselt.

Még el sem szívta a pipáját, amikor a kapufélfára szögezett cédula magára vonta egy fiatal-ember figyelmét, aki durva matróz-ujjasba és szürke, kinőtt tweed-nadrágba volt öltözve.

- Munkát keresel? - kérdezte Anglia és a Gyarmatok egykori bajnoka.

A fiatalember pirulva válaszolta:

- Azt. Szeretnék csinálni valamit.

Mr. Skene szigorú kíváncsisággal bámult rá. Hivatásánál fogva jól ismerte az angol úriemberek modorát és beszédjét és tüstént felismerte, hogy a kopott matrózgyerek ebből az osztályból származik.

- Talán bizony diák vagy? - kérdezte egy kis gondolkodás után a díjöklöző.

- Jártam iskolába, de nem tanultam ott valami sokat. Azt hiszem, értenék a kettős könyvvelhez.

- Kettős könyvvel? Hát az mi a szösz?

- Így vezetik a kereskedők a könyveiket. Azért hívják így, mert mindent kétszer vezetnek be.

- Úgy! - mondta Skene, akinek sehogy sem tetszett ez a rendszer - nekem elég egyszer is. Milyen súlyú vagy?

- Nem tudom - mondta elvagyorodva a fiú.

- Nem ismered a tulajdon súlyodat? Így nem boldogulsz ám az életben.

- Régen volt az, amikor megmértek Angliában - mondta a fiú, aki most már kezdett megszabadulni félelmségétől. - Akkor körülbelül ötven kiló voltam; amint látja, könnyűsúlyú vagyok.

- És mit tudsz a könnyűsúlyról? Ha olyan jól neveltek, talán az ökölvíváshoz is értesz? Mi?

- Nem hiszem, hogy magával meg tudnék verekedni - mondta a fiú és ismét elvagyorodott.

Skene elkaccantotta magát; az idegen pedig gyermekes közlékenységgel beszámolt neki egy valóságos mérközésről (nyilván hivatásos ökölvívókra gondolt), amelyet Angliában látott. Aztán elmondta, hogyan ütötte le egy ütessel egyik tanárát, amikor az iskolából megszökött. Skene kétkedve hallgatta ezt s keresztkérdéseket intézett az elbeszélőhöz az ütés mikéntjére és hatására nézvést, amíg meg nem győződött arról, hogy a történet igaz. Negyedóra leforgása alatt a fiú annyira meghódította társalgásával, hogy a bajnok bevitte magával a tornaterembe, ott megmérte súlyát, nagyságát, végül pedig átnyújtott neki egy pár ökölvívó-kesztyűt és felszólította: mutassa meg, milyen fából van faragva. A fiatalember, bár a díjoklöző kiállításából reménytelennek érezte, hogy egyáltalán hozzáférhessen, többször is vakmerően nekitámadt, minden alkalommal beleütközve arcával Skene bal öklébe, amely mintha mindenütt jelenvaló lett volna s azonkívül felruházva azzal a hatalommal, hogy a vas keménységét kölcsönözze egy kitömött bőrkesztyűnek. Az újonc végül eszeveszett támadást intézett a bajnok orra ellen, s e célból lábujjhegyre állt. Skene jobb könyökének rándításával állította meg útjában az ütést; a heves ifjú pedig megperdült tengelye körül és addig tántorgott, amíg hanyatt nem esett egy sarokban, fejét keményen beleütve a padlóba. Lankadatlan jókedvvel szökött talpra s felajánlotta, hogy folytatja a harcot; de Skene egyelőre véget vetett a gyakorlatnak, ámbár új növendékének játéka annyira tetszett neki, hogy megígérte: tudományosan kiképzni és embert farag belőle.

A bajnok most elüzent a feleségéért, akit mélységesen tisztelt, mint kiválóan értelmes és jómodorú asszonyt. A jövevény csak nevetséges táncmesternőt láthatott benne, de hódolatot mutatott iránta, s ez még jobban megerősítette Skene-nek róla formált kedvező véleményét. Elmondta az asszonynak, hogy az iskolából való megszökése után Liverpoolba gyalogolt, kiment a kikötőbe és sikerült elrejtőznie egy Ausztrália felé induló hajón. Kutyaül éhezett és szomjazott, amíg elő nem merészkedett; s bár mint potyautas nem játszott valami rokonszenves szerepet, jól bántak vele, mihelyt megmutatta, hogy hajlandó dolgozni. Annak bizonyosságául, hogy erre még mindig hajlandó, s hogy hasznát is vette tengeri tapasztalatainak: ajánlkozott, hogy azonnal felsöpri a tornaterem padlóját. Ez az ajánlat meggyőzte Skene-éket (akik úgy hallgatták történetét, mint gyerekek a tündérmesét), hogy nem olyan nagy úr, akinek derogál a durva munka; hamarosan megegyeztek, hogy náluk marad kosztra-kvartélyra, kap heti öt shilling zsebpénzt s afféle mindenest lesz: szolgál, tornatanító-segéd, írnok és növendéke Anglia és a Gyarmatok egykori bajnokának.

Nemsokára belátta, hogy nem könnyű munkát vállalt. A tornaterem reggel kilenctől este tizenegyig nyitva volt; s az atlétikát tanuló úriemberek, akik odajártak, nemcsak hogy minden teketória nélkül parancsolgattak neki, hanem változatosság okáért - minthogy a legyőzhetetlen Skene-nel hiába szembeszállni egyhangú dolog volt -, amit tőle tanultak, azt növendéke bőrén gyakorolták; nagy gyönyörűséggel püfölték, hajigálták hátra, előre s a vállukon keresztül, mintha erre a célra gyártott érzéketlen báb lett volna. A bajnok nevetve nézte, túlságosan lusta lévén ahhoz, hogy ígéretét beváltsa és megtanítsa az újoncot az önvédelem művészetére. Ez azonban figyelte a leckéket, amiket nap-nap után kaptak a többiek; egy hónap sem telt belé, oly tökéletesen megfordult a kocka Melbourne műkedvelő ökölvívóival szemben, hogy Skene egy napon megjegyezte: szokatlanul ügyes kezd lenni, dehát úriemberek szeretik, ha könnyű kézzel bánnak velük, ügyeljen hát, nehogy túlságosan eldöngesse őket. E testi munka mellett elszámolásokat kellett vezetnie az eladott és vásárolt kesztyűkről és vívótőrökről, meg a Mr. Skene-nek és nejének járó tandíjakról. Ez volt legkeservesebb része a kötelességének, mert nagybetűs, gyerekes írása volt és nem számolt valami gyorsan. Amikor végre segédkezni kezdett gazdájának a leckeadásban, elmaradt a számadásokkal és Mrs. Skene kénytelen volt ezeket ismét gondjaiba venni. Az ura örült ennek, mert szemében újabb diadala volt ez az asszony felsőbbrendű értelmi képességeinek. Aztán megfogadtak egy kínait, hogy az végezze

a szolgálai munkákat az intézetben. „Skene újonca”, ahogy most általában nevezték, a bajnok segédtanárának rangjára emelkedett és bizonyos jelentőségre tett szert a tornateremben.

Több mint kilenc hónapja volt már ott s atlétatermetű tizennyolc éves ifjúvá fejlődött, aki igen éles szemmel ítélte meg a borraivalót s „köszönöm”-skálája csinos fokozatokban emelkedett félkoronástól egy sovereignig - amikor egy napon fontos beszélgetés folyt le közte és gazdája közt. Este volt már, s a tornateremben nem maradt más, csak Ned Skene, aki pipázva ült, kényelmesen, ingujjban - meg az újonc, aki most jött le hálósobájából, ahol színházbamenésre öltözött fel.

- No, nagyságos úr - szólt rá gúnyosan Skene -, jól ki tetszett csípni magát. Még kesztyűt is húzott! De nagyon kicsi ám az a kesztyű. Meg ne találj vele ütni valakit, mert még kificamítod a csuklódát.

- Attól nem igen félek - mondta az újonc s az órájára nézett. Látván, hogy van még néhány fölösleges perce, leült Skene-nel szemközt.

- Nem hát - hagyta rá a bajnok. - Ha igazi professzionista lesz belőled, eszedbe se jut bokszolni valakivel, ha jól meg nem fizetnek érte.

- Azt hiszem, már most is professzionista vagyok. Csak nem tart amatőrnek?

- Nem, nem - mondta Skene -, olyan rosszul nem állunk. De jegyezd meg, fiam, hogy én senkit sem ismerek el bokszolónak, aki még nem szerepelt a szorítóban. Kesztyűben igen okosan, csinosan verekszel, de ez még nem az igazi. Majd valamelyik nap, Isten segítségével, rendezünk neked egy kis mérkőzést: ott aztán megmutathatod, mit tudsz kesztyű nélkül.

- Nekem most is mindegy, kesztyűvel vagy anélkül - mondta kissé dacosan az újonc.

- Persze, mert olyan szíved van, mint egy oroszlának - mondta békéltető hangon Skene.

Hanem az újonc, aki megszokta, hogy gazdája ugyanezt a bókot mondja fizető tanítványainak, valahányszor rájuk jön a hetvenkedés rohama - (rendszerint olyankor, ha megverték őket) -, csökönysnek látszott és nem szólt semmit.

- Ma itt járt a milltowni Sam Ducket, mialatt te házon kívül leckét adtál Noble kapitánynak - folytatta Skene, növendéke arcát figyelve. - Látod, Sam aztán igazi ökölvívó.

- Nem becsülöm valami sokra. Először is: hazudik.

- Ez a hiba együtt jár a mesterséggel. Ezt őszintén megvallom *neked* - mondta szomorúan Skene.

Az újonc ezt már magától is észrevette. Például sohasem hitte el gazdája történeteit azokról a balesetokról és összeesküvésekről, amelyeknek folyamánaképpen őt háromszor megverték a szorítóban. De minthogy Skene tizenöt mérkőzést nyert meg, a következő megjegyzése mégis megcáfolhatatlan volt:

- Amiért valaki hazudik, még nem verekszik rosszabbul. Sam Ducket húsz perc alatt kiütötte Ebony Muleyt.

- Az ám - mondta megvetően az újonc - és mi az az Ebony Muley? Nyomorult vén néger, idestova hatvanéves, egy héten hétszer issza le magát, s egy pohár brandyért eladna egy mérkőzést! Ducket húsz másodperc alatt kiüthette volna. Csakhogy Ducket nem tud semmit.

- Tudása egy csöpp sincs - ismerte el Ned. - De nagyon ügyes.

- Eh! Mindig ezt akarják kisütni. Ha valaki tud bokszolni, azt mondják rá, hogy van tudása, de bátorsága nincs. Ha nem tudja megkülönböztetni jobb kezét a baltól, azt mondják, hogy nem okos, de ügyes.

Skene titkos csodálkozással nézett növendékére, akinek megfigyelő és kifejező képessége az ő szemében már szinte-szinte versengett a feleségével.

- Sam ilyesvalamit mondott ma - jegyezte meg. - Azt mondja, hogy te csak afféle kesztyűs bokszoló vagy, s összeesnél ijedtedben, ha beállítanának egy huszonnégy lábnyi szorítóba.

Az újonc elvörösödött.

- Bárcsak itt lettem volna, amikor Sam Ducket ezt mondta.

- Ugyan, no, hát mit tudtál volna csinálni vele? - kérdezte Skene és kis szeme felvillant.

- Bevertem volna a fejét: ezt tudtam volna s ezt is tettem volna meg vele.

- Ugyan, fiam, megevett volna.

- Lehet. És megehetné magát is, Ned, ha bírná. Csak jár a szája, mert tudja, hogy nincs pénzem; s azt állítja, hogy nem vetkőzik le ötven fonton alul.

- Nincs pénzed?! - kiáltotta Skene. - Ismerek olyan embereket, akik holnap déli tizenkét óráig összeadnak ötven fontot akárkinek, akiért én kezeskedem. Ez lenne ám a jó kezdet egy fiatal embernek! Én öt shillingért vívtam az első mérkőzésemet Tottenham Fieldsben; s milyen büszke voltam, amikor megnyertem! Nem akarlak kedved ellenére kiállítani olyan nagy legénnyel, mint Sam Ducket; de azt ne mondd, hogy pénzt nem tudsz kapni. Ha Ned Skene rámutat egy fiatalemberre és azt mondja: „Ez az a fiatalember, akit Ned megfogad” - tüstént jönnek a többiek a tétjeikkel - ajaj, seregszámra.

Az újonc habozott.

- Gondolja, Ned, hogy megtehetném? - kérdezte.

- Azt nem az én dolgom megmondani - felelte makacsul Skene. - Én tudom, mit mondtam volna a te korodban. De talán helyesen teszed, ha óvatos vagy. Az igazat megvallva, nem szeretném látni, hogy egy Sam Ducket-féle alak elpáhol.

- Hajlandó edzeni velem, ha kihívom?

- Hogy hajlandó vagyok-e! - visszhangozta Skene, fölállva lelkesedésében. - Meghiszem azt, hogy hajlandó vagyok s a pénzemet is rád teszem; úgy elvered, hogy az eget is bögőnek fogja nézni - olyan igaz ez, fiam, mint az, hogy Ned Skene a nevem.

- Akkor hát - kiáltotta az újonc, kivörösödve izgalomban - megverekszem vele. S ha legyőzöm, maga átadja nekem a Gyarmatok bajnokának övét.

- Átadom - mondta szeretettel Skene. - Ne maradj el sokáig s az Isten szerelméért, egy csöpp szeszt se igyál. Holnap megkezdjük az edzést.

Ez volt Cashel Byron első profi-szerződése.

ELSŐ FEJEZET

Wiltstoken-kastély négyszögletes épület volt, minden sarkán török minaretben végződő kerek bástyával. Homlokzata délnyugatra nézett és mór kapuboltozat szakította meg; az üveges kapuszárnyakat szükség esetén fantasztikusan kovácsolt acélrács védte. A boltozatot a tetőig felnyúló oszlopcsarnok vette körül, Palladio stílusában; e fölött egy nyitott fedélablakban, fekete márványból faragott egyiptomi szobor állott egyenesen, merően bámulva a déli napba. Oldalvást olasz terasz nyúlt el, két nagy kőelefánttal a rácsozat végén. Az emeleti ablakok mór stílűek, mint a bejárat; de a földszinten a fontosabbak nagy, négyszögletes részekre osztott ablakok voltak. A hozzá nem értők nagyon bámulták ezt a kastélyt; de építészek és olyanok, akik építészeti könyveket szoktak olvasni, fitymálósan mondták, hogy a lehető legrosszabb ízléssel összeszedett stílusok leírhatatlan keveréke. Magaslaton állt, dombos, erdős vidékkel körülvéve, melyből harminc hold be volt kerítve, mint Wiltstoken-park. Fél mérföldnyire dél felé találta az ember a kis Wiltstoken várost, ahová Londonból körülbelül két óra alatt lehetett vonaton eljutni.

Wiltstoken lakói legnagyobbbrészt konzervatívok voltak. Tisztelték a kastélyt és akárhány közülük bármely pillanatban legyilkolta volna fél tucat régi barátját, hogy egy ebédre szóló meghívást, vagy éppen egy nyilvánosság előtt történő fejbiccentést kaphasson Miss Lydia Carew-tól, a kastély árva úrnőjétől. Ez a Miss Carew érdekes teremtés volt. A kastélyt és a parkot nagynénjétől örökölte, aki unokahúga vasút- és bányarészvényekből álló nagy vagyonát hiányosnak tartotta földbirtok nélkül. Lydia ezenkívül is oly sokat örökölt atyafiaitól, akik utálták a „szegény rokonokat”, hogy most, huszonötödik esztendejében, független tulajdonosa volt annyi évi jövedelemnek, amennyit ötszáz munkás keres meg évente - anélkül, hogy a kisujját is mozdítania kellett volna érte. Azon az előnyön kívül, hogy rendkívül gazdag, magányos nő volt, még nagy tudása és előkelő műveltsége révén is tekintélynek örvendhetett. Wiltstokenban azt beszélték, hogy negyvennyolc élő és minden holt nyelvet tud; minden ismeretes hangszeren játszik; tökéletes festőművész és verseket is ír. Ez akár mind igaz is lehetett a wiltstokeniak szemében, hiszen náluk többet tudott. Eddig azzal töltötte életét, hogy utazott apjával, egy élénk szellemű és rossz gyomrú emberrel, akit jövedelme függetlenné tett és érdeklődött a szociológia, a szépművészetek és mindenféle tudomány iránt. Könyveket is írt ezekről a tárgyakról, főképpen a renaissance-ról s meg is becsülték mint tudóst és filozófust. E könyvek írása sok olvasással, utazással, nézegetéssel, bölcsekedéssel járt - s leánya, a bölcsekedést leszámítva, mindebből kivette a részét; sőt, amikor érteni kezdett a dologhoz s az apja mind gyöngébb és öregebb lett, többet is, mint a maga részét. Az öreg, akinek az egészség hajszolását össze kellett kapcsolnia a kultúra szolgálatával, nagyon kényes, ingerlékeny természet volt; önmérsékletre és kitartásra nevelte a lányát, mégpedig súlyosabb leckékkel, mint azok, amelyek megismertették a görög és német filozófusok műveivel, mielőtt még tulajdon angol fordításában megérthette volna őket.

Amikor Lydia huszonnegyedik esztendejében járt, apja egészsége aggasztóan hanyatlott. Még jobban a lányára szorult s az eleve meg volt győződve arról, hogy ezután még követelőbb módon fog rendelkezni az idejével. De Lydia egy napon, Nápolyban, sétalovaglást beszélt meg egy újonnan érkezett és elég kellemes angol társasággal. Kevéssel a megállapított idő előtt apja megkérte, hogy fordítson le neki egy hosszú kivonatot Lessingből. Lydia, aki egy idő óta sokszor kérdezgette magától, vajon jogosan tartja-e ilyen igában az apja, - talán két másodpercig gondolkozva hallgatott, mielőtt igent mondott. Carew nem szólt semmit; de nemsokára elcsípett egy szolgát, aki mentegetődző levelet vitt az angol társaságnak; elolvasta a levelet és visszament a lányához, aki már Lessinggel foglalatzkodott.

- Lydia - mondta egy kis habozással a hangjában, amit a lánya talán szégyenkezésnek hitt volna, ha egyáltalán lehetséges lenne ilyesmi az apja részéről vele szemben. - Nem szeretném, ha bármit is elmulasztanál efféle irodalmi semmiségek miatt.

A lány azzal a zavart félelemmel nézett rá, amely az új és kétes kísérletekkel jár együtt; s apja, nem lévén megelégedve azzal a móddal, ahogy a mondanivalóját előadta, hozzátette:

- Sokkal fontosabb az, hogy te mulass egy óráig, minthogy az én könyvem előbbre haladjon. Sokkal fontosabb!

Lydia egy kis gondolkozás után letette a tollát és így szólt:

- Nekem nem szerez örömet a lovaglás, ha valamit elmulasztok miatta.

- Nekem pedig nem szerez örömet az írásod, ha a kirándulás elmarad miatta. Jobban szeretem, ha elmégy.

Lydia hallgatva engedelmeskedett. Valami furcsa gondolat arra ösztökölte, hogy kedvesen zárja le ezt az ügyet és csókolja meg apját. De az effajta gyöngédség mindkettőjüknek egészen szokatlan volt; a szándékból nem lett semmi. Lydia lóháton töltötte a napot; az utóbbi idők lázadó gondolatai újra átsuhantak az agyán; és este megcsinálta a fordítást.

Innen kezdve Lydia mindjobban kezdte látni, mekkora hatalmat szerzett észrevétlenül, hosszú engedelmeskedése idején. Eleinte félénken, aztán - amikor mindinkább megszokta a szülői járószalag hiányát - mind merészebben kezdte követni saját hajlamát tanulmányai megválasztásában, sőt védelmezni a zene bizonyos újabb fejlődését s kezdett festeni apja konzervatív nézeteivel ellenkező irányban. Az öreg helyeselte ezt a független szellemi tevékenységet és sokszor intette, hogy ne törődjék vele többet, mint akármilyen más kritikussal. Lydia egyszer azt mondta neki, hogy néha csak azért ellenkezik vele, mert örül, ha a végén apjának van igaza. Carew komolyan felelte:

- Ez tetszik nekem, Lydia, mert hiszek neked. De ilyen dolgokat jobb elhallgatni. Ezek, úgy látszik, hozzátartoznak a tetszés művészetéhez és meglehet, hamarosan kísértésbe jutsz, hogy gyakorold ezt a művészetet, mert az minden fiatalnak könnyű, gyümölcsöző, kedves és előkelő színe van... De valójában közönséges, gyáva, önző és hazug dolog ez; erény egy boltosban, de bűn egy szabad asszonyban. Jobb elhallgatni az őszinte dicséretet is, mint kitenni magadat a hízelgés gyanújának.

Lydia kevéssel ezután, apja kívánságára, Londonban töltött egy szezont és bejutott az előkelő angol társaságba, amely - úgy találta - alapjában véve nem más, mint templom, ahol a vagyont imádják és vásár, ahol hajadonokat adnak el. Minthogy a vagyonkultuszt és a leányvásárt egyformán ismerte már egyebünnen, semmi érdekeset nem tudott bennük fölfedezni - legföljebb azt a módszert, ahogy az angolok csinálták a dolgot; de ennek az újdonsága is hamarosan elkopott. Kellemetlen volt ránézve az az önkéntelen tehetsége is, hogy a saját neméhez tartozókban nagy szeretetet ébresztett maga iránt. Élénk fiatal lányokat tiszteletteljes távolságban tudott tartani magától; de öregasszonyok és különösen két nagynénje, akik gyermekkorában sohasem törődtek vele, most valóságos kutyahúséggel üldözték és hol könyörgéssel, hol ajánlékokkal csábították, hogy hagyja el apját és maradjon velük életük végéig. Tartózkodása még csak növelte azt a vágyukat, hogy dédelgethessék, s hogy megszabadulhasson tőlük, visszatért apjával a kontinensre és megszüntetett Londonban minden összeköttetést. A két nagynéni kijelentette, hogy mélységesen meg van bántva; mindenki azt mondta, hogy Lydia nagyon oktalan módon viselkedett velük szemben; de amikor meghaltak és végrendeletük nyilvánosságra jutott, kiderült, hogy versenyeztek egymással, melyik tegye gazdagabbá.

Huszonöt éves korában érte életének első megrázó eseménye: apja halála Avignonban. Ez alkalommal sem játszódtott le közöttük semmi gyöngéd jelenet. Egy este szemben ültek egymással a kandallónál; Lydia hangosan olvasott s az apja hirtelen így szólt: „a szívem megállt, Lydia. Isten veled” és azonnal meghalt. Sok baja volt, míg lecsendesíthette a zűrzavart, amikor a cselédséget becsöngette. Valamennyien kötelességüknek tartották, hogy odalegyenek a fájdalomtól és igen rossz néven vették, hogy ő sem hálásnak nem látszott ezért, sem arra nem mutatott hajlandóságot, hogy példájukat kövesse.

Carew rokonai egyértelemmel megállapították, hogy igen méltánytalan végrendeletet csinált. Rövid okirat volt, halála előtt öt évvel keltezve s a lényege az, hogy Lydia leányának hagyja mindenét. Mindamellett hagyott hátra neki bizonyos magántermészetű utasításokat. Ezek közt volt az is - ami nagy megbotránkozást keltett a családjában -, hogy holttestét szállítsák Milánóba s ott égessék el. Lydia kívánsága szerint rendelkezett apja földi maradványairól s azzal Angliába utazott, hogy rendbehozza az ügyeit. Sok reménytelen vágyakozást ébresztett ügyvédekben és közjegyzőkben s zavarba hozta ügyvivőit üzleti képességeivel. Egészen mást vártak azok egy gazdag és egyedülálló fiatal leánytól. Amikor minden rendben volt és végleg nyugodtnak érezhette magát, visszatért Avignonba s lerótta apja iránt való utolsó kötelességét. Ez pedig annyi volt, hogy ki kellett bontania egy levelet, amelyet asztalfiókjában talált; rajta apja írásával ezek a szavak: „Lydia számára. Olvassa el egy üres órájában, ha velem és minden ügyemmel egészen rendben lesz.” A levél így szólt:

„Édes Lydiám!

Én a kiábrándult emberek nagy seregébe tartozom. Ha te nem volnál, olyan hiábavalónak mondhatnám magamat is, mint a többi magamfajta embert. Mindössze néhány éve fogott el az az érzés, hogy ha csalódtam is sok hiú ambíciómban, amikkel (éppen mert csalódtam bennük) nem akarlak most untatni, talán lehetne még valami hasznomat venni, mint apának. Aztán az is eszembe jutott, hogy együtt töltött életünk folyásából nem vonhatsz le más következtetést, csak azt, hogy én tökéletes önzéssel egyszerű másolóm, írnom gyanánt használtalak téged és tehetségeidért nem tartozol nekem több hálával, mint rabszolga urának azért az erőért, amit a megfeszített munka adott az izmainak. És mert nem akarom, hogy olyan kártékony és zsarnok befolyás alatt maradj, mint az elszenvedett igaztalanság érzése: most igazolom magamat előtted. Sohasem kérdeztem tőled, hogy emlékszel-e az anyádra. Ha valamikor szóvá tetted volna ezt a témát, nyíltan beszéltem volna neked róla; de minthogy téged valami bölcs ösztön vezetett, hogy elkerüld, örültem, hogy pihenni hagyhatom - mindaddig, míg a mostani körülmények szükségtelenné nem tették, hogy tovább hallgassak. Ha csak egy csöpp sajnálkozás bánt is, hogy olyan keveset tudsz arról az asszonyról, aki életet adott neked - rázd le magadról minden lelkiismeret-furdalás nélkül. Önző asszony volt, aki sem férjet, sem gyermeket, sem cselédet, sem barátot nem tudott megtűrni maga mellett. Elfogulatlanul beszélek. Minden iránta való személyes keserűségem annyira halott most, amikor ezeket írom, mint akkor lesz, amikor te olvasod. Sőt annyira vittem, hogy gyöngéden tudom nézni bizonyos jellemvonásait, amiket te örököltél; úgyhogy őszintén mondhatom: amióta házasságunk első idejének elvakultsága megszűnt, soha nem viseltem iránta melegebb érzésekkel, mint most. Együttélésünk hat esztendeje alatt én megtettem a tőlem telhető legjobbat - ő a tőle telhető legrosszabbat; azután elváltunk. Megengedtem neki, hogy olyan árát szabja a válásnak, amilyent akar - és sokkal nagyobb összeget adtam neki, mint aminőt joga lett volna követelni. Így értem el, hogy akadály nélkül nekem engedjen át téged, akit különben óvatosságból már Belgiumba vittem. Hogy sohasem jöttünk vissza Angliába, amíg ő élt, annak az volt az oka, hogy korábbi viselke-

désemet s az egyházzal való ellenséges viszonyomat ürügyül használhatta volna - vagy talán használta volna is - a te visszaszerzésedre. Többet nem szükséges mondanom róla és sajnálom, hogy egyáltalán kénytelen voltam megemlíteni.

Most elmondom, mi indított arra, hogy magam számára biztosítsalak. Nem a természet-adta érzés: akkor még nem szerettelek; és tudtam, hogy súlyos nyűg leszel rajtam. De ha már életet adtam neked, aztán szakítottam anyáddal, kötelességemnek éreztem gondoskodni arról, hogy ne szenvedj az én hibám miatt. Szívesen elhitettem volna magammal, hogy (amint sokan mondták) elsősorban neki kötelessége gondoskodni rólad; de én jobban tudtam, hogyan áll a dolog és azon jártattam az eszemet, hogyan nézzek szembe erőmtől telhetően ezzel a felelősséggel. Idő múltával hasznodat kezdtem venni; s amint tudod, minden gátlás nélkül használtalak is - de sohasem úgy, hogy tekintettel ne lettem volna a te hasznodra. Mindig tartottam egy titkárt annak az elvégzésére, amit egyszerű másoló munkának tekintettem. Akármennyit dolgoztál is számomra, azt hiszem, joggal mondhatom, hogy sohasem bíztam rád olyan munkát, aminek nevelő értéke ne lett volna rád nézve. Félek, hogy igen unalmasnak érezted a pénzügyeimmel eltöltött órákat; de most nem kell ezeknek a védelmére szólnom: tapasztalatból kell már tudnod, mennyire szükséges az üzleti dolgok ismerete egy nagy vagyon tulajdonosára nézve.

Amikor nevelésedbe fogtam, nem gondoltam arra, hogy ezzel a magam számára valami kényelemnek alapját vetem meg. Sokáig nem voltál egyéb jó kislánynál s annál, amit hozzá nem értő emberek a tanulékonytság csodájának neveznek. A te körülményeid között egy mindennapi gyerek is kifejlődhetett mind a kettővé. Csak később kezdtem olyan gyönyörűséggel szemlélni a te életedet, amilyent sohasem éreztem a tulajdon életem szemlélése közben. Sohasem tudtam és nem is tudom soha kifejezni, mekkora az a szeretet, amelyet irántad érzek, s mekkora diadallal látom, hogy az, amit nyűgös, hálátlan kötelesség gyanánt vállaltam el: az mentette meg életemet, munkámat a pusztulástól. Irodalmi munkásságomat, akármennyit foglalkoztunk is vele mind a ketten, csak annyira becsülöm, amennyi része volt a te nevelésedben; és nem vagy kegyetlen apáddal szemben, ha rájössz, hogy - bár én is szitáltam annyi homokot, mint más ember - aranyat nem találtam. Kérlek, jusson majd eszedbe akkor, hogy én teljesítettem irántad való kötelességemet, sokkalta előbb, mintsem gyönyörűséget vagy reményt adott volna nekem. És ha idősebb leszel és megtudod anyád barátaitól, hogyan hanyagoltam el iránta való kötelességeimet - te talán el fogod hinni, hogy a te jóvoltodért megengeszteltem a világot olyan szokásokról és ismeretségekről való lemondással, amelyek - akármilyen gondoltak is mások róluk - sokat tettek, amíg megvoltak, hogy az élet elviselhető legyen számomra.

Bár nincs szavam a jövődhöz, sokszor veszem észre, hogy gondolkozom rajta. Félek, hamar észre fogod venni, hogy a világ nem gondoskodott még helyről és működési körrel művelt nők számára. Ifjabb éveimben, amikor pajtásaim társaságát még szükségesnek éreztem, megpróbáltam félretenni a műveltségemet, engedni az elveimből és szert tenni a köztük dívó izlésre, hogy alkalmassá tegyem magamat az egyedüli emberek társaságára, akikhez hozzáférhettem; mert ha medvék közt kellett volna élnem, inkább szerettem volna medve lenni, mint ember. Ez az erőlködés nyomorultabbá tett, mint akármilyen más hiba, amit életemben elkövettem. Egyedül voltam, amikor én magam voltam - de hogy nem vagyok én magam, az élőhalottá tett. Hallgasd meg az intésemet, Lydia: kísértésbe ne jöjj, hogy erkölcsi öngyilkossággal alkalmazkodjál a világhoz.

Valamikor - várom és remélem - férjhez fogsz menni. Ez alkalom lesz arra, hogy helyrehozhatatlan hibát kövess el - s ezzel a lehetőséggel szemben sem az én tanácsaim, sem a tulajdon éles eszed nem segíthet rajtad. Azt hiszem, nem egykönnyen találsz férfit, aki

képes legyen kielégíteni azt a vágyadat, hogy megszabadulj az életed folyása kigondolásának, berendezésének felelősségétől. Ez a felelősség mindnyájunkban vágyat ébreszt egy vezető után, akiben tökéletesen megbízhatunk. Ha csalódás ér, jusson eszedbe, hogy apád, noha keserű és tökéletes kiábrándulást szenvedett el a felesége miatt, végül mégis csak házasságát tekintette élete egyetlen gyümölcsöző eseményének. Hadd figyelmeztesselek arra is, mert gazdag vagy, hogy nem szükséges tulajdon vagyonodra féltékenykedve, olyan férjre korlátozni választásodat, aki gazdagabb, semhogy a pénzedért venne el. Remélem, egy közönséges kalandor nem lesz képes kegyeidbe férközni; tisztességes férfit pedig inkább elriaszt, mint vonz a vagyonod. Az egyetlen fajta, amelytől óvlak: az, ahova állítólag magam is tartozom. Sose hidd, hogy egy férfi megfelelő, kielégítő barátod lesz csak azért, mert sok esztétikai munkát olvasott; hogy úgy átérzi a művészet hatásait, mint te, amiért ismeri és átveszi a nevek és iskolák osztályozását, amit te megszoktál; vagy hogy amiért szereti a te kedves íróidat, úgy is magyarázza őket magának, ahogy te érted. Óvakodjál azoktól a férfiaktól, akik többet olvastak, mint amennyit dolgoztak, vagy jobban szeretnek olvasni, mint dolgozni. Ne feledd, hogy ahol a férfi mindig otthon van, az asszony sohasem boldog. Óvakodjál festőktől, muzsikusoktól és mindenféle művészekről, kivéve az igazán nagy művészeket; de még ezektől is férj és apai mivoltukban. Önmagával megelégedett munkásember, aki jól megtanulta a maga mesterségét - legyen pénzügyminiszter vagy falusi gazda: ezt ajánlom neked, mint nagyjában legtűrhetőbb emberfajta mindazok között, amelyeket életemben láttam.

Nem próbálkozom meg több tanáccsal. Jóformán azonnal, amint ezek a tanácsok feltámadnak lelkemben, reflexiók jönnek utánuk és meggyőznek hiábavalóságukról.

Talán csodálkozni fogsz, miért nem mondtam el neked soha, amit most leírtam. Megpróbáltam már és nem sikerült. Ha jól értem önmagam, csak azért írtam ezeket a sorokat, hogy egy vágyamat kielégítsem: kifejezhessem irántad való szeretetemet. A túlságosan civilizált ember ügyetlensége, amikor el kellene ismernie, hogy valamivel több egy kinevelt kődarabnál, ez tartott vissza attól, hogy zavarba hozzalak olyan szeretetnyilvánításokkal, amilyenekhez sohasem voltál szokva. S emellett azt akarom, hogy szeretetemnek ez a bizonyítása - utolsó szavam - akkor jusson el hozzád, amikor már semmi további közhely nem zavarhatja meg egyszerű igazságának hatását.

Tudom, hogy túlságosan sokat mondtam; és érzem, hogy nem mondtam eleget. De ennek a levélnek a megírása nehéz feladat volt. Gyakorlott tollforgató vagyok és soha, legrégebb kísérleteim idején sem írtam ilyen fáradtsággal és nem éreztem ennyire, hogy nem tudom kifejezni...”

Itt megszakadt a kézirat. A levél bevégtetlenül maradt.

MÁSODIK FEJEZET

Szép májusi napon, hét évre rá, hogy a két fiú megszökött a Moncrief-Házból, ragyogó zöld gyep közepén, cédrusfa árnyékában ült egy leány. Női ösztönből kerülte a napot, mert arcbőre a gyöngyház finomságával vetekedett. Kicsiny, bájos teremtés volt, érzékeny ajkakkal és orrlyukakkal; nyugodt, egyenes szemöldökű zöld szemmel, vöröses arany hajjal, amit most nagy, díszítetlen szalmakalap árnyékozott be. Indiai muszlinból való ruhája, a könyök táján széles fodorban végződő kurta ujjakkal, alig fődte be a vállát - ott gyapjas, fehér nyakbavető kendő pótolta, amely lágy gyapjú-csipkefészket rakott a nyaka számára. Elefántcsontkötésű kis könyvet olvasott, Goethe Faustja második részének miniatűr kiadását.

Amint a délután mind előbbre haladt s a nap ereje gyöngült, a leány leeresztette könyvét és gondolkozni, álmodozni kezdett, észre sem véve azt a prózai fekete valamit, ami a gyepen keresztül közeledett felé. Az a valami egy szalonkabátos fiatalember volt. Haja sötét, arca hosszú, komoly, tartózkodó kifejezésű, de nem csúnya.

- Ilyen korán elmegy, Lucian? - szólt a leány, akkor tekintve fel, amikor a fiatalember az árnyékba lépett.

Lucian gondolkozva nézett rá. Mindig valami határozatlan izgatottságot érzett, valahányszor a leány kimondta a nevét. Szerette mindennek az okát megtalálni s már régen megállapította, hogy ennek a belső izgatottságnak oka a leány finom kiejtése. Többi bizalmasa mind *Lúsn*-nak hívta.

- Igen - felelte. - Mindent rendbehoztam, azért jöttem, hogy beszámoljak a sáfárkodásomról és elbúcsúzzam tőled.

Egy kerti széket tett a leány mellé és leült. A leány ölberakott kezekkel várta, hogy beszéljen.

- Először - szólalt meg - lássuk Warren Lodge-ot. Csak egy hónapra adtam ki, hát odaadhatod júliusra ingyen Mrs. Goffnak, ha akarod. De remélem, nem követsz el ilyen oktalanságot.

A leány mosolygott és így szólt:

- Kik a mostani bérlők? Hallom, hogy kifogásuk van a majorosok meg a majorosnék ellen, akik keresztüljárnak a szilfa-soron.

- Amiatt nem szólhatunk egy szót sem. Amikor kivették a lakást, határozottan kikötötték, hogy a fasor egyedül az ő rendelkezésükre áll. Akkor még nem is sejtettem, hogy te idejössz a kastélyba, hiszen természetesen visszautasítottam volna ezt a feltételt.

- De hiszen mi rendelkezésükre bocsátjuk a fasort: idegeneket nem engedünk be. A mi embereink egyszer jönnek-mennek a majorból ide és vissza: ez az egész.

- Ez durvaságnak látszik az ő részükről, Lydia - csakhogy itt egészen sajátságos esetről van szó - egy fiataleberről, aki az egészsége helyreállítása végett jött ide. Mindennap testgyakorlásra van szüksége a szabad levegőn, de nem tudja eltérni, hogy megfigyeljék: igazán magam sem láttam még; csak egyetlenegy kísérő van vele. Ilyen körülmények között megengedtem, hogy egyedül használják a szilfa-sort. És igazán több bért fizetnek, mint amennyinek értelme volna e nélkül az előjog nélkül.

- Remélem, nem örült az a fiatalember?

- Mielőtt kiadtam volna neki a lakást, meggyőződtem arról, hogy rendes lakó lesz - szólt Lucian, szemrehányó komolysággal. - Nagyon ajánlotta nekem Lord Worthington, aki igen

melegen beszélt róla. Véletlenül én is kifejeztem előtte azt a gyanút, amit most te. Worthington kezeskedett a lakó ép elméjéért, éppen úgy, mint a fizetőképességéért és felajánlotta, hogy kiveszi a lakást a maga nevében és személyes felelősséget vállal a beteg tisztességes viselkedéséért. Nem kell félned; holmi fiatal legényke lehet csak, aki a sok tanulással tönkretette az idegeit. Talán Worthington valamelyik kollégiumi barátja.

- Lehet. De Lord Worthington kollégiumi barátairól inkább hiszem, hogy sokat lovagolnak, vagy isznak, mint azt, hogy sokat tanulnak.

- Egészen nyugodt lehetsz, Lydia. Annyira szaván fogtam Lord Worthington, hogy neki adtam bérbe a lakást.

- Teljesen meg vagyok elégedve, Lucian; nagyon leköteleztél. Meg fogom parancsolni, hogy senki se járjon a majorba az elkerített helyen keresztül.

- A második ügy - foglalta össze Lucian - fontosabb, mert az személyesen érint téged. Miss Goff hajlandó elfogadni az ajánlatodat. De éppenséggel nem lesz megfelelő társalkodónő a te számodra.

- Miért, Lucian?

- Semmi tekintetben. Fiatalabb nálad és így nem lehet gardedámod. Csak közönséges nevelést kapott; a társadalmi tapasztalatait pedig a helyi batyubálokon szerezte. Aztán nem is csúnya, sőt Wiltstokenban szépségnek is tartják; - akaratos és esetleg rossznéven veszi, ha beavatkozol a dolgaiba.

- Akaratosabb, mint én?

- Te nem vagy akaratos, Lydia, csak süket vagy minden figyelmeztetéssel szemben.

- Úgy érted, hogy ritkán követem. Szóval azt gondolod, hogy inkább fogadjak olyan társalkodónőt, akinek ez a mestersége - valami lezüllött úriasszonyt -, mintsem hogy megmentsem ezt a fiatal leányt attól, hogy nevelőnőnek menjen és huszonhárom éves korában induljon neki a züllésnek?

- Megfelelő társalkodónő fogadása és szegény emberek megsegítésének a kötelessége két különböző dolog, Lydia.

- Igaz, Lucian. Mikor jön Miss Goff?

- Ma este. Ne felejtse el, hogy mostanáig semmi sincs elintézve. Ha meggondolod magad, amikor találkozol vele, akkor viselkedjél úgy, mintha közönséges látogató lenne és a dolog magától elalszik. A magam részéről a nővérét megfelelőbbnek találnám; csak hogy az nem akarja elhagyni Mrs. Goffot, aki még mindig nem heverte ki a férje halálát.

Lydia gondolkozva nézett a kezében levő kis könyvre és úgy látszott, hogy a Miss Goff-kérdés jár az agyában. Amikor ismét feltekintett, a kérdés szemelláthatóan el volt döntve - de nem szólt semmit.

- Nos? - szólalt meg most Lucian, akit megzavart ez a hallgatás.

- Nos? - mondta Lydia, csöppet sem zavarodva meg.

- Nem mondtál semmit.

- Nincs semmi mondanivalóm.

- Akkor - felelte Lucian kurtán, sértődését éreztetve - jobb lesz, ha megyek.

- Éppen nem - szólt Lydia. - Én csak wiltstokeni módon élvezem a társaságodat. Tudod, hogyan mutatja ki két munkásunk, hogy barátságban vannak? Minden vasárnap délelőtt négy óra hosszat támaszkodnak ugyanahhoz a kapuhoz, anélkül, hogy egy szót váltanának. Ez mindenesetre jobb, mint az az ideges félelem a hallgatástól, a magábamerüléstől, amit ezek a mi szerencsétlen köreink társaságnak neveznek.

- Különös ideáid vannak, Lydia. A földműves éppen úgy hallgat, mint a kutya.

- A kutya igen jó társaság - felelte Lydia.

Erre Lucian nem tudott mit szólni. Nőkkel szemben az egyedüli kapcsolat, amely boldoggá tette, a szellemi leereszkedés és magyarázgatás volt. Lydia sohasem vitatta az ő magyarázgatásait, de mert nem vonta le belőle ugyanazokat a következtetéseket, amiket ő - ritkán érezte, hogy sikert aratott velük. De hogy a földművesek mintájára hallgatásba merüljenek mind a ketten, ez több volt, mint amennyit Lucian önuralma megbírt.

A vonatja indulásával mentegetődött és elbúcsúzott.

A leány kezet adott neki; tompa pirosság öntötte el színtelen ajkait, amikor megfogta. Aztán begombolta kabátját és komolyan lépkedve elment. Míg távozott, Lydia megfigyelte, hogyan siklik le a napsugár sima kalapján és hogyan vész el méltóságos kabátjában. Sóhajtott és újra fölvette Goethét.

De kis idő múlva megunt a csöndes üldögélést, fölkelt és szinte egy óra hosszat járt-kelt a parkban, megpróbálva fölfedezni azokat a helyeket, ahol gyermekkorában játszott, amikor látogatóban volt Istenben boldogult nagynénjénél. Megismert egy nagy, ledőlt druida-oltárt, amely valamikor a Sinai hegyét juttatta eszébe, amint a Keresztény fejére akar omlani a *Zarándok útja*-ban. Aztán meglátott és elkerült egy mocsarat, ahol egykor megszidta a dajkája, mert megtöltötte a harisnyáját izsappal. Majd egy keletről nyugatra futó, zöld pázsitos, végtelennek látszó fasorban találta magát. Ez látszott leggyönyörűbbnek az egész birtokon s már tervezni kezdte, hogy egy kis kerti házat építtet a közelébe, amikor hirtelen eszébe jutott, hogy ennek kell lenni annak a szilfa-sornak, amelynek kizárólagos használatához oly szigorúan ragaszkodik az ő Warren Lodge-beli lakója. Rögtön a fák közé menekült s amikor ott biztonságban érezte magát, nevetett azon a furcsaságon, hogy most tilosban jár a tulajdon birtokán. Nagy kerülőt kellett tenni, hogy megint be ne törjön az elzárt helyre - és így egy kis járás után eltévedt. Úgy látszott, mintha a fáknek sohasem lenne vége: azt hitte, nemcsak parkja van, de erdeje is. Végre megpillantott egy nyílást. Feléje sietett, eközben ismét napvilágra jutott ki - és megállt, megdöbbenve egy jelenéstől, amelyet először valami szép szobornak tartott, de most - a gyönyörűség különös villanásával - élő embernek ismert föl.

Így félreismerni egy tizenkilencedik századi délutánon, a szabad levegőn testgyakorlatokat végző úriembert - ez rendes körülmények között vagy a férfiak, vagy a szobrok tekintetében való hihetetlen tudatlanságot jelentett volna. De Miss Carew esetében a körülmények rendkívüliek voltak, mert a férfi fehér gyapjúinget és térdnadrágot viselt; meztelen karja olyan volt, mint egy gladiátoré. Széles mellizmai a fehér ingben márványlapokhoz hasonlítottak. Még kurta, hullámos, göndör haja is fényezett bronznak tetszett az esti világitásban. Lydiának megvillant az eszében, hogy valami antik isten erdei sétáját zavarta meg. Csak egy percig tartott a káprázat, mert következő pillantása egy harmadik személyre esett, egy lovászféle emberre, akit lehetetlen volt a klasszikus istenekkel bármiféle kapcsolatba is hozni. Sokkal figyelmesebben szemlélte a társát, mint ahogy lovászok a nagyon kiváló lovakat szokták szemlélni. Ő vette először észre Lydiát; arckifejezése nyíltan mutatta, hogy igen kellemetlen tolakodónak tekinti. A szoboreMBER, az ő sötét tekintetét követve, szintén meglátta, de más érzésekkel; mert nyitva maradt a szája, elpirult és leplezetlen csodálattal, bámulással meredt a

leányra. Lydia első ösztöne az volt, hogy megfordul és elfut; a következő: hogy mentegetődzik ittléte miatt. Végre is nyugodtan elment a fason át.

Abban a percben, amint szemük távolán kívül került, majdnem futássá gyorsította a lépéseit. A nap meleg volt ilyen gyors mozgáshoz; hamarosan megállt és hallgatódzott. A rendes erdei hangok hallatszottak: a levelek zizegtek, a tücskök ciripeltek, a madarak énekeltek; semmi emberi hang vagy lépés. Azt kezdte hinni, hogy az istenhez hasonló alak csak Praxiteles Hermese volt, amit Goethe klasszikus Walpurgis-éjszakája varázsolt elébe, s egy nappali álmot eleven valósághoz tett hasonlónak. A lovász csak afféle, az álmokat jellemző, oda nem illő valami volt - talán Luciannak az a szava idézte elő, hogy a Warren Lodge lakójának mindössze egy férfi cselédje van. Lehetetlen volt, hogy a férfias erőnek és szépségnek ez a dicső látomása a valóságban ne legyen más, mint egy túlságos tanulásban megrokkant diák. A gyönyörűségnek az az érthetetlen fellángolása is az álmok világának képtelenségei közé tartozott: különben szégyellnie kellett volna magát miatta.

Lydia, míg a kastélyba visszatért, aggódott kissé az idegei állapota miatt, de olyan élvezettel foglalkozott látomásával, amit semmi esetre sem engedett volna meg magának, ha húsból és vérből való teremtsérről van szó. Egyszer-kétszer oly élénken támadt föl benne a látomás, hogy azt kérdezte magától: hátha mégis igaz volt? De egy kis okoskodás meggyőzte arról, hogy káprázatnak kellett lennie.

- Kérem, kisasszony - fogadta egyik szolgája, egy wiltstokeni születésű fiú, akit a kastély úrnője nagyon megbecsült - Miss Goff vár a kisasszonyra a szalonban.

A kastély szalonja kerek szoba volt, kupola alakú mennyezettel, amelyet vastag bambuszhoz hasonló aranyos díszítések osztottak részekre, cseppkövek módjára függőlegesen lefelé csüngve. A nehéz gyertyatartók laposravert sárgaréz golyókkal voltak megrakva, amiknek megnagyobbított másai a nehéz, széles, masszív székek támláját koronázták. A székeket rézszínű japán sárkányképekkel díszített bőr vontá be. A kandalló mellett kínai formájú bronz harang volt, mozsármódra egy fekete, fából való ágyútalpra erősítve; széntartónak használták. A falat nagy arany félholdak díszítették világoskék alapon.

Ebben a barbár rotundában talált Miss Carew egy reá várakozó fiatal, huszonhárom éves, szép formájú, egyenes tartású, világos, porcelánsima bőrű, finoman piros arcú hölgyet. Büszke fejtartása kifejezte, mennyire érzi saját fontosságát - ezt az érzést a környék ifjúságának imádata fejlesztette ki benne. Ez lehetett talán az oka olcsó, fekete ruhája csínosságának és kesztyűje, cipője, kalapja kifogástalan voltának is. Idegesen várta tíz percig, hogy bemutatkozhassék a kastély úrnőjének; idegessége tetőpontra hágott, amikor Lydia belépett.

- Hogy van, Miss Goff? Megvárattam? Sétálni voltam.

- Egyáltalán nem - mondta Miss Goff, azzal a zavaros benyomással, hogy a vörös haj arisztokratikus, s a sötétbarna (az övé) közönséges. Fölkelt, hogy kezet fogjon Lydiával, aztán egy percig habozva azon, hogy mit is követel az illendőség ebben a helyzetben, visszaült a helyére. Miss Carew is leült és gondolkozva nézett látogatójára, aki mereven, egyenesen tartotta magát s el akarván rejteni idegességét, akaratlanul is gögösnek látszott.

- Miss Goff - szólt Lydia egy kis szünet után, amely hatásossá tette szavait - eljönne hozzám hosszabb látogatásra? Ezen a magányos helyen nagy szükségét érzem a magam kora és állásabeli barátnak, társnak. Azt hiszem, ön is éppen így van.

Alice Goff nagyon fiatal volt és erősen elhatározta, hogy nem fogad el olyan bizalmat, amit meg nem érdemel. Felvilágosította hát Miss Carew-t a társadalmi állását illetően, nem gondolva meg, hogy a kastély úrnője valószínűleg jobban ismeri azt, mint ő maga és mindenesetre egészen természetesnek találva, hogy másnak nézték, mint ami.

- Ön nagyon kedves - válaszolta mereven -, de a mi társadalmi állásunk nagyon különböző, Miss Carew. A valóság az, hogy én nem élhetek tétlen életet. Nagyon szegények vagyunk és az anyám jórészt az én munkámra van szorulva.

- Azt hiszem, jó munkát végezhet, ha hozzám jön - mondta Lydia, akire nem hatottak ezek a szavak. - Igaz, hogy nagyon költséges szokásokba fogom belevonni, de módot is adok hozzá, hogy megengedhesse magának.

- Nem akarok költséges szokásokra szert tenni - mondta Alice szemrehányóan. - Egész életemben nagyon is szerény szokásokkal kell majd beérem.

- Az nem szükséges. Mondja meg őszintén, milyen munkával akart foglalkozni? Tanítani szándékozott, ugye?

Alice elpirult, de igennel válaszolt.

- Pedig egyáltalán nem arra való és végül is férjhez akar menni. Mint tanítónő nem mehetne jól férjhez. Mint dologtalan úrinő, drága ruhákkal, természetesen nagyon jól fog férjhez menni. Gazdagnak lenni egész művészet - nélkülözhetetlen művészet, ha valaki gazdag emberhez akar nőül menni.

- Én nem akarok férjhez menni - szolt Alice büszkén. Azt hitte, itt az ideje, hogy sarokba szorítsa ezt a hideg arisztokratát. - Ha egyáltalán eljövök önhöz, minden rejtett gondolat nélkül jövök.

- Éppen ez az, amit reméltem. Jöjjön mindenféle föltétel vagy utógondolat nélkül.

- De - szólalt meg Alice... azzal elhallgatott, megriadva a tárgyalás gyors menetétől. Mormogott egy-két szót és várta, hogy Lydia beszéljen tovább. De Lydia elmondta a mondanivalóját és szemmeláthatóan válaszra várt, noha bizonyosnak látszott a maga dolgában, akármi legyen is Alice véleménye.

- Nem értem egészen, Miss Carew. Mik a kötelességeim? Mit kíván tőlem?

- Nagyon sokat - mondta Lydia komolyan. - Sokkal többet, mint valami olyan társalkodónőtől, akinek ez a mestersége.

- De hiszen én az leszek - tiltakozott Alice.

- Kié?

Alice megint elpirult, most bosszúságában.

- Nem akartam azt mondani...

- Nem akarja azt mondani, hogy semmi köze sincs hozzám - szakította félbe nyugodtan Lydia. - Miért olyan skrupulózus, Miss Goff? Közel marad az otthonához és akármikor visszatérhet oda, ha elégedetlen lesz az itteni helyzetével.

Alice félt, hogy rossz modora miatt kegyvesztetté lett; rosszul esett neki, hogy egyszerűen birtokba vették, mintha az ő akarata nem is számítana, amikor egy gazdag úrhölgy szeszélyeinek kielégítéséről van szó; gyanakodott - sok szóbeszédet hallván a magasabb körök becsutelen voltáról -, hogy kibillentik abból a jelentékeny fizetésből, amit kérni akart: mindez okok-

ból és mert egyáltalán képtelennek érezte magát, hogy védekezzen Miss Carew ellenében, - belekapaszkodott az első kifogásba, ami eszébe jutott.

- Szeretnék egy kis meggondolási időt - mondotta.

- Amíg hozzám tud szokni, ugyebár? Amennyit csak tet...

- Ó, már holnap tudathatom önnel - szakította félbe Alice hivatalos hangon.

- Köszönöm. Majd küldök néhány sort az édesanyjának, hogy holnapig ne várja haza.

- De én nem úgy értettem... nem is készültem el arra, hogy itt maradjak - tiltakozott Alice, aki érezte, hogy egyre jobban beleakad Lydia hálójába.

- Hát akkor sétálunk egyet délután és benézünk magukhoz, ott megteheti az előkészületeit. De azt hiszem, kölcsön is adhatom, amire szüksége van.

Alice nem mert több ellenvetést tenni.

- Félek - dadogta -, hogy nagyon faragatlannak tart, de én olyan gyakorlatlan vagyok és ön olyan bizonyosan csalódni fog bennem, hogy... hogy...

- Ön nem faragatlan, Miss Goff; csak nagyon szégyenlősnek találom. Szeretne elszaladni és elbújni új arcok és új környezet előtt.

Alice, aki a wilstokeni társaságban csupa önuralom és fölényesség volt, érezte, hogy félre ismerik, de nem tudta, hogyan védelmezze magát.

Lydia befejezte a tárgyalást.

- Én utazás közben szereztem a szokásaimat és így minden ceremónia nélkül élek. Korán ebédelünk... hatkor.

Alice kettőkor ebédelt, de nem tartotta szükségesnek, hogy ezt bevallja.

- Megmutatom a szobáját - szólta Lydia, fölkelve. - Furcsa egy szalon ez - tette hozzá körül nézve - sohasem használtam eddig. - Érdeklődve tekintgetett mindenfelé, mintha a terem valaki másé lett volna; aztán egy elsőemeleti szobába ment, amely női hálószobának volt berendezve.

- Ha ez nem tetszik - mondta -, vagy nem lehet úgy berendezni, ahogy önnek megfelel, van több is, amiből választhat. Ha készen van, jöjjön az öltözőmbe.

- Hol van az? - kérdezte Alice aggódalmasan.

- Az... legjobb lesz, ha csenget valakinek, hogy megmutassa. Majd felküldöm a szobaleányomat.

Alice, még jobban megrémülve a szobaleánytól, mint úrnőjétől, gyorsan visszautasította.

- Megszoktam, hogy magam szolgáljam ki magamat, Miss Carew - tette hozzá, büszke alázatossággal.

- Jobban szeretném, ha Lydiának szólítana - mondta Miss Carew. - Különben azt hiszik majd, hogy a dédnagynénémről beszél, egy nagyon öreg hölgyről. - Azzal elhagyta a szobát.

Alice szerette azt hinni, hogy neki asszonyi ízlése és érzéke van ahhoz, hogyan kell egy szobát csinosra tenni. Megszokta, hogy büszkén gondolja az anyja szalonját; földíszítette olcsó kretonokkal, japán papírlegyezőkkel és haszontalan porcelán-csecsebecsékkel. Most érezte, hogy ha csak egyszer alszik az előtte levő ágyban, sohasem lesz többé elégedett az anyja házában. Mindaz, amit olvasott és hitt az olcsó és egyszerű díszítések szépségéről s a drága

dolgok közönséges voltáról, úgy tűnt föl neki, mint a mesebeli róka „savanyú a szőlő!” kiáltásának körülírása. Borzadva képzelte el, hogyan festene egy hatpennys kínai legyező ezen a kandallón, egy kreton-mennyezet ezen az ágyon, vagy festett vászon-függönyök ezeken az ablakokon. A szobában egész sereg tükör volt; egy nagy üveg, melyben tetőtől talpig láthatta magát; egy a faragott tölgyből való öltözőasztalra rámázva s egy sereg különböző alakú kisebb tükör, mindenfelé mozgatható karokon. Aki először használta, úgy érezte, mintha hátul is volna szeme. Alice eddig sohasem látta magát minden oldalról. Nézegetés közben igyekezett, hogy ne szégyenkezzék a ruhája miatt; de még arca és termete is, amikben rendesen nagy gyönyörűséget talált, durvának, középosztálybelinek látszottak Miss Carew tükreiben.

- Mindent összevéve - mondotta helyet foglalva egyik székben, amelyet még fényűzőbbnek talált, aki beleült, mint aki ránézett -, ha a csipkét leszámítom - és az én régi csipkém, a mamámé van olyan drága -, egész ruhája nem sokkal kerülhetett többbe az enyémnél. Semmi esetre sem ér sokkal többet, akármennyit tetszett is neki fizetni érte.

De Alice elég okos volt, hogy inkább irigyelje Miss Carew modorát, mint a ruháját. Nem ismerte el önmagáról, hogy nem tökéletes úrnő, de érezte, hogy egy idegen szemében Lydia inkább megfelelné ennek a címnek, mint ő.

Amennyire megfigyelhette, Miss Carew rendkívül hidegen viselkedett és egyáltalán nem törődött azzal, hogy tessék annak, akivel beszél. Alice gyakran kötött barátságot fiatal leányokkal és engedte, hogy keresztnevéen szólítsák, de ilyenkor mindig „édesem”-nek, „kedvesem”-nek mondta őket és amíg csak a barátság tartott - ami sokszor egy hónapnál is hosszabb időt jelentett -, sohasem találkozott velük ölelkezés és forró csókok nélkül.

- Én soha nem hiszem el - mondotta nagyon elszántan, felugorva a székről, amint erre terelődtek a gondolatai -, nem hiszem, hogy van valami közönséges az őszinte szeretetben. Résen állok majd ezzel a nővel szemben!

Ezt az ügyet egyelőre elintézve, folytatta a szoba megvizsgálását s elragadtatása egyre növekedett. Mert, helyi szépség gyanánt szerepelvén, nem volt meg benne a szép és drága dolgoktól való félelem, mely alantasabb lelkeket képtelenné tesz arra, hogy a pazar környezetet összeegyeztessék a kényelemmel. Ha az ágytakaró az övé lett volna, habozás nélkül báli ruhát csináltat belőle. Voltak ott pipereeszközök, amiknek sohasem érezte szükségét és csak kitalálta, hogy mire használják. Kétségbeesetten nézett bele a két nagy ruhaszekrénybe, elgondolva, milyen szánalmas látvány lesz itt az ő három ruhája, felsőkabátja, néhány régi dereka. Aztán volt egy öltözőszoba, márvány fürdőmedencével, amely a tisztaságot fényűzéssé tette - ahelyett, hogy a legkomolyabb erénynek tüntette volna fel, aminek odahaza látszott. Minden tárgy különleges eleganciáról tanúskodott; de semmi sem volt ezekben a szobákban pusztán a díszítés kedvéért. Miss Carew, házi berendezkedéséről ítélve, mindenekfölött utilitárius gondolkozású lehetett. Nagyon csinos volt a kandalló is; de mert a párkányán nem látott semmit, Alice tett egy gyöngye kísérletet, hogy elhitesse magával: mégsem olyan ízléses ez, mint az ő hálószobájában levő, amely kék posztóval volt befödve, paszománnyal és sárgarézfű szögekkel beszegve, plüss-rámába foglalt fotográfiákkal megrakva.

Az óra ütése eszébe juttatta, hogy elfelejtett készülődni az ebédre. Gyorsan letette a kalapját, megmosta a kezét, eltöltött egy percet a tükrök között és éppen bátorságot gyűjtött, hogy csengessen, amikor bizonyos kétség támadt föl benne. Felhúzza a kesztyűjét, mielőtt lemegy, vagy se? Ez pár pillanatra valósággal megdermesztette. Végre is azt határozta, hogy zsebre teszi és megnézi, mit csinál a ház úrnője. Tovább nem mert habozni, csengetett és rögtön belépett hozzá egy udvarias modorú francia nő - Miss Carew szobaleánya -, s az öltözőbe vezette, egy hatszögű szobába, amelyet - Alice érzése szerint - egy szultána is megirigyelt

volna. Lydiát ott találta olvasva. Alice megkönnyebbülten vette észre, hogy nem öltözött át és kesztyűt sem húzott.

Miss Goffnak nem sok öröme tellett az ebédben. Egy komornyiknak úgy látszott, semmi más dolga nem volt, csak hogy ott álljon a pohárszék mellett és órá vigyázzon. Volt egy fürge, zajtalanul járó inas is, aki időről időre megjelent az oldala mellett és kényszerítette, hogy rögtön válasszon ismeretlen ételek és italok között. Irigyelte ezeket az embereket a társasági formák tudásáért és félt a kritikájuktól. Egyszer, amikor kezébe vett egy darab spárgát, mélységes gyötrellemmel vette észre, hogy a ház úrnője késsel és villával eszi ezt a növényt, de az inas épp akkor hátat fordított neki s a komornyik, a melegtől eltikkadva, félig-meddig szundikált. Miss Carew-t utánozva, aki nem gyötörte a háziasszonyok szokásos figyelmességével, végére járt az ebédnek s nem hozott szégyent a nevelésére.

Lydia a maga részéről semmi kötelezettséget nem érzett, hogy csevegéssel mulattassa vendégét s csendben foglalkozott gondolataival és ebédjével. Alice-t izgatni kezdte ez és kíváncsiság fogta el, hogy min gondolkozhatik. Úgy sejtette, hogy az inas sem ment egészen ez alól a hatás alól. Még a komornyik is talán erre a kérdésre akart aludni egyet. Alice kísértésbe jött, hogy egy pennyt ajánljon Lydiának a gondolataiért; de nem mert még ennyire bizalmaskodni. Ha ezt az ajánlatot megtették és elfogadták volna - komornyik, inas és vendég egyforma zavarba jön a magyarázattól, amely így hangzott volna:

- Ma megjelent előttem az erdőben Praxiteles Hermese - és arra gondolok.

HARMADIK FEJEZET

Alice másnap elfogadta Miss Carew meghívását. Lydia, aki minden megállapodást már eleve elintézettnak tartott, mihelyt ő jelét adta, hogy beleegyezik - természetesnek találta ezt Alice részéről. Alice ezért helyénvalónak gondolta, hogy eszébe juttassa: vannak más személyek is, akiket tekintetbe kell venni. Azt mondta neki:

- Nem haboztam volna tegnap... csak az anyám miatt. Olyan szívtelenségnek tartom elhagyni szegényt!

- Tudtommal van egy nővére otthon?

- Igen, de az nem valami erős s az anyámnak nagyon sok gondoskodásra van szüksége. - Alice elhallgatott kissé, aztán halkabban tette hozzá: - Még mindig nem tért magához apám halála óta.

- Hát nem régen halt meg az apja? - szólt Lydia szokott hangján.

- Csak két éve - mondta Alice hidegen. - Alig tudom, hogyan mondjam meg az anyámnak, hogy elhagyom.

- Csak menjen és szóljon neki még ma, Alice. Ne féljen, hogy megbántja. Két évig tartó bánat nem egyéb rossz szokásnál.

Alice sértődötten hökkent vissza. Az anyja fájdalma szent volt előtte és mégis, éppen anyján tett tapasztalatain maga is érezte Lydia szavainak igazságát s azt is, hogy nem lehet felelni rájuk. Összeráncolta a homlokát, de hiába: Miss Carew nem nézett rá. Aztán fölkelt és az ajtóig ment; ott megállt és így szólt:

- Ön nem ismeri a mi családi körülményeinket. Most elmegyek és megpróbálom rávenni az anyámat, engedjen önnél maradni.

- Kérem, jöjjön vissza idején az ebédre - szólt Lydia érzéketlenül. - Be akarom mutatni az unokafivéremnek, Lucian Webbernek: éppen most kaptam tőle táviratot. Lord Worthingtonnal jön le. Nem tudom, Lord Worthington is velünk ebédel-e vagy sem. A Warren Lodge-ban lakik egy beteg barátja és Lucian nem írja meg világosan, hogy ahhoz jön-e látogatóba, vagy hozzám. Mindegy, akárhogy van is: Lord Worthington csak egy fiatal sportférfiú. Lucian okos ember és valaha híressé is lesz. Egyik miniszternek a titkára és nagyon szorgalmas; de valószínűleg gyakran fogjuk látni, míg a pünkösdi szünidő tart. Bocsásson meg, hogy az ajtóban tartóztattam ezzel a hosszú históriával. Adieu! - Intett a kezével és Alice hirtelen úgy érezte, hogy voltaképpen nem is lehetetlen Miss Carew-t nagyon megszeretni.

Igen rossz délutánt töltött el az anyjával. Mrs. Goff sorsa az volt, hogy hozzáment egy emberhez, akitől félt, aki igen kellemetlenné tudta magát tenni és elhanyagolta a családját. A szükségből erényt csinálva, Mrs. Goff Wiltstokenban mintafeleség és mintaanya hírébe jutott. Végül, amikor Mr. Goffot elgázolta egy teherkocsi és meghalt, az asszony jóformán krajcár nélkül maradt két leánnyal. Végző szükségében a bánathoz menekült és nem csinált semmit. A leányai intézték apjuk ügyeit, ahogy tudták; olcsó házba költöztek és idegen bérlőt szereztek annak, amelyikben éveken át laktak. Janet, az idősebbik nővér, aki tovább akart volna tanulni, elment tanítani a nőnevelés legújabb divatja szerint - aminek hullámai már Wiltstokenig is eljutottak. Alice képtelen volt matematikát és erkölcsant tanítani, hanem tánckurzust szervezett s leckéket adott az énekből és egy bizonyos nyelvből, amelyről ő azt hitte, hogy Franciaországban beszélik, de ennek az országnak Wiltstokenen átutazó szülöttei képtelenek

voltak megérteni. A két nővér nagyon szerette egymást és az anyját. Alice, akit könnyelmű atyja különös vonzalmával tüntetett ki, némi tisztelettel viseltetett az emléke iránt, bár akaratlanul is azt kellett kívánnia: vajha ez a vonzalom elég erős lett volna, hogy ellátásáról is gondoskodják az apja! Szégyenkezve gondolt vissza arra a szokásra is, hogy itt-ott lóversenyekre, regattákra és egyéb nemzeti ünnepekre járt el - amiknek egyikén történt a halált okozó baleset is.

Alice azzal a reménnyel jött haza a kastélyból, hogy családja örülni fog a szerencsés és búsul az elvesztése miatt - mert az emberi természetéről és rokoni érzésről való nézetei még tökéletesen regényesek voltak. Ámde Mrs. Goff egyszerre megirigyelve azt a fényűzést, amelybe a leánya bele fog kerülni, elhalmozta szemrehányásokkal, hogy nincs benne érzés, alig várja, hogy elszakadhasson az anyjától és hívságos gyönyörűségekben leli kedvét.

Alice, aki az igazmondás kötelességének makacs érzése ellenére is gyakran mondott Mrs. Goffnak hat hazugságot egy délután, hogy valami kellemetlen igazságtól megkímélje, s aki megvetéssel utasította volna vissza azt a gyanúsítást, hogy az anyja inkább önző, mint szent - hamarosan könnyekben tört ki és kijelentette, hogy nem tér vissza a kastélyba és semmi sem vehette volna rá, hogy előző éjjel ott maradjon, ha gondolta volna, hogy ezzel bánatot okoz az itthonvalóknak. Ez meghatotta Mrs. Goffot, aki tapasztalásból tudta, hogy könnyebb Alice-t gyors elhatározásokra bírni, mint aztán megváltoztatni elhatározásait. Félve attól, hogy megszólják Wiltstokenben, amiért könnyelműen ellenszegült a leánya érdekének s hogy elveszti a részét Miss Carew pénzéből és támogatásából - erőt vett irigységén. Szigorú prédikációt tartott Alice-nak hirtelen természete miatt és kötelességévé tette nemcsak anyjával, hanem - különösképpen - Istennel szemben is, hogy hálásan fogadja el Miss Carew ajánlatát és követeljen határozott fizetést, mihelyt jó viselkedésével nélkülözhetetlenné tette magát a kastélyban. Alice, akármilyen kötelességtudó volt is, kényszerítette anyját, hogy könyörgésre fogja a dolgot, sőt már a boldogult Mr. Goffért való gyász viharos kitörésének előjelei is mutatkoztak, amikor végre beleegyezett, hogy engedelmeskedik neki. Azt mondta, hogy megvárja, míg Janet, aki odajárt tanítani, hazajön és megígéri, hogy megbocsát neki a múlt éjszakai elmaradásáért. (Mrs. Goff úgy adta elő a dolgot, hogy Janet mélységesen megsértve, ébren és sírva töltötte az éjszakát.) Az anya, semmi mást nem látván maga előtt, mint hogy vagy megszabadul Alice-től Janet hazatérése előtt, vagy kétségbevonhatatlan hazugságon érik, azt mondta, hogy Janet barátnőivel tölti az estét s emlékeztette a leányát, hogy nem szép dolog Miss Carew-t egyedül hagyni. Alice végre is lemosta arcáról a könnyek nyomát és visszatért a kastélyba. Nagyon nyomorultnak érezte magát és azzal próbált vigasztalódni, hogy legalább a nővérenek nem kellett végigszenvedni ezt a jelenetet.

Lucian Webber még nem jött meg, amikor visszaért a kastélyba. Miss Carew ránézett mélabús arcára, amikor belépett, de nem kérdezett semmit. Aztán mégis csak hirtelen letette a könyvet, gondolkozott egy percig és így szólt:

- Majdnem három éve nem volt új ruhám.

Alice érdeklődve tekintett fel.

- Most, hogy ön itt van és segíthet nekem a választásban - folytatta Lydia -, úgy gondolom, elég könnyelmű leszek majd, hogy egész ruhatáramat felújítsam. Szeretném, ha ezt az alkalmat felhasználná, hogy magának is csináltasson valamit. Meg fogja látni, hogy a szabónómre, Madame Smithre rá lehet bízni a munkát, ámbár drága és nem becsületes. Ha megunjuk Wiltstokent, elmehetünk Párizsba és ott is elláthatjuk magunkat ruhafélével, de addig is jó lesz Madame Smith.

- Én nem hordhatok drága ruhákat - mondta Alice.

- Nem mondanám, hogy csináltasson, ha nem győzné. Mondtam, hogy drága ruhákat fogok adni önnek.

Alice habozott. Egészséges ösztöne azt súgta neki, hogy fogadjon el mindig mindent, amit kap; és sokkal többet szenvedett a szegénységtől, semhogy ne érzett volna inkább hálát a jó szerencséért, mint megalázást Miss Carew jósága miatt. De arra a gondolatra, hogy gazdagon öltözve repülhet egyszer valamelyik kastélybeli kocsin és találkozhatik Janettel, amint napi dolga után mászkál olcsó fekete ruhában és foltozott kesztyűben - úgy érezte, hogy megérdemli az anyja minden szemrehányását. Mindamellettt kézzelfogható volt, hogy a visszautasításnak Janet semmi anyagi hasznát nem látná, tehát így felelt:

- Igazán nem szeretném ilyen túlságos módon igénybevenni a kedvességét. Nagyon is jó hozzám.

- Ma este írok Madame Smithnek - szólt Lydia.

Alice éppen készült, hogy - még gyöngébben - megismételje tiltakozását, amikor Mr. Webbert bejelentették. Hirtelen megmerevedett arccal várta a vendéget. Lydia modora csöppet sem változott. Lucian, akinek viselkedése inkább Miss Gofféhoz hasonlított, mint az unokahúgáéhoz, ünnepélyesen esett át a bemutatkozás ceremóniáján. Alice látszólagos megvetéssel fogadta, mert akárhogy tisztelte is titokban a társaságbeli embereket, zsarnoki göggel viselkedett velük szemben.

Alice-szal csevegve, Mr. Webber hűvösebbnek vélte a mai napot a tegnapiénál. Lydiával szemben viszont elismerte, hogy az a határozat, amelyet az ellenzék vezére hozott nyilvánosságra, fölér a kormánynak szóló rosszallás-megszavazással. Remélte, hogy a minisztériumnak többsége lesz. Nem tudott semmi fontos újságot. Lord Worthingtonnal utazott együtt, aki azért jött Wiltstokenba, hogy meglátogassa a Warren Lodge-ban lakó beteget. Megígérte, hogy Luciannal megy vissza a félnyolcas vonaton.

Amikor lementek ebédelni, Alice, fölhasználva az előző napon szerzett tapasztalatait, nyugodtan nézett a szolgálókra és nem követett el semmi vidékiességet. A társalgásban nem vehetett részt, mert semmit sem értett a politikához, ami Lucian beszédének főtárgya volt, hát hallgatva ült és újra elgondolta egy régi vélekedését, hogy nevetséges és illetlen dolog úri-nőnek olyasmiről tárgyalni, ami a lapokban van. Lucian óvatos és kissé dogmatikus társalgási stílusa nagyon hatott rá; azt a vélekedést formálta meg magában, hogy ez az ember mindent tud. Lydián látszott, hogy érdeklik az értesülései, de tökéletesen közömbös a véleményei iránt.

Félnyolc felé Lydia indítványozta, hogy menjenek ki valamennyien az állomásra, hozzátéve megokolásképpen, hogy szeretné megtanulni a könyvfogadást Lord Worthingtontól. Lucian nagyon komoly képet vágott erre és Alice, meg akarván mutatni, hogy ő is osztja az illendőségről való nézeteit, megbotránkozva nézett Lydiára, akire azonban egyikük tiltakozása sem tett semmiféle hatást. A hall felé tartott, levette egy fogasról díszítetlen szalmakalapját, meg a vállkendőjét és azzal kilépett, kesztyű nélkül, a friss tavaszi estébe. Alice, megdöbbenve ettől a férfias viselkedéstől és megfosztva attól a tíz perctől, amire számított, hogy fel-tűzze kalapját és felkészüljön a nyilvános helyen való megjelenésre, kénytelen volt méltóságához nem illő sietséggel föl- és lerohanni. Amikor utolérte őket a mezőn, Lucian éppen ezt mondta:

- Worthington fél tőled, Lydia, úgy látszik, ok nélkül.

- Miért?

- Mert annyival többet tudsz nála - szólt Lucian, örülve, hogy magyarázatot kértek tőle. - De talán sokkal inkább rokonszenvezel az ő kedvteléseivel, mint maga is gondolná.

- Meg kell magyaráznom önnek, Alice, hogy Lord Worthington olyan fiatalember, akinek a naptára a versenynaptár és jobban érdeklik a favoritok és outsidersok, mint Luciant a miniszterelnökök és a független radikálisok. Sohasem olvas semmit és nem is érintkezik olyan emberekkel, akik olvasnak; szóval el lehet viselni a társalgását. Szeretne Ascotba menni, Alice?

Alice úgy felelt, amint érzése szerint Lucian várta tőle: hogy sohasem volt lóversenyen és nem is kívánczik ilyen helyre.

- No, a jövő évi versenyekig meg fog még változni a véleménye. A lóverseny mindenkit érdekel, amit az operáról vagy az akadémiáról nem lehetne elmondani.

- Én voltam az akadémiában - szölte Alice, aki járt egyszer az apjával Londonban.

- Valóban? - mondta Lydia. - Volt a National Galleryben?

- A National Galleryben? Azt hiszem, nem. Elfelejtettem.

- Szereti a képeket?

- Ó, nagyon.

- Ascotot sokkal mulatságosabbnak fogja találni.

- Figyelmeztetem - szölte Lucian Alice-hoz -, hogy az unokahúgom legkedvesebb szeszélye érzéketlenséget tettetni a művészet iránt, ám bár szenvedélyesen szereti, s az irodalom iránt, pedig nagy az olvasottsága.

- Lucian bátyám - mondta Lydia -, ha valamikor elszakítanának a politikától és csalódnál a törekvéseidben, majd lesz alkalmad, hogy irodalomból és művészetből élj meg. Akkor tiszteletben is fogom tartani azt a véleményedet, hogy ezek elég tartalmat adnak az életnek. Eddig csak mártásnak használtad őket.

- Kedvetlen vagy, mint mindig? - szölte Lucian.

- Ezt az egyet gondold rólam most is, mint mindig - felelte Lydia, csöndes türelmetlenséggel, amikor beléptek a pályaudvarra.

A vonat - három kocsi és egy mozdony - már ott várakozott. A gép csöndesen pöfögött; a mozdonyvezető és a fűtő kihajoltak róla: az utóbbi fiatalember érdeklődve nézegetett két, az elsőosztályú kocsi mellett álló urat, míg a mozdonyvezető öregesen, elfogultan osztozott a kíváncsiságában. Az egyik ily módon megfigyelt személy egy körülbelül huszonöt éves, vastagnyakú kis ember volt, fővárosi divatú délutáni ruhában. A másikban Lydia azonnal fölismerte a tegnapi Hermest, noha szalmakalap, kanáriszínű nyakkendő és pepita ruha volt rajta s a kabátja mellső zsebéből hatalmas karmazsin selyem zsebkendő látszott ki. Kezében nem volt sem bot, sem ernyő; fűrgén járt és olyan pontosan egyensúlyozta magát, hogy úgy látszott, mintha semmi súlya nem lenne; arckifejezése magával megelégedett és kedélyes volt. De!... Lydia érezte, hogy van valahol egy *de*, e körül a szép, hatalmas, vidám fiatalember körül.

- Ott van Lord Worthington - mondta, a vastagnyakú úrra mutatva. - Az a másik semmi esetre sem lehet a beteg barátja.

- Ez az az ember, aki Warren Lodge-ban lakik - szölte Alice. - Ismerem látásból.

- Így látszatra nem igen hinné az ember üdülő betegnek - jegyezte meg Lucian, keményen nézve az idegenre.

Odaléptek hozzájuk és hallhatták, amint Lord Worthington, kinyitva a kocsi ajtaját, hogy helyet foglaljon benne, ezeket mondta:

- Vigyázzon magára, ahogy becsületes fiúhoz illik! Gondolja meg, hogy ha egy másodperccel tovább tart tizenöt percnél, ötszáz fontom úszik el.

Hermes az ifjú lord válla köré fonta karját és megölelte, mintha testvérbátyja lenne. Aztán megszólalt, kifogástalan hangsúllyal és kiejtéssel, de valami durva hangszínezettel és hangsabban, mint ahogy angol urak általában beszélni szoktak:

- A pénze olyan biztos, mintha takarékbba tenné, öregem.

Alice azt gondolta, hogy az idegen kétségtelenül benső barátja Lord Worthingtonnak. Elhatározta, hogy udvarias lesz vele szemben, ha bemutatják neki.

- Lord Worthington! - szólította meg Lydia.

A lord meglepetten fordult meg és gyorsan lelépelt a kocsis lépcsőjéről, zavartan hebegve.

- Á... hogy van, Miss Carew? Szép vidék, szép idő, örültem jól érezheti magát. Meg is látszik az arcán.

- Köszönöm: merem mondani, hogy jól érzem magam. A barátja, azt hiszem, bérlöm.

Lord Worthington olyan arckifejezéssel tekintett rá, amely a fölfedezettétől való hirtelen és élénk rémületet fejezte ki és egy szót sem felelt.

- Ugyebár, lesz olyan szíves és bemutatja nekem?

- Igazán megengedi? - akadékoskodott a lord.

- Hát persze - mondta Lydia. - Van talán valami oka?...

- Ó, a legkisebb okom sincs, ha ön kívánja - válaszolta gyorsan s a szeme bizalmatlanul pislogott, amikor társához fordult, aki a kocsis ajtajában állott Lydiát bámulva, míg őt magát a fűtő bámulta.

- Mr. Cashel Byron... Miss Carew.

Mr. Cashel Byron elpirult kissé, amikor megemelte szalmakalapját, de egészében úgy viselte magát, mint valami szerény, kiváló ember. Amikor aztán mégsem tudott magától megszólalni, Lydia Lord Worthingtont kezdte Ascotról beszéltetni és rá hallgatott, miközben új ismerősét nézte. Most, hogy a társaság kényszere elűzte korábbi kedélyes arckifejezését, volt valami rettentő benne, ami Lydiában megmagyarázhatatlan, gyönyörűséges borzongást keltett. A rejtett veszedelemnek ugyanez az érzése fogta el, kevésbé kellemesen, Luciant is, akit annyira izgatott a dolog, mint egy ismeretlen természetű, hatalmas kutya közelléte. Lydia úgy gondolta, hogy Mr. Byronnak első látásra nem valami nagyon tetszik az ő unokabátyja, mert sötéten nézett rá, mintha titokban összemérte volna magát vele.

A társaságot a kalauz oszlatta szét, aki figyelmeztette az utasokat, hogy foglalják el helyüket. Elbúcsúztak egymástól és Lord Worthington odakiáltotta Cashel Byronnak: ügyeljen magára!

- aki viszont kissé türelmetlenül és szemrehányóan pillantva Miss Carew felé, azt felelte: jól van, jól, sose féljen, sir! - Aztán elindult a vonat és Byron a két hölgygel együtt elhagyta a peront.

- Mi visszatérünk a parkba, Mr. Cashel Byron - szólt Lydia.

- Én is - mondta Byron. - Talán... - itt megakadt és Alice-ra nézett, hogy elkerülje Lydia szemét. Aztán együtt mentek ki a pályaudvarról. Egy darabig hallgatagon lépkedtek; Alice szigorúan nézett maga elé és gyanakodva forgatta a fejében, hogy Byron egyszerűen csak sirnek szólította Lord Worthingtont; Lydia ezalatt könnyű lépését és teste tökéletes egyensúlyát figyelte meg s olvasni próbált zavart arcából.

- Láttam önt tegnap a parkban - szólalt meg Byron - és azt hittem, valami szellem. A vén Mellish, már mint a szolgám, az is látta. Erről tudtam meg, hogy igazi ember.

- Különös - mondta Lydia -, én ugyanígy képzelődtem önről.

- Mit? Ön?... - kiáltott fel a férfi, rátekintve. Eközben nem ügyelt a lépésére, megbotlott és fojtott káromkodással egyenesedett föl. Aztán erősen elpirult és megjegyezte, Miss Goffhoz fordulva, hogy meleg este van.

Alice helybenhagyta.

- Remélem - tette hozzá -, jobban van már.

Byron zavartan nézett rá. Egy kis gondolkozás után arra a következtetésre jutott, hogy Alice a botlására céloz és azt felelte:

- Köszönöm, nem ütöttem meg magamat.

- Lord Worthington beszélt nekünk önről - szólt Lydia. A férfi hirtelen megállt; szemmel látható volt, hogy nagyon fáj neki, amit hall. Lydia gyorsan hozzátette: - Megemlítette, hogy az egészsége helyreállítása végett jött ide, ez volt az egész.

Cashel arcán különös mosoly futott keresztül és újra elindult. De hirtelen gyanakodni kezdett és aggódva kérdezte:

- Semmi egyebet nem mondott rólam?

Alice gőgösen bámult rá. Lydia válaszolt neki:

- Nem. Semmi egyebet.

- Azt hittem, hallotta valahol a nevemet - folytatta a férfi.

- Meglehet, de nem tudok visszaemlékezni arra, hogy milyen kapcsolatban. Miért? Ismeri talán egyik-másik barátunkat?

- Ó nem. Csak Lord Worthington.

- Akkor azt kell hinnem, hogy ön híres ember és én olyan szerencsétlen vagyok, hogy nem tudok róla. Ugyebár így van, Mr. Cashel Byron.

- Szó sincs róla - felelte gyorsan a férfi. - Semmi ok nincs, amiért hallania kellett volna rólam. Nagyon hálás vagyok a kedves érdeklődésért - folytatta Alice-hoz fordulva. - Köszönöm kérdését, egészen jól vagyok már. A vidék megint lábraállított.

Alice, akiben kétségek kezdtek támadni Mr. Byront illetően, kimérten mosolygott és még tartózkodóbban kezdett viselkedni. A férfi, megsértődve a modorán, elfordult tőle és olyan kevéssé volt képes elrejtetni az érzéseit, hogy Miss Carew, aki folyton figyelte, tudta, mi van a lelkében és gyönyörűséggel látta, hogy hozzá fordul vigasztalásért. Töprengve nézett Lydiára, mintha ki próbálná találni a gondolatait, amik látszólag a lenyugvó nappal, vagy más hasonló szép és rejtelmes dologgal foglalkoztak. De azt látta, hogy a Miss Goff részéről tapasztalt megvetésnek semmi nyoma nincs az arcán.

- Hát igazán szellemnek tartott? - kérdezte.

- Igen. Először azt hittem, hogy szobor.

- Szobor!

- Úgy látszik, nem tartja ezt valami hízélgőnek?

- Hát nem is hízélgő, ha kőkoloncnak nézik az embert! - felelte szomorúan.

...Egy ember, akit ő összetévesztett a férfias erő és szépség legfinomabb képmásával, amit csak ismert, aki annyira híjjával van minden művészi képzettségnek, hogy egy szobrot nem tekint egyébnek ízléstelen kőkoloncnál!

- Azt hiszem, nem lett volna szabad arra járnom - mondta a leány -, de nem akarattal történt. Eltévedtem, mert félig-meddig idegen vagyok még itt és a saját parkomban sem ismerem ki magamat.

- Nem baj, nem baj - felelte Cashel fölényesen. - Csak jöjjön, ahányszor kedve tartja. Mellish azt képzelem, hogy ha csak rám pillant valaki, senki se mer majd ellenem fogadni. Tudja, ő azt szeretné, ha az emberek azt hinnék rólam, hogy... - itt Cashel észbekapott, félbeszakította a mondatot és zavartan tette hozzá: - Mellish örült: ez az oka mindennek.

Alice jelentős pillantást vetett Lydiára. Már gyanította, hogy örülség a tulajdonképpeni oka a Warren Lodge-beli lakók elzárkózásának. Cashel látta a pillantását és felfogta azzal, hogy felé fordult és könnyed társalgást próbált kezdeni:

- Mivel mulatnak itt vidéken a fiatal hölgyek? Szoktak biliárdozni?

- Nem - szólt Alice méltatlankodva. Úgy vélte, ez a kérdés azt a gyanút foglalja magában, hogy ő képes az estéit egy kávéház emeleti helyiségeiben tölteni. Nagy meglepetésére Lydia így válaszolt:

- Én játszom... néha. Nem tudok eléggé ügyelni a játékra, hogy vigyem benne valamire, ön teniszhez volt öltözve, azt hiszem, amikor láttam tegnap. Miss Goff híres teniszjátékos. Tavaly legyőzte Ausztrália bajnokát.

Úgy látszott, hogy Byron mindenképpen ellenére, mégis csak udvarias ember volt, mert nagy csodálkozást mutatott ennek a hőstettnek a hallatára.

- Ausztrália bajnokát! - ismételte. - És ugyan ki le... ó, hiszen a teniszbajnokról beszél... természetesen! Nohát, Miss Goff, gratulálok önnek. Nem sok amatőr hengeghez azzal, hogy leverte a professzionista bajnokot!

Alice, megsértődve azon, hogy hengegesszel gyanúsítják és meg lévén győződve arról, hogy ez a kifejezés mindenestre nagyon közönséges, akárhogy álljon is a dolog a biliárddal, még gögösebben kezdett viselkedni és elhatározta, hogy nyíltan megszégyeníti Byront, ha még egyszer hozzáfordul. Ez azonban nem történt meg, mert éppen egy a kert falán levő szűk vasajtóhoz értek, s ott Lydia megállt.

- Engedje meg, hogy én nyissam ki - mondta Cashel. Lydia odaadta neki a kulcsot; megragadta bal kezével az ajtó rácsát és úgy lehajolt, mintha be akarna nézni a kulcslyukon. De azért elég gyorsan nyitotta ki.

Alice hűvös fejbólintással akart bemenni, amikor meglátta, hogy Miss Carew kezét nyújtotta Cashelnek. És amit Lydia tett, az úgy volt téve, hogy jónak látszott követni a példáját. Cashel félénken fogta meg a kezét és gyöngén rázta meg, nem merte a szemébe nézni. Alice mereven húzta le a kesztyűjét. Cashel rögtön előrelépett jobb lábával és olyan kemény csontok közé szorította Alice ujjait, amilyeneket életében sem érzett. Alice ránézett erre a hatalmas ökölre és látta, hogy majdnem feketére sült le. Aztán bement, s utána Lydia, aki megfordult, hogy becsukja az ajtót maga mögött. Amint megtaszította, Cashel, aki odakünn állt, megragadta a rácsot és húzni kezdte. Lydia azonnal átengedte neki az ajtó becsukását és mosolyogva köszönte meg, miközben megfordult; de ebben a pillanatban Cashel összeszedte a bátorságát és ránézett. Az az izgalom, hogy így nézik, új és érdekes volt neki. Egy kicsit kihozta a nyugalomból, de korántsem annyira, mint Cashelt, aki azért mégsem tudta levenni róla a szemét.

- Gondolja - szólt Alice, amikor átmentek a gyümölcsös kerten -, hogy gentleman ez az ember?

- Hogy mondhatnám meg azt most? Hiszen alig ismerjük.

- De mégis, mit gondol? Mindig van egy bizonyos *valami* a gentlemanben, amit ösztönszerűen megérez az ember.

- Igazán? Én sohasem vettem észre.

- Nem? - kérdezte Alice meglepetten és félni kezdett attól, hogy az ő fensőbbes nemesség-érzéke valamiképpen a Miss Carew-énál alacsonyabb társadalmi helyzetének a következménye. - Én azt hittem, hogy ezt mindig meg tudja mondani az ember.

- Meglehet - felelte Lydia. - Én a magam részéről minden osztályban ugyanazokat a viselkedésbeli különbségeket láttam. Vannak emberek, akikben, bármilyen legyen is a szűkebb körük modora, valami velükszületett előkelőség és jó modor van.

- Ezt mondom én is - vágott közbe Alice.

- De ezt éppen olyan gyakran megtalálni színészek, cigányok és parasztok között is, mint úriasszonyok és emberek között. Sokan vannak, akiknél eredménye lehet a találgatásnak, de Mr. Cashel Byronnál nem. Kíváncsi rá?

- Én? - kiáltott fel büszkén Alice. - Egyáltalán nem.

- Én igen. Érdekel. Ritkán látok valami újat az emberek közt s ő nagyon különös ember.

- Úgy értettem - mondta Alice bátortalanul -, hogy nem érdeklődöm iránta különösebben.

Lydiát nem túlságosan izgatta Alice érdeklődésének pontos foka; csak bólintott a fejével és így folytatta:

- Azt hiszi róla, hogy alacsony származású ember lehet, aki látott egy s mást a társaságból; vagy gentleman, aki nincs társasághoz szokva. Én egyikről sem vagyok meggyőződve.

- De nagyon durván beszél és a parasztos szavai utálatosak. A keze kemény és egészen fekete. Nem vette észre?

- Ezt mind észrevettem; és azt hiszem, hogy ha alacsony osztálybeli ember lenne, vigyázna, hogy ne beszéljen parasztosan. A maguk erejéből feljutott emberek rendszeren nagyon korrektül beszélnek: azok ritkán sértik meg a társaság szabályait, ő pedig valamennyit megsérti. Bizonyos szavakat olyan tagoltan ejt ki, hogy egyszer az az ötletem támadt, hátha színész. De viszont nem mindent ejt ki egyforma tagoltsággal. Mindenesetre van valami célja vagy foglalkozása: nem látszik naplopónak. De végiggondoltam minden megszokott foglalkozást; egyikre sem látom alkalmasnak. Talán éppen ez teszi érdekessé. Nincs hová sorozni.

- Kell, hogy valami társadalmi állása legyen. Nagyon bizalmas volt Lord Worthingtonnal.

- Lord Worthington sportember és mindenféle népekkel bizalmas viszonyban van.

- Igen, de bizonyára nem engedné meg, hogy egy zseké vagy valami ilyenféle a nyaka köré fonja a karját, amint láttuk, hogy Mr. Byron tette.

- Talán nem - monda Lydia elgondolkozva. - Mindenesetre jutottunk valakihez, akiről beszélgethetünk és ez nagyon fontos kellék faluhelyen.

Éppen ekkor érték el a kastélyt. Lydia kinnmaradt kissé a tornácon. Warren Lodge nagy Tudor-kéményei szemközt meredeztek a hosszú karmazsinpiros felhővel, amelyben a nap lement. Lydia elmosolyodott, mintha valami furcsa ötlete támadt volna: egy pillanatig rá-

vetette szemét a fekete márványból faragott egyiptomira, aki mozdulatlan szemmel bámult a felhőbe; aztán bement Alice után.

Később, amikor már egészen besötétedett, Cashel gondolkozva ült a házikója nagy konyhájában. Társa, aki levetette kabátját, dohányozva állt a tűz mellett és egy sístergő serpenyőre ügyelt. Ránézett az órára s ezzel a megjegyzéssel törte meg a csendet:

- Ideje vóna már lefeküdni.

- Menj a pokolba - felelte Cashel. - Sétálni megyek.

- Igen, osztán csak hűljön meg. Az én tudtommal ugyan nem megy el.

- Jó, hát fekjüdj le magad, akkor majd nem tudod. Jární akarok itt a környéken.

- Ha ma éjjel kiteszi a lábát, Lord Worthington elveszti az ötszáz fontját. Nem verhet meg senkit tizenöt perc alatt, ha kinn mászkál az éjszakai levegőn. Sokkal valószínűbb, hogy magát verik meg.

- Hát teszel kettőt egy ellen, hogy nem fekszem le a fűre és kiütöm a Bolygó Hollandit az első menetben?

- Ugyan, no - hízelgett Mellish -, legyen józan esze. Én csak a javát akarom, azért figyelmeztetem...

- Van is nékem szükségem a te jóakarató figyelmeztetéseidre! No, add ide azt a citromot. Ne vágj ki megint egy szónoklatot: nem eszem meg.

- Biz' Isten a kezit dörzsöli vele! - kiáltott fel Mellish, amikor pár percig figyelt rá. - Mit csinál, maga bolond, hiszen a citrom keményíti a kezét! Hát nincs így is elég bajom vele?

- Meg akarom fehériteni - szölt Cashel, türelmetlenül hajítva a citromot a tűzhely rácsa alá -, de ez nem használ semmit. Nem járhatok ilyen öklökkel. Holnap bemegyek Londonba és veszek egy pár kesztyűt.

- Micsoda? Valóságos kesztyűt? Viselni való kesztyűt?

- Te vén dörmögő bolond - mondta Cashel fölkelve és fejére téve a kalapját -, talán bizony bokszesztyűt akarok? Azt hiszed tán, hogy *te* taníthatsz engem olyannal valamire? Haha! No de, a fenébe is... jegyezd meg, Mellish: el ne áruld itt senkinek, hogy ökölvívó vagyok. Hallottad?

- Én árulnám el? - kiáltott fel Mellish méltatlankodva. - Hát lehetséges ez? Azt kérdem magától, Cashel Byron, lehetséges ez?

- Lehetséges, vagy nem, meg ne próbáld - szölt Cashel. - Beszédbe találhatsz ereszkedni valamelyik lovászlegénnyel, aki a kastélyhoz tartozik. Azok nem kímélik a pálinkájukat, ha sporthíreket kaphatnak érte.

Mellish szemrehányóan tekintett rá és Cashel az ajtó felé fordult. Ez a mozdulat újra eszébe juttatta az edzőnek a foglalkozásával járó kötelességeket. Megint emlegetni kezdte, mekkora bolondság az éjszakai levegőn sétálni és egy sereg ökölvívó példáját idézte, akik vereséget szenvedtek, mert nem hallgattak az edzőjük tanácsára. Cashel igen kurta és egyéni szavakkal fejezte ki hitetlenségét ezekkel a történetekkel szemben; és Mellishnek végre is be kellett érníe azzal, hogy a séta idejét egy félóra múlva korlátozza.

- Talán visszajövök egy félóra múlva - mondta Cashel -, de az is lehet, hogy nem.

- No jó, hát nézze - szólt Mellish -, két olyan pajtás, mint mi, csak nem vész össze egy-két perc miatt. Nekem is jólesnék egy kis séta, elmegyek magával.

- Fenét jössz - felelte Cashel. - Eressz ki és zárd be az ajtót. Nem megyek ki a parkból. Nem akarom a faluban tölteni az éjszakát... tudom, hogy ettől félsz! Ismerlek, vén róka. Ha nem mész az utamból, a tűzre ültetlek.

- De a kötelesség, Cashel, a kötelesség! - szónokolt Mellish meggyőző hangon. - Minden embernek meg kell tennie a kötelességét. Gondoljon azokra, akik megrakták magát.

- Mész az utamból, vagy én tegyelek félre? - mondta Cashel és az arca vésztojásló kezdett lenni.

Mellish visszament a székéhez, kezére hajtotta a fejét és sírt.

- Inkább kutya lettem volna, mint edző - zokogta. - Heteken át folyton összezárva élni egy ökölvívóval! Az első két nap olyan édesek, mint a méz; aztán kigyön a rossz természetük. Mán pedig a természetük tökéletesen rossz.

Cashel, akit a lelkiismeret-furdalás még dühösebbé tett, kiment és becsapta az ajtót. Egyenesen a kastély felé tartott és majd egy félóráig őrizte az ablakait, folyton mozogva, hogy meg ne hűljön. Végre az egyik minareten ütni kezdett az óra. Cashel, aki hozzászokott a túlságosan alacsony tornyokon levő közönséges angol harangok durva kongásához, úgy érezte, mintha Tündérországból jönne ez a hang. Lassan visszatért Warren Lodge-ba s edzőjét a nyitott ajtóban állva találta. Dohányzott és aggódva várta a visszatérését. Békülési kísérleteit Cashel gőgös tartózkodással utasította vissza, amit Mr. Mellish jobban megérdemelt, de kevésbé talált elviselhetőnek, mint az előbbi bizalmas durvaságokat - aztán, mélyen elgondolkozva, lefeküdt.

NEGYEDIK FEJEZET

Miss Carew a park egyik nagy tavának a partján ült, kavicsokat dobált kettesével a vízbe és érdeklődve figyelte, hogyan metszik egymást a hullámgyűrűk a víz nyugodt színén. Alice, aki a társalkodónői állás betöltését úgy kezdte meg, hogy hamarosan bemutatta mindenféle tökéletességét, a kastélyt rajzolgatta. Az erdős vidék úgy emelkedett körülöttük, mint egy amfiteátrum oldalai; de a fák nem értek a víz partjáig: széles gyep és egy szűk, kavicsos ösvény vette körül, ahonnan Lydia a kavicsokat szedte.

Lépéseket hallott. Visszafordult és meglátta Cashel Byront, aki Alice mögött állott és láthatóan nagyon érdeklődött a rajza iránt. Úgy volt öltözve, ahogy legutoljára látta, csak borzalmas sárga kesztyűt és sötétpiros nyakkendőt hordott. Alice megfordult és gőgös meglepetéssel nézett rá, de Cashel nyugton maradt, kissé ostoba önérzettel ringatva derekát; Alice pedig Lydiára pillantva és megnyugodva, hogy nincs egyedül, jó reggelt kívánt neki és folytatta a munkáját.

- Furcsa hely - jegyezte meg Cashel kis szünet után, a kastélyra célozva. - Bolondos formája van, ugye?

- Nagyon szép épületnek tartják - mondta Alice.

- Ó, az ördög bánja, minek tartják - szölt Cashel. - Az a kérdés, hogy *micsoda*?

- Ízlés dolga - felelte Alice nagyon hidegen.

- Mr. Cashel Byron!

Cashel adós maradt a válasszal és a parthoz sietett.

- Hogy van, Miss Carew? - kérdezte. - Nem láttam, amíg meg nem szólított. - A leány nyugodtan nézett rá; Cashel pedig meghunyászkodott, mint akire ostoba csalást bizonyítottak rá. - A kastély gyönyörű látvány innét - folytatta, hogy más tárgyra térjen át. - Miss Goff meg én éppen erről beszéltünk az imént.

- Igen. Csodálja a kastélyt?

- Igazán, nagyon. Gyönyörű épület. Azt mindenkinek el kell ismerni.

- Az emberek udvariasságnak tekintik, hogy dicsérjék előttem a kastélyt és nevetségessé tegyék a hátam mögött. Nem mondta az előbb, hogy: az ördög bánja, minek tartják?

Cashel, azzal a szokatlan érzéssel, hogy legyőzték egy összeütközésben, alig mert válaszolni. Aztán felderült és így szólt:

- Elmondhatom, hogy áll a dolog. Lerajzolni, vagy nézni elég bolondos a formája. De az, hogy ön lakik benne, az valahogy változtat a dolgon, így gondoltam: lelkemre mondom.

Lydia mosolygott; de a férfi, aki lenézett rá, nem láthatta a mosolyt a vörös hajkoronától, amely mintha lángolt volna a napfényben. Ez az akadály kellemetlen volt neki, látni akarta az arcát. Habozott, aztán leült mellé a fübe, olyan óvatosan, mintha forró fürdőbe telepedett volna.

- Remélem, nem veszi rossz néven, ha maga mellé ülök - szólt félénken. - Illetlennek találok, hogy onnét a magasból beszéljek önhöz.

Lydia megrázta fejét és két újabb kavicsot dobott a tóba. A férfinak semmi egyéb beszéd tárgya nem jutott eszébe s mert ő sem szólalt meg, hanem komolyan figyelte a hullámgyűrűket,

Cashel is elkezdett odabámulni; jó néhány percig ültek így hallgatva és mereven nézve a hullámokat: a leány, mintha végtelen gondolatok tárgyát találná bennük, a férfi pedig, mintha egészen megzavarná ez a látvány. Végre megszólalt Lydia.

- Elképzelte ön valaha, mi az a rezgés?

- Nem - felelt Cashel, értelmetlenül nézve rá.

- Örülök, hogy ezt a vallomást hallhatom öntől. Manapság mindent rezgésre vezetnek vissza. Fény, hang, tapintás - minden vagy rezgés, vagy rezgések egymásrahatása. Íme - mondotta, újabb pár kavicsot hajítva a vízbe s rámutatva a szélesedő körök két csoportjára, amint egymásba folytak - a csillag ragyogása s egy hangszer húrjának a rezgése, mind ez. De nem tudom magamban elképzelni a dolgot. Kíváncsi vagyok, hogy annak a száz meg száz fizikai könyvnek az írói, akik olyan folyékonyan tudnak beszélni a rezgésről, jobban el tudják-e képzelni.

- Egyáltalán nem. Egyik sem. Feleannyira sem - szólt Cashel jókedvűen, annyira felelve meg Lydia beszédjéből, amennyit megértett belőle.

- Talán nem is érdekli önt ez a tárgy - mondta Lydia, feléje fordulva.

- Ellenkezőleg: mindennél jobban szeretem - felelte Cashel vakmerően.

- Én nem mondhatnám el magamról, hogy ennyire érdeklődöm iránta. Azt mondták nekem, hogy ön tanul, Mr. Cashel Byron. Mik a kedves tárgyai? - vagy inkább, minthogy erre rendszeren nehéz megfelelni: mivel foglalkozik?

Alice odahallgatott.

Cashel makacsul Lydiára szegezte a tekintetét; az arca lassankint elsötétült.

- Tanár vagyok - mondotta.

- Minek a tanára? Tudom, azt kellene kérdeznem, hogy hol tanít, de akkor csak egy főiskola nevét hallanám s abból nem lennék okosabb.

- Egy tudománynak a tanára - szólt Cashel halkán, lenézve bal öklére, amit maga előtt lóbált a levegőben és nagyokat ütött vele behajtott térdére, mintha más valakinek az arca volna.

- Fizikai vagy morális tudománynak? - faggatta Lydia.

- Fizikai tudománynak - mondta Cashel. - De több morális tudomány van benne, mint az emberek gondolják.

- Igen - szólt Lydia. - Én ugyan igazában nem értek a természettudományokhoz, de azért meg tudom becsülni az igazságát annak, amit mondott. Meglehet, hogy minden tudomány, aminek fizikai alapja nincs, formális tudatlanság. Én sokat olvastam természettudományi dolgokról és gyakran szerettem volna saját kezemmel végezni kísérleteket - laboratóriumot rendezni be -, sőt a boncolókést is forgatni. Mert, hogy az ember egészen ura legyen a tudománynak, azt hiszem, le kell vetni a kesztyűjét. Nem gondolja ön is?

Cashel keményen nézett rá.

- Sohasem mondott igazabbat - felelt neki. - De nagyon tiszteletreméltó amatőr lehet akkor is, ha kesztyűvel dolgozik.

- Én soha. Az a sok ember, aki azt hiszi, hogy okosabb lett, amiért elolvasta a kísérletek eredményeit, önmagát csalja meg. Éppen olyan lehetetlen hallomásból tanulni a tudományt, mint bölcsességet szerezni közmondásokból. Ó, hiszen olyan könnyű követni egy gondolat-

menetet és olyan nehéz megérteni a tényeket, amik benne rejlenek! A mi népszerű természettudomány-előadóink olyan fényesre csiszolt gondolat-láncokkal lepnek meg bennünket, hogy csupa gyönyörűség az ujjaink közt átsiklatni. De aztán nem marad utánuk semmi, csak zavaros emléke annak az izgalomnak, amit szereztek.

- Szeretném, ha így tudnék beszélni - mondta Cashel -, mintha csak könyvből olvasná.

- Isten ments - felelt Lydia -, bocsásson meg érte! Hajlandó volna nekem leckéket adni, ha komolyan elkezdenék tudományosan gondolkozni?

- Szívesen - szólt Cashel rejtett mosolygással -, jobb szeretem, ha hozzám jön, mint más tanárhoz; de nem hiszem, hogy megfeleljek önnek. Szeretném a barátnőjén kipróbálni a kezemet. Az erősebb és egyenesebb növésű, mint tíz férfi közül kilenc.

- Ön nagyon sokra becsüli a fizikai tulajdonságokat. Én is.

- Csak praktikus szempontból, értse meg - szólt Cashel komolyan. - Nem szabad emberekre és asszonyokra mindig úgy nézni, mint a lovakra. Más az, ha lóversenyben, vagy birkózásban győzni akar az ember és más, hogyha barátot vagy szeretőt akar választani.

- Úgy van - felelte Lydia mosolyogva. - Nem akar bevallani semmi melegebb érzést Miss Goff iránt, csak kritizálja és értékeli az alakját és az erejét.

- Ez az! - hagyta helyben Cashel meglepődötten. - Ön megért engem, Miss Carew. Sok ember olyan, hogy beszélhetsz neki akár egész nap, oszt' a végén mégsem okosabb, mint az elején volt. Ön nem tartozik ezek közé.

- Csodálom, hogy egyáltalán sikerül a gondolatainkat közölni egymással. A gondolatnak új formát kell öltetni, hogy bejuthasson egy idegen lélekbe. Önnek, professzor úr, egészen különös tapasztalatai lehetnek a gondolatok közölhetetlenségéről, az előadásai és leckéi révén.

Cashel kelleetlenül nézett a vízbe:

- Természetesen szólíthat engem, ahogy akar, de - ha önnek mindegy - jobb szeretném, ha nem szólítana professzornak.

- Annyit éltem olyan vidékeken, ahol az emberek minden alkalommal megkövetelték, hogy mások használják a címüket, ha a legközönségesebb volt is -, hogy megbocsáthatja, ha megsértettem ezzel. Köszönöm, hogy megmondta. De rosszul teszem azt is, hogy tudományról beszélek önnel. Lord Worthington elmondta nekünk, hogy éppen az elől menekült ide - helyreállítani az egészségét a sok munka után.

- Sebaj - szólt Cashel.

- Hiszen nem vétettem nagyot; de nem akarom újra megbántani. Hogy pedig másról beszélhessünk, jöjjön, nézzük meg Miss Goff vázlatát.

Alig nyilvánította Miss Carew ezt a szándékát, amikor Cashel, egészen foglalkozásszerű módon, az udvariaskodás legkisebb jele nélkül, ügyesen felkapta és talpraállította. Megdöb-bent ettől a váratlan figyelemtől; aztán kellemes borzongás fogta el. Kissé piruló arccal fordult a férfi felé.

- Köszönöm - mondta -, de kérem, ne tegyen így többet. Egy kicsit megalázó, hogy úgy emelgetik az embert, mint valami gyereket. Ön nagyon erős.

- Nem sok erő kell ahhoz, hogy ilyen pehelykönnyű teremtest, mint ön, fölemeljen az ember. Körülbelül negyvenhárom kilóra becsülöm. De ügyesség, az kell, hogy ilyesmit jól csináljon

valaki. Nekem gyakran kellett száz kilónál súlyosabb embert fölemelnem, úgy, hogy egész idő alatt olyan mozdulatlan maradt, mintha csak ágyban feküdt volna.

- Ah - szólt Lydia -, látom, hogy nagy kórházi gyakorlata van. Sokszor bámultam, milyen ügyesen kezelik tanult ápolók a betegeiket.

Cashel szó nélkül követte arrafelé, ahol Alice ült.

- Igazán bolondság tőlem, azt tudom - mondta most Alice -, de nem tudok rajzolni, ha valaki nézi.

- Mert azt hiszi, mindenki arra gondol, hogyan csinálja - szólt Cashel bátorító hangon. - Mindig így van ez az amatőrökkel. De az igazság az, hogy rajtuk magukon kívül az ördög se törődik vele egy csöppet sem. Bocsánat - tette hozzá, felkapva a rajzot és futólag nézegetni kezdte.

- Kérem, adja ide a rajzot, Mr. Byron - szólt Alice, elpirulva bosszúságában. Byron megzavarodva fordult Lydiához magyarázatért s Alice eközben megragadta a rajzot és berakta a táskájába.

- Meleg kezd lenni - mondta Lydia. - Nem térnénk vissza a kastélyba?

- Azt hiszem, jobb lenne - felelte Alice, haragtól reszketve, s azzal gyorsan elindult, egyedül hagyva Lydiát Cashellel, aki felkiáltott:

- Mi az istennyilát csináltam én?

- Meggondolatlan megjegyzést tett - félreérthetetlen őszinteséggel.

- Én csak föl akartam vidítani. Bizonyosan félreértette, amit mondtam.

- Nem gondolnám. Azt hiszi, fiatal hölgyek szeretik azt hallani, hogy semmi okuk sincs nevetségesen önhittnek lenni?

- Ezt mondtam volna?! Esküszöm, hogy sohase mondtam semmi ilyesfélét!

- Másképpen fejezte ki. De biztosította, hogy nem kell félnie, nem lesi senki a munkáját, nem fontos az senkire nézve.

- Nohát, ha emiatt megsértődik, akkor sült bolond. Némely embernek igazán egy szót se lehet mondani, mindjárt kikíváncozik belőle a bolondság.

- Vannak nővérei, Mr. Cashel Byron?

- Nincsenek. Miért?

- Hát anyja?

- Az van, de évek óta nem láttam és nem sokat törődöm vele, hogy látom-e valaha. Ő miatta lettem azzá, ami vagyok.

- Hát nincs megelégedve a foglalkozásával?

- Nem, nem úgy értem... mindig bolondokat beszélek.

- Igen. Mert nem ismeri azt a nemet, amely hozzá van szokva, hogy tiszteletben tartás az együgyűségét. Nehezen juthat jó viszonyba a barátnőmmel, ha egy kicsit jobban meg nem ismeri az asszonyi természetet.

- Ami őt illeti - én nem ismerem el, hogy rosszul tettem valamit, ha nem tettem rosszul. Ami igaz, az igaz.

- Még azért sem ismeri el, hogy Miss Goffnak tessék?
 - Még azért sem, hogy önnek tesse. Később mégis csak rosszat gondolna rólam.
 - Igaz, nagyon helyes - szólt Lydia melegen. - Isten önnel, Mr. Cashel Byron. Vissza kell mennem Miss Goff után.
 - Persze, az ő pártjára fog állni, ha tikákol attól, amit lenyelt tőlem.
 - Mi az, tikákol? Prüszköl?
 - Igen. Olyasvalami.
 - A gyarmatokon használják ezt a szót? - kérdezte Lydia, a nyelvész érdeklődésével.
 - Igen, azt hiszem, valahol a gyarmatokon csíptem föl. - Aztán szomorúan tette hozzá: - Azt hiszem, nem lenne szabad ilyen paraszt nyelven beszélnem önnel. Bocsásson meg.
 - Egyáltalán nincs mit. Szeretek következtetni a dolgokból, még inkább a szavakból. És önről is szeretnék így kitalálni valamit. Nem Ausztráliában született?
 - Isten őrizz! Nem. De haragszik rám, amért bosszantottam Miss Goffot?
 - Éppenséggel nem. Értem, hogy bosszankodik az ön rendreutasításának, ha nem is a tartalma, de a formája miatt, ez az egész.
 - Holtom napjáig se fogom megérteni, mi lehetett abban, amit mondtam, hogy ilyen nagy hűhót csinálnak miatta. Szeretném, ha ön mindig oldalba bökne, amikor látja, hogy nevetséges vagyok. Akkor egyszerre elhallgatnék és nem kérdezősködném.
 - Szóval megállapodnánk abban, hogy az oldalbabökésem azt jelenti: „Hallgasson, Mr. Cashel Byron: nevetségessé teszi magát”?
 - Azt, azt! *Ön* megért engem. Mondtam is ezt önnek az előbb, ugye?
 - Félek - mondta nevetve Lydia -, hogy nem ügyelhetek addig az ön modorára, amíg jobb ismeretségben nem leszünk.
- Byron csalódottnak látszott. Az arca elsötétült és szólani kezdett:
- Ha ön merészségnek találja...
 - Persze, hogy merészségnek találom! - vágott közbe finoman Lydia - eleget kell vigyáznom a tulajdon viselkedésemre is. Tudja, hogy ilyen erős ember és tanult professzor léteére nagyon kevés helyes érzék van önben?
 - Az ördögbe is - kiáltott fel Cashel hirtelen izgatottsággal - én már nem bánom, akármit mond is nekem. Úgy tudja forgatni a dolgokat, hogy csupa öröm, ha elhallgattatja az embert - és ha gentleman volnék, aminthogy lehetnék, nem pedig egy szegény ördög, akinek a *pug* a mestersege - akkor... - Itt észretért és halálosan elsápadt. Aztán hallgattak mind a ketten.
 - Jusson eszébe - szólt végre Lydia nyugodtan, bár az ő arca is színt váltott e kitörés kezdetén -, hogy most mind a kettőnkre vár valaki: rám Miss Goff, önre pedig a szolgája, aki pár perc óta körülöttünk ácsorog és aggódva nézegeti önt.
- Cashel hevesen megfordult és észrevette a nem messze álló Mellisht, amint bosszúsan figyelt rá. Lydia megragadta ezt az alkalmat és távozott. Mentében hallhatta még, hogy a két férfi hangosan összeszólalkozott, de nem értette már, hogy mit beszélnek. Szerencséjére, mert a szavaik utálatosak voltak.

Alice-t a könyvtárszobában találta; mintha nyársat nyelt volna, olyan egyenesen ült egy székből, amely pedig jobb hangulatú embert csábított volna, hogy hátradüljön benne. Lydia csöndesen leült. Alice rápillantott és észrevette, hogy hangtalan nevetés fogta el. Olyan szokatlan valami volt ez Lydia szokásos önuralmával szemben, hogy Alice majdnem elfelejtett megsértődni.

- Örülök, ha ez nem volt túlságosan durva dolog ahhoz, hogy mulattassa önt - szólalt meg.

Lydia várt, hogy egészen összeszedje magát, aztán így válaszolt: - Háromszor sem nevettem így életemben. Alice, kérem, tegye most félre egy pillanatra a szomszédunk szemtelenségén érzett haragját és mondja meg, mit gondol róla.

- Biztosíthatom, hogy egyáltalán nem gondolkoztam róla - szólt Alice gőgösen.

- Hát akkor gondoljon rá most egy percig az én kedvemért és azután mondja meg az eredményt.

- Önnek igazán több alkalma volt, hogy megítélje, mint nekem. *Én* alig szóltam hozzá.

Lydia türelmesen fölkel és odament a könyvszekrényhez.

- Ugye, van egy unokabátyja valamelyik egyetemen? - kérdezte a szekrény hosszában kutatva egy könyv után.

- Igen - felelte Alice nagyon gyöngéden, hogy enyhítse az előbbi témánál tanúsított ridegségét.

- Akkor talán tud valamit az egyetem diáknyelvéből?

- Sohasem engedem meg neki, hogy ezen a nyelven beszéljen velem - mondta Alice gyorsan.

- Egy embernek talán megparancsolhatja, hogyan fejezze ki magát, de egy egész egyetemnek bajosan - szólt Lydia csöndes bosszúsággal, ami váratlan könnyeket csalt Alice szemébe. - Tudja, mi az a *pug*?

- *Pug*? - ismételte Alice értelmetlenül. - Nem... hallottam már bulldogról - a felügyelő-tanár bulldogjáról -, de *pug*-ról soha.

- Meg kell keresnem a slang-szótárban - szólt Lydia egy könyvet véve le a polcra. - Itt van. „*Pug* - az öklözők fogalmai szerint a *pugilist* összevonásából származó szó.” Milyen különös egy definíció! Az öklözők fogalma egy szó összevonásáról! Hogy lehetne valakinek éppen szóösszevonásról fogalma, öklözés közben? Vagy akármilyen körülmények között is hogy gondolkozhatik egyáltalán ilyesmiről? Talán öklöző is tájszó. Nem: nincs itt. Vagy én értettem rosszul a szavát, vagy olyasmit jelent, amit ennek a szótárnak a szerkesztője nem ismer.

- Én meglehetősen világosnak találom a dolgot - mondta Alice. - *Pug* annyi, mint *pugilist*, vagyis: ökölvívó.

- De az ökölvívás - boksizálás, az nem foglalkozás! Azt hiszem, minden férfi többé-kevésbé ökölvívó. Én olyan értelmét keresem a szónak, ami valamiféle hivatást vagy foglalkozást jelent. Úgy képelem, olyan anatómiai gyakorlatok vezetője lehet. Egyébiránt mindegy...

- Hol hallotta ezt a szót?

- Mr. Byron használta éppen az előbb.

- Igazán kedveli ezt az embert? - kérdezte Alice, alázatosabban térve vissza erre a tárgyra, mint ahogy elhagyta.

- Mostanáig legalább is nem ellenszenves nekem. Izgat. Ha a durva modora csak affektáltság, sohasem láttam eddig ilyen sikerült affektálást.

- Talán nem is tud egyebet. A faragatlansága nem úgy hat rám, mintha a legkevésbé is affektált lenne.

- Én is ezen a véleményen lennék, ha egy-két elejtett megjegyzését nem hallottam volna. Azok olyan belátásról tanúskodtak a tudomány igazi mivoltába, olyan ösztönszerű érzékről a szavak mélyén rejlő igazságok iránt, amilyent csak nagyműveltségű és tapasztalt emberekben találtam. Gyanakszom, hogy a modorát készakarva tette ilyenné, tiltakozásképpen az ellen az önző hiúság ellen, ami a társadalmi finomságok közös forrása. Részben pedig természetes is ez a modor, kétségtelenül. Túlságosan türelmetlennek látszik ahhoz, hogy gondosan megválogassa a szavait. - Szokott színházba járni?

- Nem - felelte Alice, megütődve ezen a látszólag ide nem illő kérdésem. - Az apám nem tartotta helyesnek. De azért voltam egyszer. Láttam a *Lyoni hölgyet*.

- Van egy híres színésznő, Adelaide Gisborne.

- Éppen ő volt az, aki a lyoni hölgyet játszotta. Nagyon szépen.

- Nem emlékezteti rá Mr. Byron?

Alice hitetlenül nézett Lydiára.

- Nem hiszem, hogy két ember kevésbé hasonlíthatna egymáshoz a világon - felelte.

- Én sem hiszem - szolt Lydia elgondolkozva és belecsöppenve abba az irodalmi modorba, amit Cashel úgy bámult. - De azt hiszem, a különbözőségük éppen valami rejtett hasonlóságnak köszöni a nyomatékosságát. Különbözik hogy emlékeztetett volna rá Mr. Byron? - Hosszú szünet következett s ezalatt Alice, valami szokatlan zavart látva úrnője lelkében, titokban megfigyelte és kíváncsi volt, mi fog most történni.

- Alice!

- Tessék!

- Az eszem folyton semmiségeken jár: biztos jele az elmeállapotom gyöngülésének. Ez a wilstokeni látogatás csak egyike azoknak a kísérleteknek, amiket apám halála óta tettem, hogy tétlenül éljek. Egyik kísérlet sem sikerült. A munka az életszükségleteim közé tartozik. Holnap bemegyek Londonba.

Alice-nak megállt a szívverése; mert ez egyenlőnek látszott az elbocsátással. De az arca csak udvarias közönyt fejezett ki.

- Lesz időnk, hogy keresztülmenjünk az idény minden bolondságán június előtt, amikor remélem, hogy visszajöhetek ide és megkezdek egy könyvet, aminek az írását már régen tervezem. Anyagot kell gyűjtenem hozzá Londonban. Ha én otthagynom a várost, mielőtt az idénynek vége lenne és önnek nincs kedve velem jönni, könnyen találhatok valakit, aki gondját viseli addig, amíg maradni akar. Csak már június lenne!

Alice jobban szerette Lydia asszonyi türelmetlenségét fatalisztikus nyugalmánál. Megszüntette alantasabb voltának érzését, amit a közeli viszony eddig inkább növelt, mint csökkentett. Még nem merte úrnőjét olyan közönséges emberi dologgal gyanúsítani, mint a Cashel iránt érzett nemi érdeklődés; de már valamelyes sikerrel kezdte meggyőzni önmagát arról, hogy Lydia viselkedésének illendő volta legalább is kérdéses. Aznap reggel Miss Carew nem röstellte megkérdezni egy férfitől, hogy mi a foglalkozása; s Alice elégedetten állapította meg, hogy ilyesmihez ő mégis csak túlságosan jólnevelt. Egészen elvesztette a cselédek iránt érzett tiszteletét, öntudatlan göggel és tudatos udvariassággal kezdett bánni velük, ami a cseléd-szobában gyakorivá tette azt a mondást, hogy „felkapott az uborkafára”. Bashville, az inas,

kockára tette társai közt élvezett népszerűségét azzal a véleményével, hogy Miss Goff finom ifjú hölgy.

Bashville huszonnegyedik évében járt és öt láb, tíz hüvelyk magas volt. Akármilyen közönyös akartak is maradni a falubeli „A zöld emberhez” címzett korcsma paraszt-vendégei az ő fővárosi dicsőségével szemben - ez a közöny elolvadt folyékony szónoki képességének és éles politikai vitatkozásainak hatása alatt. Az istállóban tekintélynek tartották a sport-ügyek terén s amellet kitűnő birkózónak, cornwalli módszer szerint. A nőcselédek titkolhatóan csodálattal néztek rá. Egymásra licitáltak elragadtatásuk kifejezéseivel, ha szavalt előttük, amit gyakran megtett, mert jó emlékezőtehetsége volt és nagyon szerette a költészetet. Büszkék voltak, ha sétálni mehettek vele. De a figyelmességei sohasem keltettek féltékenységet, mert a cselédszobákban nyílt titok volt, hogy az úrnőjébe szerelmes. Sohasem mondott ugyan ilyesmit és senki sem mert erre célozni a jelenlétében, még kevésbé gúnyolódni vele a gyöngéje miatt, de azért mégis jól ismerték a szenvedélyét s a személyzet fiatalabb tagjai éppen nem találták olyan reménytelennek, mint a szakács, a komornyik és Bashville maga. Miss Carew, aki tudta, mennyit ér a jó cseléd, megbecsülte az inasa ügyességét és jó fizetést adott neki; de nem is sejtette, hogy aki őt kiszolgálja, a költészetben és politikában járatos ifjú, akit udvarias modora, személyes bátorsága, ékesszólása és helyi ügyekbe való befolyása különböztet meg a többitől.

Bashville volt az, aki most belépett a könyvtárszobába egy tálcával, amit Alice-hoz vitt és így szólt:

- Ez az úr várakozik a kerek szalonban, kisasszony.

Alice fölvette a tálcáról a névjegyet és elolvasta: „Mr. Wallace Parker”.

- Ó - szólalt meg bosszúsan, Bashville-ra pillantva, mintha el akarná találni, hogyan vélekedik ő a látogatóról. - Az unokabátyám - az, akiről az előbb beszéltünk - eljött látogatóba.

- Nagyszerű! - szólt Lydia. - Megmondja majd, mit jelent a *pug*. Hívja meg, hogy löncsoljon velünk.

- Nem érdemes - felelte Alice -, nemigen szokta meg a társaságot. Azt hiszem, jobb, ha csak magam beszélek vele.

Miss Carew nem felelt; nyilván nem akarta megérteni, hogyan lehet itt még valami kétség a dologban. Alice belépett a kerek szalonba, s meglátta Mr. Parkert, aki egy indián fegyverzetet vizsgálgatott és hátulról csinos kék frakkba öltözött kistermetű úriembernek látszott. Látható volt még egy új kalap és egy pár kesztyű is, amint hátratett kezekkel, fölfelé tekintve állt. Amikor megfordult, hogy Alice-t üdvözlje, egy megdönthetetlen önbizalmat kifejező arc tűnt elő. Szemének vizes fénye, halántékának kopaszságával egyetemben hosszú múltat és vagy nagyon munkás, vagy nagyon léha életet engedett gyanítani. Bizalmasan közeledett Alice-hoz, néhány másodpercig melegen szorongatta a kezét; székét tett eléje, észre sem véve azt a tüntető hidegséget, amivel a leány fogadta gyöngédségeit.

- Nem haragszom, Alice - szólalt meg Mr. Parker, amikor szemben ült vele -, de nagyon meg voltam lepve, amikor azt hallottam Emily nénitől, hogy idejöttél az én megkérdezésem nélkül. Én...

- A te megkérdezésem nélkül! - szakította félbe haragosan Alice. - No, ilyet még nem hallottam! Ugyan miért kérdeznék meg, amikor az én dolgaimról van szó?

- Jó, nem kellett volna a *megkérdezés* szót használnom, különösen olyan független kis hölgygel szemben, mint a kedves Alice Goff. De azt hiszem, legalább a forma kedvéért tudat-

haddad volna velem, micsoda lépést teszel. A köztünk levő viszony jogot ad nekem, hogy bizalmadat követeljem.

- Micsoda viszony, kérlek?

- Micsoda viszony? - ismételte a férfi, szemrehányó hangsúllyal.

- Igenis, micsoda viszony?

Mr. Wallace Parker fölállt és nyájas ünnepélyességgel szólt a leányhoz.

- Alice, én már hatszor tettem neked azt az ajánlatot...

- És elfogadtam talán egyszer is?

- Hallgass végig, Alice. Tudom, hogy sohasem fogadtál el kifejezetten vőlegényedül; de mindig nagyon jól tudtuk, hogy szűkös viszonyaim állnak útjába boldogságunknak. Mi - ne szakíts félbe, Alice, nem igen tudhatod, mit akarok mondani. Ez az akadály megszűnt. Helyettes igazgató lettem a Sunbury College-ben, évi 350 font sterling fizetéssel, házzal, fűtéssel, világítással. Idővel kétségtelenül igazgató leszek, ami fényes állás, 1600 fontot jelent évenként. Most megszabadulsz azoktól a zavaroktól, amik apád halála óta rátok nehezedtek és elhagyhatod rögtön - most -, ebben a pillanatban ezt a függő állást.

- Köszönöm, nagyon jól érzem magamat. Most vendéget várunk Miss Carew-val.

Erre hallgatás következett; a férfi lassan leült. Aztán Alice hozzátette:

- Nagyon örülök, hogy végre is vitted valamire. Nagy megnyugvás lehet szegény anyádnak.

- Azt képzeltem - ámbár lehet, hogy csak képzelődés volt -, azt képzeltem, hogy a *te* anyád hidegebb volt hozzám ma délelőtt, mint rendesen. Remélem, hogy ennek a hatalmas kastélynak a fényűzése nem lesz képes megrontani a szívedet. Én nem vihetlek kastélyba, ahol egy sereg libériás inas lesse minden pillantásodat; de úrnőjévé tehetlek egy tisztességes angol otthonnak, függetlenül idegenek jóságától. Sohasem viheted többre annál, hogy a magad asszonya vagy.

- Mindenesetre nagyon kedves tőled, hogy prédikációkat tartasz nekem.

- Komolyan is beszélhetnél velem - szólt a férfi, azzal bosszúsan felugrott és néhány lépést járt a szobában. - Azt hiszem, egy följánlott férfikezet tisztelettel kellene fogadni.

- Ó, ezt nem látom be egészen. Azt hittem, megegyeztünk, hogy nem teszed meg ezt az ajánlatot, valahányszor találkozunk.

- De az is magától értetődött, hogy az ügyet csak elhalasztjuk addig, míg olyan helyzetbe nem jutok, hogy elintézhetjük anélkül, hogy te hosszú várakozásra kötnéd le magadat. Ez az idő most eljött és én legalább is kedvező választ várok. Van rá jogcímem, ha meggondolja az ember, milyen régóta várom.

- A magam részéről, Wallace, be kell vallanom, nem tartom okos dolognak, hogy mindössze évi 350 fonttal házasodni akarsz.

- De gondold meg: házzal, fűtéssel, világítással! Nagyon megfontolt lettél, mióta itt lakol Miss Hogyishíjjáknál. Félek, hogy nem szeretsz már, Alice!

- Sohasem mondtam neked, hogy szeretlek.

- No persze! Így talán sohasem mondtad: de mindig értésemre adtad...

- Sohasem tettem ilyesmit, Wallace; nincs jogod ezt mondani.

- Vagyis röviden - vágott vissza a férfi keserűen -, azt hiszed, megfogsz itt valami léhűtőt, akivel jobb üzletet csinálsz, mint velem.

- Wallace! Hogy mered...

- Megsértetted az érzéseimet, Alice és én most nyíltan beszélek. Én éppen olyan jól tudom, hogyan kell viselkednem, mint azok, akiknek *entrée*-jük van ide; de ha az egész boldogságom forog kockán, nem törődöm apróságokkal. Ennélfogva még egyszer: egyenes választ követelek az én becsületes, tiszteletreméltó ajánlatomra.

- Wallace - szólt Alice méltósággal -, nem engedem, hogy akaratom ellenére erőszakoljanak ki választ belőlem. Én úgy nézlek téged, mint unokabátyámat.

- De én nem akarom, hogy unokabátyádnak tekints! Nézttem én rád valaha úgy, mint unokahúgomra?

- És fölteszed rólam, Wallace, hogy engedtem volna tegezni magamat és olyan bizalmasan lettem volna veled, ahogy voltunk, ha nem vagy az unokabátyám? Ha azt hiszed, nagyon furcsa véleményed lehet rólam.

- Nem hittem volna, hogy a fényűzés annyira meggronthasson...

- Ezt már előbb is mondtad - szólt Alice bosszúsan. - Ne ismételd folyton ugyanazt: tudod, ez is a rossz szokásaid közé tartozik. Akarsz itt maradni löncsre? Miss Carew azt mondta, hogy hívjalak meg.

- Igazán? Miss Carew nagyon kedves. Kérlek, mondd meg neki, hogy nagyon megtisztel és boldogtalan vagyok, hogy nem fogadhatom el a vendégszeretetét.

Alice gőgösen szegte hátra a fejét.

- Téged kétségtelenül mulattat, hogy nevetségessé tedd magad - szólott -, de hidd meg, most nem látom itt az idejét.

- Sajnálom, hogy a viselkedésem nem elégít ki téged. Sohasem volt rá panaszod, amíg kevésbé arisztokratikus környezetben éltél. Igazán szégyellem, hogy ilyen sokat raboltam el drága idődből. Isten veled.

- Isten veled. De nem értem, miért vagy ilyen dühös.

- Nem vagyok dühös. Csak fáj látnom, hogy megrontott a fényűzés. Azt hittem, szilárdabbak az elveid. Isten önnel, Miss Goff. Nem leszek olyan szerencsés, hogy viszontlássam ebben a nagyon előkelő kastélyban.

- Igazán még, Wallace? - kérdezte Alice fölemelkedve.

- Igen. Miért maradnék?

A leány meghúzta a csengőt, nagy zavarba hozván Mr. Parkert, aki arra várt, hogy marasztalja és megteszi az első lépéseket a kibékülés felé. Mielőtt több szót válthattak volna, belépett Bashville.

- Jó napot - szólt Alice udvariasan.

- Jó napot - felelte a férfi, fogai közt szűrve a szót. Gőgösen ment ki, látható bosszúsággal haladva el Bashville mellett.

Már elhagyta a házat és lefelé ment a terasz lépcsőin, amikor utolérte az inas és udvariasan megszólította:

- Bocsánat, uram. Azt hiszem, ezt ön felejtette ott. - És átadott neki egy sétapálcát.

Parker első gondolata az volt, hogy ez a pálcá azért vonta magára a szolgáló figyelmét, mert nagyon szegényesnek tűnt fel a kastély halljában és Bashville rejtett gúnyjal szólította föl, hogy vigye el a tulajdonát. A másik pillanatban már az önérzete visszautasította ezt a meg-alázó gyanút; de elhatározta, hogy megmutatja Bashville-nek: úrral van dolga! Elvette a botot és ahelyett, hogy megköszönte volna, öt shillinget nyomott az inas markába.

Bashville mosolyogva rázta meg a fejét.

- Ó nem, uram - szólt -, köszönöm, de nem ezért tettem.

- Akkor elég bolond - felelte Parker, azzal zsebetette a pénzt és elfordult tőle.

Bashville viselkedése megváltozott.

- Hohó, uram - mondta, nyomon követve Parkert -, jó szóért jó szó jár. Nem vagyok nagyobb bolond, mint ön. Úriembernek éppen úgy kéne tudni a maga helyét, mint a szolgálóknak.

- Menjen a pokolba - mordult rá Parker; elvörösödött és gyorsan tovább ment.

- Csak ne lennél a kisasszonyom vendége - mondta Bashville, fenyegetően nézve utána -, egy hétre ágyba küldenélek, amiért a pokolba küldtél.

ÖTÖDIK FEJEZET

Miss Carew habozás nélkül végrehajtotta azt a szándékát, hogy Londonba megy. Kivett egy házat a Regent's Parkban, nagy csalódására Alice-nak, aki azt hitte, hogy Mayfair-ben, vagy legalábbis South-Kensingtonben fognak lakni. De Lydia nagyon fontosnak tartotta a park magas északi fekvését és szabad levegőjét; Alice pedig majdnem tökéletes boldogságot talált abban, hogy pompás kocsin, szép ruhákban hajtathatott Londonon keresztül. Ezt inkább szerette, mint a klasszikus hangversenyeket, amik nem nagyon voltak ínyére, s az operát, ahová gyakran jártak. A többi színház jobban tetszett neki, bár ott is unalmasabb volt a mulatság, mint várta volna. A „társaság” nagy gyönyörűséget okozott neki, mert az igazi londoni társaság volt. Szenvedélyes táncossá lett; minden éjjel ment valahová és még sokkal disztinktívabbnak és vonzóbbnak hitte magát, mint Wiltstokenban, ahol pedig éppen elég kedvező véleménye volt már a saját modoráról és személyiségéről.

Lydia nem vett részt mindezekben a szórakozásokban. Könnyen szerzett meghívásokat és gardekat Alice számára, aki csodálkozott, hogyan kínlódhatik ilyen intelligens nő egy ostoba hangverseny végighallgatásával, hogy azután hazamenjen, éppen amikor az este igazi élvezetei megkezdődnek.

Egy szombati napon így szólt Lydia a reggelinél:

- Volt valaha a Kristály-palotában?

- Nem - felelte Alice egy kis bosszúsággal, amit azonban megbánt, amikor Lydia nyugodtan tovább beszélt:

- Azt hiszem, elmegyek ma oda és járkalok egy kicsit a kertjében. Valami hangverseny lesz ott délután, részt vesz rajta Madame Szcymplica, az, akinek játéka nem tetszik önnek. Eljön velem?

- Természetesen - felelte Alice elszánt kötelességtudással.

- Csak ha tetszik: nem természetesen - mondta Lydia. - Van valami meghívása holnap estére?

- Vasárnapra? Ó, nincs. Különbö is, minden kötelezettségemet úgy tekintem, hogy az az ön beleegyezésétől függ.

Erre hallgatás következett - éppen elég hosszú, hogy a nyilatkozat tökéletesen elveszítse hatását. Alice az ajkába harapott. Aztán megszólalt Lydia:

- Ismeri Mrs. Hoskynt?

- Mrs. Hoskynt, aki vasárnap este szokott fogadni? Oda megyünk? - kérdezte mohón Alice. - Gyakran kérdezték már tőlem, voltam-e egy ilyen estén. De nem ismerem - ámbár láttam már. Kedves?

- Fiatal asszony, aki sok művészeti kritikát olvasott és ez nagy hatással volt rá. Híressé tette a házat azzal, hogy odavisz minden okos embert, akivel csak találkozik és olyan jól tartja, hogy szívesen visszatér máskor is. De szerencséjére nem ment annyira a művészet iránt való rajongásában, hogy a józan eszét elvesztette volna. Feleségül ment egy gazdag üzletemberhez, aki talán soha újságnál egyebet nem olvasott, amióta az iskolából kikerült; s alig hiszem, hogy lenne náluk boldogabb pár ember egész Angliában.

- Bizonyosan elég esze volt és tudta, hogy nem igen válogathat - jegyezte meg Alice elégedetten. - Nagyon csúnya.

- Azt hiszi? Sok imádója van és nekem azt mondták, hogy Mr. Herbertnek, a művésznek a jegyese volt, mielőtt Mr. Hoskynnal találkozott. Holnap meglátjuk ott Mr. Herbertet és még egy sereg híres embert: a feleségét, Madame Szczymplicát, a zongoraművésznőt, Owen Jacket, a zeneszerzőt, Conollyt, a feltalálót és még másokat is. Az alkalom nagyon nevezetes lesz, mert Herr Abendgasse, a kitűnő német szociológus és műkritikus tart felolvasást „az igazról a művészetben”. Vigyázzon, hogy ha a társaságban beszél vele, ne mondja szocialistának, hanem szociológusnak. Nagyon kíváncsi a felolvasására?

- Mindenesetre igen érdekes lesz - felelte Alice. - Nem szeretném elmulasztani az alkalmat, hogy elmenjek Hoskynékhoz. Olyan gyakran kérdezik tőlem, voltam-e ott, ismerem-e ezt vagy amazt a híres embert, hogy mindig éreznem kell a magam falusi tudatlanságát.

- Mert - folytatta Lydia - én úgy gondoltam, hogy csak a felolvasás után menjünk. Herr Abendgasse lelkes és ékesszóló ember, de nem eredeti. Jobb szeretem az eszméit mindjárt a fölfedezőiktől kapni; szóval, hacsak önt nem érdekli különösen...

- Egyáltalán nem. Ha szocialista, inkább nem hallgatom meg; különösen vasárnap este.

Eszerint abban állapodtak meg, hogy a felolvasás után érkeznek Hoskynékhoz. Addig Sydenhambe mentek, ahol Alice vidékies kíváncsisággal haladt végig a Kristály-palotán és Lydia élő lexikon módjára magyarázta el neki a helyet. Délután hangverseny volt, amelyen egy zenekar különböző hosszú darabokat adott elő; Lydiának, úgy látszik, tetszettek, bár néha kifogása volt az előadók ellen. Alice, aki sem az előadás hibáit, sem a zene szépségeit nem tudta fölfedezni, úgy viselkedett, ahogy a többiektől látta - tettette, mintha tetszenék neki és feltűnően tapsolt. Madame Szczymplica, akivel Mrs. Hoskynéknál találkozniok kellett, megjelent és zenekar kísérettel eljátszotta a híres Jacknek egy zongorafantáziáját, aki szintén Hoskynék társaságába tartozott. A programon volt valami magyarázata is ennek a szerzeménynek, amiből Alice megtudta, hogy ha figyelmesen hallgat az adagióra, az angyalok énekét hallhatja benne. Hallgatott is, olyan figyelmesen, ahogy csak telt tőle, de angyalokat nem hallott és nagyon csodálkozott, amikor a fantázia végén a hallgatóság úgy tapsolt Madame Szczymplicának, mintha a szférák zenéjét hallatta volna velük. Még Lydia is megindultnak látszott és így szólt:

- Különös, hogy ez is csak olyan asszony, mint mi többiek, az élete ugyanolyan szűk korlátok közé van szorítva, ugyanolyan prózai gondjai vannak - hogy vonaton kell a Victoria-állomásra mennie, s onnan közönséges kocsin hazáig, ahelyett, hogy egy nagy kagylóba szállhatna és hattyúk vonnák valami elvarázsolt szigetre. A játéka arra az időre emlékeztet, amikor még hittem Tündérországból és persze keveset tudtam a földi országokról.

- Azt mondják - jegyezte meg Alice -, hogy a férje nagyon féltékeny és az asszony botrányos életet él.

- Azt mondják - igen, mert ezzel a maguk színvonalára szállítják le a tehetséges embereket. Mindenesetre igazuk van. Nem ismerem Mr. Herbertet; de láttam a képeit, s azok azt a hatást teszik rám, hogy mindent elolvas és semmit sem lát; mert valamennyi képe költeményekben leírt jeleneteket ábrázol. Ha az ember találhatna egyszer egy jólnevelt férfit, aki sohasem olvasott egy könyvet sem - micsoda gyönyörűség társaság lenne az!

A hangverseny után nem tértek vissza rögtön a városba, mert Lydia sétálni akart még egy kicsit a kertekben. Ezért aztán, amikor elhagyták Sydenhamet, a Waterloo-állomásra vivő kocsit kapták és át kellett szállniok a Clapham-kereszteződésnél. Enyhe nyári este volt és Alice - bár szerinte úrihölgyekhez úgy illett, hogy ne mutogassák magukat a közönségnek vasúti állomások várótermeiben - nem tudta lebeszélni Lydiát arról, hogy fel és alá ne járjon a perron egy néptelen végében, amit egy virágokkal borított töltés zárt be.

- Az én véleményem szerint - szólalt meg Lydia - a Clapham-kereszteződés a legszebb helyek közé tartozik London körül.

- Igazán? - szólt Alice egy kis gúnyjal. - Azt hittem, művészberek úgy tekintik a vasúti vonalakat, mint feltjait a tájképnek.

- Sokan tekintik úgy - felelte Lydia -, de azok nem a mi nemzedékünkben való művészek; és akik fölkapják az ő véleményüket, nem jobbak a papagájnál. Minden ifjúkori vakációmnak, a városból a vidékre való menekülésemnek az emléke össze van kötve a vasúttal - hát csak másképpen kell iránta éreznem, mint apámnak, akit élete közepén talált, mint valami szörnyű, acélból való új dolog. A lokomotív a modern gyerek csodái közé tartozik. A gyerekek felcsődülnek egy hídra, hogy lássák a vonatot elmenni alatta. Kis fiúk pöfögve és füttyülve mennek végig az utcán és gőzöst játszanak. És mindezek a képzelődések, akármilyen együgyűnek látszanak is, szentté válnak később. Mellesleg mondva, a piszkos londoni alagutakban járó földalatti kivételével, a vonat nagyon szép dolog. Az a szép fehér füstgyapjú összhangban van a tájkép mindenféle váltakozásával. És a hangja! Állt valaha tengerparton, amikor vonat fut el mellette és hallotta, amint olyan közel jön, hogy észre lehet venni a dübörgését? Először alig lehet megkülönböztetni a tenger zajától; aztán fölismeri az ember a változásairól: egyik percen egy mély földvágás fojtja el; a másikon valami domboldal visszhangozza. Néha pár percig halkán rohan, aztán hirtelen ritmikus kattogásba kezd, folyton változtatva a távolságát és az erejét. Mikor közel jött, be kellett volna állnia egy alagútba és ott maradni, amíg elhalad. Én megtettem egyszer; olyan volt, mint egy Beethoven-nyitány utolsó hangjai - mennydörgés-szerű, hatalmas! Nem értem, hogy merheti valaki azzal csúfolni meg a vonatot, hogy összehasonlítsa a postakocsival; és én tudok egy s mást a postakocsiról, vagy legalábbis a *diligence*-okról. Az a hatás, amit a velük foglalkozó emberekre tesznek, minden további érv nélkül a gőz felsőbbsege mellett dönti el a vitát. Sohasem láttam vonatvezetőt, aki ne látszott volna rendkívül ügyes gépésznek; az a sok író és művész pedig, aki a postakocsi korának az emlékét megőrizte számunkra, nem igen vehette komolyan a kocsisokat és nem tekinthette őket felelősségtudó és művelt embereknek. Idillikus szempontokból szidni a vonatot, elavult dolog. Millió és millió felnőtt ember van Angliában, akit a vonat távoli dübörgése éppen olyan kellemes hangulatba hoz, mint a rigó füttye. És aztán - nem Lord Worthington száll ki ott a vonatból? Igen, az ott, innét a harmadik vágányon. Ó... - itt hirtelen elhallgatott Lydia. Alice arra felé nézett, de sem Lord Worthington nem tudta meglátni, sem Lydia csekély, de észrevehető zavarának az okozóját.

- Talán a mi vonatunkra száll - mondta gyorsan Lydia. - Jöjjön a váróterembe. - Ahogy kimondta, gyorsan ment is végig a perronon. Alice utána sietett és éppen beértek a terembe, amelynek ajtaja mellett a perronhoz vezető lépcső volt, amikor férfihangok durva zaja adta tudtukra, hogy egy lármás társaság jön fel a lépcsőn. Most valóban föl is bukkant egy férfi; azonnal részeg táncot kezdett járni és énekelt is, amennyire az állapota és zenei képességei engedték. Lydia a terem ablakának közelében állott és hallgatva figyelte az embert. Alice is követte a példáját és a részeg táncosban - Mellisht ismerte fel. Három tarkán öltözött és nagyon jókedvű, de aránylag józan ember követte. Cashel Byron jött utánuk, csinos bársonykabátban és szorosan feszülő özszerű nadrágban, amely érvényre juttatta a lábizmait. Ő is egészen józannak látszott, de a haja össze volt borzolva; balszemével gyakran pislantott, s ezen az oldalon a homloka és az arca sokkal sárgább volt, mint természetes állapotában, amilyenben - nagy előnyére - a jobb oldala leledzett. Határozott lépésekkel ment oda Mellish-hez, aki most sorban hívogatta a körülállókat, hogy jöjjenek inni az ő költségére; szigorúan nyakonragadta és megtiltotta neki, hogy tovább bolondozzon. Mellish megpróbálta átölelni.

- Édes fiam! - kiáltott föl nagy szeretettel. - Te vagy az én kis egyetlenem. Cashel Byron kiállhat az egész világ ellen, akármilyen súlyú ellenféllel szemben! Bob Mellish pénze...

- Te számár - mondta Cashel és addig forgatta, míg éppen annyira el nem szédült, mint amilyen részeg volt, aztán kényszerítette, hogy leüljön egy padra - az ember azt hinné, sose láttál még verekedést, vagy sose nyertél fogadást életedben.

- Vigyázz, Byron - szólalt meg egyik kísérője. - Itt van őlordsága.

Lord Worthington éppen most jött fel a lépcsőn; láthatólag ő volt a legizgatottabb a társaságban.

- Derék fiú! - kiáltotta, Cashel vállára ütve. - Nagyszerű fiú! Ötszáz fontocskát nyert ma nekem; megkapja belőle a részét, öregem!

- Én voltam az edzője - mondta Mellish, megint előretámolyogva. - Én voltam az edzője? Ön ismer engem, mylord. Ismeri Bob Mellisht. Egy szót lordságoddal... b... bizalmasan. Ha azt kérdezi, hogy ki tudja a súlyt fogyasztani és az izmokat erősíteni... Ha azt kérdezi... Bocsánat, mylord... mit iszik lordságod?

- Vigyázzon, az Isten szerelméért! - kiáltott Lord Worthington, megragadva Mellisht, amikor hátratántorodott a sínek felé. - Nem látja a vonatot?

- Én tudom - folytatta Mellish komolyan. - Egészen jól vagyok: senki jobban. Én Bob Mellish vagyok. Ha azt kérdezi...

- Lódulj már előre! - szólalt meg a társaság egyik tagja, egy hatalmas, forradásos arcú, belapított orrú ember - azzal megragadta Mellisht és betaszította a kocsiba. - Te meg - folytatta, Byronhoz fordulva - tégy egy beefsteaket arra a daganatra. Éppen arra a helyre kaptad, ahol a hollandival nézted bögőnek az eget. Olyan sárga a képed, hogy azt nem mutogatod holnap a templomban! - A többiek harsány nevetésben törtek ki és rohammal foglaltak el egy üres elsőosztályú fülkét. Lydiának és Alice-nak alig volt ideje, hogy elhelyezkedjék a vonatban, mielőtt elindult.

- Igazán, azt kell mondanom - szólt Alice -, hogy ha ez a Mr. Cashel Byron és Lord Worthington társasága, sajtáságos ízlésük lehet.

- Igen - felelte Lydia, majdnem haragosan. - Jó nyelvész vagyok, de egy árva mondatot sem értettem a beszédjükből, pedig tisztán hallottam.

- Ezek nem úriemberek - folytatta Alice. - Ön azt mondja, hogy senki sem mondhatja meg valakinek a külseje után, úriember-e vagy nem; de azt bizonyára nem gondolja, hogy ezek az emberek egyenrangúak Lord Worthingtonnal.

- Nem - szólt Lydia -, közönséges fráterek és Cashel Byron a legfélreismerhetetlenebbül közönséges fráter valamennyi között.

Alice megriadt és nem mert megszólalni, míg ki nem szálltak a vonatból a Victoria-pályaudvaron. Cashel kocsija körül tolongás volt. Alice meggyorsította a lépéseit, de Lydia megkérdezte egy őrtől, nem történt-e valami baj. Az őt felelte, hogy egy részeg ember, a vonatról leszállva, a sínekre esett, úgy, hogy ha a vonat mozgásban lett volna, megöli. Lydia megköszönte a felvilágosítást, s amikor elfordult az őrtől, Bashville-t pillantotta meg, aki kalapot emelve állt előtte. Nem adott neki utasítást, hogy várja. Mindamellett úgy vette tudomásul a megjelenését, mint valami magától értetődő dolgot és kérdezte, itt van-e a kocsi.

- Nem, kisasszony - felelte Bashville. - A kocsis nem kapott parancsot.

- Nagyon helyes. Hozzon, kérem, egy bérkocsit. - Amikor elment, Lydia megkérdezte Alicét: - Mondta Bashville-nak, hogy jöjjön ide?

- Isten őrizz! Eszem ágában sem volt.

- Különös. Akárhogy van is, jobban tudja a kötelességét, mint én; bizonyosan a saját esze szerint cselekedett. Azt hiszem, egész délután várhatott szegény gyerekek.

- Egyéb dolga sincs - jegyezte meg Alice gyöngédtelenül. - Már itt is van. Egészen új bérkocsit talált nekünk.

Eközben Mellisht kihúzták a vonat alól és egyik társa térdére ültették. El volt kábulva és nagy daganat támadt a homlokán. A szeme majdnem lecsukódott. A belapított orrú ember most gyakorlott sebésznek bizonyult. Míg Cashel áttette a sebesültet egy másik ember térdére, a társaság többi tagja pedig erővel és rábeszéléssel tartotta vissza a tömeget, elővett egy kést s egyszerűen azzal szüntette meg a daganatot, hogy átvágta. Aztán ügyesen bekötözte a sebet erre szolgáló készletével, amit magával hordott és belekiáltott Mellish fülébe, hogy magához térítse. De az edző csak nyöszörgött és fejét erőtlenül csüggesztette a mellére. Megpróbáltak még egy-két kiabálással, de hiába. Cashel türelmetlenül fejezte ki a véleményét, hogy Mellish tettei magát és kijelentette, hogy nem csináltat minden este bolondot magából.

- Ha az én pajtásom volna és nem a tied - mondta a belapított orrú ember -, én hamar lelket vernék bele.

- Majd megteszem én maga helyett - felelte Cashel, hidegen megállva és foga közé véve az edző fülcimpáját.

- Az ám, így kő - helyeselt a másik, amikor Mellish visítva talpraállott. - No, most gyerekek csak! - Megfogta Mellish jobbkarját, Cashel a balt és elvitték, közrefogva, egyáltalán nem törődve könnyeivel, tiltakozásaival, hogy meg van sebesülve; könyörgésével, hogy ő öreg ember, s keserű kérdésével, hogy hol lenne most Cashel, ha ő nem viselte volna gondját.

Lord Worthington felhasználta ezt a balesetet, megugrott útitársai elől és egyedül hajtattott a Jermyn Streeten levő lakására. Még nagyon izgatott volt s amikor az inasa - régi szolga, akivel bizalmas lábon állott - átadott neki egy távollétében érkezett levelet, négyszer kérdezte meg, nem kereste-e valaki és négyszer szakította félbe tudósítás-töredékekkel a mai fényes napról és saját szerencséjéről.

- Ötszázat tettem arra, hogy vége lesz egy negyed óra alatt; aztán Byronnal kétszázötvenbe egy ellen, hogy nem lesz vége. Így kell az ilyesmit csinálni: he, Bedford? Képzeld el Byront, amint kétszázötven fontot kicsúsztat az ujjai közül. Becsületesen mondom, nagyszerű kölyök. A tizennegyedik perc végén azt hittem, elúszott az ötszáz fontom. A hollandi teljes erejében volt és Cashel hirtelen gyöngülni kezdett, ki akart hátrálni a vonalból. Láttad volna, hogy fölillant a hollandi szeme, amikor megszorította! Tökéletesen bizonyosra vette, hogy leveri a lábáról.

- Igazán, mylord! Szent Isten!

- Én is azt hittem, engem is becsapott. Csak azért volt az egész, hogy ugrassa azt a szegény ördögöt. Becsületesen, Bedford, látnod kellett volna, hogy talált Cashel a jobb öklével. De nem is láhattad volna: nagyon gyorsan történt. A hollandi még azt sem tudta, hogy megütötték, már a földön feküdt. Byron tizenöt fontot gyűjtött számára, amíg ájultan hevert. Az állkapcsa vesztül fájhat most szegénynek. Biz' Isten, Bedford, Cashel tiszta csoda. Megtenném minden filléremmel akárki ellen. Ha őt látja az ember, büszke lesz, hogy angolnak született.

Bedford alázatos csodálkozással nézte, amint ura, a lelkesedéstől átszellemülten, gyorsan fel és alá járt a szobában, néha összeszorítva az öklét és egy képzeletbeli hollandust püfölve. Az inas végre is bátorkodott eszébe juttatni, hogy megfeledezett a levélről.

- Ó, süsd meg a leveledet - mondta Lord Worthington. - Mrs. Hoskyn írása: meghívás, vagy valami más efféle szamárság. No, ide vele, hadd látom.

Campden Hill Road. Szombat.

Kedves Lord Worthington!

Nem feledtem el azt az ígéretemet, hogy hamarosan összehozom önt a híres Mrs. Herberttel - Madame Simplicitával, amint ön nevezi. Nálunk lesz holnap este és nagyon boldogok leszünk, ha ön is szerencsétlen ekkor bennünket. Kilenc órakor Herr Abendgasse, híres német műkritikus és jó barátom, felolvasást tart, „Igazság a művészetben” címen, de nem akarok azzal a feltevessel bókolni önnek, hogy ez érdekelni fogja, tehát jöhet tízkor vagy féltizenegykor, amikorra az este minden komoly részletén túl leszünk.

- Helyes, szeretem a hajnalt! - szölt Lord Worthington, abbahagyva a levél betűzgetését. - Ezek az asszonyok azt hiszik, hogy amiért okosan kiélvezem az életet, nem tudom megkülönböztetni egy kép hátát az elejétől, vagy egy könyv belsejét a kötésétől. Azért is ott leszek pont kilencre.

Azt hiszem, az ismerősei közül senki sem érdeklődik a művészet iránt. Nem tudna egyik hírességet elhozni? Nagyon szeretném, ha olyan jó hallgatóságot szereznek Herr Abendgasse számára, amelyet csak lehet. Különben, ahogy most áll a dolog, nem lesz oka panaszra, mert hízeleghetek magamnak azzal, hogy máris nagyon előkelő társaságról gondoskodtam. Mindamellet, ha tud még egy fényes nevet hozzáadni a listámhoz, mindenesetre tegye meg.

- Nagyon jó, Mrs. Hoskyn - mondta Lord Worthington, ravaszul pillantva a bámuló Bedfordra. - Lesz részed hírességben - igaziban -, az nem lesz olyan, mint a te penészes, vén németjeid - csak rá tudjam venni, hogy eljöjjön. Ha valakinek nem tetszik majd a társaságban, csak mondja meg neki. No, nem igaz, Bedford?

HATODIK FEJEZET

Másnap este Lydia és Alice néhány perccel tíz óra előtt megérkeztek a Campden Hill Roadra, Mrs. Hoskynék házába. Lord Worthingont a ház előtt levő kertben találták szivarozva és Mr. Hoskynnal csevegve. Eldobta szivarját és bement a házba a két hölgygel, akik észrevették, hogy kissé fejébe szállt a bor. Beléptek egy fogadószobába, hogy lerakják prémes kabátjukat, a lordot pedig a lépcső alján hagyták. Ebben a pillanatban hallották, amint valaki lejött és izgatottan szólt hozzá:

- Worthington... Worthington... Elkezdett szónokolni az egész terem előtt! Fölkelt abban a percben, amikor a vén Abendgasse leült. Mi az ördögnek itatott vele pezsgőt ebédnél?

- Ssssz! Mit beszél? Jöjjön velem; próbáljuk meg, hátha szép csöndesen elvihetjük.

- Hallotta ezt? - kérdezte Alice. - Valaminek történni kellett.

- Remélem - felelte Lydia. - Rendesen az a baj az ilyen estélyeken, hogy semmi sem történik. Kérem, ne jelentsen be - tette hozzá, a szolgálhoz fordulva, amikor fölmentek a lépcsőn. - Minthogy későn jöttünk, legalább kíméljük Herr Abendgasse érzelmeit és menjünk be olyan csöndesen, ahogy csak lehet.

Nem volt nehéz észrevétlenül bejutniok, mert Mrs. Hoskyn szépnek tartotta a homályt és termeit csak gyöngén világította meg két furcsa, rózsaszínű üveglámpa, amikben gőzölgő lángok égtek. A nagyobbik terem közepén egy gránátszín plüssel borított kis asztalka volt, olvasópolccal és két ezüsttartóban álló gyertyával, melyeknek fénye, világosabb lévén a lámpák fényénél, erős dupla árnyékot vetett az álló alakok csoportja mögé. Köröskörül egy sereg szék volt; főképpen hölgyek foglalták el. Mögöttük, a fal hosszában, egy sor férfi állott; köztük Lucian Webber. Valamennyien Cashel Byronra bámultak, aki az asztal mellett szónokolt valami szakállas és pápaszemes úrnak. Lydia, aki sohasem látta még sem esti öltözetben, sem egészen kénye-kedve szerint viselkedni - elbámult rajta. A szeme villogott; merészsége lenyűgözte a társaságot és durva hangja, amellyel megtörte a csendet, csendet is teremtett maga körül. Igen jó hangulatban volt és mondatait kinyújtott bal karja lendítéseivel tette nyomatékosabbá; jobb kezét pedig testéhez szorította és néha-néha mutatójja lassú mozdulatával élezte ki a megjegyzéseit.

- Végrehajtó hatalom - mondta éppen, mikor Lydia belépett. - Nagyon jó kifejezés ez, uraim és én nagyon sokat tudok önöknek beszélni róla. Azt mondták itt nekünk, hogy ha civilizálni akarjuk embertársainkat, főképpen a magunk élete példájával tehetjük, ha mindnyájan élő példái leszünk a legmagasabbfokú kultúrának, amit csak ismerünk. De azt kérdezem, hogyan tudhatja valaki rólunk, hogy élő példái vagyunk a kultúrának? Nem járkalhatunk hirdetés-hordó emberek módjára cédulával a hátunkon, amire minden okos gondolatunk föl van írva és mindenki bizonyos lehet abban, hogy pusztá megjelenésre más ember nem fogja saját magánál különbnek tartani. Végrehajtó hatalom, ez az, amire szükség van. Tegyük fel, végigmegy valaki az utcán és látja, hogy egy férfi ver egy asszonyt és rossz példát ad a többi műveletlen embernek. No hát, neki meg kötelessége, hogy jó példát adjon nekik; s ha férfi, akkor szeretné megmenteni azt az asszonyt; de nem mentheti meg egyedül az élete példájával, mert az megint rossz példaadás volna, ha továbbmegy és hagyja ütni azt a szegény teremtést. Mit kell akkor tudnia, hogy az ön eszméje szerint viselkedhessék? Hát azt, hogy hogyan üsse meg, mikor üsse meg, hol üsse meg azt az embert; aztán kell, hogy bátorsága is legyen odamenni és megmenti. Ez a végrehajtó hatalom; és erre több szükség van, mint arra, hogy leüljön az ember és gondolkozzék azon, milyen jó is ő - mert hiszen végeredményben ide lyukad ki, amit ez az

úr tanít. Hát nem látják? Végrehajtó hatalom kell, hogy példát adhassanak. Ha ezt mind átengedik a műveletleneknek, az ő példájuk fog elterjedni, nem az önöké. És hallgassák csak meg ennek a következéseit. Valamelyik vasárnap hallottam egy embertől a parkban, hogy ezen a vidéken nem mehetünk semmire; mert, azt mondja, ha az urak meg a földbirtokosok, vagy valami más úri társaság behajszolna a tengerbe, mi egyebet tehetnénk, mint hogy belémennénk? Itt egy úr a szemembe kacag, amiért ezeket itt elmondom, de azt kértem tőle, mit szólna ahhoz, ha a katonaság vagy a rendőrség elmenne hozzá ma este és megparancsolná, hogy takarodjék a kényelmes házából, egyenest a Themzébe? Talán azt mondaná nekik, hogy a legközelebbi választáson nem szavaz azokra, akik ezt a parancsot adták? Vagy ha ez nem szelídítene meg őket, azt mondaná, hogy a barátait is megkéri erre? Szép kis végrehajtó hatalom! Nem, uraim. Ne csapassák be magukat olyanoktól, akik önök ellen fogadtak. Az első, amit meg kell tanulni, a verekedés. Addig hiába vásárolnak könyveket és képeket, amíg meg nem tanulják, hogyan védjék meg őket - a fejükkel együtt. Ha az az úr, aki az előbb nevetett, tudna verekedni, s a szomszédai is mind, nem kéne félniök se rendőrségtől, se katonaságtól, se oroszoktól, se poroszoktól, se attól a sokmillió embertől, akit mindennap rászabadíthatnak, akármilyen biztonságban hiszi is magát. De, azt mondják önök, hadd legyen munkafelosztás is a világon! Nem verekszünk önmagunkért, hanem fizetünk másokat, hogy verekedjenek értünk. Ez mutatja, hogy némely ember, ha beleszeret valami gondolatba, hogyan nyújtja olyan örült hosszúra, hogy nehéz végighallgatni. A verekedés az önvédelem képessége: más ember nem végezheti ezt helyettünk. Éppen így feloszthatná valaki azt a munkát is, hogy ebédjét megegye és fizethetne egy legényt azért, hogy megegye a húst, a másikat, hogy megigya a sört, s a harmadikat, hogy a krumplit felfalja. De tegyük fel a vitatkozás kedvéért, hogy az ember fizet valakit, aki verekszik helyette. Hátha más többet talál neki fizetni és csak tettei a verekedést, vagy egyenesen a gazdája ellen fordul? Az ember csak magát vádolhatná, hogy a pénznek engedte át a végrehajtó hatalmat. Én azért azt mondom, az ember első kötelessége, hogy verekedni tanuljon. Ha ehhez nem ért, nem adhat példát, nem védheti meg a saját maga vagy az embertársa jogait; nem őrizheti meg a tulajdon testi épségét sem és ha azt látja, hogy az erős bántja a gyöngét, a legtöbb, ami kitelik tőle, hogy elillan onnét és elmondja a legközelebbi rendőrnek, aki bizonyosan meg sem mozdul addig, míg a gazság legnagyobb része meg nem történt. Ha aztán beül az ember ennek a hölgynek a szalonjába és mint „élő példa” szerepel, ezek után nem érezheti magát nagyon férfinak. Értsük meg egymást, urak. Nem akarom, hogy mindent, amit mondok, nagyon pontosan, betű szerint értsenek. Ha önök látják, hogy egy férfi ver egy asszonyt, azt hiszem, elvből közbevetik magukat. De ne várjanak ezért köszönetet tőle; és tartsák rajta a szemüket; ne engedjék maguk mögé. Ami a férfit illeti, vágjanak egy jót rá és menjenek tovább. Sohase álljanak meg, hogy utcai verekedésbe keveredjenek, mert az közönséges dolog és rosszul üt ki mind a két félre nézve. De hát ez csak egy kis gyakorlati útmutatás. Ez nem változtat azon a nagy elven, hogy végrehajtó hatalomra kell szert tenniök. Ha ez megvan, van bátorság is, és mi több, ennek a bátorságnak van valami haszna is önökre nézve. Mert ha van is természetes bátorságuk - ha nincs ugyanannyi végrehajtó hatalmuk is, a bátorságuk csak arra lesz jó, hogy kiálljanak olyanokkal szemben, akik megverik önöket, mert bátorságuk és végrehajtó hatalmuk is van; mi hasznuk van ebből önöknek? Az emberek azt mondják, hogy bátor fickók, de azért nem fogják győztesnek tekinteni, amíg valóban nem győznek. Sokkal jobban teszik, ha zsebredugják a bátorságukat és addig lemondanak a küzdelemlről, amíg nem látják, hogy helyt is tudnak állni benne.

- Már most, ami a bátorságot illeti, olyasvalamit fogok mondani, ami megkönnyíti a professzor úr ítélkezését olyan dologban, ahol nem tudott dűlőre jutni.

Nem vagyok muzsikus, de mindjárt megmutatom önnek, hogy aki *egy* művészethez ért, ért az valamennyihez. Úgy vettem ki annak az úrnak a beszédjéből, hogy van a muzsikuskok között valami Wagner nevű, aki mint mondani szokták, kiváló zeneszerző; és a muzsikuskok, ámbár nem tagadhatják, hogy a nótái elsőrangúak és mint mondani szokás, veri a többieket, mégis megpróbálják kisütöni, hogy idegen módszerrel veri le őket és nincs igazi tudása. Hát én most azt mondom annak az úrnak, hogy ne hallgasson az ilyen beszédre. Amint az előbb megmutattam, a merészsége semmit se használna neki tudás nélkül. Megverhetett volna hirtelen lerohanással egy pár másodrangú verekedőt, amíg fiatal volt, de nem tartott volna ki úgy, ahogy tette, ha esze is nem lett volna. A stílusának az új volta zavarba hozza az embereket; mert jegyezzék meg, minden ember magából fejleszti ki a tulajdon stílusát; és hiába gondolja valaki, hogy ez a stílus olyan, mint akármelyik másiké, vagy alkalmas lesz akárki számára, vagy hogy ez az egyetlen stílus és minden más stílus rossz. Több bolondságot beszélnek össze ennek nemtudása miatt, mint akármi más miatt. Meg fogják látni, hogy akik Wagner professzort becsmérik, azok vagy féltékenyek, vagy vén habitüék, akik nem szokták meg a stílusát és azt hiszik, hogy minden újnak rossznak is kell lenni. Csak várjanak egy kicsit és szavamat adom, mind megfordulnak azok és megesküsznek, hogy a stílusa egyáltalán nem is új és lopta olyasvalakitől, akit ők tízéves korukban láttak. A történelem azt mutatja, hogy ezek a fráterek mindig így viselkedtek, minden korban; amint ez az úr is elmondta és Beethovent hozta fel példának. De ilyen példa nem győzi meg önöket, mert minden milliomodik ember sem hallott soha Beethovenről. Vegyünk csak elő egy olyan embert, akiről mindenki hallott: Jack Randallt! Ugyanezeket a dolgokat mondták *róla* is. Ez után nem kell a muzsikuskokhoz menni példáért. Az igazság az, hogy vannak a világon olyan irigy és rosszakarátú emberek, akik nem tudnák elviselni, ha el kéne ismerniök egy derék ember érdemeit; és ha már be kell vallaniok, hogy egy valamihez ért, megpróbálják kisütöni, hogy valami mást meg nem tud. Nézzék, bebizonyítom ezt röviden és egyszerűen. Ez a német úr, aki mindent tud, ami csak a muzsikához tartozik, azt mondja, hogy sokak szerint ennek a Wagnernek csak merészsége van, tudása nincs. Jó; én, ámbár semmit sem értek a muzsikához, fogadok huszonöt fontba, hogy itt vannak mások, akik elismerik, hogy tele van tudással, de azt mondják, hogy semmi merészség nincs benne, és minden, amit tud, a fejéből jön, nem a szívéből. Fogadok. Huszonöt fontot teszek erre; legyenek a tétek a házigazda kezében és döntsön a német úriember. No? Örülök, hogy nincs, aki tartsa a fogadást.

- Most térjünk át egy másik kis pontra, amit ez az úr elfelejtett. Ajánlotta önöknek, hogy *tanuljanak* - tegyék önmagukat napról napra jobbá és bölcsebbé. De azt nem mondta meg, miért van az, hogy önök nem akarnak tanulni, az ő tanácsa ellenére sem. Azt hiszem, idegen létere félt, hogy a túlságosan őszinte beszéddel megsérti az önök érzéseit. De meg vagyok győződve, hogy önök nem olyan hígvelejűek, hogy megsértődjenek egy kis őszinte beszéd miatt; én hát egyenesen kimondom, hogy önök nem azért nem tanulnak, mintha nem akarnának okosabbá lenni, vagy mert lustábbak másoknál, akik sokat össze-vissza tanultak; hanem csak azért, mert szeretnék elhíttetni magukról, hogy már mindent tudnak - mert szégyellnék magukat, ha valaki látná, amint iskolába mennek; és úgy okoskodnak, hogy ha befogják a szájukat és bölcsen néznek maguk elé, végig élhetik az életüket anélkül, hogy a tudatlanságuk kiderülne. De hát mi haszna van a hazugságnak és képmutatásnak? Mit árt az, ha egy-két orcátlan kölyök kikacagja önöket, amiért későn fognak a dologhoz? Minek gondolnak mindig arra, hogy milyen hatást tesznek másokra, amikor az érzésük megmondhatná, hogy más emberek is a tulajdon hatásukkal vannak elfoglalva és nem az önökével? Egy nagy fiú persze furcsa látvány a kis padban; de ha elvégzi a dolgát, örül, hogy belekezdett. Azért beszélek ilyen bőven önökhöz, mert londoniak; s a londoniak az egész világon legtöbbet tartanak magukról. No, akármin legyen is: én semmiben sem értek egyet azzal, amit ez az úr mondott. Az ő egész küszködése, erőlködése, hogy megjavítsa a világot, nagy tévedés; nem

mintha nem volna szép dolog a világot megjavítani, ha tudja a módját az ember, de mert a küszködés, az erőlködés a legrosszabb út, ha tenni akarunk valamit. Rontja az ember stílusát és gyöngíti őt magát. Azt mutatja, hogy saját magában sem hisz valami sokat. Amikor hallottam, hogy a professzor úr milyen komolyan küszködik, erőlködik, hogy rábírja önöket ennek, annak vagy amannak a reformálására, azt mondtam magamban: ez magát is meg szeretné most győzni, nemcsak minket. Ez nem a meggyőződés hangja. Akinek...

- Valóban, uram - szólt közbe Lucian Webber, odalépve az asztalhoz -, azt hiszem, minthogy ön már meglehetősen hosszan beszélt hozzánk és mások is vannak jelen, akiknek a véleménye talán annyi érdeklődést kelt fel, mint az öné... - Itt félbeszakították a „halljuk, halljuk” kiáltások, amiket egy pár „nem, nem” és „gyerünk tovább” követett; halkabban, mint nyilvános üléseken szokás, de hangosabban, mint ahogy szalonokban szoktak beszélni. Cashel, akinek egy pillanatra mintegy elakadt a szava, Lucianhoz fordult és olyan hangon, mely egyszerre meg is büntette és nevetségessé is tette türelmetlenségét, azt mondta neki:

- Ne siessen annyira, uram. Mindjárt rákerül a sor. Talán mondok önnek is valamit, amit nem tudott, mielőtt megakasztott. - Aztán megint a társasághoz fordult és folytatta a beszédét.

- Éppen az erőlködésről volt szó, mikor ez a fiatalember vállalkozott arra, hogy félbeszakítja a beszélgetésünket. Nos hát, semmi sem jöhet létre, amit önök művészi munkának hívnak, ha erőlködésbe kerül. Ha valamit nem lehet frissen és könnyen, erősen és biztosan megcsinálni, inkább ne is csinálják meg. Ez különösen hangzik, ugye? Majd mondok még különösebbet is. Minél nagyobb az erőlködés, annál kisebb a hatás. Az *akarnék*-művész egyáltalán nem művész. Ezt megtanultam a magam foglalkozásában (mindegy most, hogy micsoda ez a foglalkozás, mert a hölgyek rossz véleménnyel lennének rólam, ha megmondanám). De akármilyen foglalkozásról van szó: minden olyan munka, ami kínlódás, izzadás, fájdalom jeleit mutatja - mint a német úr mondta -, vagy akármi módon is erőlködésre vall: az fölül van az ember erején és így nem lehet jó. Talán fölül van a természetes erején, de még valószínűbb, hogy rosszul tanították. Sok tanító úgy megdolgoztatja, megerőlteti a tanítványait, hogy testük-lelkük elkopik egy pár hónap alatt. Így van ez minden művészetben. Tanítottam egyszer egy hegedűst, aki száz guineát szokott kapni egy-két dalért; azt mondta nekem, hogy a hegedűvel is így van a dolog - ha nagyon szorosan fogja meg az ember a vonót, vagy nagyon összeszorítja a fogát erőlködésében, hát úgy nyiszálja a hegedűt, mint azok a fickók, akik pár shillingért bandában muzsikálnak egész éjjel.

- Mennyi ilyen képtelenséget kell még lenyelnünk? - szólt Lucian hallhatóan, amikor Cashel megállt lélegzetet venni. Cashel megfordult és ránézett.

- Isten bizony - súgta Lord Worthington a társának -, vigyázhatna magára az a fiú. Jó volna, ha befogná a száját.

- Azt hiszi, hogy ez képtelenség? - kezdte újra Cashel egy kis szünet után. Aztán megfogta az egyik gyertyát és megvilágított egy képet a falon. - Nézze meg ezt a képet - mondta. - Látja rajta ezt a páncélos fickót - Szent György és a sárkány, vagy mi lehet. Leugrott a lováról, hogy megverekedjék a másikkal - azzal ni, akinek a fején az a nagy sisak van és a lóva elesett. Az a hölgy az erkélyen majd megbolondul Szent Györgyért való félelmében; és van is rá oka. Szép kis vívóállásban van, mondhatom! A testsúlya nem a lábain nyugszik: egy kis gyerek ledönthetné az ujjával. Nézze, hogy nyújtja a másik felé a nyakát, hogy fordul oda az egész képe, akár a telihold, mintha csak felszólítaná, hogy üsse ki mind a két szemét egy csapással. Láthatja mindenki, hogy olyan gyöngé és ideges, mint egy macska és nem tud vívni. És miről lehet ezt észrevenni? Éppen, mert csupa erőlködés, iparkodás; mert nem érzi magát kényelmesen; mert olyan bolondul hordja a teste súlyát, mintha itt valamelyik hölgy egy rakás téglát

hordana; mert nem biztos, nem ügyes, nem áll könnyen a talpán - amint állhatna, ha egy pillanatra elfeledkeznek magáról és hagyná, hogy a teste magától találja meg az egyensúlyát. Ha ennek a képnek a festője tudta volna a mesterségét, sohasem küldte volna harcba ezt az embert ilyen formában és állapotban. De kézzelfogható dolog, hogy nem értette - nem mondom, hogy a vívás alapelveit, de még azokat az általános elveket sem, amiket most állapítottam meg -, hogy könnyűség és erő, erőlködés és gyengeség együtt járnak. Nohát - tette hozzá Cashel, ismét Lucianhoz fordulva -, még mindig azt hiszi, hogy képtelenségeket beszélek? - És elégedetten csettintett a nyelvével; mert képkritikája feltűnést keltett; nem tudta, hogy azért, mert a kép festője, Mr. Adrian Herbert, jelen van a társaságban.

Lucian úgy próbált tenni, mintha nem venné észre a kérdést; de lehetetlen volt a kérdezőt magát észre nem venni.

- Minthogy ön példát adott arra, hogyan kell a kötelező udvariasság szabályainak tekintetbevétele nélkül kifejezni a véleményünket - mondta gyorsan -, kijelenthetem, hogy az ön teóriája, ha ugyan ennek lehet nevezni - csupa tárgyi ellentmondás.

Cashel, látszólag nyugodtan, de a viselkedésére jobban vigyázva, mint eddig, körülnézett, mintegy új magyarázó eszközt keresve. A szeme végre a felolvasószéken akadt meg, egy széles karmazsin selyem karosszéken, mely üresen állott kevéssel Lucian háta mögött.

- Látom, nem ért a képekhez - mondta jóindulatúan, letéve a gyertyát és szembelepve Luciannal, aki gögösen nézett rá és nem mozdult a helyéből. - Hát lássuk most másképpen a dolgot. Tegyük fel, hogy ön a lehető legsúlyosabb ütést akarja rám mérni, ami csak telik öntől. Mit csinál akkor? A saját okoskodása szerint minden erejét megfeszítené. „Leütöm, még ha megszakadok is bele!” És mi történik akkor? Csak megütne és felbosszantana, mellesleg egyszerre kiadná minden erejét. Már pedig, ha könnyedén csinálná... ilyenformán... - itt egy könnyű lépést tett előre, s nyitott tenyerét gyöngéden Lucian mellére tette, aki, mintha csak egy gőzgép dugattyújának a tolórúdja ért volna hozzá, azonnal hátratántorodott és a székbe roskadt.

- Nohát! - kiáltott fel Cashel, ragyogva az elégedettségtől, amikor oldalvást lépett és rámutatott Lucianra - olyan könnyű ez, mint egy biliárdgolyót zsebrevágni!

Meglepetés, derűtség, tiltakozás zaja terjedt szét a termekben, s a társaság az asztal felé tolongott. Lucian a haragtól fehéren kelt fel s egy pillanatra teljesen elvesztette az önuralmát. Szerencsére éppen ez bénította meg: meg sem mozdult, egy szót sem szólt, csak sápadtsága árulta el a lelkiállapotát, no meg az arcán tükröződő gyűlölet. Egyszerre csak érezte, hogy valaki megérinti a karját és hallotta, amint Lydia neven szólítja. Lydia hangja megnyugtatta. Megpróbált ránézni, de a látása megzavarodott; duplán látott; a lámpák, gyertyák mintha táncoltak volna a szeme előtt; és Lord Worthington hangja, aki így szólt Cashelhez: „ez egy kicsit nagyon is gyakorlati ujjmutatás volt, öregem”, úgy tűnt fel neki, mintha a terem távoli sarkából jönne és mégis a fülébe sutognák. Határozatlanul mozdult meg, hogy Lydiát megkeresse, amikor érzékeit és haragját ismét fölébresztette valaki azzal, hogy a vállára csapott.

- Nohát, hiszi-e most már? - kérdezte Cashel. - Ne nézzen olyan ijedten, nem tört el a csontja. Ön is tréfálkozott velem egy kicsit a maga módja szerint: én is egy kicsit önnel, a *magam* módja szerint. Csak ennyi...

Itt megakadt: merész modora eltűnt, egyszerre gyöngé és szégyenlős lett. Lucian szó nélkül visszavonult Lydiával a szomszéd terembe s otthagya Cashelt, aki tűnődve, leesett állal bámult a leány után.

Ezalatt Mrs. Hoskyn, egy komoly képű fiatal asszony, éles, sötét arcvonásokkal és aranyos szemüveggel, Lord Worthingtont kereste, ki azzal árulta el bűnössége tudatát, hogy megpróbálta elkerülni. De fölfedezte a rejtkehelyét és tekintetét erősen rászégezve kényszerítette, hogy helytálljon a vétkéért.

- Ki az az úr, akit ön hozott ide? Elfelejtettem a nevét.

- Igazán nagyon bánt a dolog, Mrs. Hoskyn. Byron igen helytelenül cselekedett. De Webber is túlságosan hirtelen haragú volt.

Mrs. Hoskyn, még bosszúsabban a kéréstlen védőbeszéd miatt, amely őt a panaszos méltatlan szerepébe kényszerítette bele, hidegen válaszolta:

- Mr. Byron. Köszönöm: elfelejtettem - és éppen elfordult, amikor Lydia odalépett, hogy bemutassa Alice-t és megmagyarázza, miért jöttek bejelentetlenül. Lord Worthington megragadta ezt az alkalmat Cashel hitelének növelésére, azzal, hogy felhozta Lydiával való ismeretségét.

- Hallotta Byron barátunk beszédét, Miss Carew? Azt hiszem, nagyon jellemző.

- Nagyon - felelte Lydia. - Remélem, Mrs. Hoskyn vendégei mind megszokták a stílusát. Máskülönben kissé ijesztőnek találhatták.

- Igen - szólt Mrs. Hoskyn, aki kíváncsi kezdett lenni, nem valami jólismert excentrikus lángész-e Cashel. - Nagyon különös ember. Remélem, Mr. Webber nem sértődött meg.

- Ha ő is olyan tapintatos lett volna, mint a többi úr, nem történt volna ilyesmi vele - mondta Lydia. - Mr. Byron igazán ügyes volt, hogy leverte lábáról az unokabátyámat, egy szalon közepén, s mégsem botránkoztatott meg senkit.

- Amint látja, Mrs. Hoskyn, az általános ítélet fölmentő - szólt Lord Worthington.

- Csak azzal a hozzáadással - jegyezte meg Lydia -, hogy az egyik úr sem törődött egy csöppet sem a háziasszonnyal. Ámbár hiszen férfiak olyan ritkán áldozzák fel a viselkedésüket a hangulataiknak, hogy kár is volna éppen őket vádolni, ön, ugye, nem pártolja a sablont, Mrs. Hoskyn?

- Pártolom a jó modort, de a sablonos modort bizonyára nem.

- És gondolja, hogy e között van különbség?

- *Érzem*, hogy van - felelte Mrs. Hoskyn méltóságteljesen.

- Én is - mondta Lydia -, de az ember alig kívánhatja másoktól, hogy tekintetbe vegyék az ő szubjektív gondolatait.

Lydia tovább ment a terem másik részébe, feleletre se várva. Cashel egész idő alatt egyedül állt; sokan megbámulták, de senki sem szólt hozzá. Az asszonyok hidegen néztek rá, nehogy azzal gyanúsítsák őket, hogy csodálják; a férfiak pedig mereven nézték, nemzeti szokás szerint. Mióta Lydiát fölismerte, önérzete annak az aggodalomnak adott helyet, hogy nevetségessé vált. Magányosnak, megalázottnak érezte magát; ha mesterségével nem jár, hogy derűs képet mutasson kellemetlen körülmények között is, elbújt volna a terem legsötétebb zugába. Mint sok kitűnő kollégája, ő is könnyen hajlott a sírásra, ha az érzései megsebesültek; és már nagyon gyöngén tartotta magát, amikor Lord Worthington odalépett hozzá.

- Nem is tudtam, hogy maga ilyen szónok, Byron - mondta. - Beállhat papnak, ha más mesterséget akar választani. Mi?

- Én nem ütöttem az orromat idegen mesterségbe - felelte Cashel - és tudom én annyira, hogyan kell urakkal és hölgyekkel beszélni, mint azt, ami ön szerint a mesterségem. Ne féltsen engem, mylord. Tudom én, hogyan kell viselnem magamat.

- Persze, persze - szólt Lord Worthington megnyugtató hangon. - Mindenki látja a modorán, hogy maga úriember: elismerik azt a versenyeken is. Máskülönben, látja - tudom, hogy nem veszi rossz néven, amit mondok - nem is mertem volna idehozni.

Cashel fejét rázta, de ez tetszett neki. Azt hitte, gyűlöli a hízelkedést: ha Lord Worthington azt mondja neki, hogy ő Anglia legjobb ökölvívója - ami valószínűleg igaz volt - megvetette volna érte. De a modorára vonatkozó hamis bókot el akarta hinni és ezért teljesen meg volt győződve az őszinteségéről. Lord Worthington észrevette ezt és meglepődve saját tapintatosságával, Mrs. Hoskyn keresésére indult; emlékeztetni akarta arra az ígéretére, hogy bemutatja Madame Szczymplicának - Mrs. Hoskyn pedig magában elhatározta már, hogy (büntetésül Cashel modortalanságáért) nem tartja meg ezt az ígéretet.

Cashel arra kezdett gondolni, hogy jobb volna már, ha menne. Lydiát körülvette egy csomó férfi, akik németül beszéltek vele. Cashel érezte, hogy még anyanyelvén sem tud művelt stílusban beszélni s amellet bizonyosra vette, hogy Lydia haragszik rá, amiért leültette az unokabátyját, aki most komolyan beszélget Miss Goff-fal. Egyszerre valami hatalmas lárma akasztotta mindenkinek torkán a szót. Mr. Jack, a kitűnő zeneszerző, kinyitotta a zongorát és egy vitatott zenedarab néhány helyét mutatta be, disszonáns hangon énekelve és néhány akkorddal kísérve magát. Cashel hangosan kacagott rajta, mialatt az ajtó felé iparkodott a tömegben keresztül, amely most a zongora köré csoportosult. Éppen odaért Madame Szczymplica is, hogy segítsen Jacknek. Az ajtóhoz közel, a hangszertől távoleső sarokban, szembetalálkozott Lydiával és egy középkorú úriemberrel, aki szemelláthatólag nem volt sem tanár, sem művész.

- Abngas nagyon értelmes ember - mondta éppen a férfi. - Sajnálom, hogy nem hallottam a felolvasását. De ezt mind átengedem Marynek. Ő idefenn fogadja azokat, akik a komoly művészeteket szeretik; én pedig leviszem az okos embereket a kertbe, vagy a dohányzóba, már aszerint, hogy milyen az idő.

- De mit csinálnak az okos asszonyok? - kérdezte Lydia.

- Későn jönnek - felelte Mr. Hoskyn és nevetett a visszavágáson, míg csak észre nem vette Cashel közelségét. Rögtön érdeklődni kezdett az egészségi állapota iránt, melegen megszorította a kezét és zsibbasztó szorítást kapott vissza tőle. Mihelyt látta, hogy Lydia és Cashel ismerik egymást, megugrott és otthagya őket, hadd mulassanak együtt.

- Kíváncsi vagyok, honnan ismer ez engem - szólt Cashel, akit felbátorított, hogy Lydia barátságosan fogadta főhajtását. - Én sohasem láttam életemben.

- Nem is ismeri önt - felelte Lydia kissé szigorú hangon. - Ő a házigazda és azért hiszi, hogy ismernie kellene.

- Ó, hát az volt? Az volt?... - megállt és nem tudta, miről beszéljen tovább. Lydia nem segítette ki. Végre mégis csak megszólalt: - Régen láttam önt, Miss Carew.

- Én nem is olyan régen láttam önt, Mr. Cashel Byron. Tegnap láttam, nem nagyon messze Londontól.

- Úristen! - kiáltott fel Cashel - ne mondja. Ugye, csak tréfál?

- Nem. Ilyenfajta tréfákkal nem szoktam szórakozni.

Cashel elképedve nézett rá.

- Csak nem akarja azt mondani, hogy megnézett egy... egy... Hol?... mikor látott? Mondja meg!

- Miért ne? A Clapham-keresztvezőnél, negyed hétkor.

- Volt valaki velem?

- A barátja, Mr. Mellish, Lord Worthington és még egynéhányan.

- Igen. Lord Worthington ott volt. De merre volt ön?

- A váróteremben, közel önhöz.

- Én nem láttam önt - szólt Cashel, erősen elpirulva. - Mellish árokba fordította és összetörte a kocsinkat, vonaton kellett hazamennünk. Furcsa kis kompániának látszhattunk. Gondolta, hogy rossz társaságban vagyok?

- Semmi közöm sem volt hozzá, Mr. Byron.

- Nem - felelt Cashel, hirtelen keserőséggel-, mit törődik *ön* azzal, milyen társaságba kerülök én? Azt hiszem, azért haragszik rám, mert nevetségessé tettem az unokabátyját. Ez lesz a baj.

Lydia - halkán, eszébe akarván juttatni, hogy nincsenek egyedül - így szólt:

- Ez éppenséggel nem baj; a baj csak az, hogy ön úgy viselkedik és beszél, mint egy nagyranőtt fiú és nem úgy, mint egy férfi. Én nem haragszom önre, amiért az unokabátyámat megtámadta; hanem ő nagyon bosszús, nemkülönben Mrs. Hoskyn is, akinek a vendégét tiszteletben kellett volna tartania.

- Tudtam, hogy ön megharagszik rám. Egy szót se szóltam volna, ha tudom, hogy ön itt van - mondta Cashel leverten. - És most azt hiszi, nem érdelek egyebet, minthogy lefeküdjem a földre és keresztültapossanak rajtam. Más ember a helyemben fejbeütötte volna.

- Lehetséges volna... ön nem tudja azt, hogy úriemberek nem szokták egymást társaságban fejbeverni, akármekkora sértés esik is rajtuk?

- Én nem tudok semmit - felelte Cashel, panaszos duzzogással. - Amit én teszek, az mind rossz. Nohát... megelégszik ezzel?

- Nekem nem telik örömem abban, hogy önnel bevallassam a hibáját; nem lehetne rólam rosszabb véleménye, mint ha ezt hiszi rólam.

- Éppen ezt érti félre - mondta Cashel csökönyösen. - Nekem éppenséggel nincs önről rossz véleményem. Ez csak annyit jelent, hogy ön nagyon is okos.

- Ön bizonyosan nem tudja, hogy ez rossz vélemény. Mindegy, így van.

- Hát legyen a kedve szerint. Én megint hibáztam és önnek igaza van.

- Ennek én nem örülök. Jobban szeretném, ha mindkettőnknek igaza volna és meg tudnánk egyezni. Érti ezt?

- Nem éppen. De beleegyezem. Mi mást akarhat?

- Kérem, jobb szeretném, ha megértené. Engedelmével meg próbálom magyarázni. Ön azt hiszi, hogy én szeretek másoknál okosabb lenni. Téved. Én szeretném, ha mindenki tudná, amit én tudok.

Cashel ravaszul nevetett és rázta a fejét.

- Azt hiszem, ebben ön téved - mondotta. - Nem kell önnek olyan valaki, aki éppen olyan okos, mint ön: már az emberi természet ilyen! Ön azt szereti, ha az emberek éppen csak ahhoz elég okosak, hogy ön megmutathassa rajtuk az eszét -, hogy érdemes legyen levérni őket. De nem szeretné, ha képesek volnának levérni önt. Aki elég okos, hogy tudja, mennyivel okosabb ön: az éppen megüti a mértéket. Nos?

Lydia nem erőlködött tovább, hogy felvilágosítsa. Gondolkozva nézett rá és lassan így szólt:

- Ezek az örökös, verekedésre vonatkozó szóképek adják meg az ön rögeszméjének a magyarázatát. Ön csatlakozott ahhoz a modern tanításhoz, amely a létért való küzdelmet hirdeti - és most úgy tekinti az életet, mint valami folytonos harcot.

- Mint valami verekedést? Igenis. Mi egyéb az élet, mint verekedés? A gyáva kutyák csálnak, vagy megverik őket; a gazemberek engedik megverni magukat és elvesztik azoknak a bizalmát, akik megtették őket; a bátrak, az okosak megnyerik a versenyeket és a nyereség oroszlánrészét oda kell adniok pénzes léhűtőknek, akik a költségeket fedezték; és a véletlen szerencse játszik valamennyivel. Persze, a könyvek nem ilyenek írják le az életet; - de azért ez az élet.

- Furcsán van elmondva - de talán igaz. Hanem semmi esetre sem vall arra az együgyű emberre, akinek ön az imént állította magát. Ön tréfál velem - a bölcsességét csak a gyerekeségek fátyolán keresztül árulja el. Gratulálok a kitűnő színészkedéshez. Egyéb mondanivalóm nincsen.

- Akasszanak fel, ha értem! Inkább lehetnék ló, mint színész. No, mondja: azért olyan haragos, mert kinevettettem az unokabátyját?

Lydia komolyan és kételkedve nézett rá; Cashel ösztönszerűen hátrakapta a fejét, mintha veszélyben lett volna.

- Hát igazán nem érti? - mondta Lydia. - Majd próbára teszem az ostobasága őszinte voltát azzal, hogy az engedelmességére hivatkozom.

- Ostobaság? Ugyan!

- Hát engedelmeskedik, ha parancsolok önnek valamit?

- Tűzön-vízen keresztül megyek önért.

Lydia elpirult kissé és mielőtt folytatta, megállt, hogy csodálkozzék ezen az új izgatottságon.

- Jobb lesz - mondta -, ha nem kér bocsánatot a bátyámtól: egyrészt még jobban elrontaná a dolgot; másrészt és főképpen, ő nem érdemli meg. De amikor elmegy, ezt fogja mondani Mrs. Hoskynnak: „Nagyon sajnálom, hogy megfeledeztem magamról...”

- Ez shakespeareien hangzik, ugye? - jegyezte meg Cashel.

- Ahá... a próba sikerült: mégis csak színészkedett. De ez nem változtatja meg azt a véleményemet, hogy bocsánatot kell kérnie.

- Helyes. Nem tudom, mit ért próbán, meg színészkedésen; de remélem, ön tudja. Egyébként mindegy: bocsánatot fogok kérni; magamfajta ember megteheti ezt. Bocsánatot kérek a bátyjától is, ha akarja.

- Nem akarom. De mi köze ennek a dologhoz? Amint észrevehette, ezt mind az ön kedvéért tanácsolom, nem a magaméért.

- Ami engem illet, magammal ugyan egy szikrát sem törődném: csak az ön kedvéért teszem. Még csak azt sem kérdelem, van-e valami kettejük között?

- Szeretné tudni? - kérdezte Lydia határozottan, egy percnyi csodálkozás után.
- Úgy értsem, hogy megmondaná? - kiáltott fel Cashel. - Ha úgy, azt mondom, aranyba kell önt foglalni!
- Hát persze, hogy megmondom. Régi barátok és unokatestvérek vagyunk, de nem jegyesek és eszünk ágában sincs, hogy azok legyünk. Ezt megmondom önnek, mert az ellenkező és hamis következtetést vonná le abból, ha kitérnék a kérdése elől.
- Örülök - szólta Cashel, váratlanul nagyon borongó képet öltve. - Ő nem eléggé férfi az ön számára. De hát egyenrangú önnel, az ördög vigye el!
- Az unokabátyám és azt hiszem, őszinte barátom. Hát kérem, ne vitesse el az ördöggel.
- Tudom, hogy nem kellett volna ezt mondanom. De hiszen csak a saját sorsomra káromkodtam.
- Pedig ezzel semmit sem javít a sorsán.
- Tudom, ha nem is mondja. Lássá, akármilyen buta vagyok, *ilyet* nem mondtam volna önnek.
- Ó, önnel igazán lehetetlen megférti: nem gondoltam én semmi rosszat! No, de mindegy. Ön még mindig rejtvény számomra. Nem volna jobb, ha megpróbálnánk hallani valamit a Madame Szczymplica zongorázásából?
- Azt hiszem, nagyon egyszerű egy rejtvény vagyok én - mondta Cashel komoran. - Jobban szeretem önt, mint akármelyik más nőt a világon; de ön túlságosan gazdag és nagy hozzám. Hát ha nem lehet meg az az elégtétele, hogy feleségül veszem, legyen meg legalább az, hogy ezt megmondottam.
- Aligha ez a kifogástalan módja a tárgyhoz való közeledésnek - mondta Lydia nyugodtan, de az arcán megint változtak a színek. - Engedje meg, hogy ezt feltétlenül megtiltsam önnek. Nyíltan kell önnel beszélnem, Mr. Cashel Byron. Nem tudom, kicsoda, micsoda ön és azt hiszem, mind a két tekintetben misztifikálni próbált engem...
- És amennyire tőlem telik, meg is fogom akadályozni, hogy egyiket is megtudja valaha! - vágott közbe Cashel - és így nagyon is rossz úton vagyunk ahhoz, hogy megértsük egymást.
- Igaz - hagyta helyben Lydia. - Nekem nincsenek titkaim; nem őrzök meg és nem is tartok tiszteletben semmiféle titkot. Az ön kedvtelése összeütközik az én elveimmel.
- Ön ezt kedvtelésnek nevezi? - szólta Cashel bosszúsan. - Tán azt hiszi, valami álruhás herceg vagyok? Akkor gondoljon csak egyebet. Ha önnek volna egy titka és annak a kiderülése kilökné a tisztességes társaságból, bizony elrejténé mélyen. És gondolja meg: nem a maga hibájából löknék ki, hanem tisztára a mások gyávasága, előítéletei miatt!
- Végtére is vannak olyan közös félelmek és előítéletek a társaságban, amiket én nem osztok - szólta Lydia egy percnyi gondolkozás után. - Ha valaha megtudnám a titkát, ne higgye mindjárt, hogy azzal eljátszotta a becsülésemet.
- Nem bánám, akárki tudja meg a világon, csak ön ne. De elég hamar meg fogja tudni. Ó - kiáltott fel Cashel nevetve -, hiszen úgy ismernek engem, mint a rossz pénzt. De nem tudom rászánni magam, hogy én mondjam el önnek; a titkot pedig éppen úgy gyűlölöm, mint ön; hát hagyjuk ezt és beszéljünk egyébről.
- Elég sokáig csevegtünk. A zenének vége és a társaság most visszajön ebbe a terembe. Talán meg is kérdezik tőlem, ki és mi az az idegen, aki olyan figyelemre méltó beszédet tartott.
- Igaza van. Ígérje meg, hogy *ön* nem kérdezi meg ezt *tőlük*.

- Megígérjem? Nem. Ezt nem ígérhetem meg.

- Ó, Istenem! - sóhajtott Cashel.

- Megmondtam, hogy én nem tartom tiszteletben senki titkát. Most nem akarom megkérdezni; de változhatik a kedvem. Addig pedig nem folytathatunk hosszú beszélgetéseket. Sőt, remélem, nem is találkozunk. Egyetlen egy dolog van, amihez túlságosan gazdag és nagy vagyok, a misztifikálás. Adieu.

Mielőtt Cashel válaszolhatott volna, Lydia messze volt már tőle, egy sereg úriember között s beszédbe is eredt egyikükkel. Cashel lesújtottnak látszott. De egy pillanat alatt összeszedte magát és mesterkélt arckifejezéssel lépett oda Mrs. Hoskynhoz.

- Megyek, asszonyom - mondotta. - Köszönöm a kellemes estét. Nagyon sajnálom, hogy megfeledkeztem magamról. Jó éjt.

Mrs. Hoskyn őszinte természetű asszony volt, szeretett volna felelni valamit erre a megszólításra. De, bár rendszeren igen könnyen talált szavakat minden társadalmi eshetőségre, most csak nézett rá, kissé elpirulva és kezét nyújtva neki. Cashel úgy fogta meg, mintha egy baba keze lett volna, megszorította kissé és megfordult, hogy távozzék. Mr. Adrian Herbert, a festő, éppen az útjába került, háttal állva felé.

- Bocsánat, uram - szólta Cashel. Gyöngéden derékon fogta és úgy félretette, mint valami próbabábút. A művész méltatlankodva fordult meg, de Cashel már kívül járt az ajtón. A lépcsőn Luciannal és Miss Goff-fal találkozott.

- Jó éjt, Miss Goff - mondta. - Szeretem látni ezeket a falusi rózsákat az arcán. - Aztán halkabban így szólt Lucianhoz: - Ne bosszankodjék amiatt a kis furfang miatt, amit megmutattam önnek: ha valamelyik barátja csúfolja miatta, csak mondja meg neki, hogy Cashel Byron tette és kérdezze meg, mit gondol, jobban kivágta volna-e magát, mint ön. Sohase engedjen senkit ilyen közel magához, ameddig olyan gyöngén áll a talpán, mint most. Mert lássa, míg az ember meg tudja vetni a lábát, ha egy seprűnyél esik neki, az is felfordítja, így van az. Jó éjt.

Lucian viszonzta a köszönését, mert megfékezte az, hogy valami rejtett veszélyességet érzett Cashelben; képesnek hitte, hogy keresztülveti a lépcső korlátján, aki fitymálni meri. Ami Alice-t illeti, az babonás félelemmel viseltetett iránta, amióta Lydia közönséges fráternek nevezte. Mind a kettő nyugodtabbnak érezte magát, amikor a becsukódó kapu elválasztotta tőlük.

HETEDIK FEJEZET

Alice első londoni idénye alatt a társaságot erősen foglalkoztatta egy eset, amely Angliának Dél-Afrikában kezdődő ügyeivel volt kapcsolatban. Ha a Sors új helyekre viszi a nemzeteket, választást enged nekik: vagy bátran haladnak vele és megértik, vagy vezettetik magukat, mint a vásárra vitt malac, erősen ellenkezve, hirtelen ijedtségtől nekiszaladva, vagy hirtelen fel-dühödésben kitörve; megpihelve, amikor a vezető megengedi, hogy egyenek és sohasem kérdeve, hová? hogyan? hát aztán? Mindössze akkor, ha a Sors kiadja a jelszót, hogy elég az evésből és indulni kell - akkor hangzik fel egy haszontalan miért? - amire a türelmét vesztett Sors olyat ránt a kötélén, hogy a szegény malac felfordul. Anglia, megfigyelve, hogy a malac viselkedése minden felelősséget a vezetőjére hárít és végre is baj nélkül eljuttatja az útja céljához - habozás nélkül elfogadta ezt a módszert Afrikában; azzal az eredménnyel, hogy amikor ott egy tekintélyes nép királya, birodalmával együtt, angol kézre került, a hódítás haszontalannak, zavarthozónak, költségesnek mutatkozott; és miután többször megkísérlették rendezni az államot hasznavehetetlen tervek alapján, amiket a gyarmatügyi minisztériumnak egy népszerű történetíró tanácsolt, aki egy kirándulást tett Afrikába, meg néhány tábornok, akik már belefáradtak abba az eredeti orvoslási módszerükbe, hogy legyilkolják a bennszülötteket - kiderült, hogy legokosabb szabadon bocsátani a királyt és megszabadulni a használhatatlan zsákmánytól úgy, hogy ismét visszaadják neki az országát. De azért, minthogy a malacravaszság képessé tette volna, hogy csatát nyerjen az angol csapatokkal szemben, célszerűnek találták előbb Londonba hozni és megmutatni neki az angol civilizáció csodáit - különösen ágyúk és robbanószerek tekintetében.

De amikor az afrikai király megérkezett, az angol előítéletektől való tökéletes mentessége megnehezítette azt, hogy mulattassák, vagy csak hatást is tegyenek rá. Nem értette meg, hogy néhány magánember kezében tarthat egy egész vidéket és másokkal megfizettetheti azt, hogy ott élnek és dolgoznak; azt sem volt képes belátni, hogyan állhat ily csodálatosan gazdag nemzet legnagyobb részét szegény és nélkülözést szenvedő emberekből, akik folyton azon dolgoznak, hogy vagyont teremtsenek, kisebb részben pedig egy olyan osztályból, amely lefoglalja és elpazarolja az így megteremtett vagyont, és semmivel sem látszik boldogabbnak, mint azok a szerencsétlen munkások, akiknek a zsírjából élt. Különös félelmek fogták el: először is az egészsége miatt, amellet, hogy úgy találta, hogy London füsttel telített levegője kicsinyességet, becstelenséget ébreszt abban, aki beszívja; és esetleg még az életét is féltette, amióta megtudta, hogy Európában néha rálőnek az utcán a királyokra. Anglia királynője, noha közfelfogás szerint legkevésbé forgott veszedelemben, vagy hatszor menekült meg; s Európa legnagyobb császárságának uralkodója, akinek apját tulajdon fővárosa utcáján szakították két darabba, katonáktól körülvéve élt, akik minden idegent lelőttek, ha - akár a tulajdon intésére is - közeledni mert hozzá: úgy, hogy legutolsó szolgálja is sajnálta. Ilyen körülmények között az afrikai királyt nehezen lehetett rábírní, hogy kimozduljon hazulról; csak kényszerűségből nézte meg a woolwichi fegyvertárat, melynek pusztító szerszámai arra voltak hivatva, hogy hallgatagon intsék őt: ne fogja fel túlságosan betű szerint a keresztyén vallást. Végre is a gyarmatügyi minisztériumnak, melyre rábízták, semmi szórakozás se jutott már eszébe, hogy jó kedvben tartsa az utazásra megjelölt idő elérékezéséig.

A Mrs. Hoskyn estélyét követő kedden Lucian Webber beszólt unokahúga házába a Regent's Parkban s társalgás közben ezt mondta:

- A gyarmatügyi minisztériumnak támadt végre egy ötlete. A király, úgy látszik, olyan atléta-féle és szeretné látni, mennyit értenek a londoniak az ilyesmihez. Szóval: nagy fegyvergyakorlatot rendeznek előtte.
- Micsoda tulajdonképpen az a fegyvergyakorlat - kérdezte Lydia. - Én sohasem láttam ilyet és a neve után nem tudok mást elképzelni, mint valami verekedést bajonettekkel.
- Afféle bemutatása ez a kardforgató embereknek; katonai gyakorlatok, tornamutatványok és más ilyenek.
- Erre elmegek - szólt Lydia. - Jön velem, Alice?
- Szoktak hölgyek megnézni ilyen mutatványokat? - kérdezte Alice óvatosan.
- Erre az alkalomra meg fognak jelenni a hölgyek is, hogy lássák a királyt - felelte Lucian. - Az Olimpiai testgyakorló kör, amely a verseny polgári részének a rendezését vállalta magára, reméli, hogy - amint ők mondják - „díszes hölgykoszorú” lesz jelen.
- Te jössz, Lucian?
- Ha lesz időm, szívesen. Ha nem mehetnék, megkérem Worthingont, hogy menjen veletek. Ő jobban érti ezeket a dolgokat, mint én.
- Hát akkor mindenesetre jöjjön ő is velünk - szólt Lydia.
- Nem értem, miért szereti ön annyira Lord Worthingont - mondta Alice. - A modora jó, de üres ember. És amellet olyan fiatal! Én nem tudom elviselni a társalgását. Már a goodwoodi lóversenyekről kezdett velem beszélni.
- Majd kinő ebből a túlságos sportimádásból - jegyezte meg Lucian atyáskodó hangon.
- No persze - mondta Lydia. - És mibe nő bele?
- Talán valami okosabb dologba - felelte talpraesetten Lucian.
- Remélem - szólt Lydia -, de jobban szeretem az olyan embert, aki a sport iránt érdeklődik, mint az olyant, aki semmi iránt sem.
- Erről a szempontról mindenesetre sokat lehetne beszélni. De nem szükséges, hogy Lord Worthington lóversenyekre pazarolja az egész energiáját. Azt hiszem, a politikai életet, amire őt a vagyoni helyzete alkalmassá teszi, nem tartod méltatlannak arra, hogy törődjék vele.
- A pártküzdelmek bizonyára izgatók és mulattatók. De többet érnek-e azok, mint a lóversenyek? A zsokék és lóidomítók legalább értik a dolgukat: a képviselők nem. Nagyon kellemes talán ott ülni egy padban - még ha miniszteri pad is - és hallgatni műkedvelő vitákat olyan dolgokról, amik már száz év óta el vannak döntve, mindenkinek meglegedésére, aki komolyan tanulmányozta őket?
- Te nem érted a kormányzással járó kötelességeket, Lydia. Valahányszor ezt a tárgyat érinted, mindig megerősítéd azt a véleményemet, hogy az asszonyokat már a szervezetük képtelenné teszi ennek a megértésére.
- Természetes, hogy te így gondolkozol, Lucian. Számodra az alsóház a világ közepe. Számomra pedig csak rosszul tájékozott urak gyülekezete, akik kontár módon csináltak meg mindent, amihez csak hozzáfogtak, az első költségvetési tárgyalástól az utolsó birtoktörvényig; s akik hencegve bizonygatják, hogy én nem vagyok méltó arra, hogy köztük üljek.
- Lydia - szólt Lucian bosszúsan -, tudod, hogy én megbecsülöm a nőket a maguk körében...

- Hát akkor adj nekik más kört és talán abban is megszerzik a becsüléset. Sajnálom, de ki kell mondanom, hogy a férfiak, a *maguk* körében, nem nyerték meg a becsülésemet. De elég most ebből. El kell még intéznom egy s mást, mielőtt elmegyek. Ezek a dolgok közvetlenebb fontosságúak, mint az, hogy egy lelkes konzervatívot megtérítsek húzódozó suffragistának. Bocsáss meg öt percre.

Lydia kiment a szobából. Lucian leült és Alice felé fordult, akiben elég maradt meg régi idegességéből, hogy megmerevítse a vállát és méltóságosan nézzen maga elé. De ez ellen Luciannak nem volt kifogása: a modor egy kis merevsége megfelelt az ízlésének.

- Remélem - mondta -, az unokahúgomnak nem sikerült elfogadtatni önnel az ő különös nézeteit?

- Nem - felelte Alice. - Persze, az *ő* esete egészen kivételes. Ő olyan csodálatos módon tökéletes! De általában azt hiszem, nem kellene, hogy az asszonynak nézetei legyenek. Vannak bizonyos meggyőződések, amikben minden úrnő osztozik: például tudjuk, hogy a katolicizmus rossz. De ezt sem igen lehet nézetnek nevezni: mindenesetre bűn is volna ezt mondani róla, amikor a legmagasztosabb igazságok közé tartozik. Én csak azt mondom, hogy az asszony ne legyen politikai agitátor.

- Értem önt és egyet is értek önnel. Lydia esete, amint mondja is, kivételes. Sokat élt külföldön és az apja igen különös ember volt. Még a legvilágosabb fő is rendkívüli előítéleteket szívhat magába, ha kivonják az angol élet és gondolkodás közvetlen hatása alól. Szinte kár, hogy ilyen komoly gondolkozást és nagy tudást még erősít az a veszedelmes függetlenség, ami a nagy vagyonnal jár. Az ilyen előnyök bizonyos kötelességeket is jelentenek az iránt az osztály iránt, amelynek az ember köszönheti őket - és ezekkel a kötelességekkel szemben Lydia nemcsak hogy teljesen közömbös, de határozottan ellenséges álláspontot foglal el.

- Én sohasem avatkozom a gondolataiba ezeket a... ezeket a tárgyakat illetőleg. Tudatlanabb vagyok, semhogy megérteném. De Miss Carew-nak irántam való nagylelkűsége igazán páratlan. És úgy látszik, mintha nem is tudná, hogy nagylelkű. Sohasem fizethetem meg, amivel tartozom neki. (De legalább - tette hozzá Alice magában - nem vagyok hálátlan.)

Most újból megjelent Miss Carew, hosszú szürke kabátban és lapos hódkalapban, egy tekercs írószert hozva magával.

- Megyek a British Múzeumba olvasni - mondta.

- Gyalog? Egyedül? - kiáltott fel Lucian, a ruhájára nézve.

- Igen. Akadályozd meg, hogy gyalog járjak és megfosztasz az egészségemtől. Akadályozd meg, hogy egyedül járjak, amerre és amikor akarok - és megfosztasz szabadságomtól; ez a Magna Charta megsemmisítése, biz' Isten! De most nem ragaszkodom éppen az egyedülmenéshez. Ha visszamehetsz hivatalodba a Regent's Parkon és a Gower Streeten át, idővesztés nélkül, örülni fogok a társaságodnak.

Lucian illedelmesen elfojtotta mohó vágyát, hogy igent mondjon; megnézte az óráját és azt állította, hogy gondolkodik a kötelezettségein. Végre is kijelentette, hogy örömmel csatlakozik hozzá.

Szép nyári délután volt; a parkban sok ember nyüzsgött. Luciant hamarosan bántani kezdte, hogy unokahúga nagyon magára vonja a figyelmet. Fekete hódkalapja ellenére is, a haja tűzként ragyogott a napfényben. Az asszonyok ellenszenves kíváncsisággal bámultak rá, s amikor elhaladtak, megfordultak, hogy megvizsgálják a ruháját. A férfiak különböző csselfogásokhoz folyamodtak, hogy alaposan megnézhessék anélkül, hogy a szándékukat durván

elárulnák. Néhány ostoba kis legény eltátotta a száját; egy-két szemtelen alak vigyorgott. Lucian szerette volna különbség nélkül felrúgni őket. Indítványozta, hogy hagyják el az ösvényt és vágjanak át a pázsiton. Amikor kijutottak a fák árnyékából, Luciannak az a határozatlan érzése támadt, hogy az idő és a park szépsége romantikussá teszik az alkalmat - s azokat a szavakat, amelyekkel a maga és unokahúga viszonyát melegebbé és szorosabbá akarta tenni, itt kell elmondani. De saját érzései ellenére, rögtön elkezdett beszélni a nyilvános parkok fenntartási költségeiről - amely részletekről véletlenül hivatalos tudomása volt. Lydia, aki minden ténybeli dolog iránt tudott érdeklődni, nem találta rossznak ezt a témát egy közömbös délutáni társalgás számára s addig folytatta róla a beszédet, amíg el nem hagyták a mezőt és a Euston Roadra nem értek, ahol a közlekedés zaja elhallgattatta őket egy időre. Amikor kiszabadultak a tolongásból a Gower Street tiszteletre méltó csöndjébe, Lucian hirtelen így szólt:

- Az asszonyok kezében levő nagy vagyonnak a hátrányai közé tartozik, hogy sohasem lehetnek nyugodtak... - itt egyszerre elakadtak a gondolatai. Megállt, de olyan jól megőrizte a nyugalmát, hogy azt a hatást tette, mintha befejezte volna a mondókáját és tökéletesen meg volna vele elégedve.

- Úgy érted, az asszony sohasem lehet nyugodt, hogy jogos a birtoka? Régebben engem is gyakran zavart ez a gondolat; most már nem.

- Ostobaság - mondta Lucian. - A barátaid önzetlenségére céloztam.

- Engem ez sem izgat. Teljesen önzetlen barátokat nem keresek, mert ilyeneket csak a hülyék vagy az örültek között találhatnék. Ami azokat illeti, akiknek a szemében az érdek az első: azok nem tudják elrejtteni előttem céljaikat. Egyébiránt pedig nem vagyok olyan ostoba, hogy rossznéven vegyem, ha valaki becsületesen számításba veszi a vagyonomat is, amikor a barátságomat értékeli.

- Nem tudod elhinni, hogy vannak, akik éppen így szeretnének, ha szegény volnál is?

- Az ilyenek szeretnék, ha szegény volnék, csak azért, hogy közelebb jussak hozzájuk - ezért pedig nem lennének hálás nekik. Én nagyon fontosnak tartom azt a tiszteletet, amit a vagyonom gerjeszt. Ez az egyedüli mentsváram az irigység ellen, amit fölkel az emberekben.

- Szóval nem hinnél egy férfinak az önzetlenségében sem, aki... aki...

- Aki feleségül akarna venni? Éppen ellenkezőleg: én vagyok az utolsó ember, aki elhinné, hogy valaki többre becsüli a pénzemet, mint engem. Ha az illető független volna és meg tudná állani a helyét becsülettel az én segítségem nélkül is, megvetném, ha félne közeledni hozzám, attól tartva, hogy félre találok érteni. Nem hiszem, hogy egészen becsületes lehet az a férfi, aki fölötte nem érzi magát ennek a félelemnek. De ha nincs se foglalkozása, se pénze és nincs más célja, mint hogy eltartassa magát velem, akkor kalandornak tekintem és aszerint is bánok el vele - kivéve, ha belé találnék szeretni.

- Kivéve, ha belé találnál szeretni?

- Ez - föltéve, hogy ilyesmi egyáltalán megtörténhetnék - különbséget jelentene az érzéseimben, de a cselekvésemben nem. Semmi körülmények között nem mennék hozzá egy kalandorhoz. Egy eltévesztett szenvedélyből ki tudom gyógyítani magamat, de egy rossz házasságból nem.

Lucian nem szólt semmit: hosszú, szabálytalan lépésekkel ment tovább, vizsgálgatva a kövegetet, mintha az valami súlyos probléma lett volna, s néha-néha ráütögetve a pálcájával. Végre fölpillantott és megszólalt:

- Hajlandó volnál megnyújtani egy kicsit a sétánkat és körüljárni velem a Bedford Square-t? Fontos mondanivalóm lenne. - Lydia szó nélkül megfordult és elindult vele; a tér egyik oldalán végigmentek már, mielőtt Lucian újra megszólalt.

- Jobban meggondolva a dolgot, Lydia, ez mégsem arravaló idő és hely, hogy fontos dolgokat közöljön az ember valakivel. Bocsáss meg, hogy hiába kitérítettelek az utadból.

- Én nem vagyok ezen a véleményen, Lucian. Eszerint a fontos mondanivalók megrontanak a jó modort. Ha az, amit mondani akartál, érdemes arra, hogy elmondd, akkor ez az idő éppen olyan jó idő és a Bedford Square éppen olyan alkalmas hely, mint akármilyen más. Ha nem, akkor valld be: elhatároztad, hogy nem mondom el. De ne hagyd máskorra. A halogatás mindig hiba - még a miniszteri padokon is. Kétszeres hiba, ha velem beszélsz, mert én velemszületett ellenszenvvel viseltetem iránta.

- Jó - felelte Lucian megriadva -, csak egy percre várj... míg ez a rendőr továbbmegy.

A rendőr kényelmesen sétált el mellettük, sarkával kattogva a kövezeten és fehér kesztyűvel csapkodva a tenyerébe.

- A dolog úgy áll, Lydia, hogy... nehezen tudom elmondani.

- Mi baj? - kérdezte Lydia, hiába várva a folytatást. - Kétszer is elakadtál. - Erre megint hallgatás következett. Aztán Lydia gyorsan Lucianra tekintett és hitetlenül folytatta: - Talán házasodol? Ez az a titok, ami megbénítja a te gyakorlott nyelvedet?

- Nem én, ha csak te is részt nem veszel ebben a szertartásban.

- Nagyon kedves tőled; nem is ismertelek eddig a szellemes oldaladról. No de mit akarsz mondani, Lucian? Igazán kezd már nevetségessé válni a habozásod.

- Te bizonyára nem könnyítetted meg a dolgomat, Lydia. Talán van már valami asszonyi sejtelméd arról, amit mondani akarok és készakarva bátortalanítasz.

- Nincs nekem. Nagyon rosszul állok asszonyi és egyéb sejtelmek dolgában. Szavamra mondom, ha rögtön nem beszélsz, szaladok a múzeumba.

- Nem tudom kellő módon kifejezni magamat - szólt Lucian kínos zavarban. - Bizonyos vagyok benne, hogy semmi piszkos célzatot nem tulajdonítasz az én... az én... mondjuk, udvarlásomnak... bár ez a kifejezés képtelenségnek látszik. Nagyon jól tudom, hogy közönséges szempontból nézve igen kevés csábíthat tégedet arra, hogy összekösd az életedet az enyémmel. De azért...

Lydia arcának hirtelen változása értésére adta, hogy eleget mondott.

- Erre nem gondoltam - szólt Lydia, Lucian szemében hosszúnak tetsző szünet után. - Milyen jelentéktelenek az ember megfigyelései, amíg meg nem kapja a fonalat, amire felfűzze őket. Gondold meg a dolgot jobban, Lucian. Az a viszony, amely most van közöttünk, igazán a lehető legjobb a mi különböző jellemünkhöz képest. Miért akarod megváltoztatni?

- Mert szorosabbá és tartósabbá szeretném tenni. Nem akarom én másképpen megváltoztatni.

- Azt kockáztatnád meg, hogy tönkreteszed ezzel a módszerrel, amit indítványozol - mondta Lydia nyugodtan. - Mi nem dolgozhatunk együtt. Köztünk olyan nézetkülönbségek vannak, amelyek elvi különbségekké emelkednek.

- Azt hiszem, nem beszélsz komolyan. A te véleményeidet vagy eszméidet semmiféle politikai párt nem képviseli Angliában és így gyakorlatilag hatástalanok, nem ütközhetnek össze az enyémmel. Aztán az ilyen különbségek nem személyes dolgok.

- Ilyen párt alakulhatna egy héttel a házasságunk után - és azt hiszem, jóval a halálunk előtt meg fog alakulni. És akkor félek, hogy a véleménykülönbségeink nagyon is személyes üggyé válnának.

Lucian még gyorsabban kezdett lépkedni és így válaszolt:

- Képtelenség komoly akadálynak állítani fel közöttünk azt, amit te véleményednek nevezel. Nincsenek neked véleményeid, Lydia. Azokat a hasznavehetetlen ötleteket, amiket te úgy szeretsz hangoztatni, nem ismerik el Angliában egészséges politikai meggyőződéseknek.

Lydia nem vágott vissza. Gondolkozva hallgatott egy percig, aztán így szólt:

- Miért nem veszed el Alice Goffot?

- Ó, süsd meg Alice Goffot!

- Könnyű az udvarias mázt lekaparni a férfiakról, ha az érzéseikhez nyúl az ember - mondta Lydia nevetve. - De én komolyan beszéltem, Lucian. Alice energikus, ambiciózus lány és elvi kérdésekben makacsul egyenes. Azt hiszem, ő megállná melletted a helyét egész pályafutásodon végig. Amellett fizikai ereje is van. Nagyon ráfér ez a mi könyvmoly családjunkra.

- Ezer köszönet a tanácsodért, de véletlenül nem akartam feleségül venni Miss Goffot.

- Azért mondom most, hogy gondolkozzál ezen. Most még nem lehetett időd, hogy új terveket kovácsolj.

- Új terveket! Tehát végképpen visszautasítasz... egy percnyi gondolkodás nélkül?

- Végképpen, Lucian. Nem érzed ösztönszerűen, hogy hiba lenne a részedről feleségül venni engem?

- Nem, nem mondhatnám, hogy érzem.

- Hát akkor bízzál meg az én ösztönömben, amely tökéletes szakértelemmel ítéli meg ezt a kérdést - mint a te kedves újságjaid szeretik mondani.

- Ez érzés dolga - szólt Lucian összeszoruló torokkal.

- Igazán? - kiáltott fel érdeklődő hangon Lydia. - Nagyon megleptél ezzel, Lucian. Sohasem vettem észre semmi szerelmesre valló furcsaságot a viselkedésedben.

- Te is megleptél engem, még pedig nagyon kellemetlenül, Lydia. Nem hiszem most már, hogy valami sok reményem lehetett volna a sikerre; de azt gondoltam, hogy legalább gyöngéden ábrándítasz ki.

- Hát durva voltam?

- Nem panaszkodom.

- Csak csúfolódtam, Lucian, de nem rosszakaratból. Mellesleg mondva, azok a ravaszságok, amikkel jóbarátok kímélni próbálják egymás érzéseit, mind megvetésreméltó ámulások. Én őszinte vagyok veled. Azt akarod, hogy más legyek?

- Dehogyan akarom! Nincs jogom, hogy megsértődjem.

- Semmi jogod sincs. Már most tedd hozzá ehhez az udvarias szólásformához azt az őszinte kijelentést is, hogy nem is vagy megsértve.

- Biztosítalak róla, hogy nem vagyok - szólt Lucian, mélabús lemondással.

Ezalatt elértek a Charlotte Streetre és Lydia hallgatólagosan lezárta ezt a tárgyalást azzal, hogy a Múzeum felé indult és közönyös dolgokról kezdett beszélgetni. A Russel Street sarkán

Lucian kocsiba ült és elhajtattott, leverten fogadva azt a mosolygást és kézrázást, amivel Lydia vigasztalni próbálta. Lydia aztán bement a Nemzeti Könyvtárba és elfelejtette Luciant. A vallomása keltette izgalom még várt az alkalomra, hogy kitörjön, de most nem érezte; szorgalmasan dolgozott, míg csak be nem zárták a könyvtárat és mennie nem kellett. Minthogy néhány óra hosszat ült és egészen világos volt még, nem szállt kocsiba, sőt nem is indult egyenesen hazafelé. Hallott egy Soho-beli könyvkereskedőről, akinél meg lehetett kapni egy ritka könyvet, amelyre szüksége volt, s eszébe jutott, hogy most van a legjobb alkalom ennek a fölkeresésére. Csakhogy kevés fővárosa volt Nyugat-Európának, ahol Lydia jobban ki nem ismerte magát, mint Londonban. Hamarosan beletévedt a szűk utcák valóságos labirintusába, valaha előkelő magánházak közé, amik már régen apró boltok vagy bérlakások gyanánt szolgáltak és most pusztulni kezdtek a nagy áruházak lassú, de folytonos terjedése miatt. De azért mégsem a forgalom zaja volt az, ami fölverte a Soho különös csendjét. A boltok, úgy látszott, nem voltak valami nagyforgalmúak; a nagy bankházak a falaikon belül intézték a dolgaikat; az a néhány írnok, kereskedő, áruházbeli alkalmazott, aki az utcán járt, inkább azt a hatást tette, hogy a kocsimákba szökik át, mint azt, hogy sürgős dolga van. Hanem gyerekekkel volt tele az egész hely, akik összesereglettek, csipegetek, ugráltak, mint a verebek, kihozták szüleiket a béketúrásükből és játszótérre változtatták a kereskedelemnek ezt a türelmes tanyáját.

Lydiának feltűnt egy kisfiú, aki szomorúan pislogott be egy cukrosbolt ablakán, szemmel láthatólag pénz után sóvárogva. Megkérte ezt a fiút, hogy vezesse vissza a környék főutcájába. Az mohón kapott az alkalmon és elvezette, a Lexington Streeten keresztül. Lydia megköszönte neki és odaadta a legkisebb pénzdarabot a tárcájából - ami véletlenül egy shilling volt. A fiú, boldogan, hogy ekkora vagyona tett szert, fülsértő diadalordítást hallatott és elvágta, hogy megmutassa a pénzt egy csapat kisfiúnak, akik éppen most tünnek elő az utcasarkon, egy kocsmá mellett. Siették fejjel rohant neki egy a csapatjához nem tartozó, hatalmas fiatalembernek, s az dühösen káromkodni kezdett. A fiú hevesen válaszolt neki, aztán sírva fakadt, mert az összeütközéskor megütötte magát. Amikor Lydia odaért, a fiú sírva éppen útjába került. Megsajnálta, megsimogatta a fejét és megvigasztalta az egész pénzzel, amit csak odaadhatott neki. A fiú elégedettnek látszott és csöndesen dörzsölte szemét az öklével; de a férfit, aki jó kis lökést kapott a lágyékába, bosszantotta Lydia igazságtalansága, hogy támadójának juttatja az őt megillető jóakaratot. Fenyegetően lépett oda hozzá és hatalmasat káromkodva megkérdezte, akarta-e ő bántani a fiút. És mert Lydiára semmi sértő szót nem mondott, őszintén meg volt győződve arról, hogy nővoltának és szépségének meghódolva, az udvariaság és férfias bátorság meglepő keveréke volt a szavaiban. Lydia nem méltányolta a lovgiasságát; kikerülte és a főutca lépett ki, hogy otthagyja. A férfi megnehezelt ezért a semmibevevési kísérletért, megint útjába állt és még komolyabban ismételte meg a kérdését. Ekkor egyszerre olyan lökés érte a hasüregét, hogy súlyos belső émelygést érzett, s mellesleg az egyensúlya is oly erősen megzavarodott, hogy szinte nekiesett egy sarokkőnek. Amikor összeszedte magát, csinosan öltözött fiatalembert látott maga előtt, aki így rivallt rá:

- Hát így szokás hölgyekkel beszélni, mi? Nem elég széles az út kettőnek is? Micsoda tisztesség ez?

- És kicsoda maga? Hol jár a könyöke? - mondta az ember, párját ritkító káromkodással.

- Vigyázzon - szólt Cashel Byron intő hangon. - Ne piszkítsa a száját, ha a fogait épségben akarja tartani. Ne legyen gondja arra, hogy én ki vagyok.

Lydia, előre látva, hogy itt veszekedés lesz és izgatott lévén az ember fenyegető külseje miatt, bölcsen elhatározta, hogy elillan és rendőrt küld Cashel segítségére. De amikor megfordult, észrevette, hogy már csoportosulás támadt körülöttük s abban a ránézve új helyzetben van,

hogy legközelebbi nézője egy készülő utcai verekedésnek. Előbbi támadójának hangos beszéde megint visszaterelte figyelmét a veszekedőkre. Cashel izgatottnak látszott, mert gyorsan hátrált egy lépést, tekintet nélkül a mögötte állók lábára és felkiáltott, kézmozdulatával hallgatást parancsolva a másoknak:

- Most pedig hagyjon békében. Semmi beszélőnivalóm nincs magával. Takarodjék mellőlem, azt mondom.

- Nincs semmi beszélőnivalója velem? Ohó! És mér nincs? Mer nincs mersze, azér. Persze, idegyönni, a könyökével belemászni az ember gyomrába, aztán elszelelni? Azt hiszi, félek a bársony kabátjától?

- Helyes - szólt Cashel békés hangon -, mondjuk, hogy nincs merszem magával megverekedni. Ezzel rendben van a dolog. Meg van elégedve?

De a másik vérszemet kapott és káromkodva jelentette ki, hogy letöri Cashel derekát és ha akarná, letörné Lydiáét is, akiről meglehetősen durva szavakkal beszélt. A tömeg ujjongott és biztatta: rajta! Erre aztán megszólalt Cashel komoran:

- Jól van. Csak aztán meg ne próbálja később azt mondani, hogy én kezdtem ki magával. És most - tette hozzá ijesztővé változott hangon, amely megremegtette Lydiát és az ellenfél oldalára terelte a félelmét - mindjárt azt fogja kívánni, bár inkább harapta volna le a nyelvét, semhogy azt mondja, amit az elébb mondott. Nohát, vigyázzon magára.

- Majd vigyázok én, ne féljen - mondta megvetően az ember. - Mozdítsa már a kezét!

Cashel kimondhatatlan lenézéssel mérte végig ellenfele állását. - Majd megtudja, mikor mozdítom a kezemet, mert akkor már a kövezetet fogja érezni - szólott. - Jobb lesz, ha nem teszi le a kabátját. Puhábbat esik.

A csirkefogó azzal fejezte ki a tanács visszautasítását, hogy gyorsan vetközni kezdett. A tömeget végtelen izgatottság fogta el. Akiknek rossz helyük volt, előretolakodtak; akik a belső kört alkották, hátranyomták a mögöttük levőket, hogy helyet csináljanak a verekedők számára. Lydia, aki kíváncsi helyet foglalt el Cashel közelében, remélte, hogy kilökik a tolongásból; mert már szédült és rosszul kezdte érezni magát. De egy csinos mézárólegény, aki mellette kapott helyet, úgy találta, hogy neki jogcíme van a díszhelyre, az első sorban és kérte, hogy ne féljen. Mialatt beszélt, Lydiának úgy tetszett, mintha az előtte levő arcok hirtelen imbolyogni kezdtek volna. Hogy el ne essék, belekapaszkodott a mézárólegény karjába, az meg büszkén húzta egészen magához és valóban fenntartotta. A segítségét szívesen fogadták, mert szükség volt rá.

Eközben Cashel mozdulatlanul állt, csöppet sem enyhülő megvetéssel nézve ellenfele mozdulatait, aki „Rajta, Teddy!”, „Vágj oda neki, Teddy!” és más bátorító kiáltások és gyakorlati tanácsok közepette hadonászott fakó ingujjaival. De Teddy csüggedni kezdett: azzal az előérzettel lépett előbbre, hogy vereség vár rá. Nem mert rárohanni az ellenfelére, akinek a szeme mintha leolvasta volna róla a gyöngeségét.

Amikor végre rászánta magát, hogy üssön, az ütés rövid volt. Cashel kétségtelenül előre tudta ezt, mert meg sem mozdult. A tömeg nevetett és türelmetlenül morgott.

- Arra vár, hogy zsarú gyűjön, oszt elválassza magukat? - kiáltott a mézárólegény. - Rukkoljon már elő, osztán dologra, ha tud.

Az a figyelmeztetés, hogy a rendőrség megfoszthatja az áldozatától, úgy látszik, hatott Cashelre. Egy lépést tett előre. A tömeg izgatottsága tetőpontra emelkedett s egy kis ember Lydia közelében örült bakugrások közt kiáltotta: „Rajta, Cashel Byron!”

Erre a szóra Teddy egyszerűen megmeredt a rémülettől. A keze gyorsan leereszkedett s arcára szánalomra méltó, zöldes sápadtság ült. - Nem tudok verekedni! - kiáltotta, olyan messzire hátrálva, amennyire csak tudott. - Megadom magam. Hagyja abba, uram; maga nagy ember ahhoz, hogy velem álljon ki. - De a kegyetlen tömeg gúnyolódva tolta Cashel felé, aki könnyörtelenül közeledett hozzá. Teddy térdreest. - Hát mit mondhat egyebet az ember, minthogy elég volt neki? - könyörgött. - Tegyen úgy, ahogy angol ember szokta, uram: ne üssön meg valakit, aki már lenn van.

- Lenn! - mondta Cashel. - Meddig marad lenn, ha én azt akarom, hogy fölkeljen? - És a szó nyomában járt a tett: megragadta Teddycet a bal kezével; talpraállította; védtelen helyzetében keresztülvetette a térdén és jobb öklét, mint valami kalapácsot, ráemelte hátrafordított arcára. - No, most nincs lenn - mondta. - Mit mondhat még a védelmére, mielőtt beverném az arcát a torkába?

- Ne tegye, kegyelmes uram - hápogta Teddy. - Nem akartam én semmi rosszat. Honnan tudtam volna, hogy ez a nagysága a maga kedvese? - Itt küszködött egy kicsit; az arca sötétebb lett. - Hagyjon már, uram - kiáltotta, majdnem tagolatlanul. - Me... megfojt!

- Kérem, engedje el - szólt Lydia, otthagya a mészároslegényt és megfogva Cashel karját.

Cashel megrezzent, felhagyott a szorongatással és Teddy a földre gurult. Elment, belebújva a kabátjába; érzéketlenül vigyorogva próbált szembeszállni a gyalázatával. Cashel szó nélkül nyújtotta karját Lydiának, aki - látván, hogy a legjobb ránézve, ha mentől kevesebb szóval távozzhatik erről a helyről - elfogadta; aztán odafordult a mészároslegényhez és köszönetet mondott neki, az pedig elpirult és nem tudott mit szólni. A kis ember, akinek a felkiáltása véget vetett a harcnak, most kalapját lengetve kiáltotta:

- Éljen a brit oroszlán! Három éljent Cashel Byronnak!

Cashel hirtelen feléfordult és így szólt:

- Ne dobálódzzék olyan nagyon más emberek nevével, mert még maga talál bajba kerülni.

A kis ember gyorsan hátrahúzódott, de a tömeg harcias éljenzéssel felelt, amikor Cashel Lydiával a karján áttört a tömegben, amelyet gyanús külsejű leányok, Teddy-fajtájú csirkefogók, fehérkötényes kereskedők - akik a pult mellől szaladtak ki, hogy a verekedést lássák - és néhány írnok alkotott, akik tisztelettel néztek a díjklözőre és csodálattal a kíséretője finom alakjára. Két sor kis csirkefogó követte őket, akik, szemüket komolyan Cashelre függesztve, a gyalogúton jártak, míg ő Lydiát lenn vezette a szűk utca közepén. Egyik sem bukfencezett, egyik sem kiáltozott. A hősré figyelve, egyenesen lépkedtek előre, beleütközve mindenbe, ami az útjukba került. Végre Cashel megállt. Rögtön megálltak ők is. Kivett néhány bronzpénzt a zsebéből, megcsörgette a kezében és így szólt hozzájuk:

- Fiúk. (Síri csend.) - Tudjátok-e, mit kell tennem, hogy az erőmet fenntartsam? (Az eddig merev szemek nyugtalanul kezdtek mozogni.) - Minden este meg kell ennem egy kisfiút vacsorára; ez az utolsó, amit lefekvés előtt csinállok. Nohát, még nem határoztam, hogy közületek melyik van leginkább ínyemre; de ha valamelyik egy lépéssel tovább jön, *azt* eszem meg. Hát takarodjatok! - Azzal tekintélyes távolságra dobta el a pénzt. Lett erre visitás, tülekedés. - Cashel meg Lydia pedig kíséretlenül folytathatták az útjukat.

Lydia felhasználta a fiúk szétszaladását, hogy kivonja karját Casheléből. És azt mondta - először szólítva meg Cashelt, amióta Teddy érdekében közbelépett:

- Sajnálom, hogy ennyi bajt okoztam önnek, Mr. Cashel Byron. Köszönöm, hogy segítségemre jött, de nem voltam komoly veszedelemben. Szívesen belenyugodtam volna egy-két durva szóba, ha ezzel elkerülhettem volna ezt a kavarodást.

- No persze! - kiáltott fel Cashel. - Tudtam! Jobb szerette volna, ha elmulasztom a kötelességemet és nem lépek közbe. Sajnálja azt a szegény frátert, amiért olyan csúnyául elbántam vele: no, ugye? Mind ilyenek az asszonyok.

- Ezt egy szóval sem mondtam.

- No jó, de nem tudom, mit gondolhat egyebet? Nekem nem mulatság, hogy az utcán, ingyen verekedjem valakivel, aki elém akad: nem ebből élek. És most, amikor megteszem az ön kedvéért, jóformán azt mondja, hogy jobb lett volna, ha nyugton maradok.

- Lehet, hogy nincs igazam. Nem is értem egészen, ami történt. Ön mintha a felhőkből esett volna le.

- Ahá... mégis csak örült, amikor maga mellett látott, akármit beszél is. No, vallja meg: nem örült?

- Bevallhatom: igazán nagyon örültem. De micsoda varázslattal szelídítette meg egyszerre azt az embert? És szükséges volt bemocskolni a kezét azzal, hogy fojtogatta?

- Nekem elégtétel volt, ő pedig megérdemelte.

- Nyomorúságos elégtétel, annyi bizonyos. Észrevette, hogy a tömegből valaki elkiáltotta az ön nevét és úgy látszik, az rémítette meg olyan borzasztóan azt az embert.

- Persze. Különös, ugye? De ön azt mondja, hogy a felhőkből estem le. Hát én már öt perc óta a nyomában voltam. Mit szól ehhez? És ha szabad kérdeznem: hogy kerül ön ide, hogy járhat a Soho körül, ilyenkor, egy kisfiúval?

Lydia megmagyarázta. Mire ezzel elkészült, már majdnem besötétedett. Elérték az Oxford Streetet, ahol - akárcsak Lucian délután a Regent's Parkban - észrevette, hogy kísérőjét kíváncsian nézi sok járókelő, de legkivált a bérkocsik és az omnibuszok kocsisai.

- Alice azt fogja hinni, hogy elvesztem - mondta s odaintett egy kocsist. - Isten önnel, nagyon köszönöm. Minden pénteken otthon vagyok és igen örülök majd, ha fölkeres.

Átadta neki a névjegyét. Cashel elvette, elolvasta; megnézte hátulról is, nincs-e ráírva valami; aztán húzódozva mondta:

- Azt hiszem, olyankor sokan lesznek ott.

- Igen, sok emberrel fog találkozni.

- Hm... Szeretném, ha megengedné, hogy most hazakísérjem. Nem akarok tovább menni, csak a kapuig.

Lydia nevetett. - Nagyon szívesen látom - felelte -, de most nincs szükségem védelemre, köszönöm. Nem akarom zavarni.

- De hátha a kocsis dupla taksát talál követelni - erőszakoskodott Cashel. - Nekem Kilburnben van dolgom s az ön lakása éppen utamba esik. Becsületemre, dolgom van ott - tette hozzá, gyanakodva, hogy Lydia kételkedik benne. - Minden kedd este a St. John's Wood Cestusklubba járok.

- Éhes vagyok és sietek haza - mondta Lydia. - „Megyek és élek, vagy állok és halok.” Jöjjön, ha akar, de mindenesetre gyerünk hamar.

Lydia beült a kocsiba; Cashel is utána, megjegyezvén (amit Lydia nem értett egészen), hogy nagyon sötét van már, nem fogja senki felismerni. Az úton keveset beszéltek, nem is tartott soká. Bashville a kapuban állt, amikor a ház elé értek. A kiszálló Cashelre az inas érdeklődve és némi meglepődéssel nézett. De amikor Lydia is megjelent a kocsi ajtajában, úgy elbámult, hogy tátva maradt a szája, bár hozzászólt, hogy közönyösséget tessen minden iránt, ami nem tartozott rá, s a maga dolgát lehetőleg automata módjára végezze. Cashel elbúcsúzott Lydiától és kezét fogott vele. Amikor Lydia belépett a házba, megkérdezte Bashville-t, hogy Miss Goff otthon van-e. Nagy meglepetésére az inas nem ügyelt rá, hanem a távozó kocsi után bámult. Megismételte a kérdést.

- Kisasszony - mondta Bashville, hirtelen összeszedve magát -, négyszer is kérdezősködött, hogy hol méltóztatik lenni.

Lydia, megszabadulva attól a kellemetlen gyanútól, hogy különben mindig kifogástalan inasa bizonyára részeg, megköszönte a felvilágosítást és fölment a lépcsőn.

NYOLCADIK FEJEZET

Egy reggel csinos, elegánsan öltözött fiatalember jelent meg a Downing Streeten, Lucian Webber lakásán és tudakozódott, hogy otthon van-e. Névjegyet nem akart beküldeni, s azt kívánta, hogy egyszerűen „Bashville” néven jelentsék be. Lucian rögtön fogadta és amikor belépett, leereszkedően szólította fel, hogy foglaljon helyet.

- Köszönöm, uram - mondta Bashville és leült. Lucian mindjárt észrevette az arca feltűnő elszántságáról, hogy valami személyes ügyben kellett jönnie és nem az úrnője küldte.

- Most a saját felelősségemre jöttem ide, uram. Remélem, megbocsátja merészségemet.

- Természetesen. Ha tehetek önért valamit, Bashville, csak szóljon bátran. De lehetőleg röviden beszéljen. Annyi dolgom van, hogy minden percemet, amit magának szánok, valószínűleg az éjszakámból lopom el. Elég lesz tíz perc?

- Kevesebb is elég lesz, köszönöm, uram. Csak egy kérdést szeretnék tenni. Tudom, hogy túllépek a magam körén ezzel a kérdéssel, de ezt is megkockáztatom. Tudja-e Miss Carew, micsoda az a Mr. Cashel Byron, akit ő minden pénteken fogad többi barátjával együtt?

- Bizonyára tudja - szólt Lucian. Egyszerre hidegebb modort vett fel és szigorúan pillantott Bashville-ra. - Mit tartozik ez magára?

- Hát *ön* tudja, hogy mi az az ember, uram? - kérdezte Bashville, szilárdan viszonzva Lucian tekintetét. Lucian megváltoztatta az arckifejezését és másikat tett egy íróasztaláról leesett toll helyébe.

- Nem tartozik az ismerőseim közé - mondta -, csak mint Lord Worthington barátját ismerem.

- Uram - szólt Bashville hirtelen hevességgel - nem több ő Lord Worthington számára, mint a versenyló, amelyet megfogad. *Én* éppen annyira szerepelhetnék ölordtsága barátja gyanánt, mert, amint mondani szokták, ismerem. Byron a szorítóban van, uram! Közöséges díjőklöző!

Luciannak eszébejutott, ami Mrs. Hoskyn-éknál történt és rögtön elhitte ezt az állítást. De azért tett egy gyöngé kísérletet, hogy szembeszálljon Bashville meggyőződésével.

- Bizonyos ebben? - kérdezte. - Tudja-e, hogy ez az állítása nagyon fontos dolog?

- Nem lehet itt semmi kétség, uram. Menjen el akármelyik londoni sportkocsmába és kérdezze meg, ki most a legismertebb díjőklöző, mindenki Cashel Byron nevét fogja mondani. Én mindent tudok róla, uram. Talán hallott valamit Ned Skene-ről, aki körülbelül akkor lehetett ökölvívó-bajnok, amikor ön iskolába járt.

- Azt hiszem, hallottam a nevét.

- Bizonyára, uram. Nohát, ez a Ned Skene szedte föl Cashel Byront Melbourne utcáin, ahol közöséges matrózinás volt, ez nevelte az ökölvívó-versenyekre. Láthatta is a nevét az újságokban, uram. A sportlapok tele vannak vele; s egy hónappal ezelőtt a Times is megemlítette.

- Én sohasem olvasom az ilyen tárgyú cikkeket. Alig van időm, hogy azokat átfussam, amik rám tartoznak.

- Mindenki így van ezzel, uram. Miss Carew-nak soha eszébe sem jut, hogy sporthíreket olvasson az újságokban; ezért tolakodhatik be hozzá ez az ember, mintha rangjabeli volna. Jól ismerik arról az oldaláról, hogy szeretné, ha gentlemannek tartanák - erről biztosíthatom önt, uram.

- Én mindenesetre észrevettem, hogy furcsa a modora.

- Furcsa? Eh, egy gyerek keresztüllátna rajta, hiszen a tulajdon titkát sem tudja megőrizni. Pénteken a könyvtárszobában volt és kezébe került az új életrajzi lexikon, amibe Miss Carew írta a Spinozáról szóló cikket. És mit gondol, uram, mit mondott? „Ostoba egy könyv ez”, azt mondja: „Tíz oldal van itt Napoleon Bonaparteről és egy sincs Jack Randallról, mintha az egyik verekedő nem olyan lenne, mint a másik!” Láttam arról, ahogy Miss Carew meghallgatta ezt a mondást, sőt úgyszólván kihúzta belőle, hogy beszéljen erről a tárgyról -, hogy nem tudja, ki van a házában; és akkor elhatároztam, hogy szólok önnek, uram. Remélem, nem hiszi, hogy Cashel háta mögött jövök ide, rosszakaratból. Én csak tiszta játékot akarok. Ha én Miss Carew közelébe tolakodnám, mint gentleman, megérdemelném, hogy leleplezzenek, mint csalót; és ha ő próbál olyan előnyökhöz jutni, amik nem illetik meg, azt hiszem, van jogom, hogy leleplezzem.

- Nagyon is van, nagyon is van - mondta Lucian, akinek sejtelve sem volt Bashville indítókairól. - Azt hiszem, ez a Byron veszélyesebb ember, semhogy személyes összetűzést kezdhette vele.

- Érti a mesterségét, uram. Én jobban meg tudom ítélni az ökölvívást, mint a fele ezeknek a londoni professzionistáknak, de sohase láttam embert, aki veszélyeztette volna győzelmét. Akármilyen együgyű is, tehetsége van a verekedésre és legyőzött már mindenféle nagyságú, súlyú és színű embert. Van itt most valami szerecsen, Paradicsom nevű, aki azt mondja, hogy ő megveri; de én majd akkor hiszem, ha látom.

- Helyes - szólt Lucian felállva -, nagyon lekötelezett ezzel a hírével, Bashville, gondom lesz rá, hogy Miss Carew megtudja, mennyire...

- Bocsánatot kérek, uram - vágott közbe Bashville -, de ne tessék szólni erről. Nem azért jöttem, hogy más ember rovására ajánltassam magamat; és talán Miss Carew sem tekintené ezt valami jó ajánlólevélnek. - Lucian hirtelen rátekintett, mintha mondani akart volna valamit, de meggondolta magát. Bashville folytatta: - Ha tagadja, tanúnak hívhat engem és én a szemébe mondom neki, hogy hazudik - megtenném, még ha kétszer olyan veszedelmes ember volna is; de ezt az esetet kivéve, kérem azt a kegyet, uram, hogy ne említse meg a nevemet Miss Carew előtt.

- Amint tetszik - mondta Lucian, elővéve a tárcáját. - Talán igaza is van. De mégsem akarom, hogy ingyen fáradt legyen.

- Igazán nem fogadhatom el, uram - felelt Bashville, egy lépést hátrálva. - Ön is el fogja ismerni, hogy ez nem olyasmi, amiért egy férfi pénzt fogadhat el. Ez személyes ügy, uram, Byron és én köztem.

Lucian, akinek nem tetszett, hogy egy cselédnek akármivel kapcsolatban is lehetnek személyes érzései, különösen pedig olyan dolgokkal, amik az úrnőjét illetik, szó nélkül visszatette a tárcáját, aztán megkérdezte:

- Otthon lesz Miss Carew ma délután három és négy között?

- Nem hallottam semmi másféle intézkedésről, uram. Ha parancsolja, megtáviratozhatom önnek, ha elmegy.

- Nem érdemes. Köszönöm. Isten áldja.

- Aláz'szolgája - mondta Bashville tiszteletteljesen, amikor távozott. Az ajtón kívül megváltozott a viselkedése. Felhúzott egy pár fahéjszínű kesztyűt, kezébe vett egy ezüstözött sétapálcát, amit az előszobában hagyott; s a Downing Streetről a Whitehall felé ment. Egy

vidéki kiránduló társaság, amely ott állott az épületeket szemlélve, azt hitte, hogy valami ifjú kincstári lord.

Délután hiába várta, hogy Lucian megjelenjen Lydiánál. Nem jött egyáltalán senki és Bashville azzal ütötte agyon az idejét, hogy megpróbálta a cselédség rendelkezésére bocsátott könyvtár segítségével kihüvelyezni Spinoza filozófiáját. Egy óra múlva, meg lévén győződve, hogy teljesen érti ennek az írónak a nézeteit, azzal próbálta változatossá tenni a hosszú nyári délután egyhangúságát, hogy Lydia ezüstneműjét fényesítgette.

Lucian eközben azon gondolkozott, mi lenne a legjobb mód arra, hogy Lydia ne csak visszatartsa Cashel ismeretségét, de alaposan el is szégyellje magát, amiért felbátorította, s üdvös bizalmatlanság ébredjen föl benne a jövőre nézvést saját ítélőképességével szemben. Titkári működése megtanította arra, hogy néhány jól elrendezett, nyomós bizonyítékkal lássa el magát, mielőtt akármire nézve is befolyásolni akarná mások véleményét. A díjbokszolásról nem tudott többet, minthogy durva és törvényellenes mesterség, hasonlít a kakasviadalhoz és éppen mint azt, általában idejétmúlt dolognak tartják. Tudván, mennyire hajlandó Lydia minden általános véleményt előítéletnek tartani, érezte, hogy részletesebb tájékozódásra van szüksége. Lord Worthington csodálkozására nemcsak meghívta, hogy ebédeljen vele másnap este, de érdeklődve hallgatta, amikor a lord kiöntötte szívét kedves témájával, az ökölvívással kapcsolatban.

Teltek-múltak a napok, Bashville ideges kezdett lenni és gyakran gondolkozott azon, vajon találkozott-e Lydia az unokabátyjával és hallott-e tőle a Downing Streeten lefolyt párbeszédéről. Azt képzelte, hogy Lydia modora megváltozott vele szemben; egyszer-kétszer már azon a ponton volt, hogy megkérdezze a legrokonszenvesebb szobalányt, nem vett-e észre ilyesmit. Szerdára vége lett az izgatottságának. Lucian eljött és hosszasan beszélgetett Lydiával a könyvtárban. Bashville sokkal becsületesebb volt, semhogy az ajtón hallgatódzók, de remélte, hogy a rokonszenves szobalány kevésbé lesz majd skrupulózus. De Lydia tudta a módját, hogyan tanítsa önmaguk megbecsülésére a cselédeit; és Lucian leleplezései tökéletes titokban hangzottak el.

Amikor belépett a könyvtárba, olyan komoly képet vágott, hogy Lydia megkérdezte tőle, nem bántja-e a neuralgiája, amiben néha szenvedni szokott. Kissé méltatlankodva felelte, hogy nem, hanem fontos közölnivalója van.

- Micsoda? Már megint?

- Igen, már megint - mondta keserű mosollyal -, de ezúttal nem rám vonatkozik. Szabad figyelmeztetnem téged egyik vendéged jellemére, anélkül, hogy átlépném a jogaimat?

- Hogyne. Cheffskyt gondolod? Ha igen, nagyon jól tudom, hogy menekülő nihilista.

- Nem Monsieur Cheffskyt gondolom. Remélem, megérted, hogy nem vagyok barátja sem neki, sem a te különös rokonszenvednek nihilisták, anarchisták és egyéb kétes alakok iránt; de azért, azt hiszem, mégsem kellene leereszkedned egy díjöklözőig.

Lydia elsápadt és majdnem hangtalanul mondta:

- Cashel Byron!

- *Hát tudtad?!* - kiáltott fel Lucian, megbotránkozva.

Lydia várt egy pillanatig, míg összeszedte magát; nyugodtan elhelyezkedett a székében és csendesen válaszolta: - Tudom azt, amit mondasz és semmi egyebet. És most légy szíves, magyarázd meg nekem pontosan, mi az, hogy díjöklöző?

- Egyszerűen az, amit a szó kifejez. Olyan ember, aki pénzért verekszik.
 - Azt megteszi a katonatiszt is. És a társadalom mégsem teszi őket ugyanabba a kategóriába - legalább is azt hiszem.
 - Hát lehet ilyesmit hinni? Hiszen egyáltalán semmi hasonlóság nincs a kettő között. Megpróbálom fölnyitni a szemedet, ha ugyan lehet - amiben néha kételkednem kell. A díjörklöző rendszeren vad természetű ember, aki társai között szerez magának valami hírnevet, a vasgyúró voltával; és folytonos verekedéssel szerez némi gyakorlatot a bokszolásban. A hírneve segítségével rendszeren talál egy játékos, aki hajlandó föltenni bizonyos összeget arra, hogy ő lever párharcban egy megállapodott hírű ökölvívót. A két ember tisztelői fogadásokat kötnek; díjakat tűznek ki, mind a két párt hozzájárul egy résszel; a verekedőket úgy edzik, mint a versenylovakat vagy a viaskodó kakasokat; aztán összetalálkoznak és ütik egymást olyan vadul, ahogy csak tudják - amíg egyik, vagy mind a kettő annyit nem kapott, hogy képtelen tovább folytatni a harcot. Ez a harc pedig olyan emberekből álló közönség előtt folyik le, akiknek az ilyenfajta látványokban telik gyönyörűségük; a legsilányabb gazfickók vannak ott, akiket csak egy nagyváros szabadjára engedhet - és egy csomó, akit nem is engedhet! Minthogy pedig a díj, amit a két párt összead, gyakran ezer fontnál is több, mert egy győztes díjörklöző nagyobb árat követel az ökölvívás-tanításért, mint egy egyetemi lektor. Az ilyen ember, amíg a fiatalsága és szerencséje tart, dúskálhat a pénzben, sőt, majmolva azoknak az uraknak a modorát, akiket tanít, félrevezethet gyanútlan embereket - különösen olyanokat, akik rajonganak a különösségért - a tulajdonképpeni foglalkozását és társadalmi állását illetően.
 - Mi az ő tulajdonképpeni társadalmi állása? Úgy értem, mi volt, mielőtt díjörklözővé lett?
 - Hát valami ügyes munkás lehetett: mészáros, tímár, szabó, vagy péklegény. Az is lehet, hogy kiszolgált katona, tengerész, urasági inas, vagy Isten tudja mi. De legtöbbször közönséges munkás. A partvidék nagyon termékeny ilyen hősökben.
 - Sohasem származnak magasabb körökből?
 - Még a saját köreikben sem a tisztességesebb családokból. Tönkrement úriemberek nem alkalmasak erre a munkára, amihez egy bika ereje és kitartása s egy mészáros kegyetlensége kell.
 - De mi lesz végre is belőlük? Ezt a mesterséget csak nem folytathatják életük végéig?
 - Nem hát. Ha idővel többször egymásután megvernek egy díjbokszolót, sem fogadni nem akar rá senki, sem az aláírásával nem ad módot, hogy versenyezessen. Vagy, ha mindig győztes marad, azok kerülnek hasonló helyzetbe - ha ugyan akadnak -, akik vele akarnak megverekedni. Mind a két esetben elvesztette a foglalkozását. Ha maradt valami pénze, sportkocsmat nyit, ahol a legrosszabb fajta szeszt árulja régi ellenfeleinek és társaiknak és esetleg halálra vagy tönkre issza magát. Ha azonban könnyelmű vagy szerencsétlen volt, koldul a régi pártfogóitól és leckéket ad. Végre, ha a pártfogók megunták és a tanítványok elmaradnak, visszaesik a munkásosztály söpredéke közé, megrongált szervezettel, eltorzult arccal, eldurvult természettel és megkopott tisztességgel.
- Lydia olyan sokáig hallgatott ezután, hogy Lucian tanítói szigorúsága először mélyebb lett, aztán ingadozni kezdett és végre sértődöttségé vált, mert Lydia mintha megfélemedezett volna róla. Már tiltakozni akart ez ellen az elbánás ellen, amikor a leány ismét ránézett és így szólt:
- Hogy mutathatott be nekem Lord Worthington olyan embert, aki ehhez az osztályhoz tartozik?

- Mert te kérted rá. Bizonyosan azt gondolta, hogy ha neked tetszett ilyen kérést intézni hozzá előzetes tudakozódás nélkül, nem is tehetsz szemrehányást neki, ha észreveszed, hogy kellemetlen ismeretség van a nyakadon. Jusson eszedbe, hogy a wiltstokeni állomáson kérted, hogy mutassa be, magának az embernek a jelenlétében. Egy ilyen közönséges fráter sokkal kisebb sértésért is képes lett volna botrányt rendezni, mint az lett volna, ha a lord felvilágosít téged és visszautasítja a kérésedet.

- Lucian - mondta Lydia -, én arra kértem, hogy mutassa be a lakómat, akinek a tisztességéről te is kezeskedtél, amikor kiadtad neki Warren Lodge-ot. - Lucian megdöbbsent. - És hogyan magyarázhatja meg Lord Worthington Byron megjelenését Mrs. Hoskynéknál?

- Ostoba tréfa volt. Mrs. Hoskyn kínozza Lord Worthington, hogy vigyen valami hírességet a házába és ő bosszúból elvitte ezt az ökölvívó *protegé*-jét.

- Hm!

- Én nem védem Worthington. De tőle tapintatot nem igen lehet várni.

- Annyi tapintat csak van benne, hogy egy ilyen esetet megértsen. De hagyjuk ezt. Gondolkoztam ezeknek a különös embereknek az életén, akikről eddig alig tudtam, hogy a világon vannak. Már most, Lucian, az én olvasmányaim között a földkerekség minden emberfajáról és foglalkozási ágáról találtam becsmérő szavakat. Nagyon tiszteletreméltó és tudós emberek állították, hogy zsidók, írek, keresztyének, ateisták, jogtudósok, orvosok, politikusok, színészek, művészek, húsevők és szeszivók mind szükségképpen elkorcsosult lények. Az ilyen állításokat könnyű bizonyítani, ha minden nyájból kivesszünk egy fekete juhot és ezt mutatjuk be típus gyanánt. Ésszerűnek látszik, hogy az ember jellemére a foglalkozásából következőssünk: de azért ki cselekednék egy pusztán erre alapított vélemény szerint? A háború kegyetlen dolog, de azért a katonák nem olyan különösen vérszomjas és embertelen teremtések. Én nem vagyok egészen meggyőződve arról, hogy egy díjöklöző erőszakos és veszedelmes ember, amiért erőszakos és veszedelmes a foglalkozása - azt hiszem, ők ezt foglalkozásnak hívják.

Lucian mondani akart valamit, de Lydia nem engedte szóhoz jutni és így folytatta:

- És most nem is ez érdekel engem. Van-e valami kifogásod Mr. Byron személye ellen? Ő is közönséges példánya a fajtájának?

- Nem: sőt azt hiszem - és remélem -, hogy valósággal rendkívüli példánya. Kinyomoztam az élettörténetét egészen addig, amikor hajósinas volt. Minthogy ebben a minőségében, úgy látszik, nem ajánlotta be magát a gazdái kegyébe, kifutógyerek lett valami melbourne-i *maitre d'armes*-nál. Itt tudatára ébredt a tehetségének s egyszerre fölbukkant a porondon, valami Duckett nevű szerencsétlen fiatalemberrel állva szemben, akinek összetörte az arcát. Ez alapította meg a hírnevét. Sok küzdelmet vívott végig, változatlan sikerrel; de végül annyira diadalmaskodni engedte az erejét a tisztességén, hogy megölt egy angol embert, aki kétségbeesett elszántsággal két óra hosszat küzdött vele. Úgy hallottam, hogy azt a különös ütést, amivel azt a szegény ördögöt agyonverte, újabb időben „Cashel csapása” néven ismerik bokszoló körökben; és hogy minden későbbi verekedésében megpróbálta alkalmazni, de persze anélkül, hogy azt a fatális eredményt megint elérte volna. Ez a hanyatlás bizonyára nagy csalódást okozott neki. Otthagytá Ausztráliát és visszatért Amerikába, ahol megfutotta diadalmas pályáját, különösen azzal tüntetve ki magát, hogy egy óriási ellenfelét valami rettenetes módon ütötte ki, amit ezek az emberek ismernek és nyomorékká tette egész életére. Aztán...

- Köszönöm, Lucian - mondta Lydia kábultan. - Ennyi éppen elég nekem. És egészen bizonyos vagy abban, hogy ez mind igaz?

- Hivatkozhatom Lord Worthingtonra és a sportújságok cikkeire. Byron maga is büszke lesz talán, ha teljes egészükben megerősítheti előtted az eredményeit. Hozzá kell tennem, hogy igazságot szolgáltatassak neki: mintaképeül tekintik - már mint az ökölvívók - mértékletesség és tisztességes viselkedés tekintetében.

- Emlékszel, mit mondtam néhány nappal ezelőtt, más dologgal kapcsolatban: milyen semmitmondóak a megfigyeléseink, amíg meg nem találjuk azt a szálat, amire felfűzhetjük azokat?

- Igen, emlékszem - felelte Lucian, akit bántott ez a célzás.

- Példa erre az én ismeretségem ezzel az emberrel. Valahányszor csak találkoztunk, szinte a szememet szúrta ki ezzel a rettenetes foglalkozásával. Csak nemrég láttam, hogy nyilvánosan ünnepelték, mint ökölvívó-bajnokot: és mégis elvesztettem a nyomot, nem is sejtve, hogy ilyen foglalkozás is van a világon - csak néztem és nem láttam semmit.

És itt elmondta Lydia a Sohoban történt kalandját és a közönyös ember tökéletes türelmével hallgatta végig Lucian szemrehányásait, hogy micsoda oktalanság egyedül járni a városban.

- Szabad kérdezni - tette hozzá Lucian -, hogy mit akarsz tenni ebben az ügyben?

- Hát mit akarsz, mit tegyek?

- Szakíts meg vele rögtön minden összeköttetést. Tiltsd ki a házadból a leghatározottabb szavakkal.

- Kellemes feladat! - mondta Lydia gúnyosan. - De megteszem, talán nem is annyira azért, mert díjöklöző, hanem mert csaló. Most pedig menj az íróasztalhoz és fogalmazz nekem egy megfelelő levelet.

Luciannak megnyúlt az arca.

- Azt hiszem - szólt -, te jobban megteheted ezt majd. Ez nagyon kényes dolog.

- Bizony. Nem olyan könnyű, mint egy perccel ezelőtt állítottad. Különben nem is kértem volna a segítségedet. De mert így van... - ezzel megint az asztalra mutatott.

Lucian nem talált elég hamar kifogást. Húzódózva ült le és egy kis gondolkodás után ezeket írta:

Miss Carew üdvözetét küldi Mr. Cashel Byronnak és bátorodik tudomására hozni, hogy a szezon hátralevő részében nem lesz otthon, mint ezideig volt. Ennélfogva sajnálatára nem fogadhatja többé péntek délután.

- Azt hiszem, ezt jónak fogod találni - mondta Lucian.

- Meglehet - felelte Lydia mosolyogva, amikor elolvasta. - De mit csináljak, ha megsértődik, eljön ide, betöri az ablakokat és megveri Bashville-t? *Én* ezt tenném egy ilyen levélre.

- Nem mer ő semmi botrányt csinálni. De értesíthetem a rendőrséget, ha félsz.

- Semmi esetre. Nem szabad magunkat kisebbnek mutatni nála éppen a bátorságban, ami, azt hiszem, az ő legfőbb erénye.

- Ha most megírod a levelet, bedobom.

- Nem, köszönöm. Majd elküldöm a többi levelemmel.

Lucian várni próbált, de Lydia nem akart írni, amíg ő el nem ment. Így hát távozott, nagyjában elégedetten a fáradozása sikerével. Akkor aztán Lydia szépen összehajtotta az ő fogalmazványát és beletette egy fiókba. Maga pedig következőképp írt Cashelnek:

Kedves Mr. Cashel Byron.

A titkát fölfedeztem. Sajnálom, de kérem kell, hogy ne jöjjön többet. Isten önnel.
Meleg üdvözlettel

Lydia Carew

Lydia másnap reggelig magánál tartotta ezt a levelet s akkor figyelmesen elolvasta újra. Aztán postára küldte vele Bashville-t.

KILENCEDIK FEJEZET

Cashel néha megkérték tanítványai, hogy ne játsszék velük, hanem üsse őket erősen, hadd szokják meg a rendes, erős ütésekkel és ne holmi, a valóságban lehetetlen simogatásokat. Cashel csak tetette, hogy teljesíti a kérésüket, mert tudta, hogy egy bedagadt szemből vagy kivert fogból nagy esetet csinálnak, ha valami híres ökölvívó részesíti őket ebben a megtiszteltetésben, s az illetőnek a barátai megjegyeznék maguknak, hogy elkerüljék az ilyen durva tanítómestert. De amikor Miss Carew levelét megkapta, eltért ebben a tekintetben rendes szokásától. Egy fiatal gárdista, akinek a leckéje kevéssel a posta érkezése után kezdődött, észrevette, hogy Cashel szokatlanul szórakozott; kérte, hogy ébredjen fel és vágjon neki komolyan. Kapott is rögtön egy olyan ütést a gyomrára, hogy félig ájultan terült el a földön. Amikor fölkel, nagyon fehér volt az arca és hirtelen valami sürgős ügyet hozván fel mentségül, eltávozott; közben reszkető hangon jelentette ki, hogy *így szereti ő az ökölvívást.*

Távozása után Cashel szórakozottan járt fel s alá, hol szaladva, hol megállva, hogy újra elolvassa a levelet. Ez a mozgás csak növelte az izgatottságát. A franciának a megérkezése, akit azért tartott, hogy vívőleckét adjon a tanítványainak, elviselhetetlenné tette számára a helyet. Átöltözött, elment, kocsiba ült és káromkodva parancsolta a kocsisnak, hogy hajtson Lydia házához, amilyen gyorsan csak tud. A kocsis hajtott is, ahogy tudott, de most meg bosszúsán rászólt, hogy nem sürgős a dolog. Hozzászólt az effajta következetlenséghez és meg sem lepődött, amikor a házhoz közeledve azt parancsolták neki, hogy ne álljon meg, hanem hajtson lassan tovább. Aztán, újabb rendelkezések szerint, megfordult és újra elhaladt a kapu előtt. Ekkor egy hölgy jelent meg egy pillanatra az egyik ablakban. Az utasa, félig haragos, félig ijedt mordulással, hirtelen kiugrott a mozgó kocsiból; felrohant a ház lépcsőin és dühösen megrántotta a csengőt. Bashville korrekt öltözetben és merev arccal nyitott ajtót. Cashel félig tagolatlanul kiejtett kérdésére azt felelte:

- Miss Carew nincs itthon.

- Hazudsz - kiáltotta Cashel, hirtelen kitáguló szemmel - láttam!

Bashville megrezzent, de hidegen válaszolta:

- Miss Carew nem fogadhatja önt ma.

- Eredj és kérdezd meg - válaszolta Cashel mogorván, közeledve felé.

Bashville összeszorított ajakkal fogta meg a kilincset, hogy kicsukja, de Cashel visszanyomta az ajtót, bement és becsapta maga után. Míg ezt cselekedte, elfordult egy pillanatra Bashville-től és mielőtt ismét szembefordulhatott volna vele, az gáncsot vetett neki és ledobta a hall kőkockáira. Amikor Cashel azt mondta Bashville-nek, hogy hazudik és rányomta az ajtót, az inasból kitört mindaz az izgatottság, ami Luciannál tett látogatása óta bennrekedt. Cornwalli módszerrel dobta le Cashelt és most kétségbeesve várta a fölkelését.

Cashel olyan gyorsan ugrott fel, mintha visszapattant volna a kőkockákról. Bashville önkéntelenül leguggolva a támadás elől, éppen csak hogy kikerülte Cashel jobb öklét, s úgy érezte, mintha a szívét is maga után rántotta volna, amikor elzúgott a füle mellett. Megfordult és esze nélkül szaladt fölfelé.

Lydia öltözőszobájában volt Alice-szal, amikor Bashville berontott és bezárta maga után az ajtót. Alice felugrott és felsikoltott. Lydia is megdöbbsent ugyan - kevésbé ettől a szokatlan cselekedettől, mint attól a változástól, ami Bashville jólismert, felindulásban sohasem látott arcán történt -, de azért ülve maradt és nyugodt hangon kérdezte, hogy mi baj. Bashville

meredten állt egy percig. Aztán érthetetlen szavakat mondott, az ablakhoz lépett és kinyitotta. Lydia kitalálta, hogy az utcára akar kiáltani segítségért.

- Bashville - mondta parancsolóan -, hallgasson és csukja be az ablakot. Magam akarok lemenni.

Bashville erre az ajtó felé rohant, meg akarván akadályozni, hogy Lydia kinyissa, de az ügyet sem vetett rá. Erőszakkal pedig nem mert ellenszegülni. Magához kezdett már térni rémületéből és érezte a szégyen mardosását, hogy ennyire odavolt.

- Kisasszony - mondta -, Byron van odalenn és mindenáron látni akarja önt. Veszedelmes ember és nagyon erős hozzám képest. Én megtettem, ami tőlem telt: becsületesen, meg! Hadd hívom a rendőrséget. Megálljon! - tette hozzá, amikor Lydia kinyitotta az ajtót. - Ha valaki odamegy közülünk, az én leszek.

- Fogadom a könyvtárszobában - szólt Lydia nyugodtan. - Mondja meg ezt neki; s azt is, hogy várjon itt rám... ha veszély nélkül szóba állhat vele.

- Kérem, engedje, hogy rendőrt hívjon - sürgette Alice. - Ne kockáztassa meg a találkozást ezzel az emberrel!

- Ostobaság - mondta Lydia tréfásan. - Én egyáltalán nem vagyok megijedve. Az embernek nem szabad elveszítenie a bátorságát, ha egy díjöklözővel van beszélőnivalója.

Bashville sápadt volt és csak nehezen tudta megakadályozni, hogy a térdei összeütődjenek, de azért egy percig sem habozott és engedelmesen lement. Cashelt a lépcső karfájához támaszkodva találta; lihegett és mereven nézett maga elé, nedves homlokát törölgetve.

Bashville megállt a harmadik lépcsőfokon és így szólt:

- Miss Carew a könyvtárszobában fogadja önt. Jöjjön erre, kérem.

Cashel szája megmozdult, de hang nem jött ki rajta: csendesen követte Bashville-t. Amikor beléptek a könyvtárszobába, Lydia már ott volt. Bashville szó nélkül visszavonult. Cashel leült és Lydia nagy elképedésére tenyerébe hajtotta fejét és valóságos hisztériás roham fogta el. Mielőtt a leány elhatározhatta volna, hogy mitévő legyen, ráemelte eltorzult, sápadt arcát és beszélni próbált.

- Kérem, ne sírjon - szólt Lydia. - Nekem azt mondták, hogy ön beszélni akar velem.

- Soha többet nem akarok beszélni önnel - válaszolta Cashel rekedten. - Azt mondta a cselédjének, hogy dobjon le a lépcsőn. Nekem elég ennyi.

Lydiára ráragadt a sírhatnáság, amellyel Cashel küszködött, de elnyomta és határozott hangon felelte:

- Ha az inasom a legcsekélyebb udvariatlanságot követte is el önnel szemben, Mr. Cashel Byron, akkor túllépte a parancsaimat.

- Nem törődöm én vele - mondta Cashel. - Áldhatja a jószerencséjét, hogy épen maradt. De *vele* nem törődöm én. Várjon egy kicsit... nem tudok beszélni... mindjárt összeszedem magam... és aztán... - Most valami furcsa, mesterségszerű arckifejezéssel emelte föl a fejét; hátravetette magát a széken és gondolkozva maradt ebben a helyzetben, míg meg nem jött az önbizalma, hogy tud már beszélni. Végre is megemberelte magát és így szólt: - Miért akar szakítani velem?

Lydia csatarendbe állította minden szellemi erejét és azt kérdezte:

- Emlékszik, mit beszéltünk Mrs. Hoskynéknál?

- Igen.

- Akkor elismerte, hogy ha a foglalkozását megtudnám, megszűnnék az ismeretségünk.

- Ez nagyon jó volt mentségnek, amiért én nem mondtam meg. De most látom - amint sok más ember is látná a helyemben, ha próbára tennék -, hogy nem beszéltem komolyan. Ki mondta önnek, hogy díjklöző vagyok?

- Azt nem akarom elárulni.

- Ahá - mondta Cashel olyan diadallal, amit szinte elfojtott a hisztériás roham egy maradványa. - Ki akar most titkolózkodni, szeretném tudni?

- Azért teszek így ebben az esetben, mert félttem egy jóbarátomat az ön haragjától.

- És ugyan miért? Természetesen férfi az illető: különben nem félhetné. Azt hiszi, hogy egyenesen nekimegyek és legyilkolom. Talán azt mondta önnek, hogy egészen természetes dolog lenne magamfajta embernél - ilyen közönséges fráternél -, ha összetörném a csontját. Mert gyáva. Az emberek nem azért szólják le az én foglalkozásomat, mert egy-két hitvány fráter akad benne - ha már erre térünk, rossz püspök is elég akad -, hanem mert félnek tőlünk. Nyugodt lehet a barátja miatt. Megszoktam, hogy jól megfizessék minden ütésemet: a tulajdon józan esze megsúghatta volna, hogy ha valakit meg szoktak fizetni egy munkáért, ő lesz az utolsó ember a világon, aki ingyen megteszi.

- Éppen az ellenkezőjét tapasztaltam elsőrendű művészeknél - mondta Lydia.

- Köszönöm - vágott vissza Cashel gúnyosan. - Szeretnék egy pukedlit vágni ezért.

- De - folytatta Lydia komolyan - én úgy találom, hogy az ön művészete tökéletesen társadalomellenes és retrográd. És félek, hogy egészen céltalanul erőszakolta ki ezt a beszélgetést.

- Én nem tudom, társadalomellenes-e vagy sem. De azt igazságtalannak találom, hogy engem kizárnak a tisztességes társaságból, amikor beengednek olyan frátereket, akik nálam sokkal rosszabbakat cselekszenek. Kit láttam itt múlt pénteken, mint az ön legjobban megbecsült vendégét? Azt az aranyos szemüvegű franciát... Mit gondol, mit mondtak nekem, amikor megkérdeztem, hogy mi az ő foglalkozása? Kutyákat süt kemencében, hogy lássa, meddig tud a kutya élni pirosra sülvé! Szeretném, ha a kezembe kerülne, amikor az én kutyámmal próbál ilyesmit. És tűkkel szurkál tele egy patkányt, hogy lássa, izzad-e kínjában. Pfuj, az embernek fölfordul a gyomra. Azt hiszi, kezét fogtam azzal a fráterrel? Ha nem barátja önnek, megtanítottam volna, hogy kell egy franciát megizzasztani, anélkül, hogy tűket szurkálnának belé. És *ezt* fogadják és nagyra tartják, engem meg kilöknék? Vagy nézze meg a rokonát, a tábornokot! Szeretném tudni, mi egyéb ő is, mint verekedő? Nem az a büszkesége, a dicsekvése, hogy amíg ennyit és ennyit fizetnek neki egy napra, nem kérdi, igazságos-e a háború vagy sem, megy és hajtja az emberek ezreit gyilkolni vagy meghalni - és persze, jól jegyezze meg, egész idő alatt elbújik a hátuk mögé! Tavaly fülíg úszott egy csomó szegény szerecsen vérében, akik éppen annyira voltak méltó ellenfelei az ő fölfegyverzett embereinek, mint nekem egy könnyűsúlyú ökölvívó. Akármilyen komisz vagyok, nem támadnék meg egy könnyűsúlyút s nem is nézném tétlenül, ha egy nehézsúlyú tenné. Egész sereg barátja megy ki Huntinghambe galamblovészetre. *Ez* aztán emberséges, férfias módja annak, hogy egy szombat délutánt eltöltsön valaki. Lord Worthington, aki bármikor eljöhet önhöz, az - nagyon is férfi ugyan, vagy kevéssé lövész ahhoz, hogy galambokat öljön meg - de semmi rosszat nem talál a róka-kergetésben. Azt hiszi, a rókák szeretik, ha felhasználják őket és azok az emberek, akik kergetik, olyan finom érzésűek, hogy joguk van kigyót-békát kiáltani a díjbokszolókra? Számolja össze, hány embert öl meg vagy tesz nyomorékká minden évben az akadályverseny, a falkavadászat, a cricket, a labdarúgás! Tucatiával! És hány ezret ölnek meg a csatában! De

hallott valaha arról, hogy bokszolás közben megöltek valakit? A verekedésnek ebben a fajtájában egész évszázad alatt, az elsőtől az utolsóig összeszámítva, nem történt hat végzetes baleset, igazi, komoly küzdelmekben! Kevésbé veszélyes, mint a tánc; akárhány asszony ért tánc közben tűzhöz a ruhájával és elégett. Én verekedtem egyszer egy emberrel, aki züllött étellel tette tönkre a szervezetét; és annyira kimerítette magát azzal, hogy újra meg újra támadott, amikor már meg volt verve, hogy belehalt és nekem is majdnem a nyakamat szegte. Ha azt a hühöt hallotta volna, amit még a vén rókok is csináltak miatta, azt hitte volna, hogy egy ártatlan csecsemő halt meg, mert kiesett a bölcsőjéből. Egy jó verekedés inkább használ, mint árt az embernek. És ha ez a sok pokolra való kutyasütő, katona, galamblovó, rókahajszoló és a többi mind szívesen látott vendég itt, miért zárnak ki engem, mint valami vadállatot?

- Igazán nem tudom - felelte Lydia, megzavarodva -, ha csak azért nem, mert az ön foglalkozásabeli emberek nem szoktak a mi társadalmi osztályunkból kikerülni.

- Elismerem, hogy az ökölvívók rendszeren nem úriemberek. Nem is olyan régen a festők vagy poéták sem voltak azok. De én csak egyet szeretnék tudni. Föltéve, hogy egy ökölvívó éppen olyan jómodorú, mint az ön barátai s éppen olyan jó családból való, miért nem érintkezhetik velük és miért nem tekintik hozzájuk hasonlóknak?

- Bevallom, hogy ez a megkülönböztetés önkényesnek látszik. De a helyes orvosság talán az lenne, hogy kizárják az élveboncolókat és katonákat is, ahelyett, hogy a díjörklözőket bevennék. Mr. Cashel Byron - tette hozzá Lydia, megváltoztatva a modorát: - én nem vitatkozhatom erről önnel. A társaság előítélettel viseltetik önnel szemben. Én osztozom ebben és nem tudok fölébe emelkedni. Nem találhatna ön valami nemesebb foglalkozást, mint ezek a durva és rettenetes verekedések, amikhez ön lealacsonyítja magát, hogy a kenyerét megkeresse?

- Nem - felelte Cashel határozottan. - Nem találhatok. Jól van az úgy, ahogy van.

Lydia komolyan nézett maga elé és nem szólt semmit.

- Hát nem látja be? - kérdezte Cashel. - No jó, elmondok önnek mindent magamról, aztán odabízom az ítéletet. Leülhetek, amíg beszélek? - Mert felállott, míg Lydia tudós és katona barátaira tett megjegyzéseket.

Lydia rámutatott egy közelében levő székre. Volt valami ebben a cselekedetben, ami elpirította.

- Azt hiszem, én voltam a legszerencsétlenebb fiú a világon - kezdte Cashel. - Az anyám színésznő volt - ma is az - és pedig kitűnő színésznő. A legelső emlékeim közé tartozik, hogy egy nagy szoba padlóján ültem, s az anyám egy nagy tükör előtt izgett-mozgott, Shakespeare-t szavalva és gesztikulálva, mint egy bolond. Félttem tőle, mert nagyon szigorú volt a viselkedésem és megjelenésem tekintetében és sohasem engedett közel a színházhoz. Semmit sem tudok a családomról, sem az övéről, mert egyszer pofonütött, amikor az apámról kérdezősködtem és volt eszem, hogy nem tettem többet. Egészen fiatal volt még, amikor én gyerek voltam: eleinte azt hittem, hogy valami angyal. Azt hiszem, szerettem volna, ha engedi. Dehát nem engedte és a cselédekre kellett átruháznom az érzéseimet. Ebben aztán elég változottságot élvezhettem, mert minden két hónapban kította a szűrét az egész személyzetének, egy leányt kivéve, akitől félt és aki jóformán egyedül viselt rám gondot. Azt hiszem, valami elkergetett szobaleány, vagy más efféle után való sírásom keltette azt a hitet anyámban, hogy alacsony hajlamaim vannak - ezzel mindig mintha kést ütött volna a szívembe, de fönntartotta, amíg csak el nem hagytam a házát. Nagyszerű pár voltunk mi ketten: én durcás és csökönyös, ő változékony és hevesvérű. Sokszor azzal kezdte a reggelit, hogy a szoba másik felébe lódított egy pofonnal és úgy végezte, hogy édes fiacskájának mondott és mindenféle játékot és egyebet ígért. Hamarosan letettem arról, hogy tessék neki vagy a kedvében járjak és olyan

kellemetlen kis fickó lett belőlem, mint annak a rendje. Egyedüli gondolatom az volt, hogy amit csak lehet, kivasaljak belőle, amikor jókedvében volt és durcás, akaratos legyek, ha rájött a bogara. Egyszer egy fiú az utcán rám dobott valami piszkot; én sírva szaladtam be hozzá panaszkodni. Azt mondta, hogy gyáva kölyök vagyok. Ezt máig sem bocsátottam meg neki - talán mert ama kevés igaz dolog közé tartozik, amit valaha mondott nekem. Az életem örökös dühöngés volt; és sokszor csodálom, hogy örökre el nem savanyodtam abban az időben. Végre olyan kis sátán lett belőlem, hogy ha megütött, ki szoktam védeni az ütéseit és olyan csúnyán néztem rá, hogy, azt hiszem, megijedt tőlem. Aztán iskolába adott, nekem azt mondván, hogy nincs szívem, a tanítónak meg, hogy nevelhetetlen, vad kölyök vagyok. Így aztán, amikor ott akart hagyni, elkezdtem sírni, mint valami kis bolond, ő meg, nagy bolond módjára, szintén sírva fakadt - közvetlenül azután, értse meg, hogy a tanítónak elmondta, milyen rossz vagyok - és elment, otthagya kedves fiacskáját, áldott jó gyermekét, aki üvöltött örömeiben, hogy megszabadult tőle.

- Éppen arra való fiú voltam, hogy szabadon engedjenek egy iskolában. Beszélni úgy tudtam, mint egy színész, ami a kiejtést illeti, de alig tudtam kiolvasni egy egytagú szót; írás dolgában meg a macskakaparásig is alig vittem. Mai napig sem tudok folyékonyabban olvasni, mint a vén Ned Skene. És ami még rosszabb fajtája volt a tudatlanságnak: sejtelmem se volt az őszinte viselkedésről. Azt hittem, minden cseléd fél tőlem és minden felnőtt ember zsarnokoskodni akar fölöttem. Félttem mindenkitől, félttem, hogy fölfedezik a gyávaságomat; és olyan bosszús és kegyetlen voltam rossz hangulatomban, mint a gyávák rendesen. Már most, ezt ön nehezen fogja elhinni, de az mentett meg a tökéletes romlástól, hogy észrevettem az ökölvívásra való alkalmasságomat. A nagy fiúk hasonlítottak a felnőttekhez abban a tekintetben, hogy szerették látni a mások verekedését; és minket kicsinyeket kiállítottak, akár volt kedvünk, akár nem, minden szombat délután segédekkel, palacktartókkal és minden egyébvel, kivéve a pályát elzáró köteleket. Amikor először kényszerítettek bokszolni, behunytam a szememet és sírtam, de azért sikerült a másik fiút szorosan derékon ragadnom és leütnöm. Ezután rendes mulatsággá vált, hogy verekedtessenek, mert mindig sírtam. De a vége az lett, hogy megtanultam nyitva tartani a szememet és istenesen odavágni. Akkor aztán nem félttem többet a verekedéstől. Valahogy ösztönszerűen megéreztem, amikor a másik éppen ütni akart; mindig én ütöttem először. Éppen így vagyok most is a szorítóban: előbb tudom, mit akar az ellenfelem, mint ő maga. Az a hatalom, amit ez adott nekem, kinevelt. Végre úgyszólván harci kakasává lettem az iskolának; és kakas létemre nem lehettem közönséges vagy gyerekes. A fiúk rendbeszedésére semmi sem lenne olyan alkalmas, mint a verekedés, ha mindből kakas lehetne; de így több kárt tesz, mint hasznot.

- Elég jól érezhettem volna magamat az iskolában, ha forгатom a könyveimet. De nem akartam tanulni; s a tanítók mind haragudtak rám, mint lusta fráterre, pedig nem lettem volna az, ha tudják, hogyan tanítsanak: azóta megtanultam én, mi a tanítás. Ami a vakációkat illeti, azok az év legszomorúbb részei voltak rám nézve. Ha az iskolában hagytak, dühöngtem, amiért nem engedtek hazamenni, ha meg hazamentem, az anyám egyebet sem tudott, mint hibákat találni a diákos viselkedésemben. Tudja, nagyon nagy voltam már, hogy becézgessen, mint kedves fiacskáját. Éppen úgy bánt velem, mint régen, csak a kedveskedés maradt el. Nem volt kellemes az iskola kakasára nézve, hogy holmi semmirekellő kis kölyöknek érezze magát, aki az anyja szoknyájához van varrva. Amikor látta, hogy semmit sem tanultam, másik iskolába küldött, valami Panley nevű északi helységbe. Itt maradtam tizenhét éves koromig; aztán egyszer meglátogatott és összevesztünk, mint rendesen. Azt mondta, nem engedi, hogy tizenkilenc éves korom előtt otthagyjam az iskolát; én pedig úgy oldottam meg a kérdést, hogy még aznap éjjel megszöktem. Liverpoolba mentem és elrejtöztem egy Ausztráliába induló hajón. Amikor fölfedeztek, jobban bántak velem, mint hittem volna; és meglehetősen keményen

dolgoztam, hogy megszolgáljam az enivalómat és az ingyen utazást. De amikor Melbourne-ben partra tettem, szép kis csávába kerültem. Nem ismertem senkit és nem volt pénzem. Minden a másé volt, amiből az ember megélhet. Keresztül-kasul jártam a várost, hogy keressek egy helyet, ahol szükség van kifutó vagy ablaktisztító gyerekekre. De röstelltem bemenni a boltokba és kérdezősködni. Kétszer vagy háromszor, amikor már azon a ponton voltam, hogy megpróbálom, megpillantottam valami durva kereskedőt és megállapodtam abban, hogy ez ugyan nem fog nekem parancsolgatni, s minthogy az egész városban válogathatok, inkább tovább megyek egy házzal. Végre, késő délután, elolvastam egy vívóterem cégtábláját, s közben beszédbe elegyedtem a vén Ned Skene-nel, a tulajdonosával, aki pipázva állt a kapuban. Megtetszettem neki és azt az ajánlatot tette, hogy lépjek be hozzá olyan mindenesfélének. Én nagyon megörültem ennek a szerencsének és rögtön meg is egyeztem vele. Idő múltával olyan ügyesen bokszoltam, hogy Ned kiállított verekedni egy Ducket nevű könnyűsúlyúval és nagy összegbe fogadott, hogy megverem. Nohát, nem is szerezhettem csalódást neki, mikor olyan jó volt hozzám - Mrs. Skene meg úgy gondomat viselte, mintha a tulajdon fia lettem volna. Mit tehettem volna egyebet, mint hogy elfogadtam a kenyeret, úgy, ahogy kínákozott? Semmi egyébre nem voltam jó. Még ha jól tudtam volna is írni és számlákat összeadni, akkor sem tudtam volna soha elhinni, hogy a tintanyalás, a mások pénzének a számolgotása férfhoz méltó foglalkozás. Az embernek nem azt kell csinálnia, amit szeretne, hanem amit *tud*; s az egyetlen dolog a világon, amihez jól érttem, az ökölvívás volt. Az én társaságomban sok pénzre és nagy dicsőségre lehetett ezzel szert tenni. Így hát kihívtam Ducketet és tíz perc alatt összevertem. Félig agyonütöttem, mert nem ismertem az erőmet és féltem tőle. És azóta ennél a foglalkozásnál maradtam, mert soha más keresetet nem kínáltak nekem. Éppen egy mérkőzésre gyakoroltam magamat, amikor Wiltstokenban voltam azzal a vén bolond Mellish-sel. Aztán eljött az a nap, amikor a Clapham-kereszteződésnél látott és olyan csúnya volt a szemem. Wiltstoken tönkretett engem. Igaz, hogy ökölvívó vagyok, de a szívem nem erősebb, mint egy gyereké és még akkor is, amikor rájöttem, hogy anyám éppenséggel nem angyal, akkor is az az érzésem volt, hogy egyszer majd csak föl kell bukkannia egy igazi angyalnak. Látta, én sohasem törődtem valami sokat az asszonyokkal. Akármilyen rossz volt is az anyám anyának, volt valami a külsejében és a modorában, amiből jobban megtanultam, mi az úri-asszony, mint ahogy sok egyebet tudtam; s azok a leányok, akiket Ausztráliában és Amerikában láttam, nagyon gyatráknak tündek föl vele összemérve. Mellesleg mondva, azok persze nem voltak úrihölgyek. Mrs. Skene-t szerettem, mert jó volt hozzám, s az ő kedvéért tettem a szépet azoknak a leányoknak is, akik látogatták; de valójában ki nem állhattam őket. Mrs. Skene azt mondta, hogy mind kivetette rám a hálóját - az asszonyok odavannak egy jó verekedőért -, de minél jobban erőlködtek, annál kevésbé voltak ínyemre. Sehogy se ment a dolog: a férfiakkal megvoltam valahogy, akármilyen közönségesek voltak; de az úrhatnám nevelés kitért belőlem, ha nőkről volt szó. Amikor azon a bizonyos napon megláttam önt Wiltstokenban, amint kilépett a fák közül, megállott, nyugodtan nézett rám és Mellish-re s aztán visszament, eltűnt a szemem elől és nem szólt egy szót sem - akármilyen legyek, ha azt nem gondoltam, hogy ön az az angyal, aki végtére mégis csak eljött! Aztán találkoztunk a vasúti állomáson és együtt jöttem vissza önnel. Az angyalt elég hamar kiverte a fejből; mert az angyal utoljára is csak ködös, gyerekes képzelődés - azt hiszem, csak efféle szemfényvesztés az is, hogy az égben vannak -, hanem ön jobban megértette velem, mint a mama, hogy mi az asszony, ön betöltötte ezt a fogalmat és fölébe is emelkedett. Attól a perctől fogva mindig szerettem önt és ha meg nem kapom, nem bánom, akármilyen lesz is velem. Tudom, semmirekellő fickó vagyok, az is voltam mindig; de amikor láttam, hogy ön örömét találja olyan fráterek társaságában, akik éppen olyan rosszak, mint én, nem láttam be, miért kelljen elmaradnom, mikor majd megbolondultam a vágytól, hogy ide jöhessek. Nem vagyok én rosszabb semmivel sem a kutyasütőnél. És az ördögbe is, Miss Lydia, én nem szeretek hencegni; de az ökölvívásnak is

van becsületes és becsstelen módja, mint mindennek a világon; és én megtettem, ami tőlem telt, hogy a becsületes mód mellett maradjak. Sohasem vettem gáncsot, sohasem ütöttem szabálytalanul életemben; és nem vertek meg soha, pedig csak középsúlyú vagyok és kiálltam a legjobb kétmázsásokkal a gyarmatokon, Amerikában és Angliában is.

Cashel elhallgatott. Amint ott ült, szomorúan nézegetve Lydiát, a leány, aki mostanáig egy szót sem szólt, zavartan mondta:

- Több volt bennem az előítélet, mint hittem. Mit gondol majd rólam, ha bevallom, hogy a foglalkozása feleannyira sem bánt, amióta tudom, hogy ön egy művész fia és nem mészároslegény, vagy munkás, mint az unokabátyám mondta.

- Micsoda! - kiáltott fel Cashel. - Az a beesett képű fickó azt mondta önnek, hogy mészáros vagyok?

- Nem akartam őt elárulni - de mondtam már, hogy rossz titoktartó vagyok. Mr. Lucian Webber unokabátyám és barátom; sok szolgálatot tett nekem. Nyugodt lehetek, ugye, hogy nem kell öntől félnie?

- Nincs joga, hogy hazugságokat beszéljen rólam. Ő is szerelmes önbe: megfigyeltem én azt Wiltstokenban. Nagy kedvem van, hogy megtanítsam, mészáros vagyok-e, vagy sem?

- Azt nem is mondta. Amit önről beszélt, azt bizonyos fokig teljesen megerősítik az ön tulajdon szavai. Én véletlenül megkérdeztem tőle, milyen osztályhoz szoktak rendesen tartozni az ön foglalkozásbeli emberek; erre felelte azt, hogy munkások, mészárosok és így tovább. Hát haragszik ezért?

- Látom, nem akarja engedni, hogy haragudjam érte. Szeretném tudni, mi egyebet beszélt még rólam. De volt valamelyes igaza. Sok mindenféle gazember kerül össze a szorítóban: azt nincs miért tagadni. Amióta törvényellenes lett a verekedés, tisztességes ember nem jön oda. De azért mégsem a verekedők, hanem a fogadók hozták rossz hírbe az ökölvívó-versenyeket. Jobb lett volna, ha az unokabátyja nem beszél olyasmiről, amihez nem ért.

- Jobb lett volna, ha megelőzi azzal, hogy elmondja nekem az igazságot.

- Most már kívánom, hogy bár megtettem volna. De mit használ a kívánság? Nem mertem megkockáztatni azt, hogy elvesztem önt. Lássá, milyen hamar eltiltott a házától, mihelyt megtudta.

- Kevés volt a különbség - felelte Lydia komolyan.

- Ön mindig barátságos volt hozzám! - szólalt meg Cashel panaszos hangon.

- Barátságosabb, mint ön hozzám. Nem lett volna szabad megcsálnia engem. És most azt hiszem, jobb, ha elválunk. Örülök, hogy tudom a történetét és elismerem, hogy a legjobbat választotta abból, amit a társadalom kínált önnek. Én nem vádolom.

- Hanem kiadja az utamat. Ugye?

- Hát mi a szándéka, Mr. Cashel Byron? Látogatni fogja a házamat, amikor mészárosok és munkások megverése, megnyomorítása közben pihenni akar?

- Nem, azt nem akarom - felelte Cashel. - Ön nagyon akadémikusodó. Nem akarok tovább megmaradni a szorítóban: a szerencsém túlságosan nagy már. Különben szerencse ide, szerencse oda, hamarosan vissza kell vonulnom, mert senki sem állhat ki velem. Most sincs senki, Paradicsom Billt kivéve, aki azt merné állítani, hogy fölér velem; őt is megtanítom majd szeptemberben, ha komolyan mondja ezt. Aztán visszavonulok. Akkor, azt hiszem, lesz tízezer font vagyonom. Azt mondják, tízezer font évi ötszázat jelent. No már most, abból az életből,

amit ön folytat, azt hiszem, önnek is ennyije lehet, nem számítva a wiltstokeni kastélyt; szóval, ha feleségül jön hozzám, ezer fontunk lesz egy évben. Én nem sokat értek pénzbeli dolgokhoz, de azt hiszem, ennyiből úgy élhetünk, mint hal a vízben. Ez egyenes és praktikus ajánlat, ugye?

- És ha visszautasítom? - kérdezte Lydia kissé szigorú hangon.

- Akkor tehet a tízezer fonttal, amit akar - mondta Cashel kétségbeesetten. - Akkor már mindegy, hogy mi lesz belőlem. De mi értelme van annak, azt mondani, hogy *ha* visszautasít? Tudom, hogy én nem találom meg a helyes szót - ügyetlen vagyok az érzelmes beszédben -, de ha olyan jó beszélőkém volna is, mint valamelyik pénteki hosszúhajú fráternek, akkor se szeretném önt jobban és nem becsülhetném többre.

- Csakhogy tévedésben van, ami a jövedelmem nagyságát illeti.

- Az nem tesz semmit. Ha többje van, hát minél több, annál jobb. Ha kevesebb, vagy ha le kell mondania az egész vagyonáról, amikor férjhez megy, szerzek én hamar másik tízezer fontot, hogy kipótoljam a veszteséget. Csak egy jó szót szóljon és Istenemre mondom, sorra verekszem a világ hét bajnokával - egyikkel a másik után, ötezer fontért fejenként. Füttyülök a pénzre!

- Én gazdagabb vagyok, mint ön hiszi - mondta Lydia változatlan nyugalommal. - Nem tudom pontosan megmondani, hogy mennyim van, de a jövedelmem körülbelül negyvenezer font.

- Negyvenezer font! - kiáltott fel Cashel. - Uram Isten! Azt hittem, ennyi a királynőnek sincs!

Egy pillanatig nem érzett egyebet pusztá csodálkozásnál. Aztán, megértve a helyzetet, mélyen elpirult. Gyötrelemtől fojtott hangon szólalt meg:

- Látom, hogy nevetségessé tettem magamat. - Azzal vette a kalapját és elindult.

- Ebből még nem következik, hogy most egyszerre szó nélkül távoznia kell - mondta Lydia, először árulva el izgatottságot beszélgetésük alatt.

- Eh, ez mind ostobaság - felelte Cashel. - Lehet, hogy bolond vagyok, amíg csukva van a szemem; de ha kinyílik, nekem is van magamhoz való eszem. Itt nincs többet keresnivalóm. Bárcsak az Úristen sohase hozott volna ide Ausztráliából.

- Bizony, meglehet, hogy jobb lett volna - szólt Lydia elfogódottan. - De ha már egyszer találkoztunk, nem használ semmit a sajnálkozás és... engedje, hogy egy dologra figyelmeztessen. Ön azt bizonygatta nekem, hogy vannak barátaim, akiknek a foglalkozása nem jobb az önénél. Ezt nem ismerem el egészen; de van egy szempont, amelyből nézve egy színvonalon állnak önnel. Földi javak tekintetében valamennyien sokkal szegényebbek nálam. Sőt, félek, hogy sokan szegényebbek... *jóval* szegényebbek önnél.

Cashel gyorsan feltekintett, visszatérő reménységgel; de ez csak egy percig tartott. Leverten rázta a fejét.

- Mindenesetre hálás vagyok önnek - folytatta Lydia -, mert saját magamért vágyódott utánam, semmit sem tudva a vagyonomról.

- Meghiszem azt, hogy nem - mormogott Cashel. - Az ön gazdagsága nagyon kellemes lehet a többiekre nézve; és én is örülök neki az ön kedvéért. De engem elintézett ez a vagyon. Hát Isten áldja.

- Isten áldja - mondta Lydia, majdnem olyan sápadtan, amilyenre Cashel változott most -, ha ön így akarja.

- Akarja az ördög! - mondta Cashel komoran. - Hiába akarnék mást. A sors ellenem fordult. Remélem, Miss Carew, megbocsátja, hogy ilyen számár módra viselkedtem. Ennek mind csak az én átkozott ostobaságom az oka; sohasem tanítottak semmi okosabbra.

- Én semmiért sem haragudhatom önre, kivéve azt a régi bűnét, hogy eltitkolta előttem az igazat; és ezt megbocsátom önnek - annyiban, amennyi bajt *nekem* okozott. Ami ragaszkodásának bevallását illeti, sok hasonló vallomást hallottam már, s egyik sem hízelgett nekem ennyire. De vannak közöttünk bizonyos ellentétek. Ön nem akar udvarolni olyan leánynak, aki százszorta gazdagabb önnél; én pedig nem akarok egy díjöklözővel érintkezni. Az én gazdagságom visszariaszt minden férfit, aki nem gazember; az ön foglalkozása pedig minden nőt, aki nem fúria.

- Hát szóval ön... csak ezt az egyet mondja meg - szólta Cashel mohón -, föltéve, hogy valami gazdag úrfi lennék és nem...

- Nem! - felelt Lydia, parancsoló hangon vágva közbe. - Nem teszek fel semmit, csak ami valósággal megvan.

Cashel visszaesett a szomorúságába.

- Csak ne lett volna olyan kedves hozzám! - mondta. - Azt hiszem, azért szeretem önt annyira, mert az egyetlen ember, aki nem fél tőlem. Mások azért udvariasak velem, mert nem is mernek másképp bánni a versenyek hőisével. Nagy egyedülvalóságot jelent ám az, ha bajnok az ember. Ön minderről semmit sem tudott; és tudta, hogy félek öntől; és mégis olyan jó volt, mint egy falat kenyér.

- Lássá: nagyon gazdag leánynak lenni is nagy egyedülvalóságot jelent. Az emberek félnek a vagyonomtól és attól, amit a műveltségemnek hívnak. Kettőnknek legalább van egy közös tapasztalata. Most pedig tegyen nekem egy szívességet és menjen. Nincs több mondanivalónk egymásnak.

- Mindjárt megyek. De én nem nagyon hiszek az ön egyedülvalóságában. Csak képzelődés az.

- Lehet. Sok ilyenfajta érzés nem egyéb képzelődésnél.

Megint elhallgattak. Aztán így szólta Cashel:

- Féőlolyan levertnek sem érzem magam, mint egy perccel ezelőtt. Bizonyos, hogy nem haragszik rám?

- Egészen bizonyos. Kérem, búcsúzzunk egymástól.

- És sohasem láthatom többet? Soha az életben? - Vége, mindörökké, ámen?

- Mint híres díjöklöző, soha. De ha eljön egy nap, amikor Mr. Cashel Byron olyasvalami lesz, ami méltóbb a születéséhez és a természetéhez, nem fogok megfeledkezni egy régi barátról. Megelégszik ezzel?

Cashel arca égni kezdett és a haja tövében is bizsergést érzett.

- Még egyet - szólta -, ha addig találkozunk az utcán, rám fog-e nézni? Nem kérem, hogy rendesen köszönjön, csak éppen hogy pillantson rám.

- Nem fogom levegőnek nézni - felelte Lydia komolyan. - De ne keresse a találkozást.

- Becsületesemre, nem. Megelégszem azzal, hogy a Sohon átmegyek néha. Most pedig takarodom: látom, sürgős önnek, hogy megszabaduljon tőlem. Hát Isten ál... várjon még egy percre. Hátha férjhezmegy, mire az az idő elérkezik, amiről beszélt?

- Lehetséges; de nem szándékozom férjhezmenni. Mi mindent fog még elmondani, amihez semmi joga sincs?

- Semmit - felelte Cashel, az egész házat betöltő nevetéssel. - Sohasem voltam boldogabb életemben, pedig egész idő alatt sírtam belül. Most próbára teszem önt. Isten áldja. Nem - tette hozzá, elfordulva Lydia feléje nyújtott kezétől -, nem merek hozzányúlni: meg találnám enni utána. - Elment az ajtóig, de a küszöbön megfordult, hogy hangosan visszasúgja: - Tudja meg, hogy a jegyese vagyok. Nem mondhatom, hogy ön is jegyesem nekem; de az én részemről megtörtént az eljegyzés. - Azzal kiszaladt a szobából.

A hallban ott állt Bashville, sápadtan és elszántan várakozva, hogy úrnője első hívására a segítségére rohanjon. Egy piszkálóvasat rejtegetett a kezében. Amikor aztán hangos kacagást hallott és Cashelt jókedvűen látta lejönni a lépcsőn, meredten állt meg, nem tudván mire vélni a dolgot.

- No, vén kujon - mondta Cashel szilajjan, rácsapva a vállára -, hát élsz még? Van-e valaki az ebédlőben?

- Nincs - felelte Bashville.

- Ott vastag szőnyeg van, puhára esik az ember - mondta Cashel, Bashville-t a terem felé taszigálva. - Gyere csak. Most mutasd meg nekem újra azt a kis fogásodat. Gyere no, ne félj, nem akarlak megverni. Teperj le. Csak vigyázz, hogy a kandalló rácsához ne üsd a fejedet.

- De...

- Fenét de! Elég fűgén csináltad az elébb!

Bashville egy percnyi habozás után megragadta Cashelt, aki egyszerre komollyá és figyelmes-sé vált és meg is maradt ilyennek, amíg Bashville szakértő módon földhöz nem vágta. Mielőtt fölkelte, egy pillanatra gondolkozva ült a tűzhely előtt levő szőnyegen. - *Most már* tudom - mondta aztán, felugorva. - Csináld mégegyszer.

- De ez akkora zajjal jár... - tiltakozott Bashville.

- Csak még egyszer. Most nem fog zajjal járni.

- Hát jó, legyen mindenkinek a maga gusztusa szerint - szólt Bashville engedelmességgel. De ahelyett, hogy ledobta volna ellenfelét, érezte, hogy a nyaka beszorult Cashel karjai közé, mint valami gallérba s a legkisebb szorítás megfojthatja. Cashel megint hangos nevetésben tört ki, amikor eleresztette.

- Ez a módja, ugye? - kérdezte. - A vén rókát nem lehet kétszer megfogni ugyanabban a csapdában. Tudsz még több ilyen csel-fogást?

- Tudok - felelte Bashville -, de itt igazán nem mutathatom meg önnek. Bajba kerülhetnék a lárma miatt.

- Gyere el hozzám, ha szabad estéd van - mondta Cashel, névjegyét adva át neki -, itt van a címem. Mutasd meg nekem, amit tudsz és majd meglátom, mit csinálhatok veled. Belőled embert lehetne faragni.

- Nagyon szeretetreméltó - szólt Bashville és mosolyogva tette zsebre a névjegyét.

- És most tanácsolok neked valamit, aminek egész életedben hasznát veheted - mondta Cashel nyomatékosan. - Te ma fenemódon ostoba dolgot követtél el. Földhöz vágta egy embert - egy díjbokszolót -, aztán ott álltál és bámultál rá, mint valami bolond, várva, hogy fölkeljen és megöljön. Ha még valaha ilyesmit teszel, essél neki olyan erősen, ahogy csak tudsz, amint

leesett a lábáról. Adj jó nagy lendületet az öklödnek és vigyázz, hogy puha helyet érjen az ütés. Ha megkapja a kezedet és megfordít, dolgozzál a fejed hátsó felével. Ha mindenképpen nagyon erős hozzád képest, térdelj a nyakára, mintha csak véletlenül tennéd. De semmi esetre se állj mozdulatlanul. Ez istenkísértés.

Cashel minden egyes tanácsot azzal tett nyomatékosabbá, hogy a mutatójával hatalmasan megbökte Bashville egyik gombját. A végén bólított a fejével, kinyitotta a kaput és emelkedett hangulatban távozott.

Lydia a könyvtárszoba ablakából látta, amint végigment a ház előtt levő hosszú kerten és megfigyelte, hogy könnyű, ügyes lépéseivel és megjelenésének játékszerű biztosságával mennyire elűt egy előkelően sétálgató középkorú úrtól, egy vánszorgó munkástól és egy vidáman lépkedő ifjútól, akik kívül haladtak el. A rács, amely Cashelt elválasztotta tőlük, eszébe juttatta azokat a csodálatos és veszedelmes teremtéseket, amelyek vasrostélyok mögött járnak fel s alá amott a parkban. De a maga csendes módján, örült annak, hogy akármilyen félelmes is ez az ember, neki nincs mit félni tőle. Amikor Cashelt megtalálta és elvitte a kocsisa, Lydia kihúzott egy rejtett fiókot az íróasztalból és kivette belőle az apja utolsó levelét.

Leült és nézegette egy ideig, de nem nyitotta ki.

- Különös lenne, apám - mondta, mintha csak valóban ott lett volna, hogy ráhallgasson -, ha a munkatársad végre is egy műveletlen díjklözőhöz menne feleségül. Kétségbeesett gyötrelmet éreztem, amikor az én negyvenezer font évi jövedelemre egy választ nem tűró Isten áldjont mondott. És most eljegyzett engem.

Megint elcsukta a fiókba az apját képviselő levelet és csengetett. Bashville megjelent, kissé zavartan.

- Ha Mr. Byron megint eljön, engedje be, ha itthon vagyok.

- Igenis, kisasszony.

- Köszönöm.

- Bocsánatot kérek, kisasszony, szabad kérdenem, panaszkodott-e rám?

- Nem. - Bashville húzódozva távozni készült már, amikor Lydia hozzátette: - Mr. Byron értésemre adta, hogy maga erővel próbálta megakadályozni, hogy ő bejöhessen. Ezzel hiábavaló kellemetlenségeknek tette ki magát; a jövőre nézve tekintse szabálynak, hogy ha valaki betolakodik és nem hajlandó távozni, inkább jöjjön be, hacsak külön utasítást nem adtam ránézve. Nem hibáztatom magát, sőt ellenkezőleg, dicsérem az elszántságát a parancsok végrehajtásában; de rendkívüli körülmények között élhet a saját belátásával is.

- Az arcomba nyomta az ajtót, kisasszony és ennek a pillanatnak a hatása alatt cselekedtem. Remélem, megbocsátja azt a merészséget, hogy bezártam az öltözőszoba ajtaját. Ő idősebb és erősebb, mint én, kisasszony és az az előnye is megvan, hogy professzionista. Különben megálltam volna én a helyemet.

- Nagyon helyes - mondta Lydia kissé hűvösen, amikor kiment a teremből.

- Milyen soká maradt! - kiáltott Alice, majdnem idegrohamok között, amikor Lydia belépett. - Elment? Mi volt az a rettenetes lárma? Van valami baj?

- A tánc, meg a kései lefekvés a baj - felelte Lydia. - Az idény nagyon kimeríti önt, Alice.

- Nem az idény: az az ember! - mondta Alice sírva.

- Igazán? Én egy félóránál is tovább beszélgettem azzal az emberrel; Bashville valóságos harcot vívott vele és egyikünk sem kapott idegrohamokat. Ön pedig nyugodtan ülhetett ebben a szobában, ugye?

- Én nem kaptam idegrohamokat - felelte Alice megsértődve.

- Annál jobb - mondta komolyan Lydia és rátette a kezét Alice homlokára, aki szipogva hagyta abba a sírást.

TIZEDIK FEJEZET

Mrs. Byron, színpadi néven Adelaide Gisborne, másodszor érte meg pályafutása alatt, hogy beszéltek róla Londonban, ahol már évek óta majdnem elfelejtették. Az ő nemzedékéhez tartozó fővárosi színigazgatók úgy találták, hogy új szerepekben igen kétes a sikere; hogy szeszélyesebb, mint a közönség legjobban elkényeztetett kegyeltjei és hogy minden szerződési ajánlatra az a változhatatlan felelete, hogy utálja a színpadot és sohasem szándékozik többé rátenni a lábát. Így aztán megszokták, hogy nélküle boldoguljanak, s végre már az ifjabb londoni színházbajárók csak hírből ismerték, mint holmi divatjamúlt színésznőt, aki a vidéken kószál és nagy művész gyanánt tukmálja rá magát a tudatlan vidékiekre, Shakespeare-előadásokkal untatva őket. Mrs. Byronnak nagyon kedvére való dolog volt, hogy egy színtársulat-töredékkal városról városra utazgasson, mindegyikben egy-két hetet töltve, ismételve egy féltucat szerepet, amelyeket igazán hatásosan tudott játszani és annyira ismert már, hogy sohasem gondolt rájuk, ha volt egyéb, amin gondolkozzék. A vidéki közönség legnagyobb része lelkesen fogadta az ő évi látogatásait. Itt viharosabb tapsok hívták a függöny elé, tekintélye zsarnokibb volt, költségei kisebbek, bevételei nagyobbak, mint Londonban, amely várossal éppen olyan keveset törődött, mint az vele. Amint öregedett, mind többet keresett, és kevesebbet költött. Amikor Cashelnek szemére hányta a neveltetése költségeit, gazdag volt. Amióta fia megszabadította ettől a kiadástól, bejárta Amerikát, Indiát, Egyiptomot és a gyarmatokat és egyre gazdagabb lett. Nagy körútjáról akkor tért vissza Angliába, amikor Cashel a Bolygó Hollandi leverésével gyarapította babérait; s a legközelebbi vasárnap az újságok sportrovata tele volt Cashel Byron ügyességével, a színházi pedig Adelaide Gisborne tehetségének dicséretével. De Mrs. Byron sohasem olvasta a sportrovatot, ha Cashel vetett is néha egy-egy pillantást a színházi rovatra.

Azok az igazgatók, akik régebben elkerülték Mrs. Byront, ekkor már meghaltak, tönkrementek, vagy kevésbé kockázatos vállalkozásokba fogtak. Egyik utánuk következő színházigazgató legutóbb olyan kitűnően támasztotta fel Shakespeare népszerűségét, mint Cashel a díjölklözést. Színre akarván hozni a *János királyt*, csábító ajánlatot tett a visszatérő színésznőnek, hogy játssza el Constance szerepét; ugyanakkor néhány újságíró-barátját is ösztökélte, hogy siránkozzanak a nagy színjátszó-stílus hanyatlásán és találjanak ki vagy közöljenek újra Mrs. Siddonsról szóló anekdotákat.

Most nem beszélt arról Mrs. Byron, hogy utálja a színpadot. Igazán utálta valamikor; de mihelyt elég gazdag volt, hogy lemondhasson róla, elmúlt ez az érzése és olyan szokássá lett ránézve a színpadi játék, amelyet éppen annyira nehéz lett volna kiirtani, mint bármi más szokást. Abban is talált bizonyos élvezetet, hogy könnyen és biztosan keres; és keresett is már annyit, hogy foglalkozni kezdett a visszavonulás, a Párizsban való fellépés vagy egy londoni színház átvételének a gondolatával és egyéb ilyen bogarakkal. Ifjúságának legnagyobb nyilvános dicsősége volt váratlan diadala Londonban, amikor először jelent meg valamelyik színpadon; és most kedvet érzett magában, hogy megismételje ezt és ott koronázza meg pályafutását, ahol elkezdte. Így aztán elfogadta az igazgató ajánlatát és már el is jutott odáig, hogy otthon elejétől végig elolvasta *János királyt*.

A Plantagenet-korszak egyik legérdekesebb emléke véletlenül egy hártypapír-darab volt, az Arthur herecgről szóló krónika egy töredékével és az anyja színes arcképével. A boldogult Mr. Carew szerezte meg borsos áron és most Lydia tulajdonában volt; a színházigazgató hozzáfordult, hogy engedje megtekinteni. Az engedélyt hamarosan megkapta és ellátogatott a Regent's Parkban levő házba, amelyről kijelentette, hogy valósággal kimeríthetetlen bányája

az értékes dolgoknak. Azt mondta, nagyon sajnálja, hogy nem mutathatja meg az arcképet Miss Gisborne-nak. Lydia azt felelte, hogy ha Miss Gisborne el akar jönni és megnézni, igen szívesen látja. Két nap múlva, déltájban, el is jött Mrs. Byron és egyedül találta Lydiát. Alice elment hazulról, mert úgy érezte, hogy okosabb *nem* találkozni színésznőkkel - az ember sohasem tudhatja, mik lehettek azelőtt.

Az évek nem hagytak észrevehető nyomokat Mrs. Byron arcán; különösen azért nem, mert volt gondja rá, hogy mesterségesen is javítson az arcszínén. Modorának keresetlen finomsága annyira különbözött az igazgató mesterkélt méltóságától és kínos udvariasságától, hogy Lydia alig tudta kettőjüket ugyanazon foglalkozáshoz tartozóknak elképzelni. A hangja valami gyöngéd bájt adott leghétköznapibb megjegyzéseinek is; semmihez sem hasonlított kevésbé, mint Cashel durva hangjához. És Lydia mégis első szavától kezdve meg volt győződve, hogy ez Cashel anyja. Mellesleg mondva, az álluk egészen egyforma volt.

Mrs. Byron késelem nélkül a dologra tért és rögtön azt kérte, hogy mutassák meg neki a képet. Lydia a könyvtárszobába vezette, ahol egynéhány iratgyűjtemény állott megszemlélésre készen. Az értékes hártypapír-töredék volt legfölül.

- Igazán nagyon érdekes - mondta Mrs. Byron és egy pillantást vetve rá, félretolta; néhány későbbi metszetet lapozott föl, miközben Lydia, akit mulattatott ez, csöndesen nézegette. - Ah - szólalt meg újra -, itt van valami, ami egészen megfelel majd nekem.

- Már mint Constance szerepe számára János királyban?

- Igen.

- De hiszen selymet nem készítettek Nyugat-Európában, csak háromszáz évvel Constance halála után. És ez a rajz Medici Mária arcképe Rubenstől.

- Mindegy az - felelte Mrs. Byron könnyedén. - Mit árt, ha a ruha háromszáz évvel későbből való, amikor az asszony, aki benne van, éppen hétszáz esztendővel fiatalabb? Van-e nagyobb anakronizmus, mint Arthur herceg halála lesz három hónap múlva a Panopticon Theatre színpadán? Én, azt hiszem, művész vagyok, aki életet ad egy költött jellemnek: és semmi esetre sem felnőtt gyerek, aki játszik és Mrs. Markham angol történelme valamelyik alakjának hiszi magát. Olyan ruhát hordok, amilyen illik rám. Nem tudok játszani, ha lomposnak érzem magamat.

- De mit szól majd az igazgató?

- Nekem? Semmit - mondta Mrs. Byron; és nyugalma azt sejtette, hogy jobban is teszi, ha nem szól. - Különben is, csak nem hiszi, hogy művelt ember? És amikor ő is olyan fegyverzetet hord, amit nyilván most készítettek Birminghamben, hát... - Mrs. Byron vállat vont és nem találta annyira fontosnak az igazgató véleményét, hogy befejezze a mondatot.

- Szereti a Lady Constance szerepét?

- Zavaros szerep, kedvesem - felelte Mrs. Byron szórakozottan. - Az emberek nevetséges vonásokat látnak benne; és nem is vonz.

- Bizonyára - mondta Lydia, az arcát vizsgálgatva. - De inkább azt kérdeztem, mit érez ön maga ez iránt a jellem iránt. Szívesen ábrázolja például az anyai szeretetet a színpadon?

- Az anyai szeretet - jelentette ki Mrs. Byron hirtelen nemességgel - nagyon is szent dolog ahhoz, hogy elkomédiázzák. Vannak önnek gyermekei?

- Nincsenek - felelte Lydia tartózkodóan -, nem vagyok férjnél.

- Gyermekek kéne önnek: jót tenne testileg is, lelkileg is. Az anyaság magában véve is nevel.

- Gondolja, hogy minden nőnek megfelel?

- Kétségtelenül. Kivétel nélkül. Gondoljon csak, kedves Miss Carew, arra a végtelen türelemre, amivel a gyereket gondozni kell - arra, hogy egyszerre kell látni az ön okos szemével és a gyermekével - hogy szemrehányás nélkül kell túrni azokat a fájdalmakat, amiket ártatlanul okoz - meg kell bocsátani ezer apró önzését -, örökös félelemben kell élni, hogy megbántjuk az ő nagy érzékenységet vagy fölkeltjük benne azt a keserúséget, hogy igazságtalanok vagy szeszélyesek vagyunk... Gondolja meg, hogyan kell vigyáznia magára, fékeznie magát; gyakorolni és kifejleszteni mindent magában, amivel csak megszerezheti és megtarthatja a legféltekenyebb szeretetet a világon! Higgye el, megbecsülhetetlen próba az anyaság. Királyi kárpoztlás azért, hogy asszonynak születünk.

- Azért mégis szeretném, ha férfinak születtem volna - mondta Lydia. - Úgy látom, ön komolyan gondolkozott ezekről a dolgokról, hát szeretnék egy kérdést intézni önhöz. Nem gondolja, hogy egy olyan művészet megtanulásának, amely önmagunknak esztendőig való gondos tanulmányozását és gyakorlását követeli - mint teszem az öné -, szintén nagy nevelő értéke van? Hogy majdnem olyan jó tanítás az is, mint az anyaság? Nem?

- Képtelenség! - felelt Mrs. Byron határozottan. - Az ember készen jön a világra. Tizenhét éves koromban léptem a színpadra és egyszerre sikert arattam. Ha tudtam volna valamit a világról, vagy négy évvel idősebb vagyok, gyöngé, aggódó, félénk és unalmas lettem volna: tizenkét évig tart, amíg felküzdöm magamat az első sorba. De fiatal voltam, szenvedélyes, szép és persze kegyetlen: mert két évvel azelőtt megszöktem hazulról és rettentően megcsaltak. Olyan könnyen tanultam meg a színpadi mesterséget, mint a gyerek az imát: a többi megadta a természet. Láttam másokat esztendőig küszködni rossz hanggal, furcsa arccal és félénkséggel; mellest még egy tucat hibával, ami csak a képzeletükben élt. Lehet, hogy a küzdelmeik nevelték őket; de ha elég tehetségük lett volna, nincs szükségük se küzdelemre, se nevelésre. Talán ezért olyan bogarasak a tehetséges emberek és olyan tisztességesek a középszerűek. Biztosítom önt, hogy nagyon szűk korlátok közt mozogtam az első fellépésem idején: egyáltalán nem volt tehetségem a vígjátékhoz. De nem törődtem vele; és lassacskán, amint kissé érettebb kezdtem lenni és beláttam, milyen képtelenség jóformán minden, ami miatt olyan nagy hűhót csináltam: megjött a vígjátéki vénám is magától, éppen úgy, mint azelőtt a tragikai. Azt hiszem, ugyanígy történt volna akkor is, ha fáradozom, hogy megszerezsem, kivéve, hogy akkor a saját munkám eredményének tekintettem volna a megjövetelét. Sok ilyen szorgalmas ember hiszi azt, hogy maga tette magát azzá, ami - mintha a gyerek gondolná magáról, hogy saját erejéből nő.

- Önt kivéve, minden művész, akivel életemben beszéltem - mondta Lydia -, a művészetet kiáltotta ki a legfáradságosabb hivatásnak. Mind tagadják a tehetség létezését és mindent a munkának tulajdonítanak.

- Hát persze, sok mindent csíp föl az ember tapasztalásból - és munka is van elég a színpadon. De éppen a tehetségem tesz képessé arra, hogy fölcsípjek egy s más és hogy a színpadon dolgozzam, ne pedig a konyhában vagy a mosóteknő mellett.

- Ön bizonyára nagyon szereti a foglalkozását.

- Nem mondhatnám, sőt: irtózom tőle. Azért kezdtem, mert nem tudtam, mitévő legyek; és azért folytatom, mert öreg asszony létemre semmi más nem kezdhetek. Uram Isten, hogy gyűlöltem az első hónap leteltével! De most már nemsokára vissza kell vonulnom. Kezdenek megenni.

- Nem hiszem. El kell fogadnom, hogy öreg asszony, mert önmaga állítja, de gondolja meg, hogy hízelgés nélkül olyannak látszik, mintha még nem érte volna el a virágkorát.

- Az anyja lehetnék önnek, kedvesem. Nagyanya lehetnék. Talán vagyok is. - Ebben az utolsó mondatban volt valami panaszos hang; Lydia megragadta az alkalmat.

- Tehát tapasztalásból beszélt az anyaságról, Miss Gisborne?

- Van egy fiam... egy fiam, aki tizennyolc éves koromban született.

- Remélem, öröklí az anyja tehetségét és testi szépségét.

- Annyi bizonyos, hogy nem tudom - mondta elgondolkozva Mrs. Byron. - Valóságos ördög volt. Félek, hogy megbotránkoztatom önt, Miss Carew; de én igazán mindent megtettem érte, amit csak a legszeretőbb anya megtehet; és mégis megszökött tőlem egy árva búcsúszó nélkül. A kis gazember!

- Fiúk gyakran tesznek kegyetlen dolgokat kalandvágyból - szólt Lydia, élesen figyelve a látogatója arcát.

- Nem erről volt szó. A vérét nem lehetett féken tartani. Dacos és bosszúálló természetű volt. Lehetetlen egy dacos gyereket szeretni. Mindig közelemben tartottam, amíg csöpp teremtés volt; amikor ehhez már nagyon nagyra nőtt, tenger pénzt költöttem a nevelésére. Mind hiába! Sohasem éreztem irántam egyebet, mint azt, hogy igazságtalan vagyok hozzá és ezt semmi gyöngédség nem tudta megváltoztatni. Pedig semmi oka nem lehetett a panaszra. Soha nem látott a világ ennél rosszabb fiút.

Lydia csöndes és komoly maradt. Mrs. Byron inkább félrenézett, mint őreá. Hirtelen hozzátette:

- Szegény, édes Cashem - (Lydia visszafojtotta megrezzenését) -, milyen szégyen, hogy így beszélek rólad! - Látja, szeretem a rosszasága ellenére is. - Mrs. Byron elővette a zseb-kendőjét; Lydiát egy percre felizgatta a könnyekre való kilátás. De Miss Gisborne csak kifújta az orrát a lehető legtökéletesebb nyugalommal és felkelt, hogy búcsút vegyen. Lydia, akit - a Cashel anyja iránt érzett érdeklődését nem számítva - vonzott és mulattatott maga az asszony, meghívta, hogy maradjon ott villásreggelire. Hamarosan kihámozta a beszédjéből, hogy fiatal korában sok Werther-szerű regényt olvasott és azóta arra használta szabad idejét, hogy elolvasson minden kezébe kerülő könyvet, tekintet nélkül az értékére. Az ismeretei olyan különösek voltak és a jelleme olyan logikátlan, hogy Lydia, akinek tudása szokatlanul rendszeres volt s gondolkozása kiválóan logikus, megállapította róla, hogy zseniális asszony. Mert Lydia ismerte saját tehetségének csekély voltát és pusztán csak türelmes és nagytanultságú próbálkozóknak tartotta magát. Minthogy Mrs. Byronnak véletlenül megtetszett a ház, a villásreggeli és a házikisasszony intelligens hallgatása - természetes bájosságát annyira megnövelte a jó hangulat, hogy Lydiát is egészen elvarázsolta és kíváncsi kezdett lenni, meddig fokozódhatnék ez a bájosság, ha valami - például egy szerető - túlradó boldogságot árasztana Mrs. Byronra. Végül pedig rajtakapta magát, hogy azon gondolkodik, vajon képes volna-e Cashellel annyira megszerettetni magát, ahogy Cashel apja - legalább egy ideig - szerette Mrs. Byront.

Amikor vendége eltávozott, Lydia fontolgatni kezdte: van-e joga egymás elől elrejteni ezt a két embert. Nyilvánvaló volt, hogy Cashel most szerencsétlenség az anyjára nézve és jobb, ha rejtve marad előtte. De ha akármi okból elhagyná durva foglalkozását, amint ő sürgette, akkor összehozhatná őket; s a naplopó anyja jobban vigyázhatna rá a jövőben, mellesleg anyagi tekintetben is függetlenné téve őt a díjklözéstől. Ez arra a kérdésre vezette Lydiát: micsoda új foglalkozást választhatna Cashel és mennyi valószínűsége lenne annak, hogy most majd jobban megfér az anyjával, mint régen. Nem talált kielégítő választ. Visszatért hát arra a valószínűségre, hogy Cashel az ő kedvéért fog megváltozni. Ennél a tárgynál képzelete olyan messzire vitte minden ésszerű feltevéstől, hogy éppen fejét rázta saját örültségén, mikor

megjelent Bashville és bejelentette Lord Worthington, aki Alice-szal lépett be a szobába. Lydia nem látta még azóta, hogy fölfedezte az ő ajánlotta lakónak igazi mivoltát; ezért aztán a lord félt egy kicsit ettől a találkozástól. Hogy zavarát leplezze, gyorsan elmondott egy csomó közhelyet. De egy kis idő elteltével szemmel láthatóan tükön kezdett ülni. Órájára nézett és azt mondta:

- Nem akarom sürgetni önöket, hölgyeim, de az az ügy háromkor kezdődik.

- Micsoda ügy? - kérdezte Lydia, aki titokban nagyon csodálkozott, hogy a lord eljött.

- A fegyvergyakorlat, Hogyishíjják király tiszteletére. Webber azt mondta nekem, úgy rendezkedett, hogy együtt menjünk.

- Ó, hát azért jött, hogy odavigyen bennünket! Egészen elfelejtettem, ígértem, hogy elmegyek?

- Webber azt mondja. Neki kellett volna elvinni önöket, de dolga akadt és megtette nekem azt a szívességet, hogy engem küldött maga helyett. Vigye el az ördög, ő úgy beszélt, mintha ön nagyon kíváncznék oda.

Lydia hirtelen fölkel és a kocsijáért küldött.

- Nem kell sietni - mondotta. - St. James's Hallig kényelmesen elhajtunk húsz perc alatt.

- Csakhogy Islingtonba kell mennünk, a *Mezőgazdasági Csarnokba*. Lovas felvonulások is lesznek és mindenféle bohóság.

- Az Istenért - szólt Lydia -, talán ökölvívás is lesz?

- Igen - felelte Lord Worthington, elpirulva, de zavartalanul. - Még pedig sok. Általában gentlemanek csinálják, talán egy forduló kivételével, hogy megmutassák az öreg királynak a professzionistáink bokszolását is.

- Hát bocsásson meg, amíg a kalapomért megyek - mondta Lydia s elhagyta a szobát. Alice már valamivel előbb elhagyta a szobát, hogy egészen átöltözködjék, mert az alkalom jó volt az effajta tündöklésre.

- Örülten szép ma, Miss Goff - mondta Lord Worthington, amikor beszállt utánuk a kocsiba.

Alice méltóságán alulinak tartotta volna, hogy válaszoljon erre, csak gőgösen megcsóválta a fejét és titokban azon gondolkozott, vajon az emberek, ha kettejüket összehasonlítják, azt gondolják-e, hogy ő túlságosan kiöltözött, vagy azt, hogy Lydia nem öltözött fel kellőképpen. Lord Worthington úgy gondolkozott, hogy mind a kettő olyan szép, amilyen csak lehet és néhány másodpercig elmélkedett különböző asszonyok különböző stílusán, meg azon, hogy ami az egyiknek illik, egyáltalán nem illik a másiknak. Úgy tetszett neki, hogy Miss Carew közelléte filozófáló hangulatba hozza.

A *Mezőgazdasági Csarnok* első pillantása úgy tűnt fel Alice-nak, mint egy cserrel beszórt óriási szérű, amely körül egy sereg ócska, egymásra zsúfolt házat átépítettek lóverseny-tribüné, szegényesen díszítve vörös posztóval és néhány zászlóval. Lord Worthington elsősorbeli helyeket foglalt le egy ilyen erkélyen. Éppen alattuk volt a kerítés, helyenként vödörben tenyésztett örökzölddel díszítve; ehhez nyomakodott kívülről a shillinges közönség. Alice megjegyezte: nem nagy becsületére válik a rendezőségnek, hogy ezt a népséget olyan közel helyezik hozzá, hogy még a beszélgetésüket is hallhatja; de mert Lydia, úgy látszik, nem osztozott az undorodásában, ő is a közönség előkelő részére fordította a figyelmét. Az aréna szemben levő oldalán az erkélyek teljes pompájukban ragyogó virágágyakhoz hasonlítottak: az urak kalapja és kabátja, amint helyel-közzel kifeketélt, az ágyások közt levő agyagos földet képviselte. A virágok között cifra emelvény volt; egy hatalmas termetű fekete gentle-

man ült rajta magas karszékben; fenséges érzéketlensége erős ellentétben volt azzal a nyílt csodálkozással, amellyel egy csomó hozzá tartozó főember vigyorgott és bámészkodott körülötte.

- Milyen kár, hogy nem vagyunk közelebb a királyhoz! - mondta Alice. - Alig látom azt a kedves öreg fickót.

- Meg fogja látni, ez a legjobb hely, ahonnan a versenyt nézheti az ember. Nagyszerű lesz - mondta Lord Worthington.

Lydia figyelmét megragadta, hogy valami büntudat érzett a lord modorában. Egy hirtelen pillantását követve, az arénában, nem messzire észrevett egy körülbelül húsz négyszöglábnyi, karókkal és kötelekkel körülrzárt helyet. Üres volt; mellette néhány széket, egy mosdótálat és spongyát látott.

- Mi ez? - kérdezte.

- Ez? Ó, ez a ring, a gyűrű.

- De hiszen nem gyűrű. Négyszög.

- Ringnek hívják. Ezeknek sikerült a kör négyszögesítése.

Éles kürtzó harsant fel, s egy lovascsapat nyargalt be az arénába. Lydia elég szórakoztatónak találta, hogy tétlenül üljön, bámulva a lovakat és az embereket, s az *Olympiai Club* tagjait, akik a katonák visszavonulása után jelentek meg, összehasonlítgassa azt athéni márványistenekkel s Michelangelo Bacchusával vagy Dávidjával. A görög szobrok mögött nyugodt előkelőség, s az olaszok mögött heroikus erő tekintetében maradtak el, amikor falovakon ugráltak és vízszintes korlátokon himbálták magukat, mindegyik gyöngítve az előtte járó eredményeit azzal, hogy túlszárnyalta. Lord Worthington, aki hamarosan beleunt ebbe, azt suttogetta, hogy majd ha ezen a szeméten túl lesznek, egy fickó karddal kettévág egy juhot, aztán ökölvívás következik.

- Azt akarja mondani - szólt Lydia méltatlankodva -, hogy szabadon eresztenek egy juhot és lóháton, karddal vadásznak rá?

Lord Worthington nevetett és igennel felelt; de hamarosan kitűnt, hogy juhon csak egy sovány döglött birkát értettek. Egy erős altiszt kettévágta, legfelső fokozata gyanánt a citrom, állatbőr, selyemkendő-kettészelésekből álló mutatványnak; s a közönség, mely mészárszékekben sokkal undorítóbb látványokhoz is hozzá volt szokva, nem fukarkodott a tapsaival.

Az *Olympiai Club* két tagja most belépett arra a körülrzárt területre, amelyet Lord Worthington ringnek nevezett. Előbb kezét fogtak egymással - már amennyire vastagon kipárnázott kesztyűjük engedte, aztán magukhoz szorították a jobb karjukat, mintha a gyomruk abban a veszedelemben forgott volna, hogy rögtön kiesik, ha jól meg nem fogják; azzal ugrálni kezdtek egymás körül, kapáló lovak módjára, hol kinyújtva, hol visszarántva bal öklüket. Ahogy Lydia a ceremóniamester kikiáltásából nevüket és mivoltukat megtudta, mind a ketten amatőr bajnokok voltak. Kapálódzásukat, ugrálásukat nevetségesnek találta; és ha véletlenül egymásnak rontottak és összecsaptak, semmit sem tudott megkülönböztetni a támadásból, megállásból, lehajlásból, kitérésből, védésből, hátrálásból, amikre Lord Worthington lelkesen hívta fel a figyelmét, s amik föl váltva gúnyos kiáltásokat és tapsokat váltottak ki az alattuk levő shillinges közönségből. Amikor három perc múlva a két férfi egy-egy székbe hanyatlott a szorító két oldalán, mintha valami óriási fáradságot álltak volna ki, Lydia hangosan felkacagott volna, ha nem emlékeztetik Cashelre, amint a könyvtárszobában megpróbálta összeszedni magát. Egy perc múlva valaki rekedten elkiáltotta magát: rajta! - s a két harcos fölkel és újabb

három percig ismételte az előbbi mutatványt. Megint egy percnyi szünet következett; ez után négy percig tartott az ugrálás és kapálódzás; végül a bajnokok ismét kezét ráztak és elhagyták az arénát.

- Hát ez az egész? - kérdezte Lydia.

- Ez az egész - mondta Lord Worthington. - Ez a legártatlanabb és a legcsinosabb dolog a világon.

- Azt éppen nem találom, hogy csinos - jegyezte meg Lydia -, de olyan ártatlan, amilyen csak az ilyen hiábavalóság lehet. - Lelkében szemrehányást érzett, hogy tudatlanul és igazságtalanul kegyetlenséggel vádolta Cashelt, pusztán azért, mert ezt az ártalmatlan testgyakorlást folytatta.

A mutatványok tovább folytak az erőkifejtés különböző fokozatain keresztül. Különböző fegyverekkel vívott párharcok mellett lovasjátékokat, sátorütést, katonai gyakorlatokat és botvívást mutatott be egy angol csapat, amelyet hangosan megélték a klub tagjai ismét bokszoltak és ugráltak. Lydia figyelme hamarosan elfordult az arénától. A kerítésen kívül álló tömegre lenézve, meglátott egy kis embert, akire homályosan emlékezett, bár az arca nem volt felé fordítva. Egy sárga szövetruhás, zöld-nyakkendő, hatalmas termetű emberrel beszélgetett. Ennek rekedt, erős hangja volt, társának éles, durva; úgy, hogy figyelmes hallgató a tömeg zavaros lármáján keresztül is megérthette a beszélgetésüket.

- Csodálja ezt az embert? - kérdezte Lord Worthington, Lydia tekintetét követve.

- Nem. Valami különös személyiség?

- Nagy ember volt valamikor - az óriások idejében. Ránézve különösen érdekes, mint egy közös barátunk tanítómestere.

- Legyen szíves, mondja meg a nevét - szólt Lydia, a közös barát nevét értve.

- Ned Skene - válaszolt Lord Worthington, azt híván, hogy a lent álló emberről van szó. - Olyan sokra vitte a gyarmatokon, hogy megengedhetett magának és családjának egy angolországi kirándulást. A megérkezése valóságos szenzációt keltett: a múlt héten zsúfolt ház előtt lépett fel, megvívott közös barátunkkal és úgy kiütötte, mint egy gyereket. Közös barátunk kapott az alkalmon, hogy kiüttesse magát. Higgye el, hogy megölhette volna az öreg Skene-t, ha komolyan neki lát.

- Ez Skene? - kérdezte Lydia, komoly érdeklődéssel nézve rá, ami bámulattal és gyönyörűséggel töltötte el Lord Worthingont. - Ó, most megismerem azt az embert is, aki beszél vele. Az egyik Warren Lodge-beli lakóm - azt hiszem, önnek köszönhetem az ismeretségét.

- Mellish, az edző? - szólt Lord Worthington, kissé ostoba arcot vágva. - Az ám!... Milyen szép pejlova van annak a dzsidásnak!... A második, túlról.

De Lydia nem volt hajlandó a dzsidás lovára nézni.

- Paradicsom! - hallotta Skene-t éppen ekkor bosszús hitetlenséggel felkiáltani. - Hát valószínű az? - Lydiának eszébe ötlött, hogy ha Skene a saját paradicsombajutásának eshetőségeiről beszélt - az bizonyára nem valószínű.

- Kevésbé valószínű dolgok is megestek már - mondta Mellish. - Nem akarom azt mondani, hogy Cashel Byron megrokkant; de annyi bizonyos, hogy a szerencséje túlságosan nagy ahhoz, hogy tartós legyen; és azt tudom, hogy újabban nagyon mélázó lett.

- Vigye az ördög a mélázást! - kiáltott fel Skene. - Mi köze neki a mélázáshoz?

- Ó, én tudom - mondta Mellish titokzatosan.

- Te sokat tudsz - vágott vissza Skene megvetően. - Biztosan azt a fiatal fehérszemélyt gondolod, akiről annyit beszél a feleségemnek.

- Én egy fiatal úri kisasszonyról beszélek, akit szeretne elvenni. A legelőkelőbb leányok közé tartozik Angolországban - kis teremtés, olyan a képe, mint egy osztrigahéjnak a belseje és ott találkozott vele Wiltstokenban, ahol én edzettem, mielőtt a Bolygó Hollandival megverekedett. Egyszerűen abbahagyta a gyakorlást, amikor megismerte - és nem csinált meg semmit, amit mondtam neki. Olyan bizonyos voltam, hogy megrakják, hogy visszasedtem minden fillért, amit rátettem, kivéve húsz fontot, amivel kedvem szottyant ellene fogadni, amikor megváltozott a véleményem. Manó vigye azt a kisasszonyt - száz fontot vesztettem miatta.

- Csak add meg magadnak is, ami megillet, vén hülye. Akkor sem volt igazad, most sincs, azzal az istenverte Paradicsomoddal!

- Paradicsomot még sohasem verték meg.

- Az én fiacskámat sem.

- No jó, majd meglátjuk.

- Meglátjuk! Megmondom én neked, hogy mit láttam a tulajdon szememmel. Láttam én Paradicsom Billyt verekedni; nem ökölvívás az, hanem komizkodás - nem egyéb! Komizkodás! Mit - az én öreg feleségem többet tud nála.

- Tud, ördögöt! - mondta Mellish. - Hanem azok, akiket megvert, azok tele voltak tudománnyal. Shepstone, akármilyen kitanult, csak úgy tudott egyszer nyerni vele szemben, hogy csalást kiáltott, mert Billy megfélemedezett magáról és megszőgezte. Ez a hibája Billynek: nem tudja az érzéseit magába fojtani. De afféle kisasszonyos verekedők nem tudják azt az ő csúnya rohamát kiállani. Azt hiszed, törődik ő a Cashel hencegő, lassú ütéseivel? Nem a'. Megvárja, hadd üssön arra a mahagóni koponyájára, oszt visszavág neki egy olyat, amilyennel Dick Weekset ütötte le.

- Akármennyibe fogadok, hogy nem. Ha megteszi, magam megyek le a szorítóba és beverem érte a fejét. - És Skene dühösen szórta a gorombaságokat Paradicsomra, míg annyira föl nem izgatódott, hogy Mellish jónak látta lecsendesíteni a jövődölései egy részének visszavonásával és megkérdezte tőle, milyen formában volt Cashel legutóbb.

- Nem vigyáz magára úgy, ahogy kéne - mondta Skene borongva. - A londoni szokásokat mutogatja a feleségemnek meg Fannynak; most ott vannak, ni, a negyedfél shillinges helyen, az urak közt. Minden este színház; mindennap elmennek sétálni, hogy lássák a királynőt, amint áthajtat a parkon, vagy valami más effélét. A Fannykám szereti, ha vele van, mert olyan úri modorú ember: azt hiszem, az apja nem is elég jó neki, hogy a Piccadillyn sétáljon vele. Az kéne csak, hogy fekete kabátot vegyek föl és urat csináljak magamból. Osztán a feleségem, az meg éppen imádja. Azt hiszi, hogy a fiú nagyon is jó annak a fehérszemélynek, akiről te beszélsz és azt mondja neki, hogy az csak azért tesz úgy, mintha nem törődne vele, hogy a maga értékét növelje, mint ahogy én szoktam megveretni magam, hogy a szamarak ellenem fogadjanak. Az asszonyok mindig becézgették. Melbourne-ben nem az volt ebédre, amit én szerettem, hanem amit a fiú akart és akkor, amikor éppen tetszett neki. Vesszek meg, ha nem kértem sokszor vele olyasmit, amire nekem volt gusztusom. És most még azt mered mondani, hogy ez a fiú megvereti magát Paradicsom Billyvel? Hitesd el ezt az öregapáddal.

Lydia, akinek még friss emlékezetében volt Mrs. Byron bájossága, kíváncsi kezdett lenni, miféle asszony lehet ez a Mrs. Skene, aki elfoglalta helyét a fia szívében és mégsem egyéb,

mint a díjőklöző öreg felesége. Nyilván nem olyan asszony, aki rábeszél egy fiatalembert, hogy hagyja faképnél a ringet. Cashel foglalkozása és az a kérdés, hogy lemond-e róla, elrabolta Lydia figyelmét. Az arénára szögezte a szemét, de nem látta a katonákat, a vívókat, az atlétákat, akik ott foglalatoskodtak. A lelke mind jobban eltávolodott ettől a helytől, a tömeg lármája távoli zúgásba olvadt és Lydia egészen megfélemedezett róla.

Hirtelen észrevett egy rettenetes külsejű embert, aki feléje közeledett az arénán keresztül. Arcbőrének durvasága és színe a kék gránithoz hasonlított: előreugró járomcsontjai és benyomott homloka az orangutánhoz tették hasonlónak. Megborzongva riadt fel méltóságából s ismét látni és hallani kezdte a körülötte történőket; hallotta, amint odalenn néhányan dörgő tapssal fogadták ezt a jelenséget. A férfi kegyetlenül vigyorgott, rátette egyik kezét a szorító egy karójára és átugrott a köteleken. Lydia megfigyelte, hogy borzalmas fejét és óriási kezét-lábát leszámítva, jó természetű ember; fényben fürdő válla és csípője nagy erőre és mozgékony-ságra vallott.

- Hát nem olyan, mint a festett kép? - hallotta Lydia Mellish kiáltását. - *Ez* aztán formában van, látja!

- Eh! - mondta Skene megvetően. - Hát nem igazi úr az ott? Nézz csak oda. Mintha a walesi herceg volna, amint végigmegy a Pall Mallen.

Lydia megint odanézett és Cashel Byront pillantotta meg, éppen úgy, ahogy először látta a wilstokeni szilfasorban; közeledett a szorítóhoz, olyan embernek a közönyös külsejével, aki valami unalmas nyilvános ceremónián akar átesni.

- Egy isten, aki leszáll, hogy megmérkőzzék egy gladiátorral - suttogta Lord Worthington lelkesedve. - Ugye, Miss Carew? Apollo és a szatír! El kell ismernie, hogy a mi közös barátunk gyönyörű egy fickó. Ha így jelenhetnék meg társaságban, az asszonyok istenugyse...

- Csitt! - szólt rá Lydia, mintha nem tudta volna túrni a szavait.

Cashel nem ugrott át a köteleken. Nyugodtan átlépett rajtuk és visszautasítva néhány buzgólkodó barát felajánlott segítségét, felhúzott egy ökölvívó-kesztyűt, olyan finomkodva, mintha valami előkelő sétára tenne nagyúri előkészületeket. Mivel pedig így a bal keze annyira be volt bugyolálva, hogy nem használhatta fel a jobb keze szolgálatára, beledugta az ujjait a másik kesztyűbe, foga közé vette és úgy gyömöszölte rá a kezére; olyan volt, mint az áldozatát marcangoló tigris. Lydia ismét összerezsent.

- Bob Mellish - mondta Skene -, húszat teszek egy ellen, hogy megakasztja azt a híres rohamot, amivel te olyan nagyra vagy. Nohát: húszat egy ellen!

Mellish fejét rázta. Aztán a ceremónia-mester, egymásután rámutatva a két férfira, ezt kiáltotta:

- Paradicsom: professzionista. Cashel Byron: professzionista. Rajta!

Cashel most ránézett Paradicsomra, akinek mintha létezéséről sem tudott volna eddig. A két férfi előrelépett a szorító közepe felé; kezét fogtak, egész karját megrántva egymásnak; hirtelen elbocsátották egymás kezét; hátráltak egy lépést és harcrakészen kezdtek balról jobbra körbe mozogni, mint két párduc.

- Azt hiszem, tanulhatnak egy kis modort a gentlemanektől és barátságosan foghatnak kezét - mondta Alice, aki megpróbált közönyösséget tettetni, de valami határozatlan rémület fogta el Cashel láttára.

- Ez a hagyományos szokás - mondta Lord Worthington. - Azért csinálják így, mert meg akarják akadályozni, hogy egyik meglepje a másikat és megüsse a szabad kezével, mielőtt az felszabadult volna.

- Micsoda utálatos alattomoság - kiáltott fel Lydia.

- Sohasem történik meg, tudja - szólt Lord Worthington védőleg. - Nem sok haszna lenne, mert a bal kezét nem lehet így eredményesen használni.

Lydia elfordult tőle és egész figyelmét az ökölvívókra fordította. A kettő közül Paredicsom döbentette meg kevésbé. Láta, hogy ideges és tudatában van saját felcsigázott bátorságának; de ravasz vigyorgásán látszott valami vad fajtája a jó kedélynek és mintha azt ígérte volna, hogy most mindjárt valami tréfás dolgot mutat a közönségnek. Cashel lankadatlan éberséggel figyelte a mozdulatait és oldalpillantásaiban, Lydia szomorúságára, volt valami ördögi.

Paredicsom szeme hirtelen fölillant: lehúzta a fejét, rohamot kezdett; készakarva megakadt; aztán nekirent Cashelnek. Olyan hang hallatszott, mint egy pezsgődugó kipattanása - utána pedig Cashel zavartalanul állt a szorító közepén, Paredicsom meg, aki odavágódott a kötelekhez és vigyorogni próbált a saját kudarcán, egy vér-álarcon keresztül mutogatta fehér fogait.

- Gyönyörű! - kiáltotta Skene lelkesen. - Gyönyörű! Az egész világon csak én meg az én fiacskám tudjuk így leadni a felütést! Szeretném most látni a feleségem arcát! Az bolondul az ilyenért!

- Menjünk innét - mondta Alice.

- Ez nem olyan ütés volt, amilyeneket az urak adtak - mondta Lydia, Alice-ra ügyet sem vetve, Lord Worthingtonnak. - Az az ember rettenetesen vérezik.

- Csak az orra - felelte Lord Worthington. - Megszokta már az.

- Nézz oda! - ujjongott Skene. - A fiacskám egészen a kötelekig megy utána; az meg azt hiszi, hogy itt most megfogja... No, rohamozz most, ha tudsz! Látod, mi az, ha az ember jól meg tudja ítélni a dolgot!

Mellish megint csüggedten rázta a fejét. Az első idő hátralevő percei szerencsétlenek voltak Paredicsomra nézve. Szabálytalanul odavágott ellenfele bordái felé, de Cashel hátralépett, éppen csak annyira, hogy az ütés már nem érte, aztán rendkívüli gyorsasággal visszatért és olyan csapásokat mért rá, amik elöl - a kötelekhez szorulva - nem tudott meghátrálni; ahhoz pedig túlságosan lassú volt, hogy kivédje, vagy kikerülje. Megkísérelte egynéhányszor, hogy elérje ellenfele arcát, de legnagyobbreszt saját kárára tette; mert Cashel ütései sohasem voltak olyan borzalmasak, mint amikor feje ügyes mozdulattal elkerülte a bajt és megelőzte közeledő ellenfele ütését. Nem volt benne lovagiasság, irgalom; de bájoságát még az anyjái sem múlhatta felül. Kedvét lelte ütései erős voltában és új erőre kapott, amikor kesztyűi nagyot csattantak Paredicsom arcán, vagy mintha keresztül akartak volna menni a testén. A közönség előkelőbb részét undorította ez a látvány; mert Paredicsomból ömlött a vér, vére bemázolta a kesztyűket, a kesztyűk mind a két verekedő fejét és testét - szóval mindketten hamarosan vérrel voltak borítva az övüktől felfelé. A rendezők suttogva tanácskoztak, vajon nem kellene-e inkább beszüntetni az ökölvívást; de elhatározták, hogy be engedik fejezni, tekintettel az afrikai királyra, aki eddig az egész látványosságot a legcsekélyebb érdeklődés nélkül nézte végig, most pedig felemelte kezeit és összecsapta gyönyörűségében.

- Most nem vág olyan elégedett képet Billy - jegyezte meg Mellish, amikor a két ökölvívó leült az egyperces pihenőre. - Éppen olyan az arca, mint amikor Shepstone-t megszögezte.

- Mit jelent az, megszögezni valakit? - kérdezte Lydia.

- Szöges cipővel taposni a lábára - felelte Lord Worthington. - De ne féljen: ma nincs szöges cipő rajtuk. És ne nézzon így rám, Miss Carew. Nem az én hibám, hogy ilyen dolgokat tesznek.

Az idő letelt, s az ökölvívók, akiket spongyával megtisztogattak egy kicsit, gépies pontossággal ugrottak fel a „rajta” kiáltásra. Alig léptek kettőt előre, amikor Cashel, bár az ellenfele látszólag messzebb volt, semhogy az ütése elérhetné, olyat ütött a homlokára, hogy megtántorodott, aztán nevetve visszaugrott. Paradicsom előre rontott, de Cashel kijátszotta és körülszaladt a szorítóban, vállán keresztül gúnyosan nézve vissza rá. Paradicsom most már egészen kifogyott a jó kedélyből. Hebehurgya szilajsággal vágott neki; moccanás nélkül túrt el egy hatalmas csapást és vadul verekedett, egy helyben állva. Az ütések úgy hulltak, hogy Lydiát egy pillanatig a hirtelen szélrohamtól korbácsolt esőcseppekre emlékeztették, amint az ablaktáblákra koppannak. A következő pillanatban Cashel továbbssurrant és Paradicsom, akinek újból eleredt a vére, meg akarta ismételni előbbi támadását, csak hogy ekkor olyan ütést kapott, hogy féltérdre roskadt. Alighogy felállt, Cashel nekirohant és még egyszer nekikergette a korlátnak, négy kábítóan gyors ütéssel, de most tigrisenyelgéssel elengedte és kecsesen meghátrált, mint valami játszó gyerek. Paradicsom vérző, tajtékozó szájával üvöltött egyet és lerántotta a kesztyűit. A nézőtér tiltakozva kiáltott fel és Cashel, e kiáltástól figyelmeztetve, szintén le akarta húzni. De Paradicsom rávetette magát, mielőtt megtehetné volna; s a két férfi összekapaszkodva hevert, iszonyú lárma közepette. Lord Worthington és mások fölugrottak és izgatottan kiáltották: „Szabálytalanság! Ne verekedjenek!” és méltatlankodó zaj támadt, amikor meglátták, hogy Paradicsom Cashel vállába harap, amint küszködnek, hogy földre nyomják egymást. Lydia, először életében, fölsikoltott. Aztán látta, hogy Cashel, akinek arca éppen olyan vad volt, mint az ellenfelé, Paradicsom nyaka köré fűzi a karját; fölemeli, mint szénhordó a zsákot és fejével lefelé maga mögé dobja a földre, aztán rögtön ráveti magát egész súlyával és erejével. Azonnal elválasztotta őket egy sereg rendező, versenybíró, rendőr és mások, akik a szorító felé rohantak, mihelyt Paradicsom lehúzta a kesztyűit.

Zavaros veszekedés következett. Skene átugrott a kerítésen és káromkodást, fenyegetőzést, gorombaságokat üvöltözött Paradicsom felé, aki segítség nélkül állni sem tudva, megpróbálta fölnyitni nehéz szempilláit és megérteni, hogy mi történt vele. Csak növelte még a zavart egy tucat ember, aki biztatta, hogy keljen föl, szidta a viselkedése miatt, vagy Skene-t próbálta csöndesíteni. Másfelől meg Cashel dühöngött a rendezőkre, akik figyelmeztették, hogy a kesztyűs mérkőzések szabályai nem engedik meg a verekedést és birkózást.

- Vigye el az ördög a szabályokat! - hallotta Lydia kiáltani. - Megharapott és én a pokolba...

Most aztán mindenki egyszerre beszélt és Lydia csak találgatta ennek a mondatnak a folytatását. Cashel, úgy látszott, nem bír a dühével; Paradicsom, amikor magához tért, nyugodtabban viselkedett. Lord Worthington lement a szorítóba és megpróbálta lecsendesíteni ezt a méregdudát, de Cashel dühösen rázta le kezét a válláról, megfenyegetett egy rendezőt, aki szigorúan rendre merészelt utasítani; eszeveszetten csapkodta megsebzett vállát összeszorított öklével; hangosabban káromkodott és veszekedett valamennyiüknél, úgy, hogy már Skene is elkezdte mondogatni, hogy talán elég lenne a lármból. Aztán Lord Worthington sűgött neki még egy szót - és Cashel hirtelen lecsillapodott; sápadtan, szégyenkezve ült le egy székre a maga sarkában, mintha el akarna rejtőzni. Öt perc múlva kilépett a tömegeből Paradicsommal és nagy éljenzés közt kezét fogott vele. Cashel volt az alázatosabb kettejük között. Egyszer sem emelte szemét az erkélyre és sietett visszahúzódni. Csak hogy elcsípte egy egyenruhás tiszt, hogy az emelvényre vigye és bemutassa az afrikai királynak: ezt a megtiszteltetést nem utasíthatta el.

A király, tolmács segítségével, kifejezte előtte, hogy végtelen gyönyörűségére szolgált, amit Casheltől látott és rendkívül meglepődött, hogy Cashel derekassága ellenére nincs sem a hadseregben, sem a parlamentben. Cashel nagy zavarban volt; de azért becsülettel állta meg a helyét, hála a tolmácsnak, aki megszokta, hogy alkalomhoz illő beszédek találjon ki a király helyett, ha nyilvánosan szerepelt és most elég szeretetreméltó volt, hogy hasonlóképpen cselekedjék Cashel helyett is.

Eközben Lord Worthington visszatért a helyére.

- Minden rendben van - mondta Lydiának. - Byron rögtön elhallgatott, amikor azt mondtam neki, hogy arisztokrata barátai látják; Paradicsom meg úgy össze volt törve, hogy most sír odalent egy sarokban. Védekezett, de azt azért most is fenntartja, hogy kesztyű nélkül meg tudja verni közös barátunkat; s akik fogadtak rá, nyilván ugyanezt hiszik; mert megállapodtak, hogy ősszel megverekszenek; ezer fontban fogadtak.

- Megverekszenek! Hát nem akarja otthagyni a foglalkozását?

- Nem - felelte Lord Worthington csodálkozva. - Ugyan, mi a csodáért hagyná ott? Paradicsom pénze annyi, mintha már a zsebében volna. Látta, hogy mit tud.

- Eleget láttam. Alice: mehetünk, amikor tetszik.

Miss Carew másnap visszatért Wiltstokenba. Miss Goff Londonban maradt, hogy befejezze az idényt egy barátságos hölgy szárnyai alatt, aki valamennyi leányát férjhezadta és inkább neki akart látni Alice férjhezadásának, semhogy tétlen maradjon.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Alice kényelmesebben érezte magát az idény hátralevő részében. Büszke volt ugyan Lydiával való összetartozására, de jelenlétében mindig érezte, hogy elhomályosítja; most, hogy Lydia távozott, a büszkeség megmaradt, s az alsóbbrendűség érzése elfelejtődött. A szabadság bátrabbá és nemesebbé tette. Sőt, elkezdte saját ítéletét biztosabb vezetőnek tartani a mindennapi élet ügyeiben, mint úrnője példáját. Hát nem volt neki igaza, hogy Cashelt tudatlan és közönséges embernek nyilvánította, amikor Lydia, az ő intése ellenére, legutóbb meghívta magához? És most minden újság megerősíti azt a véleményt, amit ő hónapokkal ezelőtt megpróbált elfogadtatni Lydiával. A bemutató estjén a rikkancsok telikiabálták az utcákat: „Durva jelenet két ökölvívó közt, Islingtonban, az afrikai király jelenlétében!” Másnap a legelőkelőbb újságok mondták meg a véleményüket azokról, akik a díjöklözés brutális szórakozását ismét fel akarják éleszteni; vádolták a hatóságot, hogy elnéz ilyesmit és követelték, hogy erős kézzel vessen véget egyszerre a dolognak. Egy nonkonformista lap ezt írta: „Amíg ezt a szégyenfoltot le nem töröljük magunkról, hittérítőink nem állíthatják, hogy Anglia a béke Evangéliumának a forrása.” Alice összegyűjtötte ezeket a lapokat és elküldte Wiltstokenba.

Ami ezt a tárgyat illeti, egy ember mindenestre osztotta Alice nézeteit. Valahányszor Lucian Webberrel találkozott, mindig Cashelről beszéltek, változatlanul arra az eredményre jutva, hogy ámbár furcsa viselkedésével kielégítette Lydia szerencsétlen különködő hajlamát, azért Lydia mégsem viseltetett iránta komoly érdeklődéssel és most semmi körülmények között nem újítaná fel a vele való érintkezést. Lucian kevés vigasztalást talált ezekben a beszélgetésekben és rendszeren az a határozatlan érzés bántotta utánuk, hogy - közönséges volt. De amikor legközelebb találkoztak, megint csak Cashelre terelte a szót s mindig azzal jutalmazta Alice nézeteinek bámulatos józanságát, hogy legalább is háromszor táncolt vele, ha táncestélyen találkoztak. A táncuk még kevésbé volt kongeniális, mint a beszélgetésük. Lucian mereven és ügyetlenül táncolt. Alice, akinek izomereje és kitartása nagyobb volt, mint amekkorát Mr. Mellish valaha mesterségesen produkálni tudott, gyors mozgás és erős testgyakorlás után vágyódott. A Luciannal való keringés olyan volt, mintha egy botot cipelt volna körül a teremben, úgy, ahogy a bábszínházak Vitéz Lászlója hordja a botját. Akármennyire érezte is, hogy rendkívül korrekt erkölcsi felfogású ember és fontos politikai személyiség, akit a magánéletben is nagyon meg kell becsülni, mert Miss Carew unokabátyja - mégis szomorú volt olyan negyedórákat tölteni vele, amiket a társaság legjobb táncosai kértek el tőle.

Kezdte unni a Cashelről és Lydiáról való beszédet. Kezdte unni Lucian merevségét. Különösképpen unni kezdte pedig, hogy folyvást örködni kellett saját modora és elvei fölött. Ez az örködés valamelyest hiábavalónak bizonyult; mert egy este véletlenül meghallotta, amint egy előkelő hölgy (azt híven, hogy nem hallgat oda) úgy beszélt róla, mint gögös vidéki leányról. Egy hétig nem szólt egy szót sem, nem tett egy mozdulatot sem társaságban, anélkül, hogy meg ne fontolta volna: nem tarthatja-e ezt valami rosszakaratú megfigyelő vidékinek vagy gögösnek. De minél inkább törekedett arra, hogy tökéletesen ura legyen a viselkedésének, annál gyűlöletesebb színben tűnt fel önmaga előtt és - meg volt róla győződve - mások előtt is. Irigyelte Lydiának a titkát, ahogy mindig a helyes dolgot tudta cselekedni a helyes időben, még akkor is, ha nem törődött a szokásokkal. Néha szidta a társasága ostobaságát. Lehetetlen volt merevnek nem lenni ezekkel szemben. Ha valami szórakoztató férfival csevegett, aki megneveltette és elérte, hogy egy pillanatra megfélemezte magáról, később megbánta, hogy ilyen bizalmas volt vele. De látta, hogy azok, akiknek a viselkedését leginkább irigyelte, nagyon vígak voltak társaságban is. Végre már félni kezdett, hogy aránylag szerény száрма-

zása miatt soha életében nem fog szert tenni arra az előkelő modorra, amely után annyira vágyódott.

Egy napon kételkedés fogta el, vajon Lucian igazán olyan föltétlen tekintély és példakép-e a személyes viselkedés tekintetében, mint eddig hitte. Táncolni nem tud; társalgása tudákos; lehetetlen jól érezni magát az embernek, amikor vele beszél. Bátor dolog az, meghódolni az ő nézetei előtt? Bátor dolog egyáltalán valami előtt meghódolni? Alice büszkén biggyesztette az ajkát és hitetlenné kezdett válni. Aztán egy visszaemlékezés, amely eddig mindig megbotránkozást ébresztett benne, most megnevette. Eszébe jutott az a botrányos látvány, amikor a merev, egyenes Lucian beleroskadt Mrs. Hoskyn aranyozott karosszékébe, hogy például szolgáljon a díjöklözőnek az erőlködés hiábavalóságáról szóló elméletére. Mi volt valójában Cashel kezének ez a simogató érintése ahhoz a rettenetes doboláshoz képest, amit a Paradicsom bordáin vitt véghez? Igaz lenne, hogy az erőlködés hiábavaló - például a személyes viselkedésben is? Amint ezt a kérdést föltette, lelkében megvillant egy sugara annak az igazságnak, amely Cashel groteszk kísérlete mélyén rejtőzött. Sokat gondolkozott rajta; s egy délután, amikor négy zsúrra ment el egymásután, új szempontból tanulmányozta a többi vendég viselkedését; összehasonlította a kitűnő modorút a tisztességes modorúval és saját mostani énjét mind a kettővel. Az eredmény félig-meddig meggyőzte arról, hogy első londoni idényén keresztül azzal foglalkozott, hogy nagy fáradsággal mutogassa a világnak nagyon éretlen önteltségét - vagy, amint lelkiismerete mondotta, azzal, hogy elviselhetetlen bolondot csináljon magából.

Aztán jött egy-két meghívás a távolabbi nyugati városrészekből - South Kensingtonból és Bayswaterből, s itt valamivel mélyebb társadalmi rétegekkel találkozott, a nagykereskedő középosztállyal, s ennek a doktoraival, ügyvédekkel és papságával. Saját maga óriási karikatúráját találta bennük - egy társaságot, amely szégyelli önmagát, fél önmagától, gyanúsít másokat azzal, hogy önmaguk mernek lenni és jogot formál, hogy ezért megvesse őket; s annyira megmerevíti, elsorvasztja magát, hogy ha valakinek van bátorsága vasárnap zongorázni, automatikusan kilöki a társaság nyomása és odadobja egy kárhózas bohémországba, ahol az emberek azzal mulatnak, hogy tréfát üznek a művészettel... Alice elismerte, hogy ehhez az osztályhoz tartozik, de azért nem kímélte meg attól a gúnytól, amit - az ő szempontjából éppen úgy, mint Miss Carew fölényes helyzetéből nézve - megérdemelt unalmas, gyászos táncuk, szemelláthatóan kicirkalmazott viselkedésük, kérkedésük, folytonos nagyzólastól megrontott hangjuk és beszédmodjuk, szolgálkkal szemben megszokott szemtelenségük, bálványozó hódolatuk a rang előtt, túlságos ünnep-tiszteletük és még egy csomó más megnyilatkozásuk, amiket Alice - éppen nem érezvén magát illetékesnek, hogy a baj gyökerét is megtalálja, a *közönségesség* szóban foglalt össze.

Kevéssel ezután találkozott Luciannal egy táncestélyen. Lucian későn jött, mint rendesen és komolyan kérdezte, hogy volna-e kegyes táncolni vele. Sohasem változtatott a felkérésnek ezen a formáján. Nagy meglepetésére Alice nem egykönnyen adta meg ezt a kegyet és az esetleges „második hogy volt”-ot ajánlotta fel neki. Lucian meghajolt. Éppen ekkor érkezett oda egy fiatalember és megjegyvezve, hogy azt hiszi, ez az ő fordulója, elvitte Alice-t. Lucian elnézően mosolygott és azt gondolta, hogy Alice modora csodálatos módon megjavult ugyan a régihez képest, de azért néha alacsonyabb hangot használ, mint amilyenre ő példát ad neki.

Amikor eljött az ő fordulója és kétszer körültáncolták a termet a második ráadás hangjai mellett - megálltak, de Alice azért hajlandó volt Luciannal maradni, míg a keringő tart, s a férfi megkérdezte, hogy hallott-e valamit Lydiáról?

- Mindig ezt kérdezi tőlem - felelte neki. - Lydia csak akkor ír, ha valami különös közlendője van, s akkor is csak néhány sort.

- Tudom. De hátha volt valami különös közlendője, mióta utolszor találkoztunk.
 - Nem volt - mondta Alice, akit felbosszantott Lucian kissé ravasz mosolygása.
 - Lydia örülni fog, ha megtudja, hogy legutóbb sikerült megszabadítanom Warren Lodge-ot azoktól a nem éppen kívánatos lakóktól.
 - Azt hittem, már rég elmentek - mondta Alice közönyösen.
 - Alig voltak ott egy hónavnál tovább. Csak az volt nehéz, hogy a bérletről lemondassam őket. No, akárhogy is, de most megszabadultunk tőlük. Az otthagadásuk egyedüli emléke egy biblia; a lapjai félig ki vannak tépve, félig telefirkálva fogadások följegyzésével, izzasztó és egyéb szerek receptjeivel és egy sereg érthetetlen emlékeztetővel. Egy tintával írott, elhalványodott fölírás így hangzik: „Robert Mellishnek szerető édesanyja, abban a reményben, hogy mindig ennek a könyvnek az útjain fog járni.” Félek, hogy ez a reménység nem teljesedett.
 - Micsoda gazság szétszaggatni egy bibliát! - mondta Alice komolyan. Aztán föl kacagott és hozzátette: - Tudom, hogy nem illik nevetni ezen, de nem tehetek róla.
 - Én nagyon is komolynak tartom a dolgot - mondta Lucian, aki szerette megmutatni, hogy nincs minden meleg érzés híján. - Képzeld csak el ennek a szegény asszonynak az ártatlan hitét a fia jövőjében. Ha előre tudta volna!
 - A könyvfeliratok olyanok, mint a sírfeliratok - mondta Alice megvetően. - Nem kell azokat nagyon komolyan venni.
 - Örülök, hogy ezeknek az embereknek nincs többé ürügyük, hogy Wiltstokenba járjanak. Igazán nagyon szerencsétlen dolog volt, hogy Lydiának meg kellett ismerkedni egyikükkel.
 - Ezt már legalább ötvenszer elmondta - válaszolt Alice elszántan. - Azt hiszem, ön féltékeny arra a szegény ökölvívóra.
- Lucian fülig pirult. Alice reszketett saját merészségétől, de bátran szembenézett vele.
- No, ez már... igazán képtelenség - mondotta, azzal is elárulva zavarát, hogy rendes viselkedésétől egészen idegen könnyedséget erőszakolt magára. - Ugyan, micsoda értelemben lehetnék féltékeny, Miss Goff?
 - Azt ön legjobban tudhatja.
- Lucian végre észrevette, hogy Alice-ban valami változás történt és ő elvesztette a talajt körülötte. Sértett hiúsága, mint valami maró sav, egyszerre kitörölte lelkéből azt a véleményt, hogy Alice alapjában véve helyesen gondolkozó és becsülésre méltó leány. Másik vélemény támadt az első helyébe: hogy elkényeztetett szépség. És mert éppenséggel nem azokat a nőket szerette legjobban, akiknek viselkedése legjobban megegyezett az ő nézeteivel - ez a változás nem is jelentett minden tekintetben rosszabbra fordulást. Mindössze ezt az utolsó megjegyzést nem tudta elfelejteni, bár megpróbálta elrejtteni Alice előtt, hogy milyen bántó ránézve.
- Azt hiszem, szájalmas alak lennék, ha meg kéne verekednem a versenytársammal - mondta mosolyogva.
 - Hívja ki és löje le - felelte Alice élénken. - A pisztollyal valószínűleg nem tud banni.
- Lucian megint mosolygott, de ha Alice tudta volna, milyen komolyan foglalkozott néhány perccel előbb azzal, amit most ő tanácsolt neki, s hogy lemondott róla, mert kivihetetlennek találta - nem adta volna ezt a tanácsot. Az, hogy Cashelt lelője, nem annyira bűn volt Lucian szemében, mint inkább fényűzés, amit nem engedhet meg magának. És most Alice, boldogan,

hogy azt a Mr. Webbert, akire olyan sok érdemtelen tiszteletet pazarolt, éppen olyan fitymálva kezelheti, mint wiltstokeni udvarlóit - szórakozni kezdett azzal, hogy kínozza egy kicsit.

- Különös - mondta, legjobb tudása szerint utánozva Lydia elgondolkozó beszédmódját -, hogy egy ilyen közönséges ember ennyire megszerettetheti magát Lydiával. Nem azért volt így, mert olyan csinos fiú - Lydia egyáltalán nem törődik azzal. Azt hiszem, London legszebb emberére sem vetne egy meleg pillantást, annyira nem törődik a testi dolgokkal. És mégis gyönyörűsége telt benne, ha ezzel beszélgethetett.

- Ó, ez tévedés. Lydiának olyan modora van, amely elhitei az emberekkel, hogy nagyon érdeklődik az iránt, akiről véletlenül éppen szó van; de ez csak modor dolga... nem jelent semmit. Nagyon jól ismerem Lydia modorát, de ez egészen más valami.

Lucian szemrehányóan rázta a fejét.

- Nem tudok tréfálni ilyen fontos dologgal - mondta, elhatározva, hogy megpróbálja helyreállítani a méltóságát Alice szemében. - Azt hiszem, Miss Goff, ön talán nem is sejti, milyen képtelen a föltevése. Nem sok kiváló ember van Európában, akivel az unokahúgom nincs személyes ismeretségben. Egy nagyon csinos fiatal leányt, aki keveset látott még a világból, talán megcsalhat egy Byron-fajta ember külseje. De társasághoz szokott nő nem követhet el ilyen hibát. Bizonyosan mulattatta egy pillanatig ennek az embernek a közönségessége és faragatlan udvarlása, de...

- De miért hívta meg péntek délutánokra?

- Pusztá udvariasság, amiben azért részesítette, mert valami utcai kellemetlenségben segítségére jött.

- Azzal az erővel egy rendőrt is meghívhatott volna. Nem hiszem, hogy ez lenne az oka.

Lucian ebben a pillanatban gyűlölte Alice-t.

- Sajnálom, hogy ön lehetségesnek tart ilyesmit - mondta. - Nem folytatnók a keringőt?

Alice még nem volt képes eltérni azt a gyanúsítást, hogy ő nem érti eléggé a társaság mivoltát, hogy egész nagyságában lássa a Lydia és Cashel közt levő különbséget.

- Nagyon jól tudom, hogy lehetetlen - mondta régi modorában. - Nem is úgy értettem.

Lucian, nem akarván tovább csevegni arról, hogyan értette a dolgot Alice, a keringőzésben keresett menedéket; eközben pedig Alice azt tanácsolta neki, hogy vegyen egy tucat leckét egy táncmesternőtől, aki szerinte rendkívül ügyesen tudja az urakat megtanítani arra, amit ő sikkes táncnak nevezett. Ez a támadás olyan dermesztő hatású volt, hogy Alice - attól félvén, hogy új elvei kissé messze találták vezetni - hangot változtatott és kifejezte csodálkozását azon a sok és változatos munkán, amit Lucian a hivatalában végez. Lucian teljes komolysággal fogadta el a bókjait, s engedte örülni Alice-t, hogy sikerült őt megbékéltetnie. De Alice csalódott. Egyáltalán nem értett a politikához és hivatalos dolgokhoz és Lucian látta, mennyire értéktelen az a csodálat, amellyel az ő állítólagos szerepe iránt viseltetik; bár azt helyesnek találta, hogy Alice tisztelje ezt a hatalmat mélységes tudatlanságában. Ami túske módjára szurkálta a hiúságát, az volt, hogy ez a leány elég kicsinek tartotta őt ahhoz, hogy féltékeny legyen arra a szegény ökölvívóra - és a táncát nem találta elég sikkesnek.

E tánc után Alice sokat gondolkozott Lucianról és arról a módról is, ahogy a társadalom a házasságokat szabályozza. Mielőtt Miss Carew magához vette, sokszor sóhajtozott: miért mozog minden valamirevaló ember, akiről csak tud, olyan körben, ahová egy közönséges nevelőnő nem is remélheti, hogy bejuthat valaha. Találkozott velük néha-néha nyilvános

bálokon, de tartós ismeretség és házassági ajánlatok tekintetében a wiltstokeni bennszülött ifjúságtól függött, amelynek tagjait lenézte, mint faragatlan tuskókat, vagy divatbábokat; s akik közül Wallace Parker még messze kiemelkedett, mint egyetemet végzett, tanult, igazi úriember. Most, hogy körülrajongott szépség gyanánt szerepelt olyan társaságban, mely aligha fogadta volna be Wallace Parkert, úgy találta, hogy azok a valamirevaló emberek ifjabb fiúk, szegények és különcök; sokkal különb keringőtáncosok Lucian Webbernél, de gondolni sem lehet arra, hogy otthont alapítson velük az ember. Alice tapasztalásból ismerte a szegénység bajait, kiváló férfiakkal ellenben csak költői olvasmányában találkozott, amiket sohasem hozott komolyan kapcsolatba a való élet lehetőségeivel. Nem érezte, mekkora nélkülözést jelent közönséges szellemű emberekkel élni: de nagyon is érezte, hogy mit jelent a pénz hiánya. Nem mintha közönyös lett volna a korrektséggel szemben, úgy, ahogy ő értelmezte. Semmi sem bírta volna rá, hogy hozzámenjen akármilyen gazdag emberhez is, akit rossznak ismer. Neki pénz, kifogástalan jellem és társadalmi állás kellett, de természetesen éppen ennyire vágyódott fiatalság és szépség után is; és ez volt az a pont, ahol kielégítetlennek érezte magát. Egyrészt a csinos, jómodorú, előkelő származású urak valamennyien fülig úsztak az adósságban, jóval kisebb jövedelmekből élve, mint aminővel Wallace Parker csábította őt; másrészt meg legnagyobb része azoknak, akik rangot és vagyont is örököltek, megjelenésben, modorban éppen úgy alatta állt Wallace Parkernek, mint műveltség tekintetében. Olyan ember, aki minden követelését kielégítette volna, egy sem mutatta a legcsekélyebb hajlandóságot sem, hogy beleszeressen.

Egy ragyogó júliusi délelőttön Alice, egy lovászfű kíséretében, lóháton ment ki a parkba. A reggel frissége látszott lovakon és lovasokon; nem voltak még ülésükben bágyadtan hátradülő kocsikázók, sem elégedetlen nézők a székeken, hogy irigyeljék őket. Alice, aki jobban lovagolt, mint várni lehetett volna kevés gyakorlás után, jól festett a nyeregben. Éppen élénk ügetésre ösztökölte lovát, amikor megpillantott egy nagy fehér paripát, amelynek hátán Wallace Parker közeledett feléje.

- Ah - kiáltott fel Parker, ügyesen megfordítva lovát és ugyanakkor megemelve a kalapját, a gavallérság és lovagolni tudás célzatos fitogtatásával. - Hogy vagy, Alice?

- Uram Isten! - kiáltott Alice, csodálkozásában elfeledve ügyelni a modorára. - Mi szél hoz erre? Hogy a csodába jutottál ehhez a lóhoz?

- Azt hiszem, Alice - mondta Parker elégedetten azzal a hatással, amit elért -, hogy éppen azért vagyok itt, amiért te: előkelő módon akarom élvezni a reggelt. Ami Rozinantét illeti, azt kölcsön kaptam. Tiéd ez a gesztenyebarna ló? Bocsásd meg ezt a goromba kérdést.

- Nem - felelte Alice, kissé elpirulva. - Itt ugyan nem gondolná az ember, hogy veled akad össze.

- Ó, pedig mindig kijárok ide szezonzár idején. De bizonyosan nem gondoltuk volna, hogy itt találkozunk... egy évvel ezelőtt.

Alice érezte, hogy ő húzza a rövidebbet ebben a társalgásban. Másra terelte a szót.

- Voltál Wiltstokenban, amióta utoljára láttalak?

- Igen. Hetenkint legalább egyszer kimegyek.

- Hetenkint! Janet sohasem mondta.

Parker ravasz pillantással sejtette, hogy alighanem tudja ennek az okát; de nem szólt semmit. Alice megsértődött és nem akart odáig leereszkedni, hogy kérdezősködjék. Végre is Wallace szólalt meg:

- Hogy van Miss Thingumbob? (Izé kisasszony.)

- Nem ismerek ilyen nevű hölgyet.

- Nagyon jól tudod, kire gondolok. A te előkelő gazdád, Miss Carew.

Alice elpirult dühében.

- Nagyon szemtelen vagy, Wallace - mondta, lovaglóostorát suhogtatva. - Hogy mered Miss Carew-t gazdámnak nevezni?

Wallace hirtelen ünnepélyes arcot vágott.

- Nem tudtam, hogy kifogásod van az ellen, ha eszedbe juttatják, hogy mi mindennel tartozol neki - mondta. - Janet sohasem beszél róla hálátlanul, pedig érte semmit sem tett.

- Én nem beszéltem hálátlanul - tiltakozott Alice, szinte sírva. - Bizonyos vagyok benne, hogy te egyebet sem teszel, csak rosszat beszélsz rólam otthon.

- Ez is mutatja, mennyire nem érted meg az én igazi jellememet. Mindig védelmezlek.

- Védelmezel? Miért? Mit tettem? Hogy érted ezt?

- Ó, én sehogy sem értem, ha te nem érted. Azt hittem, amikor az előbb védekeztél, hogy érzed a hibás voltodat.

- Nem védekeztem. Ne merj még egyszer ilyet mondani, Wallace.

- Mindig engedelmes szolgád maradok - felelte Wallace gúnyos alázattal.

Alice úgy tett, mintha nem hallotta volna és gyorsabb ügetésre biztatta lovát az ostorával. A fehér ló nem volt ügető és Parker nehézkes vágatással követte Alice-t. Alice, szégyenkezve és félve, hogy nevetségessé tette magát, hamar meglassította a tempót, s a fehér ló, egyszerű lépésig lassúva, minden lépésre nagyot csapkodott szabálytalanul hosszú sörényével és farkával.

- Mondanivalóm van számodra - szólt végül Parker.

Alice nem méltatta feleletre.

- Jobb, ha mindjárt megtudod - folytatta a férfi. - A dolog úgy áll, hogy el akarom venni Janetet.

- Janet nem megy hozzád - mondta Alice gyorsan.

Parker önérzetesen mosolygott s azt felelte:

- Nem hiszem, hogy bármi nehézséget is támasztana, ha értésére adnád, hogy *köztünk* mindennek vége.

- Minek van vége?

- Hát jó, ha neked jobban tetszik: hogy sohasem volt semmi köztünk. Janet azt hiszi, hogy jegyesek voltunk. Sokan hitték még ezt, amíg te nagy urak közé nem kerültél.

- Arról nem tehetek, hogy mit hittek az emberek.

- És mind tudják, hogy én legalább komolyan vettem a dolgot, amennyire engem illetett.

- Wallace - mondta Alice, hirtelen változtatva a hangján -, azt hiszem, jobb lenne, ha elválnánk. Nincs rendjén, hogy végiglovagoljak veled a parkon, amikor nincs velem más hozzám-tartozó, mint egy szolga.

- Amint tetszik - felelte Wallace hidegen, megállítva a lovát. - Biztosíthatom Janetet, hogy te kívánod a velem való házasságát?

- Semmi esetre. Senkinek sem kívánom, hogy hozzád menjen feleségül, legkevésbé a nővéremnek. Én sokkal kevesebbet érek, mint Janet és ő sokkal különb férjet érdemel, mint én.

- Egészen egyetérték veled, bár nem látom, mi köze van ennek a dologhoz. Amennyire megértelek, se te magad nem akarsz hozzám jönni - gondold meg, hogy én még most is kész vagyok eleget tenni a kötelezettségemnek -, sem azt nem akarod, hogy mást vegyek el. Nem így van?

- Megmondhatod Janetnek - szólt Alice élénken, égő arccal - hogy ha mi... te meg én... arra volnánk ítélve, hogy örökké együtt éljünk egy elhagyatott szigete... nem! Majd írok én neki. Isten áldjon.

Parker, aki eddig nem vesztette el a nyugalmát, most izgatottnak látszott.

- Kérlek, Alice - mondotta -, ne írd neki semmi rosszat rólam. Ha igazat akarsz írni, nem is teheted.

- Igazán szereted Janetet? - kérdezte Alice tétovázva.

- Természetesen - felelte Wallace megsértődve. - Janet nagyon kiváló leány.

- Azt én mindig mondtam - jelentette ki Alice bosszankodva, hogy más megelőzte ennek az elismerésében. - Az egyszerű igazságot írom meg neki - hogy köztünk sohasem volt semmi egyéb, mint ami unokatestvérek között szokott és részemről nem is lehetett volna soha több. Most pedig mennem kell. Nem tudom, mit gondolhat már ez az ember.

- Sajnáltnám, ha veszítenél miattam a becsüléséből - mondta Parker gúnyosan. - Isten veled, Alice. - A gyöngédtelen hangon elmondott búcsú után megint megemelte kalapját, miközben kurtára fogta fehér lova kantárját és elvágatott. Nem volt igaz, hogy minden szezomban lovagolni szokott a parkban. Megtudta Janettől, hogy Alice itt lovagol délelőttöként; kibérelte a fehér lovat, hogy egyforma helyzetben találkozzanak; érezve, hogy egy lovon ülő úriember semmi társadalmi hátrányban nem lehet egy hölgygel szemben, akármilyen előkelő társasághoz tartozik is.

Ami Alice-t illeti: nagyon el volt keseredve, amiért eszébe juttatták, hogy Miss Carew a gazdája. Közvetlen, sürgős szükségét érezte, hogy független helyzetet biztosítson magának. És mert ennek egyedüli módja a házasság volt, már majdnem elhatározta, hogy akárkihez hozzámegy, tekintet nélkül személyre, korra, természetre -, ha a Miss Carew helyzetéhez hasonlót adhat neki abban a kis világban, amelynek nem régen tanulta el modorát és szokásait.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Amikor az ősz beköszöntött, Alice Skóciában volt és vadászni tanult; Lydia pedig Wiltstokban rendezte sajtó alá apja leveleit és emlékiratait. Nem dolgozott a kastélyban. Ott valamennyi terem kupolás, csúcsíves, aranydíszű, galériás, háromszögű, hatszögű, mindenféle szögű volt, csak négyszögű nem: mind eszébe juttatta az Ezeregyéjszaka meséit, csak éppen az apja életére vonatkozó gondolatokkal nem fért meg. Munkára alkalmas helyiség keresése közben eszébe jutott, hogy épített egy kis pavillont a szilfasorban. De nem akart éppen most bajlódni a munkásokkal, hát kitakarította és kimeszeltette Warren Lodge-ot, a konyhát kényelmes könyvtárrá alakította át, ahonnét, ha az íróasztalát a szoba közepére tette és szembeült az ajtóval, az egyik ablakon keresztül a szilfasorra láthatott, a másikon pedig egy erdőre s egy rétre, amiket országút és csatorna szelt át s ezeken túl széles, birkalegelőnek használt zöld lejtő zárta be a képet. A többi helyiséget két szolgáló foglalta el, akik separtek és törülgettek a házban és elkészítették Miss Carew ebédjét, megjelentek csöngetésére és megvitték üzeneteit a kastélyba. Ha semmi dolguk nem volt, kiültek a napra és regényt olvastak.

Amikor Lydia már két hónapja napról napra dolgozott ebben a rejtekben, lelke annyira megtelt az apja társaságában folytatott régi életével, hogy ha a cselédek megzavarták, mindannyiszor újra kellett visszazökkennie a jelenbe. Augusztus tizenkettedikén Phoebe, az egyik szobaleány, belépett hozzá és így szólt:

- Kérem, kisasszony, Bashville kérdezteti, szabad-e egy percre beszélnie a kisasszonnyal.

Lydia megadta az engedelmet és az inas belépett. Cashellel való verekedése óta még nem nyerte vissza régi hidegvérét. Modora, beszéde éppen olyan sima és tiszteletteljes volt, mint azelőtt, de nyugalma nem volt tartós: összeveszett a főkomornyikkal, aki megszidta, amiért elpirult. Most azért jött, hogy kimenőt kérjen délutánra. Ritkán kért effajta kegyeket és sohasem utasították el.

- Több ember jár az országúton, mint rendszeren - jegyezte meg Lydia, amikor az inas köszönetet mondott neki. - Nem tudja, miért?

- Nem, kisasszony - felelte Bashville és elpirult.

- Tizenkettedikén megkezdődik a vadász-idő - mondta Lydia -, de azt hiszem, ennek semmi köze ahhoz. Van valami verseny, vagy vásár, vagy más efféle a szomszédságban?

- Nem tudok róla, kisasszony.

Lydia bemártotta tollát a tintába és nem gondolt többet a dologra. Bashville visszatért a kastélyba és úgy kiöltözött, mint valami sportkedvelő vidéki úr, aki szabad idejét kinn akarja eltölteni.

A délelőtt nyugodtan telt el. Warren Lodge-ban nem hallatszott egyéb nesz, mint Lydia tollának percegése, kedves csont-órájának ketyegése, néha egy edény csörgése a konyhából, s a madarak és szolgálók hangja odakint. Amint az ebéd ideje közeledett, Lydia kissé nyugtalan kezdett lenni. Félbeszakította munkáját, hogy az órájára nézzen és tollszára végével elsöpört valami szemetet az itatósról. Aztán szórakozottan nézett ki az ablakon, a szilfasoron végig, ahol egyszer - azt hitte - egy erdei istent pillantott meg. Most kevésbé regényes személyiséget látott: egy rendőrt. Hitetlenül nézett oda újra: még mindig ott volt egy sisakos, feketeszakállas férfiú, fekete foltként a zöld képen, gondosan figyelve a környező vidékre. Lydia behívta Phoebet és elküldte: kérdezze meg, hogy mit akar ez az ember.

A leány hamarosan visszatért, lélekszakadva, azzal az újsággal, hogy még egy tucát rendőr rejtőzik a szilfák között, s az, akivel ő beszélt, nem mondta meg, hogy mit akar, hanem megkérdezte tőle, hány kapuja van a parknak és mindig be vannak-e zárva; meg hogy látott-e valakit errefelé. Bizonyosra vette, hogy valahol gyilkosságot követtek el. Lydia vállat vont és betálatlatta az ebédet, amely közben Phoebe mohón bámult ki az ablakon és engedte, hogy úrnője maga szolgálja ki magát.

- Phoebe - szólt Lydia, amikor leraktak -, menj a kapushoz és tudd meg tőle, mit akarnak a rendőrök. De tovább ne menj. Várj csak. Bement Ellen a kastélyba a holmival?

Phoebe húzódozva bevallotta, hogy bement.

- Jó, nem kell megvárnod, amíg visszajön, de fordulj meg olyan hamar, ahogy csak tudsz, hogy itt légy, ha szükségem lenne valakire.

- Igenis, kisasszony - mondta Phoebe és elsietett.

Lydia, amint egyedül maradt, nyugodtan folytatta munkáját, néha-néha megpihelve, hogy kibámuljon a távoli erdőre; futó érdeklődéssel nézett a lejtőn legelő birkanyájra, vagy a fák teteje fölött repkedő madarakra. Hirtelen valami izgatóbb látvány tűnt a szemébe. Egy félmeztelennek látszó férfi, valami fekete tárgyat cipelve a hóna alatt, egy szarvas sebességével száguldott keresztül egy távoli tisztáson, aztán eltűnt. Lydia úgy vélekedett, hogy bizonyosan megzavarták, amint a csatornában fürdött és futásnak eredt, ruhájával a hóna alatt. Nevetett ezen a gondolaton, aztán visszafordult a kéziratához és tovább dolgozott. Hirtelen suhogást és gyors lépéseket hallott odakinn. Aztán hatalmasan megrántották a kilincset és berontott Cashel Byron. A küszöbön megállt, elcsodálkozva Lydia jelenlétén és a szoba külsejének megváltozásán.

Ő maga is észrevehetően megváltozott. Zsokékabát volt rajta, amely szemelláthatóan nem az ő számára készült. Izmos testén feszültek a gombok. Az ujja olyan rövid volt, hogy alsókarja félig meztelen maradt, elárulván, hogy e kölcsönruha alatt semmi egyéb nincs. Fehér térdnadrág volt rajta, agyagfoltokkal és a belétörött fű zöld nyomaival. A nadrágra elől széles leffentyű volt varrva; ez alatt az egész derekát körülérő piros selyemkendő. Térdétől kurta harisnyájáig, aminek hegye kibújt a lyukas cipőn keresztül, látszott meztelen, izmos lábszára. Arcán valóságos izzadság-, por- és vérréteg volt, amit helyenkint letöröltek spongyával, feketeszélű vonalakat hagyva hátra. Közvetlenül a balszeme alatt szinte mogyorónagyságú kékes húsdaganat. Mind a két orcája alaposan össze volt zúzva; ajka felhasadt az egyik sarkán. Kalapja elveszett; sűrű haja összekuszálódott, fülét pedig mintha durva csiszolópapírral dörzsölték volna végig.

Pár pillanatig Lydia hallgatva nézett rá, ő meg Lydiára. Aztán Cashel beszélni próbált; elgyöngült és leroskadt egy székbe.

- Nem tudtam, hogy van itt valaki - mondta rekedt, lihegő suttogással. - Nyomomban a rendőrség. Verekedtem egy órahosszat, aztán futottam egy mérföldet; össze vagyok törve: nem bírom tovább. Engedjen elrejtőzni a hátsó szobában; és mondja nekik, hogy nem látott senkit. Megteszi?

- Mit követett el? - kérdezte Lydia. Nagy erőfeszítéssel legyőzte gyöngeségét és felállt.

- Semmit - felelte Cashel, egyet-egyét nyögve, amint lélegzethez jutott. - Egyszerű üzleti dolog az egész.

- Miért üldözi a rendőrség? Miért van ilyen rettenetes állapotban?

Cashelt mintha fölzigatta volna ez a kérdés. Volt egy tükör az asztalon, egy papírskatulya tetején. Fölvette és aggódva nézte magát benne, de rögtön megnyugtatta az, amit látott.

- Rendben vagyok - mondta. - Nem maradt nyoma. Ez az egér - és vidáman rámutatott a szeme alatt levő daganatra - holnapig elszalad. Meg kell adni, hogy csinos a képem... Hanem fűjtatónak használhatnának most, az bizonyos... Hű! Úgy dobog a szívem, mint egy ököré, ettől a rohanástól.

- Kért, hogy rejtsem el - szólt Lydia komolyan. - Mit csinált? Gyilkosságot követett el?

- Nem! - kiáltott fel Cashel és megpróbálta kimereszteni a két szemét csodálkozásában, de csak az egyiket tudta, a másik tökéletesen be volt dagadva. - Mondom, hogy boksoltam és ezt tiltja a törvény. Csak nem akarja, hogy becsukjanak? Az istenfáját neki - tette hozzá, hirtelen dühvel térve vissza Lydia kérdésére -, gőzkalapáccsal se lehetne azt agyonverni. Akár egy szöggel tele zsákot ütne az ember. És a pénzem, az időm, a készülődésem, a fáradságom mind odavan, hiábavaló volt! Sírni lehetne rajta.

- Menjen - mondta Lydia ellenállhatatlan utálattal. - Én nem akarom látni, hogy merre megy el. Hogy mert idejönni hozzám?

A spongya-nyomok fehérebbek lettek Cashel arcán; megint hevesen kezdett lihegni.

- Jó - mondta. - Nincs egy istállófiú a cselédei között, aki így elárult volna engem.

Amint ezt elmondta, kinyitotta az ajtót, de akaratlanul is becsapta gyorsan. Lydia kinézett az ablakon és látta, hogy egy nagy tömeg, rendőrök és egyéb emberek rohannak a szilfasoron végig. Cashel körülnézett, félig siralmas, félig kétségbeesett pillantással, űzött vad módjára. Lydia nem tudta ezt elviselni.

- Gyorsan! - kiáltotta, kinyitva egyik befelé vezető ajtót. - Menjen be itt és maradjon nyugton, ha tud! - S amikor Cashel dacosan habozott egy pillanatig, hevesen dobbantott a lábával. Cashel besurrant; Lydia becsukta az ajtót és visszaült az íróasztala mellé. A szíve olyan izgatottan dobogott, mint még soha, kisgyermek kora óta, amikor szörnyű vétkeket titkolt el dajkája előtt.

Kívül lábdobogás és beszéd zaja hallatszott. Aztán két erős koppantás az ajtón.

- Szabad - szólt Lydia, nyugodtnak látszó hangon. - De nem várták meg a kért engedelmet. Még ki sem mondta a szót, már kinyitotta egy rendőr az ajtót és gyorsan körülnézett a szobában. Meglepte, amit látott és végre is sisakjához emelte kezét, hogy kifejezze tiszteletét Lydia előtt. Amint kinyitotta a száját, hogy beszéljen, Phoebe, kipirulva a futástól, elébe tolakodott, rátette kezét az ajtóra és hetykén megkérdezte a rendőrtől, hogy mit akar.

- Eredj az ajtóból, Phoebe - mondta Lydia. - Maradj itt velem, amíg el nem engedlek - tette hozzá, amikor a szolgáló a belső ajtó felé tartott. - Nos - kérdezte, udvariasan a rendőr felé fordulva -, mi a baj?

- Bocsánatot kérek, nagysága - mondta a rendőr szeretetreméltóan. - Nem tetszett valakit mostanában errefelé látni?

- Egy nem egészen felöltözött férfit gondol, akin fekete kabát volt? - kérdezte Lydia.

- Azt, azt, nagysága - mondta a rendőr heves érdeklődéssel. - Merre ment?

- Megmutatom, hogy merre láttam - szólt Lydia. Fölkelt, odament az ajtóhoz, amely előtt egy sereg parasztot talált öt rendőr körül. A rendőrök két embert tartottak fogva; az egyik Mellish volt (kabát nélkül), a másik egy kampósorrú férfi, akihez hasonlót Lydia gyakran látott lóversenyeken. Megmutatta a tisztást, amelyen Cashelt keresztülszaladni látta s úgy érezte,

mintha a csalás bűne a szívében valami idegszálat kirántott volna természetes helyéről. De látszólag nyugodtan beszélt és a rendőrség a gyanú árnyékával sem illette.

Most néhány paraszt lépett elő, aki mind azt állította, hogy tudja, merre ment Cashel, amikor átszaladt a tisztáson. Míg ezek bizonygatóztak, egy csomó - külső megjelenésében a kampósorrú fogolyhoz hasonlító - ember furakodott a tömeg közé, titkos gyűlölettel nézve a rendőrségre. Kevéssel utóbb másik rendőrcsapat érkezett meg, másik fogollyal és újabb ember-tömeggel, amelyben Bashville is ott volt.

- Jobb, ha bemegy, nagysága - mondta az a rendőr, aki előbb beszélt Lydiával. - Nekünk együtt kell maradnunk, mert kevesen vagyunk; ez meg nem arra való nép, hogy a nagysága nézze.

De Lydia már odanézett és megsejtette, hogy az újabb fogoly Paradicsom, bár külseje felismerhetetlenné volt torzítva. Ruházata hasonlított Casheléhez, kivéve, hogy az övé egy fehérpettyes kék kendő volt s válla egy ócska lótakaróba volt bújtatva, amelynek hasadékaín át meztelen bordáit lehetett látni, mindenféle színben, amilyenre csak rettenetes ütések befesthették. Ami az arcát illeti: egy eleven húscsapatok tömegében látszó lyuk és egy ránc jelezte a szemét és a száját; többi vonását nem lehetett megkülönböztetni. Még látott egy kicsit; mert megmozdította dagadt és sebes kezét, hogy a pokrócát rendbeszedje; s megkérdezte, rekedt hangon és nagyon nehezen ejtve ki a szavakat, nem adna-e a nagysága egy csöpp italt egy szegény ökölvívónak, aki megtette a fogadói érdekében, ami tőle telt. Erre valaki előszedett egy palackot és Mellish, hogy egy percre szabadon eresszék, ajánlkozott, hogy megitatja Paradicsomot. Amint a brandy megnedvesítette dagadt ajkait, köszörülni kezdte a torkát és felkiáltott:

- Azért küldött a fogdmegekért, mert nem bírta volna ki a következő összecsapást. Én tudnám folytatni ebben a percben!

A rendőrök megparancsolták, hogy fogja be a száját, és körülvették, eltakarva Lydia elől, aki nem árulva el azt a szánalommal vegyes undort, amelyet Paradicsom állapota keltett benne, azt mondta a rendőröknek, hogy vigyék a kastélyba és tartsák őrizet alatt. Hozzátette, hogy egyúttal az egész társaság frissítőket is kaphat. Az őrmester, aki nagyon fáradt és szomjas volt, ingadozni kezdett abban az elhatározásában, hogy folytassa az üldözést. Lydia, szokása szerint, elintézettnek tekintette az ügyet.

- Bashville - mondta -, legyen szíves, mutassa meg nekik az utat és intézkedjék, hogy kiszolgálják őket.

- Valami tolvaj ellopta a kabátomat - szólt Mellish szomorú arccal Bashville-hez. - Ha kölcsönadna egyet, drága jó uram és ezek az istenverte rendőrök lennének olyan szívesek és nem tépnék le a hátamról, visszaküldeném egy-két nap múlva. Tisztességes ember vagyok s a nagyságának a bérlője voltam itt.

- A cimborádra jobban ráférne, mint rád - mondta az őrmester. - Ha volna valami ócska kocsis-köpönyeg, vagy más efféle, hogy ráadjuk, gondom lenne arra, hogy épségben visszakérüljön. Nem szeretném végigcipelni a vidéken egy lótakaróban, mint valami vadembert.

- Van odabent köpönyegem - mondta Bashville. - Azt kihozom. - És mielőtt Lydia ürügyet talált volna, hogy megállítsa, eltűnt és hallotta, amint belépett a házba a hátsó ajtón. Úgy tett neki, mintha mindenki elhallgatott volna és a csalása már fel is volna fedezve. Mellish, aki csak alkalomra várt, hogy a rendőr legkisebb megjegyzése ellen is tiltakozzék, haragosan kiáltott fel:

- Kire mondja, hogy cimborám? Üssenek agyon, mint egy hazug bitangot, ha valaha is láttam életemben.

Lydia úgy nézett rá, ahogy egy mártír nézhetett a gonosztevőre, akihez hozzá akarták láncolni. Ez az ember azt tette most, amit ő az előbb - hazudott. Aztán megjelent Bashville a könyvtár-szobában, kilépve a belső ajtón, egy ócska libéria-köpönyeggel a karján.

- Adják ezt rá - mondta - és jöjjenek velem a kastély felé. A déli toronyból öt mérföldnyire beláthatják az utat s a nagy távcsővel felismerhetnek mindenkit. Engedelmeivel, kisasszony, jó lenne, ha Phoebe velünk jönne segíteni.

- Mindenesetre - szólt Lydia, nyugodtan nézve rá.

- Majd találom ruhát a kastélyban ennek az embernek is, akinek szüksége van rá - folytatta Bashville, megpróbálva viszonzni Lydia tekintetét, de abbahagyta és elpirult. - No, fiúk, gyerünk.

- Köszönöm, nagysád - mondta az őrmester. - Nehéz napunk volt; most már nem tehetünk egyebet, mint hogy iszunk az egészségére. - Megint sisakjához emelte kezét és Lydia bólintott a fejével. - Zárkózz! - vezényelte az őrmester, amikor a tömeg elindult Bashville után.

- Ah - gúnyolódott Mellish - zárkózz, libasorba! Szépen vagyunk, ha már egy angol embert el mernek csípni, amér megáll, ha tolongást lát valahol.

- Jó, jó, - mondta az őrmester. - Kezembem vannak azok a színes kendők, amiket árultál; megtalálom a másik embert is, mielőtt még egy nappal öregebb lennél. Kár, hogy nem tudod, hová dugták el a rudakat és köteleket, pedig olyan jól viselted magad és nem álltál ellen nekünk... Szólnék egy jó szót a törvényszéken annak az érdekében, aki ezeknek nyomára tudna vezetni.

- Kötelek és rudak? Hát még mi a szösz! Nem volt ott se kötél, se rúd. Véletlen verekedés volt csak: ha ugyan egyáltalán volt verekedés. *Én* semmit sem láttam; de a biztos úr talán látott valamit. Akkor tudja, miről van szó; én nem tudom.

Ezalatt a tömeg utolsó csavargója is eltűnt Lydia elől, aki Warren Lodge ajtajából nézte az elvonulásukat. Amikor megfordult, hogy bemenjen, meglátta Cashelt, amint óvatosan kilépett abból a szobából, ahol rejtőzködött. Izgatottsága elmúlt: hidegnek és aggódónak látszott, mintha valami visszahatás állott volna be a lelkében.

- Elmentek? - kérdezte. - A szolgája derék gyerek. Megígérte, hogy ruhát hoz nekem. Ami önt illeti, ön is jobb, mint... mi az? Hová megy?

Lydia föltette kalapját és gyorsan beburkolódzott a sáljába. Pirulás, sápadtság egymást kergette az arcán; szeme, orrlyukai, amik máskor oly nyugodtak voltak, most kitágultak.

- Hát nem szól hozzám? - mondta Cashel határozatlanul.

- Csak ennyit - felelte Lydia hevesen: - soha többé nem akarom önt látni. Az életem egész alapja odavan: hazudtam. A szolgámat - egy tisztességes embert - bűntársammá tettem a hazugságban. Mi rosszabbak vagyunk önnél; mert még az ön vadállathoz méltó mestersége is kevésbé hitvány valami, mint hazugságot terjeszteni a világon. Ez volt a hasznom az ön ismeretségéből. Rejtekhelyet adtam önnek. Tartsa meg. Én sohasem lépek be ide többet.

Cashel elsápadt és hátratántorodott, mint egy gyerek, aki édességet akarván lopni egy magas polcról, az egész ételelesszekerényt magára rántja.

Egy szót sem szólt, meg sem mozdult, amikor Lydia elhagyta a házat.

A kastélyba érve, Lydia az öltözőszobájába ment; ott találta francia szobalányát, akinek szörnyülködő előadásából megtudta az odalenn történeteket: hogy a rendőröket megvendégelték kenyérrrel, sajttal, hússal, sörrrel; és hogy orvost nem kellett hívni, mert Mellish ügyesen bekötözte Paradicsom sebeit. Lydia megkérte, küldje Bashville-t Warren Lodge-ba, megnézni, hogy nem ólálkodnak-e még idegenek körülötte; és megparancsolta, hogy egy nőcseléd se térjen oda vissza, míg Bashville meg nem jön. Aztán leült és megpróbált - nem gondolkozni. De mert ez nem sikerült neki, megadta magát és végig próbálta gondolni ezt a mostani katasztrófát. Lelkét betöltötte az a gondolat, hogy a világ dolgainak egész szövedékét megbontotta hamis vallomásaival. Olvasmányaiából azt az egy meggyőződést vonta le, hogy egy igazság eltitkolása s az ebből következő hamis hiedelem szükségképpen bajt okoz, még ha ennek a bajnak a kezdete éppen olyan felfoghatatlan is, mint a vége. Nem tett különbséget a legfinomabb filozófiai szofizma és a legközönségesebb hazugságok között. A Cashel elfogatásából származó baj megmérhető; bármilyen hazugságból származó baj megmérhetetlen. Nem érezte magát biztosítva e bajjal szemben, amiért tettének semmi valószínű rossz következményét nem lehetett előre látni. Tulajdon rosszallása súlyosan nehezedett rá; mert apja, megcsontosodott szkeptikus létére, megfosztotta minden vigasztalástól, amit a vallás ad a bűnösöknek. Nyilvánvalóan az volt a kötelessége, hogy elküldjön a rendőrért és vallja be, hogy tévútra vezette. De ezt nem tudta megtenni. Akarata, ellentétben az eszével, homlok-egyenest ellenkező irányban működött. És éppen erkölcsi erejének e megbénulásában látta kezdődni a hazugságból származó bajokat. Életet adott neki s a természet nem engedi, hogy megfojtsa ezt a szörnyeteget.

Végre visszatért a szobalány és értesítette, hogy a *canaille* eltávozott. Amikor megint egyedül maradt, fölkel, gyorsan fel és alá járt a szobában; lelkének nyugtalan tevékenysége elfeledtette vele az idő múlását, amíg csak újra meg nem zavarta valaki - ezúttal Bashville.

- Nos?

Az inas megijedt a hangjától, mert még sohasem hallotta gögösen beszélni egy cseléddel. Nem értette, hogy maga változott meg bensőleg és büntársa lett úrnőjének.

- Följelentette magát.

- Mit beszél? - kiáltott Lydia, hirtelen megdöbbenéssel.

- Igen, kisasszony, Byron följelentette magát. Ruhákat vittem neki a Lodge-ba, de mire odaértem, már nem volt ott. Körüljártam a kapukat, hogy megkeressem s a rendőrség kezében találtam. Azt mondta nekem, hogy éppen most jelentkezett. Semmit nem akart mondani magáról és mintha szomorúnak és levertnek látszott volna.

- Mit csinálnak majd vele? - kérdezte Lydia, egészen elsápadva.

- A múlt hónapban ugyanezért a vétségért hatheti kényszermunkára ítélték valakit. Nagyon valószínű, hogy ő is ennyit kap. És ez még nagyon is kevés azért, amit tett; azt mondaná a kisasszony is, ha látta volna!

- Szóval - mondta Lydia szigorúan - azért kért kimenőt tőlem, hogy megnézzem ezt a... megijedt a szótól -, ezt a verekedést?

- Igen, kisasszony, azért - felelte Bashville egy kis keserőséggel. - Ott láttam Lord Worthingtont és egy csomó más főurat és gentlemant.

Lydia élesen akart neki visszavágni, de megfékezte magát és rendes, nyugodt modora visszatért, amikor azt mondta:

- Ez nem ok arra, hogy maga is odamenjen.

Bashville arcszíne változni kezdett s a hangján mind kevésbé tudott uralkodni.

- Az emberi természet olyan, hogy egyszer meg kell nézni az ilyesmit - mondta -, de egyszer elég is, legalább nekem. Bocsásson meg, kisasszony, hogy megemlítem ezt; de ami Lord Worthington és a Byron többi fogadóját illeti, akik káromkodtak és gorombaságokat vágtak a másoknak a fejéhez; és az ellenséges pártot, amelyik Byronnal tette ugyanezt - no, én ugyan nem vagyok gentleman, de azt hiszem, tudnám magamat férfi módjára viselni, még ha elvesztem is a pénzemet.

- Hát akkor ne menjen többet ilyen helyekre, Bashville. Én nem akarom megszabni, hogy mivel szórakozzék; de nem hiszem, hogy hasznára lenne, ha Lord Worthington ízlését utánozza.

- Nem utánozom én semmiféle lord ízlését - mondta Bashville elpirulva. - A kisasszony elrejtette azt az embert, aki verekedett. Hogy nézheti le azt, aki csak nézte a dolgot?

Erre Lydia is elpirult. Első ösztöne az volt, hogy ezt a kitörést tekintélye ellen való lázadásnak tekintse és leverje. De éber igazságérzete visszatartotta ettől.

- Menekülő volt, Bashville, aki a házunkban keresett menedéket. *Maga* sem árulta el.

- Nem - mondta Bashville s a kifejezésén szomorúsággal vegyes büszkeség ömlött el. - Ha engem megver egy erősebb ember, van bátorságom, hogy kitérjek az útjából és ne használjak fel aljas előnyöket vele szemben.

Lydia nem értette ezt és kutató szemmel nézett rá. Bashville olyan mozdulatot tett, mintha valamit eldobott volna magától, aztán szünet nélkül folytatta:

- De egy tekintetben vagyok olyan, mint ő, sőt különb nála. Egy inast jobban megbecsülnek, mint egy díjoklözőt. Ő azt mondta a kisasszonynak, hogy szereti; és én, ha az utolsó szavam lesz is életemben, akkor is megmondom, hogy a nyakán levő szalag többet ér nekem, mint egész teste-lelke öneki, vagy a hozzá hasonlóknak. Amikor ő tisztességtelen előnybe jutott velem szemben és gentlemannek állította magát, én beszéltem róla Mr. Luciannak és lelepleztem, hogy micsoda. De amikor ma a Lodge éléskamrájában rejtőzve találtam, nem használtam fel az előnyömet, pedig tudtam, hogy ha nem lenne több a kisasszonynak minden más effajta embernél, nem rejtette volna el. Ön tudja legjobban, miért jelentette fel magát a rendőrségnél, amikor ön már látta, hogy mi a mestersége. De én most már sorsára bízom. Ő az erősebb: győzzön az erősebb. Sajnálom - tette hozzá Bashville, egy kis erőfeszítéssel felvéve régi sima modorát -, hogy alkalmatlankodnom kell egy rövid bejelentéssel: de különös kegynek tekinteném, ha még ma este távozhatnám.

- Jó is lesz - mondta Lydia egészen nyugodtan felállva és elhatározottan lerázva magáról annak a különös, izgató hatását, hogy egyszerre, váratlanul megdöbbenik, megsértik és - szerelmet vallanak neki. - Nem lenne helyénvaló, hogy itt maradjon az után, amit most...

- Azt tudtam, amikor kimondtam - vágott közbe Bashville gyorsan és dacosan.

- A távozásával ugyanazt teszi, amit minden gentleman tenne, aki ilyen eredményt ért el a szavával. Nem sértett meg a vallomása: elismerem, hogy joga volt hozzá. Ha szüksége lesz később a bizonyítványomra valami új állás érdekében, mindig örömmel fogom kijelenteni, hogy tisztességes embernek tartom.

Bashville meghajolt és halkán, nagyon idegesen kijelentette, hogy nem szándékozik többé szolgálatba lépni, de mindig büszke lesz a kisasszony jó véleményére.

- Maga valami jobbra is alkalmas lenne - mondta Lydia. - Ha olyan vállalkozásba fog, ami meghaladja az anyagi erejét, én szívesen vállalok kezességet magáért. Köszönöm, hogy mindig olyan változatlan udvariassággal végezte a kötelességét. Isten áldja.

Lydia bólintott a fejével és kiment a szobából. Bashville megdöbbenve, jól-rosszul viszonzta a köszönését és mozdulatlanul állt a távozása után: esze csak lassan kezdte felfogni, hogy mi történt. Legerősebb érzése a felszabadulás volt. Nem volt szabad többé azt képzelnie, hogy szerelmes egy ilyen nőbe. Hogy Lydia olyan könnyen hajlandó volt őt kérő gyanánt tekinteni, ez rögtön azt az érzést keltette benne, hogy nem alkalmas erre a szerepre. Úgy tekintette magát, mint egy nagyon fiatal, nagyon szerény és nagyon tudatlan embert, akinek elforgatta a fejét egy kellemes hely és egy szeretetreméltó úrnő. Elosont, hogy összeszedje a cókókját és meggondolja, mivel okolhatná meg legjobban cselédtársai előtt hirtelen távozását.

TIZENHARMADIK FEJEZET

Egy délután, amint Lydia éppen visszatért egészségi sétájából, a kastély teraszán egy furcsa asszonyságot pillantott meg a komornyikkal beszélgetve. Noha meleg őszi idő volt, az asszony prémmel szegett fekete selyemköpenyt viselt, súlyosan feldíszítve hamis borostyán-szemekkel. Minthogy Wiltstoken női bennszülöttjei mindig legjobb ruhájukban jelentek meg Lydia előtt, akár illett az évszakhoz, akár nem - azt hitte, valami iskolai ünnephez, mértékletességi összejövetelhez kéri az anyagi hozzájárulását, vagy talán valamelyik wiltstokeni lelkész megajándékozásáról van szó.

Amikor közelebb ért, látta, hogy az idegen egy idősecske hölgy - vagy talán nem is hölgy - göndör hajjal és régen elfelejtett divatú fülönfüggőkkel.

- Itt van Miss Carew - mondta kurtán a komornyik, mintha az öreg hölgy próbára tette volna a türelmét. - Jobb lesz, ha vele magával beszél.

Az asszonyság erre úgy látszik, zavarba jött és ünnepélyes bókot csapott. A bókról és hajfürtjeiről azt következtette Lydia, hogy látogatója táncmesternő. De valami ennek ellentmondó keménység a testtartásában, viselkedésében azt sejtette, hogy talán kocsmája van. Akármint legyen is - az arca, egészében, aggodalmas és jóságos arc volt; a kastély úrnőjével szemben való magatartása zavart és alázatosságot fejezett ki - hát Lydia barátságosan fogadta a köszönését s megkérdezte, hogy mi jóban jár.

- Remélem, nem fogja tolakodásnak tekinteni... - mondta az idegen asszonyság remegő hangon. - Mrs. Skene vagyok.

Lydia arca vésztióslóan elkomolyodott és Mrs. Skene elpirult kissé. Aztán folytatta, mintha gondosan előkészített és megtanult beszédet ismételne.

- Nagy kegynek venném, ha olyan szerencsés lehetnék, hogy néhány szót szólhassak önnel négyszem között.

Lydia kissé komolynak látszott és az is volt; de nem illett a természetéhez, hogy erős kihívás nélkül visszautasítson akárkit is. Felszólította látogatóját, hogy lépjen be s a kerek szalon felé vezette, amelynek furcsa díszítése tökéletesen megfelelt annak a fogalomnak, amit Mrs. Skene táplált az arisztokratikus fényűzésről. Mint a helyes viselkedés s az etikett tanítója, az egykori bajnok felesége ideges volt egy olyan tekintély szeme előtt, aminő Lydia volt; de sikerült ez alkalommal hiba nélkül felállnia és leülnie. Mert bár sok ember egyszerű dolognak tartja a szobába való belépést, Mrs. Skene szemében ez nagy művelet volt, az ő művészete szigorú szabályainak alávetve - olyan részletes szabályoknak persze, hogy kevés tanítványa sajátította el féltucatnál kevesebb lecke alatt. De Mrs. Skene hamarosan kiverte ezt a fejéből. Nagyon öreg volt ahhoz, hogy ilyen hívságos dolgokkal törődjék, amikor komoly aggodalmak nyomták a lelkét.

- Ó, nagysád - kezdte könnyörgő hangon -, az a fiú!

Lydia rögtön tudta, kiről van szó. De azért kérdőleg ismételte:

- Az a fiú? - és abban a percben már vádolta is magát ezért a tettetésért.

- A mi fiúnk, nagysád, Cashel.

- Mrs. Skene! - kiáltott fel Lydia szemrehányóan.

Mrs. Skene megértette mindazt, ami Lydia hangjában volt.

- Tudom, nagysád - védekezett. - Nagyon jól tudom. De mi egyebet tehettem volna, mint hogy idejövök önhöz? Valamit mondott neki, azt a szívére vette... és most halálán van.

- Bocsásson meg - felelte Lydia gyorsan -, a férfiak nem hálnak meg ilyesmi miatt; és Mr. Cashel Byron sem testi, sem lelki erőben nem szűkölködik annyira, hogy kivétel legyen ez alól a szabály alól.

- Az ám, nagysád - szólt Mrs. Skene szomorúan. - Nagysád a foglalkozásáról ítéli meg. Nem hiszi, hogy van szíve, amért bokszol. Ó, nagysád, ha úgy ismerné, ahogy én! Nincs annál lágyabb szívű ember a föld kerekén. Cashel olyan érzékeny, mint egy kis gyerek és nála erősebb embereket is láttam, akik meghaltak, megszakadt a szívük, amiért a szerelemben szerencsétlenek voltak. Csak gondolja meg, mit érezhet egy nemes gondolkodású fiatalember, ha egy hölgy vadállatnak nevezi. Ez kegyetlen szó volt, nagysád: igazán az.

Lydiát annyira zavarba hozta ez a támadás, hogy alaposan össze kellett szednie magát, mielőtt válaszolt.

Akkor aztán így szólt:

- Tudja ön, Mrs. Skene, hogy én csak nagyon fölületesen ismerem Mr. Byront - hogy tízszer sem láttam életemben? Talán nem is tudja, micsoda körülmények között találkoztunk utoljára. Nagyon megbotránkoztam azon, ahogy egy másik emberrel elbánt; és lehet, hogy azt mondtam: ezt csak egy vadállat tehetné. Ön miatt nagyon sajnálom, hogy így beszéltem, mert mondta nekem, hogy anyjának tekinti önt; de...

- Ó, nem! Távolról sem, nagysád. Ezer bocsánatot, hogy a szavába vágok, de én és Ned nem vagyunk többek neki, mint nagysádnak lehet a kulcsárja vagy a házvezetőnője. Éppen attól félek, hogy ezt nem érti meg, nagysád. Nem rokonunk ő nekünk. Biztosíthatom, hogy tősgyökeres gentleman; és ha mi karácsonykor visszamegyünk Melbourne-be, úgy lesz, mintha sose ismert volna bennünket.

- Remélem, nem lesz olyan hálátlan, hogy elfelejtse önöket. Elmondta nekem az élete történetét.

- Lám, nekem sohasem mondta el; ebből is láthatja nagysád, hogy mennyire becsüli önt.

Erre megint szünet következett. Mrs. Skene érezte, hogy az első összecsapáson túl vannak és megállta helyét, anélkül, hogy minden erejét elvesztegette volna. De Lydia hamarosan újra megszólalt.

- Mrs. Skene - mondta kutató tekintettel -, amikor ön eljött meglátogatni engem, micsoda célt tűzött maga elé? Mire akar rávenni engem?

- Hát, nagysád - kezdte Mrs. Skene zavartan -, szegény fiúnak sok baja volt utóbbi időben. Először is az ön körül való felsülése - az elsőt gondolom - sokáig nyomta a lelkét. Aztán jött a föllépése a Mezőgazdasági Csarnokban, amikor Paradicsom olyan gyalázatosan viselkedett. Cashel hallotta, hogy ön is jelen volt; aztán olvasta, hogy milyen szégyenletes módon írnak róla az újságok; és azt gondolta, hogy ön azt mind elhiszi. Ezt a gondolatot nem tudtam kivenni a fejéből. Azt mondtam neki újra meg újra...

- Bocsánatot - vágott közbe Lydia. - Jobb lenne, ha őszintén beszélne egymással. Hiábavaló föltevés az, hogy ő félreértette az én érzéseimet ebben a dologban. Engem igenis megbotránkoztatott, hogy ő olyan keményen elbánt az ellenfelével.

- De az Isten áldja meg, nagysád, hiszen ez a mestersége! - mondta Mrs. Skene, tágranyitva szemét. - Az ítéletére bízom, kisasszony - folytatta, mintegy szelíden megróva Lydiának vala-

mi elvbeli gyöngeségét -, nem köteles-e egy becsületes ember helytállani a kötelezettségeiért? Biztosítom, hogy egy tekintélyes professzionista nem kap többet ilyen mérkőzésért fél guineánál és ennyi volt, amit Paradicsom kapott. De Cashel hivatkozott a hírnevére és nem fogadott el kevesebbet tíz guineánál; meg is kapta. No már most: sokan az ő helyében bementek volna a szorítóba, elkomédiázták volna az időt ökölvívás ürügye alatt és becsapták volna azokat, akik megfizették őket. De Cashel olyan becsületes és előkelő gondolkodású, mint egy király. Ön maga is láthatta, hogy megerőltette magát. Nem kímélhette volna magát kevésbé, ha fejenként ezer guineáért és a dísz-szalagért küzdöttek volna, nem rongyos tíz guineáért. Csak nem becsüli kevesebbre a tisztességes voltaért, kisasszony?

- Megvallom - szolt Lydia, akarata ellenére elnevetve magát -, sohasem jutott eszembe, hogy ebből a szempontból nézzem a dolgot.

- Persze, hogy nem, nagysád: másnak sem, aki nem ismeri minden oldaláról ezt a mesterséget. No jó, amint mondom, nagysád, ez megint nagy csalódás volt rá nézve. El sem tudja képzelni, mennyire gyötörte. Aztán jött egy csomó kellemetlenség a Paradicsommal való verekedés miatt. Paradicsom először csak ötszáz fontot tudott szerezni; a fiú meg nem akart ezren alul kiállani. Azt hiszem, egyedül nagysád miatt törődött olyan nagyon a pénzzel újabb időben; mert régebben soha nem volt kapzsi. Aztán Mellish azt akarta, hogy itt legyen a mérkőzés; és a szegény gyerek olyan halálosan félt attól, hogy nagysádnak fülébe jut a dolog, hogy nem akart beleegyezni, amíg el nem hitték vele, hogy nagysád távol lesz augusztusban. No, örültem, amikor a megállapodást aláírták, mielőtt még a bánat megölte volna. Az edzés egész ideje alatt vágyakozott, hogy megláthassa önt, de leküzdötte a vágyát, olyan szilárdan és becsületesen, ahogy csak egy férfitől kitelhetik. És az edzés gyönyörűen folyt. Láttam a mérkőzés reggelén; olyan volt, mint egy fényes angyal: az asszonyok odalettek volna érte, ha meglátják. Ned szaladgált, mint a bolond, húszat ajánlott rá egy ellen: ha vesztett volna, abban a percben tönkremegyünk. És tessék most elképzelni, hogy a rendőség éppen akkor érkezik meg, amikor már végzett volna Paradicsommal. Úgy sírtam, mint a gyerek, mikor meghallottam: azt hiszem, soha ilyen keserves csapás nem ért. El tudott volna bánni vele negyedórával hamarabb is, csak visszatartotta magát, hogy Ned fogadhasson rá. - Mrs. Skene-en erőt vettek az érzelmei és kifújta az orrát, mielőtt tovább beszélt. - Aztán mindennek a tetejébe jött az, ami nagysád és ő közte történt és rábírta őt, hogy önként jelentkezzék a rendőségen. Lord Worthington kiváltotta; de hát a szégyen, a csalódás, az elpazarolt idő és pénz, s az ön éles szavai mind összefogtak, hogy megtörjék a lelkét. És most töpreng, bánkódik; és sem én, sem Ned, sem Fan nem tudunk egy jó szót kapni tőle. Azt mondják, nem akar börtönbe menni; de ha odakerül - és itt Mrs. Skene egészen elgyöngült és sírni kezdett -, az a halála lesz; és Isten bocsásson meg azoknak, akik odajuttatták.

A bánat mindig ellágyította Lydiát, de a könnyek megint megkeményítették: nem tudta túrni őket.

- És a másik ember? - kérdezte. - Hallott valamit? Bizonyosan kórházban van.

- Kórházban? - ismételte Mrs. Skene, fölháborodásba fojtva a könnyeit. - Kicsoda?

- Paradicsom - felelte Lydia, húzódozva ejtvén ki ezt a nevet.

- Ő kórházban! Ugyan, az Isten tartsa meg az ártatlanságát, nagysád, láttam tegnap, olyan rendes képe volt, amilyen csak lehet egy ilyen utálatos vadállatnak: nyoma sincs rajta semminek és henceg, hogy mit csinált volna ő Cashellel, ha közbe nem lép a rendőség! Piszok, aljas verekedő, az ő; csak azt sajnálom, hogy az a fiú kiállott egy ilyennel. Hallottam, hogy Cashel festenivaló ábrázatot csinált neki és hogy nagysád látta. Elhiszem, hogy megborzadt, nagyon természetes, mert nincs hozzászokva az ilyen látványhoz. Hozták már haza az én

Nedemet olyan állapotban, hogy brandyt töltöttem a szemébe, mert azt hittem, hogy a szája; és még Cashel is, akármilyen óvatos, egyszer szinte vak volt három napig. Nem kívánhatja az ember, hogy semmiért kapják ezt a sok pénzt. Ne törődjék ezzel nagysád. Ha feleségül menne - csak úgy mondom - tette hozzá Mrs. Skene engesztelőleg, észrevevén, hogy Lydia megriad ettől a szótól -, ha feleségül menne egy híres sebészhez, amit megtehetne az előkelő rangja megtagadása nélkül - könnyen elájulhatna, ha látná, amint levág egy kart vagy egy lábszárát, amit pedig minden nap megtenne a kenyeréért: de azért nagysád büszke volna az eszére, hogy ezt meg tudja tenni. Ezt érzem én Ned iránt. Az igazat megvallva, én sem látom szívesebben az uramat a szorítóban, mint egy gárdatiszt felesége a magáét a csatatéren, a szegény szerencsének vagy a franciák ellen forgatva a kardját; de ha már ez a foglalkozása és annyira megbecsülik érte, én is hozzászoktatom a lelkemet; és most már érdeklődöm is iránta, különösen azért, mert nem árt az senkinek. Nem mintha azt akarnám mondani, hogy Ned valaha is megfosztott volna valakit a karjától vagy a lábától: Isten őrizz! Cashel sem. Ó, nagysád, nagyon köszönöm; sajnálom, hogy ilyesmivel zavartatta magát. - Ez egy teát hozó cselédnek a belépésére vonatkozott.

- Csak azt nem értem még egészen - mondta Lydia, amikor megint zavartalanul folytathatták a társalgásukat -, hogy miért jött ön hozzám. Személyesen nagyon szívesen látom; de hogyan képzelem, hogy Mr. Byron lelkiállapotán segíthet ezzel a látogatással? Ő kérte, hogy idejőjjön?

- Inkább meghalt volna. A magam eszétől jöttem, mert tudtam, hogy mi a baja.

- De hát mi?

Mrs. Skene körülnézett, meg akarván győződni, hogy egyedül vannak. Aztán odahajolt Lydiához és lelkesen suttopta:

- Mért nem megy hozzá, kisasszony?

- Mert nincs kedvem, Mrs. Skene - mondta Lydia, tökéletes nyugalommal.

- De gondolkozzék csak egy kicsit, kisasszony. Mikor akad még egy ilyen szerencsése? Csak gondolja meg, micsoda ember ez: világbajnok és gentleman egy személyben! Ez a két dolog soha nem került össze eddig, nem is fog soha többet. Ismertem én elég bajnokot, de azok nem voltak önhöz való. Ned bajnok volt, amikor hozzámentem és a családom azt tartotta, hogy lealacsonyítottam magamat, mert én rendes színházi táncosnő voltam. A szorítóbeli emberek rendesen közönségesek és úrihölgyek nem is jutnak a társaságukba. De nagysád jó sorsa úgy hozta magával, hogy olyan tetszett meg önnek, aki gentleman is. Mi egyebet kívánhat egy úrihölgy? Hol találja párját egészség, erő, szépség, jó modor dolgában? Ami a jellemét illeti, arról én beszélhetek. Melbourne-ben, elgondolhatja, minden leány és asszony bolondult utána. Elmondhatom önnek, hogy minden este volt nálam kettő vagy három, csak azért, hogy rábámulhasson; és ő, a szegény, ártatlan gyerek annyit se ügyelt rájuk, mintha káposztafejek lettek volna. Rendesen örült, ha megszabadulhatott tőlük és bokszolni mehetett az urakkal a terembe; azok meg olyankor kukucskáltak az ajtón és még jobban oda lettek érte. De sohase kaptak tőle egy pillantást se. Ön volt az első, Miss Carew; és higye meg, ön lesz az utolsó is. Ha lett volna más, nem tudta volna eltitkolni előttem, mert olyan nyílt természete van, mint egy gyereknek. És olyan becsületes, hogy azt el se lehet képzelni. Tudok egy esetet, amikor nyolcszáz fontot ajánlottak neki, hogy veszítsen egy mérkőzésen, amin csak kétszázat nyerhetett, ha győz, nem is beszélve arról az eshetőségről, hogy semmit sem kap, ha becsületesen veszít. Ön tudja - mert látom, ismeri a világot - milyen kevés ember tudott volna ellenállni ilyen kísértésnek. Akad ember, akit nagyra tartanak a mesterségében - annyira, hogy könnyebben gyanúsítanak meg a királynőt a trónusán, hogy elárulta az országát, mint őt - és mégis csalárdul verekszik, ha megfizetik. Az én Nedem nem közönséges verekedő, mindenki tudja;

de amikor megverette magát a kis Killarney Pimrose-zal és másnap lovat vásárolt és nyargalt vele, mit gondolhattam én? Íme, nagysád; elmondom ezt a férjemről, de megmondom azt is, hogy Cashelt sohasem verték meg, pedig azok a gaz fogadók számtalan sokszor jobban megfizették volna a vereségét, mint a győzelmét. Soha egy dühös szót nem hallottam tőle, soha szesz nyomát nem láttam rajta, csak egyszer, Ned születésnapján és még akkor is csupa tréfa szaladt ki a száján részegségében, amikor az igazság kikívánkozik mindenkiből. Ó, gondolja csak el, kisasszony, milyen boldog lehetne, ha rá tudná szánni magát, hogy igazi színében lássa! Ízig-vérig gentleman, világbajnok, józan, becsületes, ártatlan, mint a ma-született bárány, becsületére válnék saját magának is, önnek is, minden társaságban és majd megbolondul, olyan szerelmes önbe! Mennybéli angyalnak tartja önt, kisasszony - és én is azt hiszem, olyan kegyed a szíve mélyén. Higgye meg, a Fannykám kétségbe van esve, mert azt gondolja, hogy Cashel összehasonlításokat tesz az ő hátrányára. Nem tudom elhinni, hogy kegyednek olyan kényes gusztusa volna és visszautasítaná Cashelt.

Lydia hátradőlt székében és különös kifejezéssel nézte Mrs. Skene-t; ez a kifejezés hirtelen elfojthatatlan mosolygássá derült föl. Mrs. Skene is vele mosolygott udvariasságból, de komoly homlokán látszott, hogy nem tartja megmosolyogni valónak, amit mondott.

- Időre van szükségem, hogy megfontoljam mindazt, amit ön olyan ékesszólóan sürgetett - mondta Lydia. - Komolyan beszélek, Mrs. Skene: ön nagy hatással volt rám. Most beszéljünk valami másról. A leánya, remélem, jól van.

- Köszönöm kérdését, nagysád, kitűnő egészségnek örvend.

- És ön szintén?

- Hát már amennyire én lehetek - felelte Mrs. Skene, aki sokkal jobban szerette sajnáltatni magát, semhogy elismerte volna, hogy tökéletesen egészséges.

- Ritka biztonságban érezheti ön magát - mondta Lydia, megfigyelve a vendégét -, hogy boldog házasságban él egy olyan híres ökölvívó-tanárral, mint Mr. Skene. Nem kellemes az, ha az embernek ilyen hatalmas védelmezője van?

- Ó, kisasszony, nem tudja ön, mi az - kiáltott fel Mrs. Skene. Beleesett a panaszkodása ásta verembe és elveszítette szeme elől Cashel érdekeit. - Soha sincs nyugtom, mindig félek, hogy bajba kerül. Ned maga a béketúrás, amíg egy csepp ital nincs benne; de akkor olyanná lesz, mint a többi - meg akar verekedni mindenkiel, aki felbosszantja. És ha a rendőrség rátenné a kezét, vége van. Ökölvívók számára nincs igazság. Csak tudják meg, hogy professzionista, elég az a hatóságnak: börtönbe vele, s azzal egyszerre vége a tanítványoknak, a tisztességnek. Ebben a félelemben élek örökké. Ami meg a védelmemet illeti, inkább kirabolatnám magamat ötvenszer, semhogy egy szót is szóljak neki, amiből verekedés lehetne. Ha kocsin mentünk haza, hányszor fizettem titokban kelletténél többet a kocsisnak, mert féltem, hogy morogni talál és felbosszantja Nedet. Ezt mind az ital teszi. Úriemberek büszkék, ha nyilvánosan beszélni látják őket vele; egymásután jönnek fel megkérdezni, hogy mi baja van; ő meg nem tud magáról egyebet, mint hogy cipőstül fekszik az ágyában, a csuklója ki van ficamodva, a szeme esetleg kékre verve és megpróbál visszaemlékezni arra, hogy mit csinálhatott előző éjjel. Ember el nem mondhatja, mit szenvedtem a házasságunk első évében. Aztán fogadást tett, hogy nem iszik többet és azóta nagyon jól viseli magát: nem láttam úgy istenigazában részegnek, legföljebb háromszor egy évben. Isten sugallata, meg egy westminsteri tejesember-től kapott verés okozta, hogy megszegyellte magát. Én megerősítettem ebben és elszakítottam a régi cimboráitól. Azóta nem hagyta el az Isten áldása és boldogultunk.

- Veszekedő természetű Cashel?

Ennek a kérdésnek a hangja tudatára ébresztette Mrs. Skene-t a panaszai időszerűtlenségének.

- Nem, nem - tiltakozott. - Nem iszik soha; ami meg az ökölvívást illeti, alig hiheti el, kisasszony, de nem gondolnám, hogy lett volna három véletlen verekedése életében; több semmi esetre. Egyetlen vágya, hogy megházasodjék; akkor aztán komoly lesz holta napjáig. De ha tovább is hányódni hagyják, Isten tudja, mi lesz belőle. Először csak búsulni fog - most is búsul -, aztán inni, aztán elveszti a tanítványait, kijön a formájából, megverik és... kisasszony, egyetlen szavával megmenthetné. Ha azt mondhatnám neki...

- Semmit se mondjon - szólt Lydia. - Egyáltalán semmit. Mindössze arról biztosíthatom önt, hogy enyhítette a véleményemet, amit egyik-másik cselekedetéről alkottam. De hogy én feleségül menjek Mr. Cashel Byronhoz, az egyszerűen a legvalószínűtlenebb dolog a világon. A személyes vonzódás kérdését egészen mellőzve is, ez a valószínűtlenség pusztán önmagában is elég arra, hogy visszariasszon egy közönséges asszonyt.

Mrs. Skene nem értette ezt egészen, de megértett annyit, hogy az ügye rosszul áll. Felkelt, hogy távozzék, csüggedten rázta a fejét és így szólt:

- Látom már, mi a baj, nagysád. Azt gondolja, hogy alatta áll önnek. A rokonai nem szeretnék a dolgot.

- Kétségtelen, hogy a rokonaim nagyon megbotrátkoznának; és ezt is számításba kell vennem - amennyire megérdemli.

- Mi soha nem alkalmatlankodnánk önnek - mondta Mrs. Skene habozva. - Egy-két hónap múlva örökre búcsút veszünk Angliától.

- Ez semmi különbséget nem jelent számomra, legfeljebb sajnálni fogom, hogy nem cseveg-hetek önnel néha-néha. - Ez nem volt igaz; de Lydiának úgy rémlett, hogy mind nagyobb gyönyörűséget kezd találni a hazugságban.

Mrs. Skene-t nem lehetett bókokkal megvigasztalni. Megint megrázta a fejét.

- Nagyon kedves öntől, hogy nem sajnálja tőlem a jó szót - mondta -, de a fiú számára lenne egy jó szava, mondhatna nekem, amit akar.

Lydia sokáig gondolkozott, mielőtt válaszolt. Végre így szólt:

- Sajnálom, hogy nyersen beszéltem vele, mert nem tudom, hogy a körülményektől kényszerítve mi egyebet tehetett volna, mint amit tett. És most már látom a foglalkozása anyagi oldalait is. Röviden szólva, nem szoktam meg az ökölcsapásokat s amit láttam, annyira megbotrátkoztatott, hogy nem gondoltam meg, mit beszélek. De - folytatta Lydia, intő ujjal semmisítve meg Mrs. Skene ébredező reményét -, ha ezt elmondja neki, hogyan érteti meg vele, hogy én ezt csak igazságszolgáltatás gyanánt mondom, de legkevésbé sem szerelmi nyilatkozatképpen?

- Egy morzsányi vigasztalás elég lesz neki, kisasszony. Csak elmondom neki, hogy beszéltem önnel és hogy ön nem úgy gondolta, amit múltkor...

- Mrs. Skene - szólt Lydia, szelíden félbeszakítva az asszony beszédét -, ne mondjon neki most még semmit. Meggondoltam magamat. Ha Cashel két hétig nem hall rólam, mondhat neki, amit akar. Várhat odáig?

- Hogyne! Ahogy parancsolja, nagysád. De holnap éjjel lesz Mellish jutalomjátéka és...

- Mi közöm nekem Mellish-hez és az ő jutalomjátékához?

Mrs. Skene zavarbajött és védekezve mormogta, hogy csak azt szeretne volna, ha a fiú bízik magában.

- Ha azzal akarja jutalmazni Mellisht, hogy megver valakit, akkor úgy sem hagyja el magát. Ne felejtse el: nem szabad két hét leforgása előtt beszélni rólam. Áll az alku?

- Ahogy parancsolja, nagysád - ismételte Mrs. Skene, nem nagyon elégedetten. De Lydia nem vigasztalta meg jobban, hát engedelmet kért, hogy búcsút vegyen és kifejezte azt a reményét, hogy a dolgok mind a két fél javára fognak elintéződni. Lydia újra megkínálta valami ártatlan frissítővel s aztán kivitte póni-kocsiján a vasúti állomásra. Közvetlenül a vonat indulása előtt Lydia hirtelen visszatért beszélgetésük előbbi tárgyára és megkérdezte:

- Szokott néha Mr. Byron *gondolkozni*?

- Gondolkozni! - mondta Mrs. Skene nyomatékosan. - Soha! Nincs annál jobb kedélyű fiú az egész világon, kisasszony.

Azzal Mrs. Skene elrobogott London felé, azon gondolkozva, helyes-e vajon, hogy egy fiatal hölgy egyedül él egy óriási kastélyban, idősebb nőtárs nélkül és fesztellenül, udvariasan beszél a magánál alacsonyabb rangúakkal. Amikor hazaért, semmit sem szólt a kirándulásról Skene-nek, aki sohasem tudott megőrizni egy titkot, hacsak nem valami tervezett ökölvívás körülményeire vonatkozott. Hanem sokáig fennmaradt Fanny leányával; tantalusi kínokat szerzett neki, felsorolva a kastély kincseit, de viszont megvigasztalta, úgy írva le Miss Carew-t, mint vörös hajú, jelentéktelen termetű, szerény teremtést. (Fannynak szénfekete haja és pompás karja volt: Cashel legkitűnőbb tanítványai közé tartozott.)

- Szóval, Fan - tette hozzá Mrs. Skene, amikor hajnali két óra tájban végre fogta a gyertyatartóját és távozni készült -, ha arra kerül a sor, Cashel sohasem lesz úr a saját házában.

- Azt én nagyon jól látom - mondta Fanny -, de ha neki nem elég jók a mesterségbeli tisztességes emberek, csak magára vethet, amikor majd üresfejű naplopók lenéznek.

Eközben Lydia nagy kerülőt tett a környéken s úgy tért vissza a kastélyba. Úgy próbált a nyugtalanság rohamán úrrá lenni, hogy dolgozni akart az apja életrajzán. Az irodalmi ízléséről szóló fejezet számára már régen kutatott a kedves könyveiben megjelölt részek után. Ezt a kutatást folytatta most, a könyvtárszoba létrájára kapaszkodva. Kötetet kötet után vett le és itt-ott néhány oldalt el is olvasott. Az utolsó könyv, amit megvizsgált, verskötet volt. Jel nem volt benne, de kinyílt egy lapon, amely nyilván sokszor lehetett kitérve. Ezeket a szavakat látta meg Lydia legelőször:

*„Mit nem adnék hús-vér szívért, amely átalmelégít,
E jéghideg kőszív helyett, amin semmi sem segít!
Kicsiny, hideg és kemény: legrosszabb e földtekén!”*

Lydia gyorsan leszállt a létráról s egy székre ülve, újra meg újra elolvasta ezeket a sorokat. A gyöngülő fény munkára serkentette. Visszatette a könyvet a polcra s azt mondta magában: ha ilyen kétség bántotta apámat, bántani fog engemet is, amíg meg nem állapítom, mi a dolga a szívemnek most és a jövőben. Ha lehetséges, hogy az én gyermekem elkerülje ezt az átkot, apjától kell a mentességét örökölnie, nem tőlem - attól az ösztön-embertől, aki nem gondolkodik és nem az okoskodó asszonytól, aki nem tud leszokni a gondolkozásról. Úgy legyen.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

Néhány nap múlva Cashel levelet kapott, amint teázva ült a Skene-családdal. Az írás láttára a füle hegyéig, mélyen elpirult.

- Jesszuskám! - kiáltott fel Miss Skene, aki mellette ült. - Hadd olvassom!

- Menjen a manóba! - riadt rá Cashel, hirtelen megakadályozva, hogy belekukucskáljon a levélbe.

- Ne bosszantsd, Fan - mondta Mrs. Skene gyöngéden.

- A világért sem bosszantanám meg szegényt - felelte Miss Skene, szeretettel Cashel vállára téve a kezét. - Csak annyit engedjen, hogy a nevet megnézzem, csak azt szeretném tudni, kitől van. No, *édes* Cashel!

- Senkitől sincs - mondta Cashel. - Jobb lesz, ha kimegy. Ha békében nem hagy, megizzasztom a legközelebbi leckén.

- Az ám - szólt Fanny büszkén. - Ki verekedett ma jobban kettőnk közül, szeretném tudni?

- Úgy odareccsentett ez a leány a jobb kezével az állára, hogy sohase láttam szebbet - jegyezte meg Skene rekedt nevetéssel.

Cashel elmenekült Fanny közeléből, hogy elolvassa a levelet, amely a következőképpen szólt:

Regent's Park

Kedves Mr. Cashel Byron!

Szeretném, ha találkoznék egy barátnőmmel. Holnap délután háromkor lesz nálam. Nagyon lekötelezne, ha ebben az időben fölkeresne.

Meleg üdvözléssel

Lydia Carew

Hosszú szünet következett; nem hallatszott egyéb a szobában, mint az óra ketyegése és a kiérdemesült bajnok tökmagropogtatása.

- Remélem, jó hír, Cashel - szólalt meg végre Mrs. Skene reszkető hangon.

- Vágjon fejbe, ha értem - mondta Cashel. - Meg tudja ezt magyarázni?

Azzal odaadta a levelet nevelőanyjának. Skene abbahagyta a ropogtatást, hogy nézze, amint a felesége olvas; ez a produkció az ő szemében a műveltség valóságos csodája volt.

- Azt hiszem, az a hölgy, akit említ, ő maga - mondta Mrs. Skene némi gondolkozás után.

- Nem - felelte Cashel, fejét rázva. - Megmondja ő mindig, amit gondol.

- Ohó - szólt Skene ravaszul -, csakhogy nem írhatja ám meg. Ez a rossz az írásban: senki sem tudja soha pontosan megmondani, amit gondol. Sohasem írtam alá életemben olyan versenyszabályzatot, hogy valami félreértés ne támadt volna belőle; pedig annál már semmit sem fogalmaznak meg jobban.

- Legokosabb, ha elmegy és meglátja, hogy mit jelent ez - mondta Mrs. Skene.

- Helyes - hagyta rá Skene. - Menj, fiacskám és értekeződj vele magával.

- Rövid levél és nem túlságosan kedves - jegyezte meg Fanny. - Lehetett volna olyan udvarias, hogy címeres papirosra ír.

- Ugyan mit meg nem adna azért, ha maga lehetne ő? - kérdezte Cashel gúnyosan, elrejtve a levelet, amikor a leány megvetően odalökte neki.

- Ha az ő helyében volnék, jobban megbecsülném magamat, semhogy *maga* után szaladjak.

- Csitt, Fanny - szólt Mrs. Skene. - Nagyon éles a nyelved. Ned, ne bátorítsd a nevetésseddel.

Másnap Cashel különös gondot fordított megszabott étrendjére; végzett egy kis kesztyűs gyakorlatot; megfürdött és ledörzsölte magát; három órakor kitűnő kondícióban jelentkezett a Regent's Parkban. Várta, hogy Bashville-el találkozik és meglepődött, amikor egy nőcseléd nyitotta ki az ajtót.

- Itthon van Miss Carew?

- Igen, nagyságos úr - felelte a leány, első látásra belészeretve. - Mister Byron, ugyebár?

- Az vagyok - mondta Cashel. - Van-e valaki a kisasszony nál?

- Csak egy hölgy, nagyságos úr.

- Vigye el az ördög! No, mindegy, ezen még segíthetünk. Ne szóljon egy szót se.

A cseléd egy ajtóhoz vezette; amint belépett, halkán becsukta utána, anélkül, hogy bejelentette volna. A szoba felülről világított képtár volt. A tulsó végén, háttal Cashelnek, két hölgy ült: Lydia meg egy másik, akinek nemes testtartása, előkelő alakja szép arc reményét költötte volna fel olyan férfiban, aki kevésbé volt elfogódva, mint Cashel. De ez egy darabig előre ment, Lydiára szegzett szemmel, aztán hirtelen megváltoztatta a viselkedését; megállt; és éppen megfordult, hogy elszaladjon, amikor a hölgyek, könnyű lépései hallatára, megfordultak és földbe gyökereztettek a lábát. Amikor Lydia kezét nyújtott neki, a másik hölgy, aki először közönyösen, aztán hitetlen csodálkozással nézte a látogatót - fölkiáltott az édes viszontlátás kitörésével, mint a gyerek, aki régen elveszett játékszert talál meg: „édes fiam!” Hattyúkecsességgel lebegett oda Cashelhez és karjaiba zárta. Cashel pedig az anyja válla fölött felemelte vörös, megzavarodott arcát; odahunyorított Lydia felé és csettintett a nyelvével; aztán így szólt:

- Nohát ez az, amit úgy hívnak, hogy a *természet szava*.

- Milyen gyönyörű egy teremtés vagy! - mondta Mrs. Byron, egy kicsit távol tartva magától, hogy jobban megbámulhassa. - Milyen szép vagy, te gazember!

- Hogy van, Miss Carew? - kérdezte Cashel, kiszabadítva magát és Lydiához fordulva. - Ne törődjék velem: csak az anyám. Azazhogy, inkább - tette hozzá, mintegy kiigazítva magát - a mamám.

- Hát honnan jöttél? Hol voltál? Tudod, hogy hét éve nem láttalak, te szívtelen kölyök? Gondolja el, ez a fiam, Miss Carew! Adj még egy csókot, egyetlenem - folytatta, szenvedélyesen megragadva a fia karját. - Micsoda izmos legény lett belőled!

- Csókolj, amennyit tetszik - mondta Cashel, küzdve régi, diákkori dacosságával, amely mintha fel akart volna támadni benne. - Remélem, jól vagy. Elég egészségesnek látszol.

- Igen - gúnyolódott Mrs. Byron, aki elkezdte lenézni a fiát, amiért nem tudott hozzá méltóan játszani ebben az izgató jelenetben - elég egészséges vagyok. A beszéded éppen olyan finom, mint régebben volt. És miért nyíráttad ilyen kurtára a hajadat? Meg kéne növelned és...

- Nézd, mama - szólt Cashel, egyszerűen lefogva az anyja kezét, amikor fölemelte, hogy megigazítsa a haját - vagy elhallgatsz ezzel, vagy kimegyek azon az ajtón és hét esztendeig megint a színemet se látod. Vagy fogadj el úgy, ahogy megtaláltál, vagy pedig hagyj békében. Ha kíváncsi vagy, miért nyíratom kurtára a hajamat, megtalálod az okát Absolon történetében. Nohát okosabb lettél ezzel?

Mrs. Byron hidegebb lett egy fokkal.

- Persze - mondta. - Még mindig a régi vagy, Cashel.

- Egészen a régiek vagyunk mind a ketten - felelt Cashel. - Hat szót se szóltál még és már úgy éreztem, mintha csak tegnap váltunk volna el.

- Igazán lever a kísérletem eredménye - szólt közbe Lydia. - Készakarva hívtam meg önöket, hogy találkozzanak. A hasonlatosságuk sejtetni kezdte velem az igazságot és a sejtelmemet megerősítette az, amit Mr. Byron beszélt el az élményeiről.

Ez fölébresztette Mrs. Byron hiúságát.

- Hasonlít hozzám? - kérdezte, fia vonásait vizsgálgatva. Az pedig ügyet sem vetve rá, leplezetlen bosszúsággal fordult Lydiához:

- Hát ezért hívatott?

- Csalódás érte? - szólt Lydia.

- Éppenséggel nem örül, hogy meglátott - panaszkolt Mrs. Byron. - Nincs ennek szíve.

- No, most aztán egy óráig el nem hallgat - mondta Cashel Lydiára nézve, mert ezt titokban sokkal kellemesebbnek találta, mint azt, hogy az anyjára nézzen. - De mindegy: ha ön nem bánja, nem bánom én sem. Hát csak rajta, mama.

- És igazán azt hiszi, hogy hasonlítunk egymáshoz? - kérdezte Mrs. Byron, rá sem hallgatva. - Igen, azt hiszem, hasonlítunk. Van valami csekély... - itt elhallgatott és hirtelen támadt gyanúval hozzátette: - Házas vagy már, Cashel?

- Hahaha! - kacagott Cashel. - Nem, de remélem, leszek valamikor. - És véletlenül megint Lydiára pillantott, aki pedig Mrs. Byront figyelte élesen.

- Nohát mondj el nekem mindent magadról. Mi vagy? De remélem, Cashel, nem léptél színpadra?

- Színpadra! - mondta Cashel gögösen. - Olyan ábrázatom van nekem?

- Semmi esetre - felelte Mrs. Byron különös hangon -, ámbár van rajtad egy bizonyos kellemetlen vonása ennek a mesterségnek. Hát mit csináltál, amikor olyan botrányosan megszöktél abból az ostoba iskolából? Hogy keresed meg a kenyeredet? Vagy *megkeresed* egyáltalán?

- Bizonyosan meg, mert élek. Mit gondolsz, mire tett legalkalmasabbá a nevelésem? Az utcaseprésre talán! Amikor megszöktem, a tengerre mentem.

- Tengerésznek! Nem látszik rajtad. Mondd kérlek, micsoda rangra vergődtél ebben a foglalkozásban?

- A legmagasabb rangra. A fa tetejére - vágta rá Cashel kurtán.

- Mr. Byron nem tengerész most és nem is folytatta soká ezt a mesterséget - szólt közbe Lydia.

Cashel félig könyörögve, félig szemrehányóan nézett rá.

- Sőt, valami, egészen más lett belőle - folytatta Lydia nyugodt csökönyösséggel. - Nagyon izgató foglalkozása van.

- Hát *nem tud* hallgatni? - kiáltott fel Cashel. - Több érzéket vártam volna öntől. Mi értelme van annak, hogy veszekedésbe ugratja az anyámat és engem feldühösített velem? Elmegyek, ha tovább beszél.

- Mi baj? - kérdezte Mrs. Byron. - Valami szégyenleni való dolgot követtél el, Cashel?

- Na, helyben vagyunk: megmondtam, hogy így lesz. - Testgyakorló intézetem van, ez az egész. Ebben nincs semmi szégyellnivaló, remélem.

- Testgyakorló intézet! - ismételte Mrs. Byron, gőgös utálattal. - Micsoda képtelenség! Fel kell hagynod minden ilyesmivel, Cashel. Ostoba és alacsony foglalkozás. Te persze nevetséges módon túlságos büszke voltál, hogy hozzám jöjj és módot találj valami tisztességes állás elfoglalására. Azt hiszem, elláthatlak majd...

- Ha valaha egy pennyt elfogadok tőled, vigyen el az... - Cashel felfogta Lydia aggódó tekintetét és elhallgatott. Könnyedén hátrált egy lépést, az ajkán ravasz mosoly játszadozott. - Nem - mondta -, éppen a te malmadra hajtom a vizet, ha engedem magamat feldühíteni. Hát bosszants fel most, ha tudsz.

- Nincs itt semmi ok a bosszankodásra - mondta Mrs. Byron, maga is bosszankodva. - Úgy látszik, a vérmérsékleted tökéletesen zabolátlanná lett - vagy inkább zabolátlan maradt; mert sohasem volt valami különösen szelíd.

- Nem? - vágott vissza Cashel, kedélyesen gúnyolódva. - Semmi ok sincs, hogy feldühödjem! Még akkor sem, ha azt mondják, hogy ostoba és alacsony a foglalkozásom! Úgy látszik, azt képzeled, hogy a kis Cashellel beszélsz, azzal az áldott jó gyerekkel, akit olyan nagyon szeretsz. Csakhogy nem az ám, akivel beszélsz, hanem - vigyázzon, Miss Carew, mindjárt sikoltani fog - Ausztrália, az Egyesült Államok és Anglia bajnoka; három ezüst- és egy aranyöv tulajdonosa, St. James fő- és köznemeseinek ökölvívó mestere; s általános díjbokszoló az egész világgal szemben, tekintet nélkül súlyra és színre, legalább 500 fontért fejenként. *Ez* Cashel Byron.

Mrs. Byron elképedve húzódott vissza. Egy kis szünet után így szólt:

- Ó, Cashel, *hogy tehettél ilyet?*... - Aztán, megint közeledve hozzá: - Úgy érted, hogy kimégy az utcára és megverekszel azokkal a nagy, otromba vademberekkel?

- Igen, megverekszem. Megkaphatod az aranyövet és viselheted a János királyban, ha gondolod, hogy illik neked.

- És *megvered* őket?

- Meg én. Kérdezd meg Miss Carew-t, milyen állapotban látta Paradicsom Billyt, amikor egy óráig szembenállt velem.

- Csodálatos gyerek! Micsoda egy foglalkozás! És ezt mind a saját neved alatt vitted véghez?

- Hát persze. Én nem szégyelltem. Sokszor kíváncsi is voltam, nem látod-e a nevemet az újságokban.

- Sohasem olvastam újságot. De te bizonyosan hallottál Angliába való visszatérésemről. Miért nem jöttél el hozzám?

- Nem voltam egészen bizonyos benne, hogy örülnél neki - felelte Cashel kelletlenül, kerülve a tekintetét. - Hohó! - kiáltott fel, amikor egy Lydiára vetett pillantással akarta felüldíteni magát - faképnél hagyott bennünket!

- Igaza van, hogy magunkra hagy ilyen körülmények között. És most mondd el, miért kételkedhetett az én drága fiam, hogy a tulajdon anyja szívesen látja.

- Nem tudom, miért - mondta Cashel, mélabúsan meghódolva az anyai szeretet előtt. - De kételkedtem.

- Milyen érzéketlen vagy! Hát nem tudtad, hogy mindig dédelgetett kedvencem voltál... az egyetlen fiam?

Cashel, aki most mellette ült egy dívánon, mormogott és nyugtalanul izgett-mozgott, de nem felelt.

- Örülsz, hogy látsz?

- Igen - felelte Cashel komoran -, azt hiszem. Én... az áldóját! - kiáltotta, hirtelen élénkséggel - te tulajdonképpen segítségemre lehetnél itt. Ez sohasem jutott eszembe. Mondom, mama: nagy zavarban vagyok most; és azt hiszem, segíthetsz rajtam, ha akarsz.

Mrs. Byron szatirikusan nézett rá. De mézes hangon azt felelte:

- Természetesen, akarok segíteni rajtad - amennyire képes vagyok -, drága fiam. Amim van, az a tiéd.

Cashel türelmetlenül toppantott a lábával és felugrott. Kis szünet után, miközben mintha valami méltatlankodó tiltakozást nyelt volna le, így szólalt meg:

- A pénz tekintetében egyszersmindenkorra megnyughatol. Semmi ilyesfélére nincs szükségem.

- Örülök, hogy ilyen független vagy, Cashel.

- Már én ilyen vagyok.

- Kérlek, légy egy kissé barátságosabb.

- Én elég barátságos vagyok - kiáltott fel Cashel kétségbeesetten -, csak te nem akarsz meghallgatni!

- Édes kincsem - mondta Mrs. Byron bűnbánóan. - Mi hát a baj?

- No - szólt Cashel, kissé meglágyulva -, az ni: el szeretném venni Miss Carew-t. Ez az egész.

- *Te*, Miss Carew-t? - Mrs. Byron gyöngédsége eltűnt; a hangja durva és gögös lett. - Tudod azt, te ostoba kölyök, hogy...

- Mindent tudok - vágott közbe Cashel határozottan -, tudom, mi ő, mi vagyok én és a többi. És feleségül szeretném venni; többet mondok: feleségül *akarom* venni, még ha le kell is törnöm a derekát minden előkelő londoni ficsúrnak. Vagy segítesz, vagy nem, amint kedved tartja; de ha nem, ne is hívj többet soha drága fiadnak. Nna!

Mrs. Byron most és mindörökké lemondott a felsőbbbségéről. Egészen szelíd arckifejezéssel ült és hallgatott egy ideig. Aztán így szólt:

- Tulajdonképpen nem is tudom, miért ne vehetnéd el. Nagyon jó választás volna számodra.

- Igen; de kétszer olyan rossz az ő számára.

- Igazán nem látom be, Cashel. Ha a nagybátyád meghal, azt hiszem, öröklöd utána a dorsetshire-i birtokot.

- Én birtokot öröklök? Komolyan beszélsz?

- Hát persze. Az öreg Bingley Byron, akármilyen kellemetlen ember is, mégsem élhet örökké.

- Ki az ördög az a Bingley Byron és mi közünk van nekünk egymáshoz?

- Hát a nagybátyád. Igazán, Cashel, gondolhattál volna ezekre a dolgokra. Sohasem jutott eszedbe, hogy neked is lehetnek rokonaid, mint más embereknek?

- Sohasem beszéltél semmit róluk. Egészen *paff* vagyok. De... de azt szeretném... Föltéve, hogy *igazán* nagybátyám, én vagyok a törvényes örököse?

- Te. Walford Byron, egyetlen fivére apádon kívül, évekkel ezelőtt meghalt, amikor te intézetben voltál; fiai nincsenek. Bingley pedig agglegény.

- De - aggodalmaskodott Cashel - nem lesznek kellemetlenségek az én... legalább is...

- Édes fiacskám, miket beszélsz itt? Hova gondolsz? Semmi sem nyilvánvalóbb, mint a te jogcímed.

- No - mondta Cashel elvörösödve -, sokan azt bizonygatták, hogy ti nem is házasodtatok össze.

- Mit! - kiáltott fel Mrs. Byron méltatlankodva. - Azt nem mondhatták. Lehetetlen. Miért nem mondtad meg ezt nekem mindjárt?

- Nem gondolkoztam rajta - sietett mentegetődni Cashel. - Nagyon fiatal voltam ahhoz, hogy ilyesmivel törődjem. Hát most már nincs baj. Az apám meghalt, ugye?

- Meghalt, amikor még pólyás baba voltál. Sokszor haragudtam rád, szegény kis ártatlanom, amiért eszembe juttattad. Ne beszélj nekem róla.

- Hát, ha nem akarod, akkor jó. Csak egyet még, mama. Gentleman volt?

- Természetesen. Micsoda kérdés ez?

- Szóval én is vagyok olyan, mint azok a ficsurak, akik egyenlőnek tartják magukat vele? Van egy unokabátyja valami államhivatalban: az a fickó úgy pöffeszkedik, mintha belügyminiszter lenne, s valószínűleg nagy karosszékekben ül egy teremben és szemtelenkedik a közönséggel. Vagyok olyan, mint ő.

- Anyai részen kitűnő rokonságod van, Cashel. A Byronok ugyan nem nemesek, de még ők is a legrégebb angol birtokos családok közé tartoznak.

Cashelen meg kezdett látszani az izgatottság.

- Mennyi jövedelmük lehet évenként? - kérdezte.

- Nem tudom, mennyi lehet most; az apád mindig pénzzavarban volt, s az ő apja is. De Bingley zsugori. Annak lehet ötezer fontja egy évben.

- Ez már függetlenség. Elég. Azt mondta, nem kívánja, hogy férje is olyan istentelenül gazdag legyen, mint ő.

- Igazán? Hát beszéltél már vele erről a kérdésről?

Cashel éppen felelni akart, amikor belépett egy szobaleány; jelentette, hogy Miss Carew a könyvtárban van és kéreti őket, hogy jöjjenek hozzá, mihelyt nem lesznek már elfoglalva. Amint a leány visszavonult, Cashel mohó sietséggel kezdett beszélni:

- Szeretném, ha most hazamennél, mama, hadd beszéljek veled egyedül a könyvtárban. Mondd meg, hol lakol; elmegyek hozzád este és elmondok mindent. Ha nincs kifogásod.

- Mi kifogásom lehetne, egyetlen fiacskám? De bizonyos vagy, hogy nem rontod el a dolgot a túlságos sietséggel? Neki nem sürgős a dolog, Cashel és ő tudja is ezt.

- A fejemet merném rátenni, hogy most van itt az én időm, vagy soha. Mindig megsúgja az ösztönöm, mikor kell nekivágni és végezni. Itt a köpenyed.

- Ennyire sietsz, hogy lerázd a nyakadról szegény öreg anyádat, Cashel?

- Ugyan kérlek, nem vagy te öreg. Nem haragszol meg rám, hogy ez egyszer el akarlak küldeni... ugye nem?

Mrs. Byron szeretettel mosolygott rá; fölvette köpenyét; feléje fordította az arcát, hogy csókolja meg. Ez a szokatlan mozdulat zavarba hozta Cashelt: előrelépett egyet és önkéntelenül védekező állásba helyezkedett, mintha a megoldásra váró probléma az ökölvívás körébe tartozott volna. Hamarosan összeszedte magát, megcsókolta anyját és türelmetlenül kísért a ház kapujáig; lágyan becsukta utána és engedte, hogy maga menjen megkeresni a kocsiját. Aztán fellopózott a könyvtárszobába, ahol olvasva találta Lydiát.

- Elment - mondotta.

Lydia letette a könyvét; felnézett rá; látta, mi fog következni; megint lesütötte szemét, hogy a rémületnek egy rohamát elrejtse; és nagy erőfeszítésébe kerülő szilárd szigorúsággal így szólt:

- Remélem, nem veszekedtek?

- Isten ments, dehogya! Csókolóztunk, mint a tubagalambok. Néha rá tud venni, hogy akaratom ellenére is szeressem. Azért ment el, mert én kértem rá.

- És miért kéri ön az én vendégeimet, hogy elmenjenek?

- Mert egyedül akartam maradni önnel. Ne nézzen úgy rám, mintha nem értené. Az anyám nagyon sok mindent mondott el nekem, amik tökéletesen megváltoztatják a mi dolgunkat. A születésem egészen rendes; nemes családból származom, amely még a Hódítóval jött be; és tisztességes jövedelmem lesz. Most már súlyelőnyt adhatok Webber barátomnak.

- Nos? - kérdezte Lydia komolyan.

- Nos - mondta Cashel zavartalanul -, ennek az egész dolognak csak azt a hasznát veszem, hogy megházasodhatom, ha akarok. Nem kell se verekednem, se tanítanom többet.

- És ha majd megházasodott, olyan gyöngéden bánik a feleségével is, mint az anyjával?

Cashel elkomorodott.

- Tudtam, hogy ezt gondolja majd - mormogta. - Én mindig ilyen voltam veled, nem tehetek róla. Nem tudok örülni szeretni egy asszonyt csak azért, mert véletlenül az anyám; és nem is tudnám tettetni ezt, azért, hogy tessek valakinek. Ha veled találkozom, olyan vagyok, mint egy bolond, mint egy vadállat. Voltam valaha ilyen önnel szemben?

- Igen, volt - mondta Lydia. - Kivéve - tette hozzá -, hogy sohasem mutatta, mintha lelkéből utálna.

- Ah, *kivéve!* Ez meglehetősen nagy kivétel. De én nem utálom őt. Vér vízzé nem válik; érzek valami melegséget iránta; csak nem akarom eltűnni az esztelenségeit. Önnel szemben egészen másként áll a dolog - nem tudom megmagyarázni, hogyan, mert nem értek az érzésekhez. Nem úgy gondolom, mintha... de ugye, szeret engem egy bizonyos módon?

- Igen; szeretem önt egy bizonyos módon.

- Hát akkor - mondta Cashel akadozva -, nem jönne feleségül hozzám? Nem vagyok én olyan bolond, mint gondolja; később jobban megszeretne.

Lydia erősen elsápadt.

- Meggondolta - fordult Cashelhez -, hogy mostantól kezdve tétlen emberré lesz és én mindig munkás asszony leszek, aki olyan dolgokkal foglalkozik, amik ostobáknak látszanak ön előtt?

- Nem akarok én tétlenül élni. Sok mindenhez értek én a bokszoláson kívül. Megférünk egymással, sose féljen. Akik szeretik egymást, azok számára nincs nehézség; akik gyűlölik egymást, azoknak soha sincs nyugtuk. Vigyázni fogok, hogy boldoggá tegyem. Ne féljen, hogy megzavarom a latin meg a görög könyvei közt: nem kívánom, hogy az egész életét nekem áldozza. Miért is kívánnám? Mindennek megvan a maga módja. Ha enyém lesz és nem másé, én meg leszek elégedve. És én az öné leszek és senki másé. Minek tegyük föl egy csomó szerencsétlenséget, ami sohasem fog megtörténni? Vágjunk neki. Sokkal jobb természetű van önnek, semhogy valaha is kellemetlenné válhatna.

- Rossz alku lenne önre nézve - szölt Lydia habozva -, mert le kéne mondania a foglalkozásáról: én meg csak a magam gyümölcstelen szabadságáról mondanék le.

- Megesküszöm majd, hogy sohasem verekszem többet és önnek nem kell semmire megesküdnie. Ha ez nem könnyű alku, hát nem tudom, mi az.

- Könnyű nekem, igaz. De önnek?

- Ne törődjek velem. Ön azt teszi, amit akar, és én azt teszem, amit ön akar. Önnek van lelkiismerete; tudom, hogy amit akar, az a legjobb. Én többet tudok, de önnek több érzéke van. No!...

Lydia körülnézett, mintegy egerutat keresve. Cashel aggódva várt. Hosszú szünet következett.

- Lehetetlen - mondta Cashel kitörve -, hogy félne tőlem, amiért díjbokszoló voltam.

- Félni öntől! Nem: magamtól félek; a jövőtől félek; *önt* féltem. De azért tisztában vagyok magammal. Amikor ezt a találkozást létrehoztam ön és az anyja közt, elhatároztam, hogy feleségül megyek önhöz, ha újra megkér.

Lydia nyugodtan felállt és várt. A szorító durva bátorsága úgy lehullt Cashelről, mint valami ruha: mélyen elpirult és nem tudta, mitévő legyen. Lydia sem; de akaratlanul is tett egy lépést feléje és odafordította az arcát. Cashel, szinte vakon a megzavarodottságtól, átkarolta és megcsókolta. A leány hirtelen kiszabadította magát a karjaiból; erősen belekapaszkodott a kabátja hajtókájába és úgy hátrahajlott, hogy egész súlyával Cashelen csüngött.

- Cashel - mondotta -, azt hiszem, mi vagyunk a legostobább szerelmesek a világon: sejtelmünk sincs róla, hogyan kell viselkedni ilyenkor. Igazán szeret engem?

A férfi csak nagy nehezen tudta az „igen”-t kinyögni; ügyefogyottan, félénken bámult rá. Az ügyetlensége valósággal zavaró volt; de Lydiának elég érzéke volt, hogy örüljön, amiért éppen olyan félreismerhetetlenül újoncnak találta a szerelemben, mint ő maga volt. Szégyenlős maradt és olyan szemmeláthatóan szeretett volna távozni, hogy Lydia hirtelen megkérte, hagyja kissé magára - bár aztán meglepődött, hogy egy kis fájó csalódást érzett, amikor Cashel engedelmeskedett.

Lydiától távozva, Cashel elrohant az anyjához. Westminsterben lakott, pazar, hatalmas lakásokra osztott épületben. A hetedik emeletre ment fel liften. Amint kiszállt belőle, meglátta Lucian Webbert, aki előtte ment végig a folyosón. Hirtelen ösztönnek engedelmeskedve,

utánaeredt és éppen akkor érte utol, amikor belépett egy szobába. Lucian, amint megérezte, hogy valaki nem engedi becsukni az ajtót, kinézett; megismerte Cashelt, elsápadt, hirtelen visszahúzódott a szobába s az íróasztal mögé kerülve, kivett egy revolvert az egyik fiókból. Cashel meglepetten és ijedten hátrált, jobb karját fölemelve, mintha ütést akart volna kivédeni.

- Hohó! - kiáltott fel. - Teszi el mindjárt azt az átkozott holmit?! Ha nem, segítségért kiáltok!

- Ha közeledik hozzám, lövök - mondta Lucian izgatottan. - Majd megtanítom, hogy az ön idejétmúlt brutalitása tehetetlen azokkal a fegyverekkel szemben, amiket a tudomány adott a civilizált emberek kezébe. Hagyja el a lakásomat. Nem félek öntől, de nem vagyok hajlandó zavartatni magamat a jelenléte által.

- Istennyilát! - mondta Cashel méltatlankodva - hát így kell fogadni valakit, aki barátságos látogatást akar tenni önnél?

- Barátságosat, persze, *most*, amikor látja, hogy jó védelmezőm van.

Cashel egy hosszút füttyentett.

- Ó - mondta -, hát azt hitte, azért jövök, hogy megtámadjam? Hahaha! És ön tudománynak nevezi azt, hogy pisztolyt fog valakire! De nem meri elsütni és ezt nagyon jól tudja. Jobb lenne, ha eltenné vagy leeresztené és nem célozgatna vele: nem érzem jól magam, ha bolondokat látok fegyverrel játszani. Azért jöttem, hogy bejelentsem önnek: feleségül veszem az unokahúgát, örül?

Lucian arca megváltozott. Elhitte, amit hallott, de csökönyösen azt felelte:

- Nem hiszem el ezt az állítást. Hazugság.

Ez megsértette Cashelt.

- Ismétlem önnek - mondta fenyegető hangon -, hogy az unokahúga a menyasszonyom. Most aztán nevezzen hazugnak és üssön arcul, ha mer. Nézzen ide - tette hozzá, egy bőrtárcát szedve ki a zsebéből és egy bankjegyet véve ki belőle: - önnek adom ezt a húszfontos bankjegyet, ha megüt. - Azzal háta mögé tette a kezét és Lucian elé állt, aki már oda volt dühében és félig megdermedt valami izgalomtól, amit nem akart félelemnek elismerni - hát kényszerítette magát, hogy megálljon a talpán. Cashel kihívóan tolta elé az állát és sötét mosollyal biztatta: - Vádjon belé egyenesen, uracskám. Húsz font, ne feledje.

Ebben a percben Lucian egész politikai és társadalmi jövőjét odaadta volna az ellenfele erejéért és ügyességéért. Csak egy módot látott, hogy megmenekülhessen Cashel kínzó gúnyolódásától és attól, hogy gyávaságot kelljen magának szemére vetnie -, mert angol iskolában szerzett becsületfelfogása lényegében ugyanaz volt, mint a díjöklözőé. Elszántan szorította ökölbe a kezét és nekivágott. Az ütés a levegőt érte; Lucian előrelódult Cashel felé, aki hangosan felkacagott és ezt kiáltotta, Lucian hátát megveregelve.

- Jól van, fiacskám. Azt hittem, aljasan fog viselkedni, de bátor volt; Isten hozta az ökölvívók közé. Elmondom Lydiának, hogy megverekedett velem húsz fontért és nyert a maga erejéből. Nem büszke rá, hogy egy bajnokkal verkedett?

- Uram... - kezdte Lucian. De semmi összefüggő szót nem tudott hozzátenni.

- Most csak üljön le egy negyedórára és ne igyék szeszesitalt, aztán egészen rendbejön. Ha összeszedi magát, örülni fog, hogy megmutatta a bátorságát. Most pedig jó éjszakát: tudom, hogy érzi most magát; megyek. Semmi esetre se igyék bort, hogy erőre kapjon: attól csak rosszabbul lenne. Pá, pá!

Cashel távozása után Lucian beleroskadt egy székbe; megrázta azoknak a szenvedélyeknek és féltékenységeknek a feltámadása, amikről azt hitte, hogy éppen úgy kinőtt már belőlük, mint azokból a diákruhákból, amelyekben valaha átélte. Százszor is átgondolta az előbbi jelenetet, nem úgy, ahogy történt, bár ennek az emlékezete is belényilallott minden percben, hanem ahogy történhetett volna, ha Cashel helyett ő az erősebbik fél. Hiába igyekezett megkerülni az igazságot és büszkélkedni bátorságával, hogy legalább volt mersze ütni. Nem volt menekvés az elől a belső tudat elől, hogy a félelem ösztökélte és a düh paroxizmusába hajszolta magát olyan emberrel szemben, akinek példát kellett volna mutatnia méltóságos önuralom dolgában. Gondolatainak fárasztó viharzása, amit a teljesen szokatlan testi erőszak ideges rázkódtatása gyorsított és össze is zavart egyszersmind, egészen kiforgatta magából. Szüksége volt valami rokonszenvre, menedékre, alkalomra, hogy újra megtalálja önmagát, mindezeket a dolgokat helyrehozva. Egy óra sem telt el és útban volt a Regent's Park-beli ház felé.

Lydiát az öltözőjében találta, olvasva. Lucian nem volt gyors megfigyelő: semmi változást nem talált rajta. Olyan nyugodt volt, mint mindig; a szemét nem nyitotta ki egészen; keze érintése lefegyverezte Luciant, mint mindig. Sohasem reménykedett, bár, amióta a leány a Bedford Square-en visszautasította, hogy övé lesz valaha, de azért elviselhetetlen veszteség érzése fogta el most, amikor először pillantotta meg, máshoz - és micsoda máshoz! - láncolva.

- Lydia - mondta s megpróbált hevesen beszélni, de nem tudta lerázni a második természetévé vált konvencionális modort -, hallottam valamit, ami kimondhatatlan megdöbbenéssel töltött el. Igaz ez a hír?

- Gyorsan szárnyra kelt - válaszolt Lydia. - Igen, igaz. - Nyugodtan beszélt és olyan barátságosan, hogy Luciannak egy ideig torkán akadt a felelet.

- Akkor te, Lydia, főszereplője vagy egy olyan súlyos tragédiának, amelyet még színpadon nem láttam.

- Különös, ugye? - szólt Lydia, mosolyogva Lucian erőlködésén, hogy hatásosan beszéljen.

- Különös? Szörnyű! Azt hiszem, van jogom ezt a szót használni. És te itt ülsz és olyan nyugodtan olvasol, mintha semmi sem történt volna.

Lydia szó nélkül kezébe adta a könyvet.

- *Ivanhoe!* - kiáltott fel Lucian. - Regény!

- Igen. Emlékszel, hogy egyszer, amikor még nem ismertél valami jól, azt mondtad nekem, hogy csak Scott regényeit látod szívesen nők kezében.

- Bizonyosan mondtam. De most nem tudok irodalomról beszélni...

- Én nem akarlak eltéríteni a beszéded tárgyától. Csak azt akartam mondani, hogy véletlenül akadt a kezembe *Ivanhoe* félórával ezelőtt, amikor - megvallom - valami nagyon regényes olvasmány után kutattam. *Ivanhoe* díjért verekedett: a könyv első fele egy ilyen verekedés leírása. Kíváncsi voltam, nem fogja-e a huszonegyedik század valamelyik regényírója felkutatni a férjem viselt dolgait és bemutatni őt a világnak, mint valami tizenkilencedik századbéli angol Cidet, az őskor egész glóriáját fonva a tettei köré.

Lucian türelmetlen mozdulatot tett.

- Sohasem voltam képes megérteni - mondta -, hogyan foglalkozhatik egy magadfajta tehetségű nő állandóan perverz és képtelen gondolatokkal. Ó, Lydia, hát kell, hogy ez legyen a vége a te értékes tulajdonságaidnak, tehetségednek? Bocsáss meg, ha fájdalmas hűrt találok megpendíteni; de ezt a házasságot olyan természetellenesnek találom, hogy ki kell mondanom.

Apád úgy hagyott hátra, mint Európa egyik leggazdagabb és legjobban nevelt leányát. Helybenhagyná ő, amit most tenni akarsz?

- Szinte úgy találom, hogy határozottan erre a célra nevelt. Kihez akarnál te férjhezadni?

- Igaz, kevés ember méltó hozzád, Lydia. De ez legkevésbé. Nem mehetnél gentlemanhez? Még ha művész, költő, vagy akármiféle, nagytehetségű ember lenne, bele tudnék nyugodni, mert az osztály-előítélet természetesen nem befolyásol ebben a dologban. De egy... - nem akarok neked semmi mást mondani, mint amiről el kell ismerned, hogy nyilvánvalóbb, sem-hogy lehetséges volna nem tudni - egy alsó néposztályhoz tartozó ember, akinek a foglalkozását még az alsó néposztály is megveti; műveletlen, durva, s e pillanatban szigorú ítélet várja a törvény kezéből! Lehetséges volna, hogy te mindezt meggondoltad?

- Nem túlságosan: ezek nem olyan dolgok, amik nagyon hatnának rám. Az egyik kérdést illetően megvigasztalhatlak. Én mindig gentlemannek tekintetem Cashelt, úgy, ahogy te érted ezt a szót. Bebizonyította, hogy az: a rokonai nemesek és így tovább. Ami a pörét illeti: beszéltem erről Lord Worthingtonnal és az ügyvédekkel is, akiknek kezében van a dolog; határozottan állítják, hogy némely bizonyítékok nem lévén a rendőrség kezében, lehet úgy vinni a védelmet, hogy megmentésük a börtöntől.

- Az ilyen védelem lehetetlen - mondta Lucian bosszúsan.

- Meglehet, hogy az. Amennyire én értem, inkább súlyosbitása a vádnak, mint mentsége. De ha bezárják, az sem változtat a dolgon. Azzal a biztos reménnyel vigasztalódhatnak, hogy hozzámegegyek, mielőtt kiszabadul.

Lucian arca megnyúlt. Lemondott erről az érvről és egyszerűen így szólt:

- Nem akarom hinni, hogy te meg engednéd csalni magadat. Ha gentleman, az persze teljesen megváltoztatja a dolgot.

- Lucian - szólt Lydia komolyan -, elhiszed, hogy valóban ez változtatta meg a dolgot a szememben? Tudom, van egy terület, ahonnan nézve rosszak az ő eddig viselt dolgai; de mi éppen olyan kevésbé állunk ezen a területen, mint ő. A rangja fölfedezése nem enyhíti egyetlen ütésének az erejét sem; mégis elismerted, hogy az teljesen megváltoztatja a dolgot. Nem a díjöklözés ellen volt neked kifogásod: ez csak ürügy volt, igazában attól a néposztálytól irtóztál, amelyhez a díjöklözők tartoznak. És így, kedves nagyvilági unokabátyám, elhallgattatom minden kifogásodat azzal, hogy a férjhezmenetelem nem hoz majd rokonságba egy mészáros-sal, kőművessel vagy más ilyen foglalkozású emberrel, akik közül, amint engem óva intettél, ki szoktak kerülni a díjöklözők. Várj egy percig, igazságot szolgáltatok neked. Azt akarod mondani, hogy az én nem nagyvilági Lucian barátomat sokkal közelebből érinti az, hogy látnia kell, amint a modern kultúra főnixé hozzá méltatlan férfinak dobja oda magát.

- Ezt akartam mondani, kivéve, hogy te nagyon szerényen fejezted ki. Igazán arról van szó, hogy nemcsak a modern kultúra, de a természetes adományok és a legmagasabb művelődés minden szerencsés véletlene révén kifejlett főnix odadobja magát egy férfinak, akit ízlése, foglalkozása a lehető legképtelenebbé tesz, hogy megértse őt, vagy belépjen abba a körbe, amelyben ő mozog.

- Hallgass meg türelmesen, Lucian; próbálom megmagyarázni neked ezt a rejtélyt, aztán nem bánom, ha az egész világ úgy ért félre, ahogy neki tetszik. Először is megengeded ugyebár, hogy még egy főnixnek is nőül kell menni valakihez, hogy a fáklyáját tovább adhassa a gyermekeinek. Legjobb lenne természetesen egy másik főnixet választani, de mert a szegény leány még a saját főnix-voltát sem tudja kellőképpen értékelni, még kevésbé a másét, - perverz módon inkább egy közönséges halandót választ. Ki legyen már most ez a halandó? Lucian bátyánk nem; mert kezdő fiatal politikusnak olyan asszony kell, aki segíteni tud neki,

tele asszonyi politikával, vizitelő- és csevegőképeséssel: ezt a leírást pedig nem lehet a főnixre alkalmazni. Íróember sem, amint te tanácsoltad. A főnix kivette már a maga részét abból, hogy író-feleségesdit játsszék és esze ágában sincs, hogy megismételje ezt a kísérletet. Torkig van a költők, regényírók és más effélék keserű szemlélődésével és tudatlan önteltségével. Ami a művészeket illeti, a jók mind megházasodtak már; s amióta a többiek száz meg száz könyvben olvashatták, hogy ők a legkiválóbb, legistenibb emberek, majdnem olyan tűrhetetlenekké váltak, mint az irodalmi hízelgők. Nem, Lucian: a főnix megfizette az adóját az irodalomnak és művészetnek: gyermekkorra keserves munkájával. Használni, élvezni akarja mind a kettőt a jövőben, amennyire csak telik tőle; de nem akar többet kínlódni a műhelyében. Azt mondod, hogy legalább is gentleman-modorú emberhez mehetett volna. De azok a gentlemanek, akiket ismer, vagy műkedvelő művészek, a professzionisták önteltségével, de tehetsége nélkül; vagy az élvezeteknek élő emberek, ami annyit jelent, hogy táncosok, teniszjátékosok, mészárosok vagy kártyások. A senkikről nem beszélek. Egy főnix szemében még az aréna is - a szorító, mint ők nevezik - jobb iskolája a jellemnek, mint a szalon; s egy díjölklöző valóságos hős ahhoz a nyomorulthoz képest, aki egész falka agarat uszít egy nyúl után. Képzeld el már most, hogy ez a szegény főnix találkozik egy férfival, aki soha nem leledzett abban a bűnben, hogy elemezte volna saját magát - aki panaszkodott, ha bántotta valami és ujjongott, ha jókedvű volt - úgy, mint a gyerek teszi, de modern ember soha -, aki derék és becsületes, erős és szép... Mereszted a szemedet, Lucian; nem ismered el, hogy Cashel szép. Huszonöt éves; és egy ránc sincs az arcán! Nem gondolkodó, nem költői, nem fáradt, nem kételkedő, nem öreg, nem önhitt, mint annyi más kortársának az arca -, mint talán az enyém is. Egy pogány isten arca, az örök ifjúság biztosságával! Ha már férjhez kell mennem, bolond lennék, ha elszalasztanék egy ilyen embert.

- Így vagy bolond - kiáltott fel Lucian felugorva, ijedten és hevesen. - Ez elvakultság. Úgy veszem észre, te nem látod benne jobban az igazi embert, mint...

- Mint ahogy te sem tudsz olyannak látni engem, amilyennek azok előtt tűnök fel, akik nem szeretnek. Honnan tudod, hogy amit te látsz, az az igazi ember?

- Én olyannak látom, amilyennek mindenki - téged kivéve. Ez mutatja az elvakultságodat. Tudod, tudnod *kell*, hogy elvesztetted az ítélőképességedet ezzel a tárggyal szemben.

- Okokat soroltam fel neked, Lucian. Várom az érveket.

- Érvek! Okok! Azt hiszed, hogy a bolondságod kevésbé bolondság, amiért okokat hozol föl mellette? Az okos bolond a legborzasztóbb, mert föl van fegyverezve a józan ész ellen.

Lydia az egész beszélgetés alatt most először nyitotta ki egészen a szemét.

- Lucian - mondta elragadtatva -, végre kitettél magadért. Azt hiszem, ez a legokosabb dolog, amit ma hallottam tőled. És igaz... rémületesen igaz.

Lucian kétségbeesetten ült le.

- Nem ismernéd el ilyen hamar - mondta -, ha csak egy csöppet is hajlandó volnál megszívlelni. Még ha minden érved jó volna is, mit bizonyítanának azok? Ha igazán megveted az úriemberek foglalkozásait, ok ez arra, hogy a díjbokszolókat megbecsüld? Jobb lesz azért a szorító, mert te a szalont állítólag rossznak találod? - Tudniillik nem hiszem, hogy komolyan mondtál róla ilyen szörnyű véleményt. Hogy kicsúfolnád a tulajdon szofizmáidat, ha én ilyenekkel próbálnálak meggyőzni arról, hogy alkalmazkodnod kell a társadalmi szokásokhoz!

- Megint visszaestünk a puszta okoskodásba, Lucian. No jó - az én hibám. Magyarátba kezdtem és asszony módra átcsaptam a kedvesem dicséretébe. Ne hidd, hogy jobbnak akarom feltüntetni a választásomat, mint két rossz közül a kisebbiknek a választását. Erősen hiszem,

hogy a társadalom valami jobbat faraghatott volna Cashelből, mint díjbokszolót; de neki, szegény ördögnek, nem volt választása. Egyszer közönséges fráternek neveztem; nem vonom vissza a szót; ámbár remélem, éppen úgy megbocsátod neki a közönségességét, mint a katonának a gyilkolást, az ügyvédnek a hazugságot. Ha a többieket elítéled - és tiszta szívemből kívánom, hogy ezt minél előbb megtedd -, akkor íteld el őt is, de előbb ne. Amellett, kedves Lucianom, a díjbokszolásnak vége: nem akarja folytatni. Hogy személyesen hogyan férünk meg? Én hiszek az átöröklés tanában; s mert az én testem gyöngye és az agyam betegesen sokat dolgozik: úgy gondolom, nagyon megérdemli a bizalmat az az ösztönöm, amely egy erős testű, zavartalan lelkű férfihoz vonz. Ezt megértheted: nagyon egyszerű, egyenes okoskodás.

- Tudom, hogy azt fogod tenni, amire elhatároztad magad - mondta Lucian reményvesztetten.

- És te belenyugszol, ugye?

- Nem rajtam múlik, hogy belenyugszom-e, vagy sem. Én csak elfogadom a dolgot, mint kikerülhetlent.

- Jobb, ha elmondom neked - szólt Lucian -, láttam őt, amióta... amióta...

Lydia bátorítóan intett a fejével.

- Félreértettem a szándékát, hogy miért lép bejelentés nélkül a szobámba. Valóban, szinte erőszakkal jött be. Szóváltás támadt köztünk. Végre már túrhetetlenül kötekedett velem és - ez jellemző -, húszt fontot ajánlott fel, ha megütöm. És, sajnos, be kell vallanom, hogy megtettem.

- Megtetted! - kiáltott Lydia, erősen elsápadva. - És mi lett aztán?

- Azaz inkább úgy kellene mondanom, hogy meg akartam ütni, mert kikerült, vagy inkább én hibáztam el a célt. Csak ideadta a pénzt és elment, kétségkívül jó véleményt táplálva rólam. Nekem nagyon rossz véleményem volt magamról.

- Mit! Nem ütött vissza! - kiáltott fel Lydia, visszanyerve a színét. - Ó, a tulajdon területeden vert meg, Lucian! *Te* vagy a díjölklöző a szíved mélyén; s irigyled a fensőbbtségét ugyanabban a mesterségben, amelynek a folytatásáért elítéled.

- Helytelenül cselekedtem, Lydia, de téged irigyeltelek tőle. Tudom, hogy meggondolatlan voltam és bocsánatot is kérek tőle. Szeretném, ha minden másképp történt volna.

- Történhetett volna másképp is; és remélem, el fogod ismerni, hogy a dolgok elég jól rendeződtek el. Most, hogy a főnix sorsa el van intézve, el szeretném olvasni neked Alice Goff egy levelét, amely egészen új fényt vet a jellemére. Hallgasd meg ezt például.

Ezzel Alice-ra fordult a beszélgetés.

Amikor Lucian visszatért a lakására, a következő levelet írta meg és tette postára lefekvés előtt.

Kedves uram!

Bátorkodom idemellékelni egy bankjegyet, amelyet ma este itthagytam. Kötelességemnek tartom, hogy sajnálatomat fejezzem ki mindazon, ami ez alkalommal történt. Biztosíthatom, az egésznek csak az volt az oka, hogy félreértettem látogatása célját. Szolgáljon mentségemül idegeim izgatottsága, amit a súlyos szellemi foglalkozás és az elmúlt ülésszak késő éjjeli órái okoztak. Remélem, nemsokára ismét lesz szerencsém önhöz és személyesen adhatom át szerencsekívánataimat közelgő házassága alkalmából.

Maradok, kedves uram

Öszinte híve
Lucian Webber

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

A következő hónapban Cashel Byron, William Paradise (azazhogy Paradiksom Billy) és Robert Mellish együvé került a vádlottak padján; az első kettő, mint egy díjbokszolás résztvevői; Mellish pedig, mint Paradiksom segédje. Ezek a vétségek bőbeszédűen le voltak írva egy hosszú vádiratban, amelynek a negyedik elfogott emberről is meg kellett volna emlékeznie. Ez ellen azonban az esküdtszék nem akart vádat emelni. A vádlottak erre semmisségi panaszt jelentettek be.

A védelem alapja az volt, hogy a bokszolás - amelynek megtörténtét elismerték - nem volt díjbokszolás, hanem csak kitörése annak az ellenségeskedésnek, amely a két férfi közt lappangott, amióta egyik az islingtoni nyilvános mérkőzésen megtámadta és megverte a másikat. Ennek az állításnak támogatására kimutatták, hogy Byron házat bérelt Wiltstokenban és ott lakott Mellish-sel, aki meghívta Paradiksomot, hogy töltsse velük egy szabad napját a vidéken. Ez magyarázta meg a három férfiú Wiltstokenban való tartózkodását a kérdéses napon. Byron és Paradiksom között szóváltás keletkezett az islingtoni eset miatt; és végre is elhatározták, hogy ősi angol módon intézik el a vitát. Kimentek a mezőre és becsületesen, elszántan verekedtek, míg csak meg nem zavarta őket a rendőrség, amely a látszattól megtévesztve, díjbokszolásnak nézte a dolgot.

A díjbokszolás, mint Cashel védője mondta, brutális multság, amit igen helyesen, üldöz a törvény; de két fegyvertelen ember korrekt, szemtől szembe való küzdelmét - ha kétségtelen megzavarása is a közcsendnek - mégsem tárgyalta soha szigorúan az angol esküdtszék vagy bíróság, mert tudta, milyen nagymértékben köszönjük az ököl, e természetes fegyver, nemzeti szokás szerint való, férfias megtűrésének, hogy nincs bajunk az olasz gyilkos törével, a cowboy revolverével, s a francia lábbajnokok áruló rúgásaival. (Mellish, akinek a devonshire-i és lancashire-i verekedések kedvenc multságai voltak, mormogott hazafias helyeslése jeléül.) Az ügy legjobb megoldása lenne, megparancsolni a vádlottaknak, akik most a legkitűnőbb viszonyban vannak egymással, hogy maradjanak is békén mentül tovább. Az egyetlen bizonyosság az ügy illetően felfogása ellen a rendőrség tanúsága; a rendőrség pedig természetesen vonakodik elismerni, hogy csizmadiát fogott. Annak bizonyosságául, hogy a verekedést előre tervezték és hogy az díjbokszolás volt, azt hozzák fel, hogy rudakkal és kötelekkel elkerített helyen folyt le. De hol vannak ezek a rudak és kötelek? Nincsenek meg; és ő (a védő) azt állítja, hogy ennek nem az az oka - amint besúgták -, hogy eltűntették, ami tisztára lehetetlen; hanem, hogy csak a vádlottakat elfogó rendőrcsapat felizgatott képzeletének szülöttei.

Felhozták viszont azt is, hogy a vádlottak ökölvívó jelmezben voltak. De a keresztkérdésekből kiviláglott, hogy az az ökölvívó jelmez annyit jelentett, mint - semmi jelmez: egyszerűen levetkőztek, hogy semmi ne zavarja őket a mozgásban. Be van bizonyítva, hogy Paradiksom... nos, igen, a hagyományos paradicsomi öltözetben volt (viháros derűtség; Paradiksom zavartan vigyorog) -, míg a rendőrség kölcsön nem kért egy lópokrócot, hogy betakarja.

Hogy a rendőrök óriási túlzás vétkében leledzettek, azt az a vallomásuk is mutatta, amely szerint a verekedők kétségbeejtő sebeket ütöttek egymáson. Különösen Paradiksomról állították, hogy arcvonásai egészen kivetkőztek emberi formájukból. Az esküdtszék ott látja a vádlottak padján azt az embert, akinek arca mindössze néhány héttel ezelőtt vesztette el emberi formáját. Ha ez igaz, hol szedte a vádlott azokat a sértetlen arcvonásokat, amiket most egészséggel, jókedvvel tele mutat meg az esküdteknek? (Kiújuló kacagás. Paradiksom fülig pirul.) Azt mondták, hogy ezeket a sebeket, amiknek a nyoma olyan csodálatosan tűnt el, Byron vádlott ütötte - egy finom növésű fiatalember, aki szemmel láthatóan alatta áll herkulesi ellenfelének

erő és merészség tekintetében. Byront kétségtelenül felbátorította a lágyan kipárnázott kesztyűkkel vívott álharcban való ügyessége, hogy a valóságos harc nagyon különböző feltételei között is szembe merjen szállni egy olyan emberrel, akinek erős válla és elszánt arca is meggyőzhette volna a kísérlete teljes lehetetlenségéről. Szerencsére a rendőrség közbelépett, mielőtt még súlyosan bűnhődhetett volna meggondolatlanságáért. És mégis azt állították, hogy ő valósággal leverte Paradicsomot ebben a viaskodásban - megfosztotta emberi vonásaitól! Jó példa ez a rendőrség tanúságára, amely tökéletesen hihetetlen és össze sem fér a józan ész törvényeivel.

Szükségtelen az esküdtszék idejét annak a tiszteletreméltó viselkedésnek jellemzésével tölteni, ahogy Byron előjött és feljelentette magát, abban a pillanatban, amint megtudta, hogy a rendőrség keresi. Ez a cselekedet önmagáért beszél. Paradicsom kétségtelenül ugyanezt a nyílt módot választotta volna, ha azonnal el nem fogják - és ez is a legcsekélyebb ellenállási kísérlet nélkül történt. Bizonyára nem ilyen viselkedés jutott volna eszébe két törvénytíró díjbokszolónak.

Megkísérelték azzal az állítással mártani be a vádlott Byront, hogy általánosan ismert professzionista ökölvívó. Erre azonban semmi bizonyíték nincs; s ha a tény valóban általánosan ismert lenne, nem lehetne nehéz a bizonyítása. Hogy Mr. Byron ismerték, azt - mint barátja, Lord Worthington kicsúszta száján a vizsgálat folyamán - egy előkelő úrhölgygel való közeli házasságának köszönhető. Hihető az, hogy egy előkelő összeköttetésű gentleman, a maga irigylendő helyzetében kiálljon díjbokszolásra, megkockáztatva a büntetést és teste elcsúfítását olyan összegért, amely nem számíthat nála, vagy azért a dicsőségért, amely valamennyi barátja előtt kevéssel érne többet a gyalázatnál?

Ami az egész tanúsból a vádlottak jellemére vonatkozott, azt bizonyította, hogy feddhetetlen becsületű, tiszteletreméltó emberek. Paradicsomot illetően kedvezőtlen benyomást tehetett az, hogy hivatásos öklöző és heves vérmérsékletű ember; de kiszivárgott az is, hogy egyszer segítségére volt a rendőrségnek, a törvény és a rend érdekében használva fel atlétai képességeit. Ami a vérmérsékletét illeti, éppen ez magyarázza meg azt a verekedést, amelyet a rendőrség - Paradicsom foglalkozását ismerve - díjöklőzésnek nézett.

Mellish, atléták edzője: ennél fogva a jelleméről szóló tanúk főképpen sporttal foglalkozó személyek voltak; de azért nem lehettek kevésbé méltók arra, hogy szavuknak hitelt adjanak ebben az ügyben.

Végül: a vádat még akkor is nehéz lenne elhinni, ha a legerősebb bizonyítékok támogatnák. De amikor bizonyíték nincsen - amikor a rendőrség elmulasztotta a díjöklőzés bárminő kellekét is felmutatni -, amikor nincsenek kötelek, sem rudak, sem írott szabályok, sem tétek, sem tét-őrzők, sem segédek, kivéve a szerencsétlen Mellisht - akinek száját belakolta az a törvény, amely az igazság legnyilvánvalóbb érdeke ellenére, megtiltja a vádlottnak, hogy beszéljen és kimagyarázkodjék -, semmi, valóban, csak rendőrök képzelődései, akik a keresztkérdések közben nemcsak ellentmondtak egymásnak, hanem a legtökéletesebb (és igen tiszteletreméltó) tudatlanságot is tanúsították a díjöklőzés természetét és feltételeit illetően... akkor a védő bátorkodik azt a kijelentést tenni, hogy a vád föltevésői, akármilyen szellemesek voltak is, akármilyen ügyesen adták is elő, teljesen és tökéletesen tarthatatlanok.

... Ezt és még sok hasonlót hordott össze nagy ügyességgel egy kiváló és előkelő ügyvéd, akinek szelleme egyre ragyogóbb lett, amint érezte, hogyan változik, halványul az igazság, miközben ő újonnan csoportosítja a kísérő körülményeket. Cashel eleinte aggodalmasan hallgatott. Elpirult és haragosat pillantott, amikor házasságára céloztak, de az egész védőbeszéd elhangzása után le volt sújtva és úgy bámult az ügyvédjére, mintha félne egy kicsit, hogy a

föld megnyílik és elnyeli az ismert tények szemérmetlen meghamisítóját. Paradicsom érezte, hogy szabad már: az ügyvéd iránt érzett bámulata a hős-imádásig emelkedett. A bíró és az esküdtszék tiszteletreméltó tagjai nagyon elkomolyodtak, mint minden angol ember, amikor erkölcsi felelősségérzete felébred valami vakmerő gátsággal szemben. Az esküdtszék minden tagja tudta, hogy a rendőrségnek igaza van; hogy igenis díjboksolás volt ott; hogy fogadásokat jegyeztek rá a sportlapokban heteken keresztül; hogy Cashel a legfélelmezből élő ökölvívó; hogy Paradicsom nem merte a félbeszakított küzdelem folytatását kérni. És ünnepélyes helyesléssel hallgatták azt az embert, aki mindezt ugyanolyan jól tudta, mint ők, de elég esze volt, hogy hihetetlennek, képtelenségnek tüntesse fel.

A bíró dolga volt, hogy semmivé tegye a védelmet, vagy megmentse a vádlottakat azzal, hogy hitelt ad neki. Szerencsésükre maga is használta a kesztyűket fiatal korában és elég öreg volt, hogy - nem minden sóvárgás nélkül - visszagondoljon arra az időre, amikor Cribb és Molyneux emlékezete friss volt még. Azzal kezdte összefoglalását, hogy kijelentette az esküdtszék előtt: a rendőrség adós maradt annak bebizonyításával, hogy ez a boksolás díjboksolás volt. Ezután a jelenlévő sportférfiak harsogó kacagásba törtek ki minden lehető alkalommal, amikor nem kockáztatták meg, hogy kidobják őket a teremből, annak jeléül, hogy mostantól kezdve már nem veszik komolyan a tárgyalást. A laikus közönség végig megőrizte komolyságát.

Végül is az esküdtszék fölmentette Mellisht és Cashelt, meg Paradicsomot közönséges verekedésben találta vétkesnek. Kétnapi börtönre ítélték őket és 150 font biztosíték mellett kötelezték, hogy tizenkét hónapig békén maradjanak. A biztosítékot letették; s minthogy a börtönbüntetést a tárgyalás kezdetétől számították, azonnal szabadonbocsátották a vádlottakat.

- Istenemre - mondta Cashel hangosan, amikor elhagyta a törvényszéket -, ha a szorítóban csak ilyen becsületesen verekednénk, az első összecsapás után diszkvalifikálnának. Ez az első csibészség, amibe életemben keveredtem; remélem, az utolsó is lesz.

TIZENHATODIK FEJEZET

Miss Carew gyűlölte a jegyesség kellemetlen állapotát s a lehető legrövidebb idő múlva megesküdött a vőlegényével. Cashel szerencsésén ez az esemény sem változtatott. Bingley Byron meghalt három héttel a - polgári és a legszűkebb körben megtartott - esküvő után; és Cashelnek át kellett venni a vagyont, annak a határozottan kifejezett kívánságának ellenére is, hogy az ügyvédek menjenek a pokolba és vigyék magukkal az egészet, őt pedig hagyják, hogy békében élvezze a mézesheteit. Az átvétel igénybevett egy bizonyos időt. Cashelben is megvolt anyjának az a szeszélyes húzódozása, hogy hiánytalanul és kellő időben valahogy meg ne adja a szükséges információkat; s első gyermeke megszületett, mire az örökségi ügy eldőlt s egy dorsetshire-i romladozó nemesi kúria ajtaja megnyílt előtte. A dolog elintéződése nagy megnyugvás volt az ügyvivőinek, akik nem voltak képesek megingatni őt abban a meggyőződésében, hogy az eset egészen világos volt, csak a bírót vesztegették meg. Ezt úgy képzelte, hogy magát a lordkancellárt kenték meg, hogy őt kiforgassa a vagyonából.

A házassága boldog volt. Hogy foglalkozása elvesztését pótolja, gazdálkodni kezdett és hat-ezer fontot vesztett rajta; a kertészkedést valamelyest nagyobb sikerrel próbálta meg; kereskedelmi vállalatokba bocsátkozott, mint városi részvénytársaságok igazgatója; és nemsokára fölkérték, hogy képviseljen a parlamentben egy dorsetshire-i kerületet konzervatív programmal. Nagy többséggel választották meg; de amikor éppen olyan gyakran szavazott a szélső radikálisokkal, mint azzal a párttal, amely a parlamentbe küldte, hamarosan felszólították, hogy mondjon le. Egyszerűen megtagadta és kitartott a legközelebbi általános választásig, ahol győzött, mint pártonkívüli jelölt - hála erős hangjának, könnyed modorának, önálló nézetei népszerűségének, meg a felesége széleskörű tudásának, amit ő felaprózva, másodkézből értékesített. Szűzbeszédét nyugodtan megtartotta mindjárt az első éjjel, amint a Házba bejutott. Valóban nem félt semmi mástól, csak a betörőktől, nagy kutyáktól, doktoroktól, fogorvosoktól és utcakereszteződésektől. Ha az újságokban olyan balesetről volt szó, amit ezeknek egyike vagy másika idézett elő, nagyon komolyan olvasta fel Lydiának és két teljes napig megőrizte az újságot annak a kedvenc állításának a bizonyítására, hogy az egyetlen hely, ahol az ember biztonságban érezheti magát, a szorító. Minthogy a szabadban űzött sportok majd minden fajtája ellen kifogása volt emberiség szempontjából, felesége félteni kezdte, hogy egészsége, megjelenése szenvedni fog a rendszeres testgyakorlás hiánya miatt. Rá szeretne volna venni, hogy folytassa a kesztyűben való ökölvívást. De Cashel fejét rázta. Az ökölvívás sokkal komolyabb foglalkozás volt az ő szemében, semhogy pusztán multság vagy testgyakorlás kedvéért folytassa. Amellett előítélete volt, hogy nem is illik házas emberhez. Folytatta, amíg mestersége volt, de eszébe sem jutott, hogy multságból megcselekedje. Ökölvívói pályája bezáródott a házasságával.

A felesége iránt érzett bámulata túlélte a szerelem első lángolását s Lydia szokott előrelátásával megmentette attól, hogy a felesége ítélőképességében való bizalma megrendüljön. Gyermekeik, akikről olyan szeretettel gondolta el Lydia, hogy majd az ő intelligenciáját és apjuk erejét öröklik, megmutatták neki, hogy az átöröklés nem is olyan egyszerű dolog, mint az ő apja korában hitték. Mindenesetre elég egészségesek voltak; gyerekkorukban mind hasonlítottak egymáshoz koraérettség és szemtelenség tekintetében; Cashelnek semmi tekintélye nem volt előttük, s anyjuknak is mindössze annyi, hogy hozzá szaladtak, ha bajba kerültek. Büntetést, szidást nem ismertek. Cashel képtelen volt arra, hogy megfontoltan büntessen egy gyereket, haragja hirtelen fellobbanásában pedig mindig meg tudta fékezni a kezét; talán mert már a szorítóban megtanulta ezt - vagy talán mert visszaemlékezett a maga gyermekkorára. Lydia ellenőrizte a gyermekeit - amennyire ellenőrizhetők voltak -, amint hogy ő mindenki

mást is ellenőrzött. Ha négyszemközt beszéltek róluk Cashellel, a férfi ritkán mondott többet, mint hogy ezek a kölykök a fejére nőnek; vagy: bizony Isten azt hiszi, hogy öregebbnek születtek, mint az apjuk. Lydia szintén gyakran gondolta ezt; de a nyugős familia gondjai mégis valamelyes hasznára voltak. Kevés időt engedtek neki, hogy önmagára gondoljon, amikor a szerelem illúziója elszállt és olyannak látta Cashelt, amilyen valóban volt. Nemsokára megszokta, hogy úgy tekintse, mint egyik gyermekét. A legeslegostobább volt a gyermekek között; de több szüksége volt rá, jobban szerette és inkább hozzátartozott Lydiához valamennyinél. Mert amint felnőttek és az átöröklés elmélete kezdett megvalósulni, a fiúkban csalódott, mert szinte tiszta Carew-vá fejlődtek, a legcsekélyebb atlétatehetség nélkül, a leányok pedig erősen Byron-jellegűek voltak; egyik annyira hasonlított a nagyanyjához, Cashel legnagyobb bosszúságára, hogy amikor tizenhárom éves korában kijelentette, hogy színpadra lép - meghajolt a határozata előtt, mintha a Végzet parancsa lett volna.

Alice Goff, amikor Lydia tervezett házasságáról hallott, tudta, hogy vissza kell térnie Wiltstokenba s a lehető leggyorsabban elfelejteni a társaságbeli rövid ragyogást. Megköszönte hát Miss Carew jószágát és kérte, hogy elhagyhassa társalkodónői állását. Lydia beleegyezett, de úgy intézte a dolgot, hogy ezt a kötelességérzetnek és a kényszerűségnek hozott áldozatot elhalasztotta egy kora téli napig, amikor sikerült végre az eleinte öngyilkossági tervekkel foglalkozó Luciant rávenni, hogy kérje meg Alice kezét. Alice méltatlankodva utasította vissza: nem mintha akármi kifogása is lett volna Lucian ellen, hanem mert az a kilátás, hogy Wiltstokenba vissza kell térnie, olyan érzést keltett benne, hogy vele nagyon csúnyául bántak - és akarva, nem akarva bosszút kellett állnia ezért a keserűségért az első emberen, akinek a megtámadására csak egy kis ürügyet talált. Lucian, aki eddig közömbös volt, most egyszerre lángolni kezdett; s a leány, miután hónapokig kedve szerint taposott rajta, jegyesévé lett. Lydia pedig - szokott határozottságával véve kezébe az ügyet - hamarosan össze is házasította őket. Alice vezette Lucian házáat, szórakoztatta a vendégeit és tökéletes sikerrel uralkodott válogatott társadalmi környezetében. Olyan házi zsarnok-féle volt; de férje és otthona fölött való uralmát soha semmi sem rázkódtatta meg. Lucian váratlan mélységet, komolyságot talált a természetében; feleségimádását csak az az erőszakos türelmetlenség fékezte, amellyel Alice éppen érezte vele, hogy az ő meglegedettsége éppen fordított arányban van a férjével. Sógorát, feleségestül, meghívta ebédre minden karácsonykor és egyszer az idényben is; de sohasem ismerte el, hogy Wallace Parker és Cashel Byron gentlemanek, bár az utóbbit gyakran hívta meg, tekintet nélkül arra, hogy mily őszintén beszélte el ebéd után idegeneknek régebbi viselt dolgait - nem törődve foglalkozásukkal vagy előítéleteikkel. Alice tisztelete Lydia iránt oly nagy maradt, hogy sohasem panaszkodott Cashelre, csak egyszer, amikor - egy nagyon ünnepélyes ebédjén - megmutatta egy püspöknek, akinek a palotájába nemrégén betörték és kirabolták, hogyan törje el a betörő hátát, ha birkózni kezd vele.

Skene-ék visszatértek Ausztráliába és akárcsak Mrs. Byron Angliában, ugyanolyan módon éltek ezután is, mint eddig. Cashel mindig úgy beszélt Mrs. Skene-ről, hogy „anyám” és Mrs. Byronról, hogy „mama”.

Paradicsom Bill, bár a gyöngéd nem bámulta erejéért, bátorságáért, híréért, nem volt olyan szerencsés, mint Cashel vagy Skene, hogy jó feleséget kapjon. Olyan mértéktelenül ivott, hogy fölmentése óta ritkán volt józan pillanata. Cashelnek a szorítóból való visszavonulása óta a bajnoki címet követelte és kihívta az egész világot. A világ néhány fiatal, dicsőségre szomjas és ökölvívásra termett munkáslegény személyében fogadta el a kihívást. Paradicsom kétszer győztesen verekedett. Aztán ivott edzés közben is és megverték. Ebben az időben a szorító vissza is esett már abba a rosszhírűségbe, ahonnét a Cashelben szokatlan módon összekeverődött ökölvívó tehetség és becsületesség kis időre kirántotta; s a törvény, megint anyaszűzmeztelenül kaparva fel a földről a legyőzött Paradicsomot, azzal vezekelt egykori enyhességé-

ért, hogy hat hónapra ítélte el. Az ilyenformán rákényszerített tartózkodás visszaadta erejét és egészségét, s még egy győzelmet aratott, mielőtt vissza tudta inni magát előbbi állapotába. Ez volt utolsó diadala. Természetes komiszsága, a részegséggel párosulva, gyorsan vitte lefelé a megaláztatások lejtőjén. Tudták már róla, hogy szívesen eladja győzelmét, amelyet kivívni amúgy sem tud többé; s csak azért jelent meg a szorítóban, hogy ismeretlen ifjak rajta mutassák meg a képességeiket. Ütötték is a fiatalság teljes hevével. Részegessége miatt hamarosan kizárták a küzdelmekből. Koldusbotra jutott már, amikor meghallotta, hogy egykori ellenfelét képviselővé választották. Alamizsnáért fordult hozzá. Cashel Dorsetshire-ben volt, de Lydia segített a levitézlett verekedőn, aki most sokkal rosszabb állapotban volt, mint utolsó találkozásuk alkalmával. Legközelebbi megjelenésekor, ami igen hamar elkövetkezett, Cashel elé vezették, aki durván leszidta, fogadkozott, hogy minden csontját összetöri, ha még egyszer mutatkozni mer Lydia előtt, odadobott neki öt shillinget és elkergette. Mert Cashel megőrizte Paradicsommal szemben azt a gögös és könyörtelen gyűlöletet, amit a szabályosan kvalifikált professzionista érez a kontár iránt. A szegény ördög hozzászokott már, hogy olyan emberek is sértették, bántották, akik valaha úgy félték tőle, ahogy ő - ha szavának hitelt adunk - sohasem félt Casheltől -, hát természetesnek találta a gorombaságokat és nagylelkűnek az adományt. Fölszedte a pénzt és eltántorgott; vett néhány pennyért ennivalót, amit alig tudott megenni; a többit brandyre költötte, s azt jóformán olyan gyorsan megitta, ahogy csak a gyomra bírta. Kevéssel utóbb néhány újságban megjelent a halálhíre, s a halált sorvadásnak tulajdonították, amelyet „Cashel Byronnal való híres küzdelmében kapott rettentő sérülései okoztak”.

-&-